

DOLNOŚLĄSKA DIAGNOZA EFEKTÓW DZIAŁANIA SYSTEMU EDUKACJI FORMALNEJ

**DOLNY
ŚLĄSK**

„Zbudowanie systemu koordynacji monitorowania regionalnych działań na rzecz kształcenia zawodowego, szkolnictwa wyższego oraz uczenia się przez całe życie, w tym uczenia się dorosłych w Województwie Dolnośląskim”

Wrocław, 2024

Spis treści

1. Wstęp	5
2. Uwarunkowania demograficzne rozwoju edukacji w województwie dolnośląskim	16
2.1. Stan i struktura ludności	17
2.1.1. Gęstość zaludnienia	18
2.1.2. Stan ludności w latach 1995-2023	19
2.1.3. Struktura ludności według płci i wieku	24
2.1.3.1. Proces starzenia się ludności	25
2.1.3.2. Edukacyjne grupy wieku	28
2.2. Migracje	32
2.2.1. Migracje wewnętrzne	32
2.2.2. Migracje zewnętrzne	34
2.2.3. Ogólne saldo migracji	36
3. Edukacja formalna na Dolnym Śląsku	39
3.1. Wychowanie przedszkolne	39
3.1.1. Infrastruktura przedszkolna	41
3.1.2. Zasoby kadrowe wychowania przedszkolnego	48
3.1.3. Struktura uczniów wychowania przedszkolnego	51
3.1.3.1. Liczba dzieci w wieku przedszkolnym od 3 do 6 lat	51
3.1.3.2. Liczba dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym	52
3.2. Szkolnictwo podstawowe	56
3.2.1. Infrastruktura szkolna	58
3.2.2. Zasoby kadrowe szkolnictwa podstawowego	59
3.2.3. Struktura uczniów szkolnictwa podstawowego	61
3.2.4. Wyniki egzaminów zewnętrznych	63
3.2.4.1. Egzamin ósmoklasisty z matematyki	63
3.2.4.2. Egzamin ósmoklasisty z języka polskiego	64
3.2.4.3. Egzamin ósmoklasisty z języka angielskiego	66
3.3. Szkolnictwo ponadpodstawowe	69
3.3.1. Infrastruktura szkolna	73
3.3.1.1. Licea ogólnokształcące	74
3.3.1.2. Technika dla młodzieży	77
3.3.1.3. Szkoły branżowe I stopnia	79
3.3.1.4. Szkoły branżowe II stopnia	82
3.3.1.5. Szkoły artystyczne	84
3.3.1.6. Szkoły policealne	87

3.3.1.7. Szkoły specjalne przysposabiające do pracy	90
3.3.1.8. Ośrodki oświatowo-wychowawcze	92
3.3.2. Zasoby kadrowe szkolnictwa ponadpodstawowego	93
3.3.2.1. Etaty nauczycieli pełno i niepełnozatrudnionych w liceach ogólnokształcących.....	94
3.3.2.2. Etaty nauczycieli pełno i niepełnozatrudnionych w technikach dla młodzieży	96
3.3.2.3. Etaty nauczycieli pełno i niepełnozatrudnionych w szkołach branżowych I stopnia ...	97
3.3.2.4. Etaty nauczycieli pełno i niepełnozatrudnionych w szkołach branżowych II stopnia ..	99
3.3.2.5. Etaty nauczycieli pełno i niepełnozatrudnionych w szkołach artystycznych	101
3.3.2.6. Etaty nauczycieli pełno i niepełnozatrudnionych w szkołach policealnych	103
3.3.2.7. Etaty nauczycieli pełno i niepełnozatrudnionych w szkołach specjalnych przysposabiających do pracy	106
3.3.3. Struktura uczniów szkolnictwa ponadpodstawowego	108
3.3.3.1. Licea ogólnokształcące	109
3.3.3.2. Technika dla młodzieży	111
3.3.3.3. Szkoły branżowe I stopnia	113
3.3.3.4. Szkoły branżowe II stopnia	115
3.3.3.5. Szkoły artystyczne	117
3.3.3.6. Szkoły policealne	118
3.3.3.7. Szkoły specjalne przysposabiające do pracy	120
3.3.4. Wyniki egzaminów	122
3.3.4.1. Egzamin maturalny z matematyki na poziomie podstawowym	122
3.3.4.2. Egzamin maturalny z matematyki na poziomie rozszerzonym	124
3.3.4.2. Egzamin maturalny z języka polskiego na poziomie podstawowym.....	126
3.3.4.3. Egzamin maturalny z języka polskiego na poziomie rozszerzonym.....	128
3.4.4.4. Egzamin maturalny z języka polskiego ustnego	130
3.4.4.5. Egzamin maturalny z języka angielskiego na poziomie podstawowym	132
3.4.4.6. Egzamin maturalny z języka angielskiego na poziomie rozszerzonym	133
3.4.4.7. Egzamin maturalny z języka angielskiego ustny obowiązkowy.....	135
4. Losy absolwentów dolnośląskich szkół ponadpodstawowych	143
4.1. Wprowadzenie	143
4.2. Absolwenci liceów ogólnokształcących dla młodzieży 2021	146
4.3. Absolwenci liceów ogólnokształcących dla dorosłych z 2021r.	148
4.4. Absolwenci szkół branżowych I stopnia z 2021r.	149
4.4.1. Absolwenci branżowych szkół I stopnia, którzy kształcili się będąc pracownikami młodocianymi z 2021 r.	153
4.4.2. Absolwenci branżowych szkół I stopnia, którzy kształcili się nie będąc pracownikami młodocianymi z 2021 r.	157

4.5. Absolwenci techników	161
4.6. Absolwenci szkół policealnych z 2021r.	164
4.7. Absolwenci szkół specjalnych przygotowujących do pracy z 2021r.....	165
4.8. Podsumowanie	167
Podsumowanie	169
Bibliografia	176
Strony www.....	180
Spis rycin.....	181
Spis tabel	188

1. Wstęp

Raport „Dolnośląska diagnoza edukacyjna” prezentuje wielowymiarową analizę sytuacji edukacyjnej w regionie. Dolny Śląsk na tle kraju wyróżnia się dynamicznym rozwojem gospodarki opartej na nowoczesnych sektorach przemysłowych, takich jak technologie informatyczne, automatyka i robotyka, a także silną bazą tradycyjnego przemysłu, w tym wydobywczego, energetycznego i metalowego. Atrakcyjne położenie geograficzne, sąsiedztwo Niemiec i Czech oraz rozbudowana infrastruktura transportowa, w tym autostrada A4, międzynarodowy port lotniczy we Wrocławiu dodatkowo wzmacniają potencjał regionu i jego konkurencyjność zarówno na poziomie krajowym, jak i międzynarodowym.

Jednocześnie Dolny Śląsk zmaga się z wyzwaniami wynikającymi z jego złożonej historii i zróżnicowania społeczno-ekonomicznego. Region ten cechuje się znacznymi dysproporcjami między rozwiniętymi, innowacyjnymi ośrodkami miejskimi, jak Wrocław czy Legnica, a obszarami postindustrialnymi, jak np. region wałbrzyski (por. Szmytkie, 2016), które wciąż borykają się z problemami strukturalnymi, w tym wysokim bezrobociem i stosunkowo niskim poziomem inwestycji.

Z kolei, silnie zróżnicowany przestrzennie potencjał demograficzny Dolnego Śląska wyróżnia się na tle kraju stosunkowo niską konkurencyjnością, co wynika przede wszystkim z niekorzystnych trendów w przyroście naturalnym oraz sukcesywnie pogarszającej się struktury wiekowej ludności (Brezdeń i in., 2012; Górecka i in., 2016). Podczas gdy większość miast Dolnego Śląska zmaga się z intensywnymi procesami depopulacji (Krzysztofik, Szmytkie, 2011), sytuacja demograficzna wsi jest bardziej zróżnicowana i zależy od ich odległości od głównych ośrodków miejskich regionu, co jest efektem postępujących procesów suburbanizacyjnych (Mayer, Szmytkie, 2014).

Raport ma na celu dostarczenie wiarygodnych danych wspierających podejmowanie decyzji dotyczących wyrównywania szans edukacyjnych, poprawy jakości nauczania oraz adaptacji systemu edukacyjnego do współczesnych wyzwań, takich jak nowoczesne technologie, kompetencje kluczowe oraz potrzeby zrównoważonego rozwoju. Niniejszy raport został opracowany w odpowiedzi na rosnącą potrzebę wielowymiarowej analizy stanu edukacji formalnej w województwie dolnośląskim.

W raporcie przedstawiono analizę stanu systemu oświatowego z perspektywy podstawowych etapów kształcenia: wychowanie przedszkolne, szkolnictwo podstawowe oraz szkolnictwo ponadpodstawowe przez pryzmat infrastruktury szkolnej, zasobów kadrowych

oraz struktury uczniów, a także, w przypadku szkolnictwa podstawowego i ponadpodstawowego, wyników egzaminów zewnętrznych.

Zestawienia i interpretacji dokonano na poziomie wojewódzkim z uwzględnieniem obszaru referencyjnego, jaki stanowią wartości dla kraju i innych województw, a także w podziale na powiaty, a w przypadkach, w których zaistniały znaczące dysproporcje lokalne, również na poziomie gmin. Ze względu jednak na brak pewnych danych statystycznych pominięto szczegółowe analizy mikroregionalne.

Raport ma charakter analityczno -sprawozdawczy, podstawową techniką badawczą jest desk research¹ wzbogacony o elementy analizy statystycznej w postaci korelacji Pearsona. Zaprezentowane analizy systemu oświatowego zostały opracowane w oparciu o dane statystyczne z dnia 30 grudnia 2022 roku zaczerpnięte z Banku Danych Lokalnych (BDL GUS), a także w oparciu o dane z bazy danych Centralnej Komisji Egzaminacyjnej (CKE) zaktualizowanej w czerwcu 2024 roku.

W celu analizy sytuacji demograficznej w perspektywie wyzwań edukacyjnych zastosowano standardowe metody badań:

- wykorzystanie dostępnych danych demograficznych z Banku Danych Lokalnych GUS oraz prognoz GUS w celu zrozumienia zmian liczby ludności, struktury wiekowej i przestrzennego rozmieszczenia ludności w województwie dolnośląskim,
- analiza danych z okresu od 1995 roku pozwala na identyfikację długoterminowych tendencji i ich wpływu na politykę edukacyjną,
- wykorzystanie prognoz demograficznych do roku 2055 w celu oceny przyszłych potrzeb edukacyjnych i ich przestrzennego rozmieszczenia,
- szczegółowe badanie różnic w strukturze demograficznej na poziomie gmin i powiatów, uwzględniające takie aspekty, jak gęstość zaludnienia, saldo migracji oraz procesy suburbanizacyjne,
- interpretacja danych w kontekście regionalnym, uwzględniając wpływ procesów demograficznych na infrastrukturę edukacyjną, zatrudnienie w sektorze edukacji oraz dostępność kształcenia w różnych obszarach województwa.

Metody te umożliwiły przygotowanie wielowymiarowej diagnozy demograficznej w kontekście wyzwań stojących przed systemem edukacji w województwie dolnośląskim.

Do celów szczegółowych sformułowanych w tym raporcie należą:

¹ Woolley, M. (1992), "Using statistics for desk research", *Aslib Proceedings*, Vol. 44 No. 5, pp. 227-233. <https://doi.org/10.1108/eb051276>

1. Analiza sytuacji demograficznej w perspektywie wyzwań edukacyjnych.
2. Analiza infrastruktury edukacyjnej oraz ocena jej dostępności w przeliczeniu na liczbę mieszkańców oraz liczbę uczniów.
3. Analiza zasobów kadrowych, w tym liczby etatów nauczycieli oraz ich dostępności w dolnośląskich powiatach.
4. Identyfikacja różnic terytorialnych i wskazanie powiatów o największych oraz najmniejszych wskaźnikach dostępności jednostek oświatowych oraz etatów nauczycielskich.
5. Prezentacja struktury uczniów oraz wskazania związanych z nią wyzwań demograficznych, w tym depopulacji oraz starzenia się społeczeństwa, które wpływają na dostępność edukacji w regionie.
6. Analiza wyników egzaminów zewnętrznych, takich jak egzamin ósmoklasisty oraz egzamin maturalny, które stanowią miernik jakości edukacji na różnych poziomach kształcenia i pozwalają ocenić efektywność systemu edukacyjnego w poszczególnych powiatach.

Tak sformułowany cel i zakres opracowania umożliwiają zidentyfikowanie kluczowych problemów oraz sformułowanie pytań badawczych, które pozwolą na szczegółową diagnozę sytuacji edukacyjnej w województwie dolnośląskim.

1. Gęstość zaludnienia na Dolnym Śląsku jest wysoce zróżnicowana – od gęsto zaludnionych obszarów miejskich, takich jak Wrocław, po słabo zaludnione tereny wiejskie i postindustrialne. To zróżnicowanie wpływa na dostęp do placówek oświatowych, a także na efektywne planowanie ich rozmieszczenia.
 - Jaka jest gęstość zaludnienia w poszczególnych powiatach województwa dolnośląskiego i jak wpływa ona na rozmieszczenie jednostek oświatowych?
 - Jakie regiony mają największe trudności z dostępnością szkół i przedszkoli?
2. Zmiany demograficzne obserwowane na przestrzeni ostatnich dekad, takie jak spadek liczby mieszkańców w niektórych regionach czy dynamiczny wzrost w rejonach podmiejskich, mają bezpośrednie implikacje dla systemu edukacyjnego.

- Jakie zmiany w liczbie ludności odnotowano w województwie dolnośląskim w latach 1995–2023 i jakie są ich implikacje dla planowania edukacyjnego?
 - Które powiaty doświadczyły największych spadków lub wzrostów liczby mieszkańców, a jak wpływa to na lokalną infrastrukturę oświatową?
3. Struktura płci i wieku mieszkańców Dolnego Śląska wpływa na zapotrzebowanie na różne poziomy edukacji – od przedszkolnej po ponadpodstawową. Szczególnie ważne jest dostosowanie systemu edukacji do potrzeb dominujących grup wiekowych w różnych regionach.
- Jaka jest struktura ludności województwa dolnośląskiego według płci i wieku w kontekście edukacyjnym?
 - Jakie grupy wiekowe (np. dzieci w wieku przedszkolnym czy uczniowie w wieku szkolnym) dominują w poszczególnych powiatach?
4. Proces starzenia się ludności Dolnego Śląska wpływa na spadek liczby dzieci w wieku szkolnym, a także na wyzwania związane z dostępnością wykwalifikowanej kadry nauczycielskiej. Starzenie się społeczeństwa może wymagać nowych strategii w zakresie kształcenia ustawicznego i zatrzymywania nauczycieli w zawodzie.
- W jaki sposób proces starzenia się ludności w województwie dolnośląskim wpływa na potrzeby edukacyjne i dostępność kadry nauczycielskiej?
5. Migracje wewnętrzne oraz zewnętrzne, związane z napływem osób z zagranicy, w tym dzieci w wieku szkolnym, znacząco zmieniają strukturę demograficzną regionu. Tworzy to wyzwania związane z dostępnością miejsc w szkołach, integracją nowych uczniów oraz dostosowaniem kadry pedagogicznej.
- Jaki wpływ na system edukacyjny województwa dolnośląskiego mają migracje wewnętrzne, w tym suburbanizacja?

- W jaki sposób migracje zewnętrzne, w tym napływ dzieci w wieku szkolnym z innych krajów, wpływają na dostępność miejsc w szkołach i wymagania kadrowe?
 - Jakie powiaty w województwie dolnośląskim odnotowują najwyższe i najniższe saldo migracji, a jakie ma to znaczenie dla rozmieszczenia infrastruktury edukacyjnej?
6. Struktura demograficzna województwa wymaga zróżnicowanego podejścia do planowania infrastruktury oświatowej, w tym sieci przedszkoli, szkół podstawowych i ponadpodstawowych. Konieczne jest uwzględnienie nierówności w rozmieszczeniu placówek oraz prognozowanie przyszłych potrzeb w kontekście starzenia się społeczeństwa i zmian migracyjnych.
- W jakim stopniu struktura demograficzna województwa dolnośląskiego wpływa na zapotrzebowanie na jednostki oświatowe na różnych poziomach edukacji?
 - Jakie wyzwania demograficzne należy uwzględnić w planowaniu rozwoju edukacji, uwzględniając starzenie się ludności i zmiany migracyjne?
7. Jednym z kluczowych problemów systemu edukacyjnego na Dolnym Śląsku jest brak pełnej wiedzy na temat liczby i typów jednostek edukacyjnych w regionie, co utrudnia efektywne planowanie i zarządzanie infrastrukturą oświatową. Dodatkowym wyzwaniem jest nierównomierne rozmieszczenie placówek edukacyjnych, które prowadzi do ograniczonego dostępu do edukacji, zwłaszcza na obszarach wiejskich i peryferyjnych. Aby zrozumieć skalę tych problemów, kluczowym pytaniem badawczym jest:
- Jaka jest liczba jednostek oświatowych wychowania przedszkolnego, szkolnictwa podstawowego oraz szkolnictwa ponadpodstawowego ogółem oraz według typu jednostek: liceów ogólnokształcących, techników dla młodzieży, szkół branżowych I stopnia, szkół branżowych II stopnia, szkół artystycznych, szkół policealnych, szkół specjalnych przysposabiających do pracy oraz ośrodków oświatowo-wychowawczych na Dolnym Śląsku?

- Jaka jest dostępność jednostek wychowania przedszkolnego względem liczby mieszkańców oraz względem liczby dzieci w wieku przedszkolnym i liczby dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym na Dolnym Śląsku?
- Jaka jest dostępność jednostek szkolnictwa podstawowego względem liczby mieszkańców oraz liczby uczniów na Dolnym Śląsku?
- Jaka jest dostępność jednostek szkolnictwa ponadpodstawowego ogółem oraz według typu jednostek: liceów ogólnokształcących, techników dla młodzieży, szkół branżowych I stopnia, szkół branżowych II stopnia, szkół artystycznych, szkół policealnych, szkół specjalnych przysposabiających do pracy ośrodków oświatowo-wychowawczych względem liczby mieszkańców oraz liczby uczniów na Dolnym Śląsku?

8. Kadry nauczycielskie stanowią istotny element funkcjonowania systemu edukacyjnego na Dolnym Śląsku, jednak w regionie zauważalny jest problem niedoboru nauczycieli w określonych lokalizacjach oraz na różnych poziomach kształcenia. Braki kadrowe mogą wpływać na jakość nauczania oraz dostępność edukacji w mniej zaludnionych lub bardziej odległych obszarach. W celu lepszego zrozumienia tych problemów sformułowano następujące pytania badawcze:

- Jaka jest liczba etatów nauczycieli wychowania przedszkolnego, podstawowego oraz ponadpodstawowego ogółem oraz według typu jednostek: liceów ogólnokształcących, techników dla młodzieży, szkół branżowych I stopnia, szkół branżowych II stopnia, szkół artystycznych, szkół policealnych, szkół specjalnych przysposabiających do pracy na Dolnym Śląsku?
- Jaka jest dostępność etatów nauczycieli wychowania przedszkolnego, szkolnictwa podstawowego oraz szkolnictwa ponadpodstawowego ogółem oraz według typu jednostek: liceów ogólnokształcących, techników dla młodzieży, szkół branżowych I stopnia, szkół branżowych II stopnia, szkół artystycznych, szkół policealnych, szkół specjalnych przysposabiających do pracy w stosunku do liczby mieszkańców oraz liczby uczniów na Dolnym Śląsku?

9. Liczba i rozmieszczenie uczniów na Dolnym Śląsku odzwierciedla zarówno zróżnicowanie demograficzne regionu, jak i wpływ procesów depopulacyjnych, szczególnie w obszarach o wyższym wskaźniku wyludniania. Nierównomierne rozmieszczenie uczniów na różnych poziomach edukacji stanowi wyzwanie dla optymalizacji infrastruktury edukacyjnej oraz planowania kadr nauczycielskich. Problemy te są szczególnie widoczne w regionach wiejskich oraz mniej zurbanizowanych, gdzie zmniejszająca się liczba uczniów może prowadzić do konieczności reorganizacji sieci szkół. Aby zidentyfikować skalę tych zjawisk, sformułowano następujące pytania badawcze:

- Jaka jest liczba uczniów wychowania przedszkolnego, szkolnictwa podstawowego i szkolnictwa ponadpodstawowego ogółem oraz według typu jednostek: liceów ogólnokształcących, techników dla młodzieży, szkół branżowych I stopnia, szkół branżowych II stopnia, szkół artystycznych, szkół policealnych, szkół specjalnych przysposabiających do pracy na Dolnym Śląsku?
- Jaki jest udział uczniów wychowania przedszkolnego, szkolnictwa podstawowego i szkolnictwa ponadpodstawowego ogółem oraz według typu jednostek: liceów ogólnokształcących, techników dla młodzieży, szkół branżowych I stopnia, szkół branżowych II stopnia, szkół artystycznych, szkół policealnych, szkół specjalnych przysposabiających do pracy w ogólnej liczbie ludności Dolnego Śląska?

10. Wyniki egzaminów zewnętrznych są istotnym wskaźnikiem jakości edukacji i efektywności systemu nauczania. Na Dolnym Śląsku zauważalne są znaczące różnice regionalne w osiągnięciach uczniów. Różnice te mogą być związane z dostępnością edukacji, poziomem infrastruktury szkolnej oraz zasobami kadrowymi. W celu analizy tych zjawisk i określenia przyczyn różnic, postawiono następujące pytania badawcze:

- Jakie są średnie wyniki egzaminu ósmoklasisty z języka polskiego, matematyki i języka angielskiego na Dolnym Śląsku?
- Jakie są średnie wyniki egzaminu maturalnego z języka polskiego i języka angielskiego (na poziomie podstawowym, rozszerzonym i

ustnym), oraz z matematyki (na poziomie podstawowym i rozszerzonym) na Dolnym Śląsku?

11. Znajomość losów absolwentów szkół ponadpodstawowych jest niezwykle ważnym wskaźnikiem skuteczności systemu edukacji, ponieważ pozwala ocenić, w jakim stopniu przygotowuje on młodzież do wyzwań współczesnego rynku pracy oraz dalszego kształcenia. Takie informacje umożliwiają identyfikację barier, przed którymi stają absolwenci, oraz ocenę stopnia dopasowania systemu edukacyjnego do wymagań rynku pracy i potrzeb uczniów. W oparciu o te dane można także projektować działania wspierające rozwój edukacji i zatrudnienia w regionie. Aby w pełni zrozumieć te zagadnienia, sformułowano następujące pytanie badawcze:

- Jakie są losy absolwentów szkół ponadpodstawowych i ponadgimnazjalnych na Dolnym Śląsku w kontekście ich sytuacji na rynku pracy oraz kontynuacji edukacji na poziomie wyższym?

Raport składa się z trzech zasadniczych części: pierwsza koncentruje się na analizie tła demograficznego, które stanowi kontekst dla szczegółowej analizy sytuacji edukacyjnej przedstawionej w drugiej części. Trzecia natomiast część omawia wyniki monitoringu karier absolwentów szkół ponadpodstawowych i ponadgimnazjalnych.

Pierwsza część raportu, poświęcona uwarunkowaniom demograficznym rozwoju edukacji w województwie dolnośląskim, została podzielona na dwie sekcje, z których każda analizuje kluczowe aspekty zmian demograficznych w regionie:

- stan i struktura ludności w województwie dolnośląskim obejmuje szczegółową analizę przestrzennego rozmieszczenia ludności w województwie, z podziałem na powiaty, co pozwala zidentyfikować obszary o największym i najmniejszym zagęszczeniu populacji.
 1. zmiany liczby ludności w latach 1995–2023 – uwzględniono tu zmiany liczby mieszkańców w ujęciu czasowym, które odzwierciedlają długoterminowe trendy demograficzne,
 2. struktury ludności według płci i wieku – opisano tutaj zmiany w strukturze demograficznej, w tym proces starzenia się ludności oraz analizę tzw. grup edukacyjnych, tj. dzieci, młodzieży i osób w wieku

produkcyjnym, które są kluczowe z perspektywy społeczno-gospodarczej.

- Druga sekcja skupia się na przemieszczeniach przestrzennych ludności, które w istotny sposób wpływają na dynamikę demograficzną regionu. W ramach tej części omówiono:
 1. migracje wewnętrzne – ruchy przestrzenne ludności w obrębie województwa, z uwzględnieniem procesów suburbanizacyjnych i ich wpływu na strukturę zaludnienia w poszczególnych powiatach,
 2. migracje zewnętrzne – napływ i odpływ mieszkańców z województwa, w tym znaczenie migracji międzynarodowych,
 3. ogólne saldo migracji – bilans migracyjny regionu, który stanowi kluczowy wskaźnik dynamiki zmian demograficznych.

Druga część raportu składa się z trzech sekcji odpowiadających etapom kształcenia w systemie oświatowym, do których należą: wychowanie przedszkolne, szkolnictwo podstawowe oraz szkolnictwo ponadpodstawowe. Funkcjonowanie systemu edukacji formalnej na każdym z tych etapów zostało przeanalizowane w kontekście zjawisk i wyzwań społeczno-demograficznych zaprezentowanych uprzednio. Każda z wymienionych wyżej części została opatrzona szerokim wstępem definicyjno-metodologicznym z uwagi na specyfikę każdego etapu kształcenia oraz różnorodne wskaźniki zastosowane do jego uchwycenia.

W sekcji pierwszej zaprezentowano funkcjonowanie systemu oświatowego na poziomie wychowania przedszkolnego, analizując:

1. infrastrukturę przedszkolną w postaci liczby jednostek wychowania przedszkolnego.
2. Dostępność przedszkoli w przeliczeniu na liczbę mieszkańców oraz liczbę dzieci w wieku przedszkolnym.
3. Liczbę etatów nauczycieli wychowania przedszkolnego oraz ich dostępności w przeliczeniu na liczbę uczniów.
4. Strukturę uczniów wychowania przedszkolnego w postaci liczby dzieci w wieku przedszkolnym oraz liczby dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym.

W sekcji drugiej zaprezentowano funkcjonowanie systemu oświatowego na poziomie szkolnictwa podstawowego, analizując:

1. infrastrukturę szkolną w postaci liczby jednostek szkolnictwa podstawowego.
2. Dostępność szkół podstawowych w przeliczeniu na liczbę mieszkańców oraz liczbę uczniów szkół podstawowych.
3. Liczbę etatów nauczycieli szkolnictwa podstawowego oraz ich dostępność w przeliczeniu na liczbę uczniów szkół podstawowych.
4. Strukturę uczniów szkolnictwa podstawowego w postaci liczby uczniów w szkołach podstawowych w przeliczeniu na liczbę mieszkańców oraz udział uczniów szkół podstawowych w ogólnej liczbie ludności.
5. Wyniki egzaminu ósmoklasisty z języka polskiego, matematyki oraz języka angielskiego.

W sekcji trzeciej zaprezentowano funkcjonowanie systemu oświatowego na poziomie szkolnictwa ponadpodstawowego, analizując:

1. infrastrukturę szkolną w postaci liczby jednostek szkolnictwa ponadpodstawowego.
2. Dostępność szkół ponadpodstawowych ogółem i według typu jednostki w przeliczeniu na liczbę mieszkańców oraz liczbę uczniów szkół ponadpodstawowych ogółem i według typu jednostki.
3. Liczbę etatów nauczycieli szkolnictwa ponadpodstawowego ogółem i według typu jednostki oraz ich dostępność w przeliczeniu na liczbę uczniów szkół ponadpodstawowych ogółem i według typu jednostki.
4. Strukturę uczniów szkolnictwa ponadpodstawowego w postaci liczby uczniów w szkołach ponadpodstawowych w przeliczeniu na liczbę mieszkańców.
5. Wyniki egzaminu maturalnego matematyki (na poziomie podstawowym i rozszerzonym), języka polskiego oraz języka angielskiego (na poziomie podstawowym, rozszerzonym i w formie egzaminu ustnego).

Trzecia zasadnicza część raportu odnosi się do kwestii monitoringu karier absolwentów publicznych i niepublicznych szkół ponadpodstawowych oraz ponadgimnazjalnych. Jest to zadanie powierzone ministrowi właściwemu do spraw oświaty i wychowania na podstawie ustawy z dnia 25 lutego 2021 r. o zmianie ustawy – Prawo oświatowe oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. 2021 poz. 619). Monitoring ten jest prowadzony w celu zapewnienia informacji na temat przebiegu karier absolwentów, co ma wspierać prowadzenie polityki oświatowej państwa na poziomie krajowym, regionalnym i lokalnym. Monitoring stanowi komplementarne

narzędzie wobec corocznie ogłaszanej przez Ministerstwo Edukacji i Nauki prognozy zapotrzebowania na pracowników w zawodach szkolnictwa branżowego na krajowym i wojewódzkim rynku pracy. Potrzeba jego prowadzenia została określona w kluczowych dokumentach strategicznych.

Jak wskazano wcześniej, analiza sytuacji edukacyjnej w województwie dolnośląskim nie byłaby pełna bez zrozumienia demograficznych uwarunkowań regionu. Zmiany liczby ludności, jej struktura wiekowa oraz procesy migracyjne odgrywają kluczową rolę w kształtowaniu potrzeb i możliwości systemu oświaty. Dlatego raport rozpoczyna się od szczegółowego omówienia tych zagadnień, które stanowią fundament dla dalszych analiz dotyczących stanu i wyzwań edukacyjnych Dolnego Śląska.

2. Uwarunkowania demograficzne rozwoju edukacji w województwie dolnośląskim

Eksperci Europejskiej Sieci Ekspertów Ekonomii Edukacji (EENEE) wskazywali kilkanaście lat temu, że zmiany demograficzne staną się kluczowym wyzwaniem dla polityki edukacyjnej zarówno w Polsce, jak i w całej Unii Europejskiej (UE). Zachodzące procesy będą miały istotny wpływ na wszystkie poziomy edukacji – formalnej, pozaformalnej i nieformalnej – wymagając dostosowania ich struktury do zmieniającej się struktury wiekowej populacji (Schlotter, Schwerdt, 2007). Podobnie autorzy raportu pt. *„Raport o stanie edukacji 2010. Społeczeństwo w drodze do wiedzy”* podkreślali, że „system edukacji w Polsce obecnie i w przyszłości stoi przed szeregiem wyzwań będących skutkiem zachodzących procesów demograficznych...a jednym z najważniejszych uwarunkowań rozwoju systemu edukacji w Polsce i w Europie w długim okresie są zmiany liczby i struktury wieku ludności” (Fedrowicz, Sitek, 2011). Również w raporcie dotyczącym bezpośrednio systemu edukacji w województwie dolnośląskim, w 2010 roku wskazano, że w regionie „...niż demograficzny staje się odczuwalny przede wszystkim w edukacji i to na wszystkich poziomach funkcjonowania jej systemu. W niedalekiej zaś przyszłości zmiany demograficzne zaczną o sobie dawać znać na rynku pracy oraz w innych ważnych dziedzinach życia społecznego i publicznego” (Brezdeń i in., 2010). Obecnie, na początku 2025 roku, dane statystyczne potwierdzają, że te ogólne trendy demograficzne zidentyfikowane, jak i prognozowane prawie 15 lat temu, w ujęciu województwa dolnośląskiego wciąż stanowią wyzwanie, nie tylko w kontekście rozwoju edukacji.

Celem niniejszej części raportu jest zatem przybliżenie charakteru tych trendów demograficznych, które w kolejnych latach w sposób bezpośredni i pośredni warunkować będą kształt polityki edukacyjnej województwa dolnośląskiego. Ponadto wskazane zostaną najważniejsze wyzwania stojące przed polityką edukacyjną w kontekście zmian demograficznych.

Cele szczegółowe tej części opracowania obejmują zatem:

- ocenę wpływu zmian demograficznych na system edukacji w województwie dolnośląskim po roku 2024;
- analizę aktualnych trendów demograficznych oraz ich wpływu na edukację;
- określenie długoterminowych kierunków zmian na podstawie danych historycznych oraz prognozowanych.

W prezentowanej metodyce obszar referencyjny dla województwa dolnośląskiego stanowi cała Polska oraz poszczególne województwa. Uwzględniając natomiast fakt, że

zróźnicowanie przestrzenne analizowanych zjawisk odgrywa kluczową rolę w kształtowaniu odpowiedniej polityki edukacyjnej, przeprowadzono szczegółowe analizy na poziomie powiatów, a dla wybranych danych także na poziomie gmin. Dla uwypuklenia pewnych trendów dane zaprezentowano również w porównaniu miast i obszarów wiejskich.

Dla dokonania oceny wyzwań dla rynku edukacji generowanych zmianami demograficznymi, niezbędna jest wiedza obejmująca tak zmiany zachodzące w przeszłości, jak i prognozowane trendy. W niniejszej pracy analizie poddano zatem aktualny stan demografii, cofając się jednak również do roku 2015, a w niektórych przypadkach nawet do 1995 roku, aby wskazać długoterminowe kierunki zmian. Z kolei, wykorzystując prognozy GUS, przedstawiono przewidywane zmiany demograficzne obejmujące okres do 2055 roku. Prognozy demograficzne pozwalają bowiem na „opracowanie i zaplanowanie działań strategicznych dla systemu edukacji oraz na dostosowanie sieci przedszkoli i szkół różnego szczebla do potrzeb dzieci, młodzieży i ich rodziców oraz gminy jako organu prowadzącego placówkę” (Psyk-Piotrowska, Gabryelak, 2018).

W zakresie przedmiotowym rozdział koncentruje się na kluczowych strukturach i procesach charakteryzujących sytuację demograficzną województwa dolnośląskiego, a które w sposób bezpośredni lub pośredni warunkują kształt polityki edukacyjnej. Szczególną uwagę poświęcono migracjom, które kształtują strukturę wiekową i przestrzenne rozmieszczenie ludności, oraz ich wpływowi na potrzeby edukacyjne regionu.

2.1. Stan i struktura ludności

Potencjał demograficzny odgrywa kluczową rolę w funkcjonowaniu systemu edukacji i rynku pracy, które w znacznym stopniu opierają się na dostępnych zasobach ludzkich (Brezdeń i in., 2012; Górecka i in., 2016). Analizy zmian liczby i struktury ludności według wieku są jednym z istotnych elementów planowania i rozwoju systemu edukacji, ponieważ pozwalają dostosować ofertę edukacyjną do rzeczywistych potrzeb demograficznych regionu.

W przypadku edukacji liczebność dzieci i młodzieży oraz ich struktura według grup wiekowych kształtują zapotrzebowanie na usługi edukacyjne. Zrozumienie obecnej i prognozowanej liczby ludności w wieku edukacyjnym jest kluczowe dla planowania i zapewnienia odpowiedniej liczby miejsc w placówkach oświatowych na wszystkich poziomach kształcenia, szczególnie w zakresie szkolnictwa podstawowego, średniego i ponadpodstawowego (Brezdeń i in., 2012).

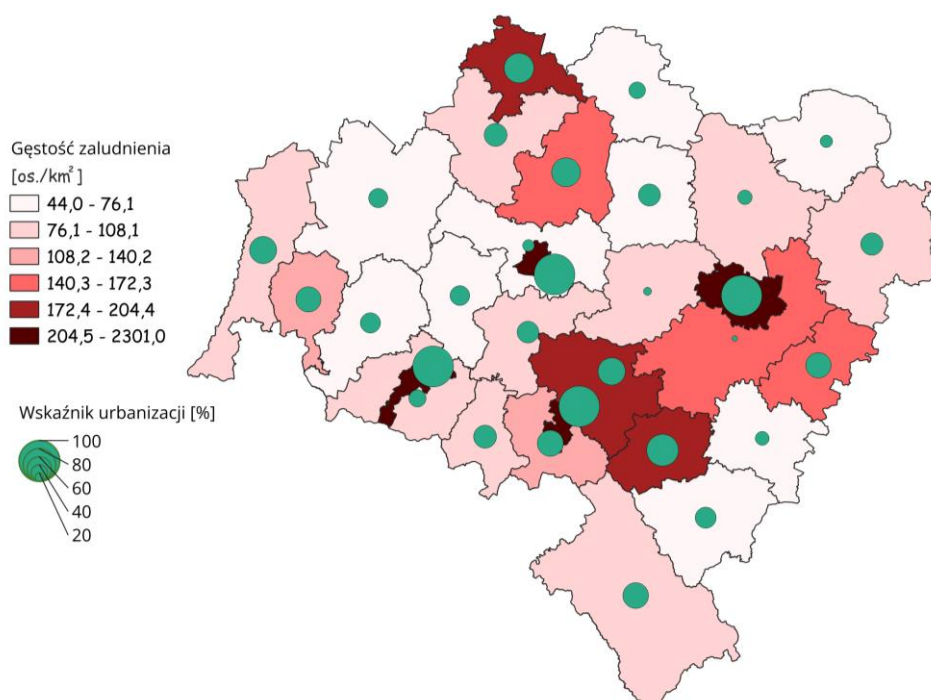
Analizy te pomagają również w identyfikacji np. obszarów wymagających szczególnego wsparcia, takich jak regiony o malejącej liczbie dzieci, gdzie będą zamykane

szkoły. Dodatkowo zmiany struktury wiekowej umożliwiają m.in. przewidywanie potrzeb w zakresie zatrudnienia nowych nauczycieli lub doskonalenia obecnej kadry. W połączeniu z analizami migracji i wyzwań gospodarczych, dane te pozwalają na tworzenie elastycznego i efektywnego systemu edukacyjnego, który odpowiada na zmieniające się potrzeby społeczności regionu.

2.1.1. Gęstość zaludnienia

Gęstość zaludnienia jest jednym z istotnych wskaźników umożliwiających ocenę potencjalnych różnic w dostępności do edukacji w poszczególnych regionach. Wysoka gęstość zaludnienia może wskazywać na większe zapotrzebowanie na placówki oświatowe w obszarach miejskich, podczas gdy w słabiej zaludnionych terenach wiejskich dostęp do edukacji może być ograniczony ze względu na większe odległości do szkół i mniej rozwiniętą infrastrukturę.

W województwie dolnośląskim regiony o wysokiej gęstości zaludnienia, takie jak miasta Wrocław czy Legnica (por. Rysunek 1), mogą oferować szerszy dostęp do placówek edukacyjnych i zasobów infrastrukturalnych.

Rysunek 1 Gęstość zaludnienia oraz wskaźnik urbanizacji w województwie dolnośląskim w roku 2023 według powiatów.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

W przeciwieństwie do tego, obszary o niskiej gęstości, często zmagają się z wyzwaniami związanymi z ograniczoną dostępnością szkół.

Dane prezentowane na Rysunek 1 wskazują również na różnice w poziomie urbanizacji, które mają bezpośredni wpływ na dostępność i zróżnicowanie infrastruktury edukacyjnej. Wysokie wartości wskaźnika urbanizacji, związane z obecnością miast wskazują na skoncentrowane możliwości edukacyjne, w tym dostępność szkół średnich i wyższych. Jednocześnie, regiony charakteryzujące się niskim wskaźnikiem urbanizacji, w szczególności położone na peryferiach województwa, mogą wymagać wdrażania polityk wspierających rozwój lokalnej infrastruktury edukacyjnej, takich jak transport szkolny, programy wsparcia dla nauczycieli czy inwestycje w nowoczesne technologie umożliwiające edukację na odległość.

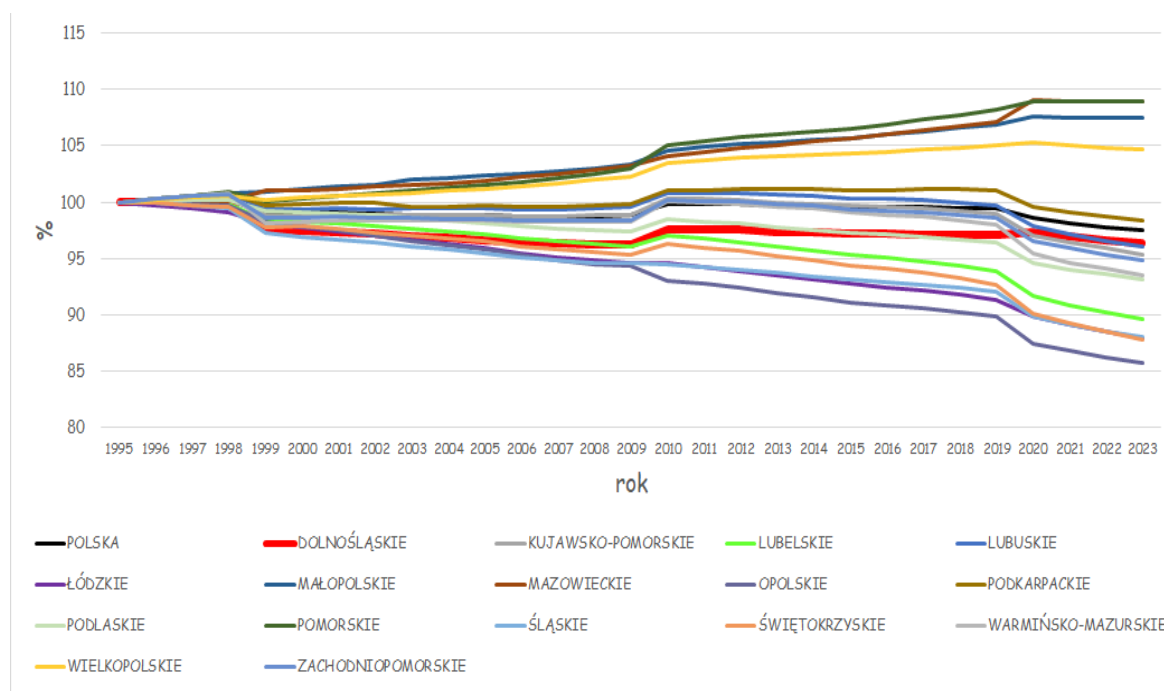
Ponadto, warto zwrócić uwagę na korelację między gęstością zaludnienia a wskaźnikiem urbanizacji — obszary wiejskie o niższej gęstości są często mniej zurbanizowane, co dodatkowo utrudnia równy dostęp do edukacji. W związku z tym kluczowe jest prowadzenie dalszych analiz porównawczych w celu identyfikacji najbardziej potrzebujących regionów i opracowanie dostosowanych strategii wsparcia edukacyjnego

2.1.2. Stan ludności w latach 1995-2023

Po zakończeniu II wojny światowej w Polsce obserwowano stały przyrost liczby ludności, a Dolny Śląsk wyróżniał się jednym z najwyższych w kraju tempem wzrostu (por. Brezdeń i in., 2012). Zasadnicze przemiany demograficzne, które ukształtowały obecne trendy, związane są jednak z okresem po 1989 roku, kiedy to zmiany polityczne i gospodarcze wpłynęły na dynamikę migracji i struktury ludności. Jak wskazuje Kotowska (2021) to właśnie po roku 1989 zachowania prokreacyjne Polaków uległy zasadniczym przemianom, które wpisują się „w prawidłowości przemian obserwowanych od końca lat 60. XX wieku w innych krajach europejskich –spadek płodności poniżej prostej zastępowalności pokoleń i odraczanie decyzji o rodzicielstwie do późniejszego wieku”. I o ile obecnie Polska i inne kraje Europy Środkowo-Wschodniej zaliczane są do relatywnie młodych demograficznie o tyle już za około 30 lat będą one posiadały jedno z najstarszych społeczeństw na świecie z Polską na czele (por. Kotowska, 2021).

W latach 1995-2023 (por. Rysunek 2) w województwie dolnośląskim odnotowano spadek liczby ludności o ponad 100 000 osób z poziomu 2 988 278 osób w roku 1995 do

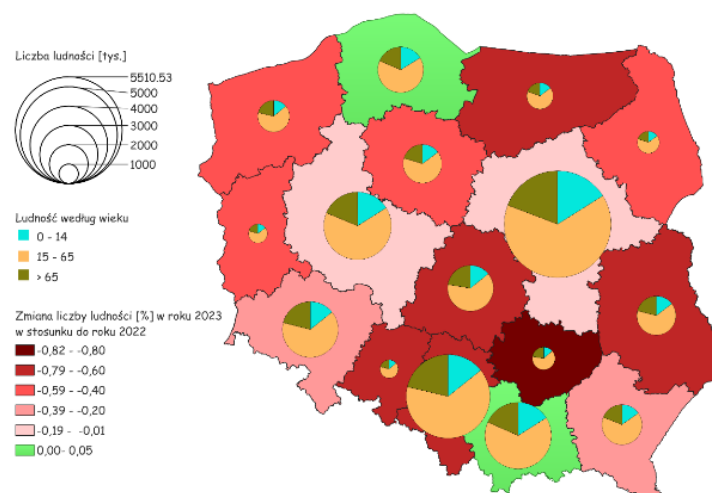
poziomu 2 879 271 osób w roku 2023. Przy czym tempo tego spadku było znacznie mniejsze niż w innych województwach, np. w opolskim, świętokrzyskim czy lubelskim.

Rysunek 2 Dynamika zmian liczby ludności w Polsce i województwach w latach 1995-2023

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

W analizowanym okresie jeszcze tylko w województwach: pomorskim, mazowieckim, wielkopolskim oraz małopolskim odnotowano przyrost liczby ludności.

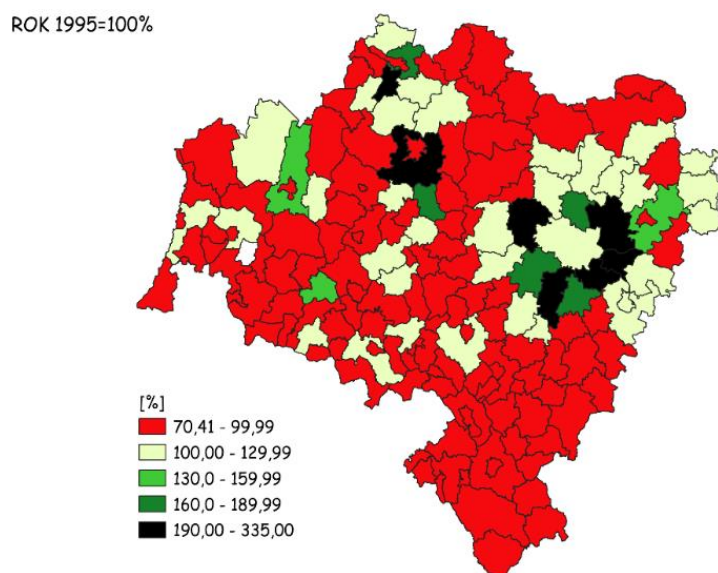

Rysunek 3 Zmiany liczby ludności oraz struktura ludności według wieku w Polsce według województw w roku 2023

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Natomiast w porównaniu lat 2022-2023 zauważyć należy, że województwo dolnośląskie, podobnie jak województwo podkarpackie czy wielkopolskie nie odnotowały najwyższych spadków liczby ludności (por. Rysunek 3). Jednocześnie dwa województwa oznaczone zielonym kolorem wykazują niewielki wzrost populacji od 0,01% do 0,05%, tj. województwa pomorskie oraz małopolskie.

Pomimo tego, że w perspektywie długoterminowej, tj. w latach 1995–2023, województwo dolnośląskie odnotowało spadek liczby ludności, zmiany te nie były równomiernie rozłożone w całym regionie (por. Rysunek 4). Lokalna specyfika wskazuje, że wybrane gminy charakteryzowały się względną stabilnością demograficzną lub nawet niewielkimi wzrostami, co może być efektem procesów urbanizacyjnych oraz migracji wewnętrznych.

Rysunek 4 Dynamika zmian liczby ludności w województwie dolnośląskim według gmin w latach 1995-2023

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

W przestrzeni województwa wyróżniają się gminy graniczące bezpośrednio z Wrocławiem oraz gmina wiejska Lubin, które odnotowały wysoki przyrost liczby ludności. W przypadku gmin sąsiadujących z Wrocławiem, wzrost ten można przypisać intensywnym procesom suburbanizacyjnym.

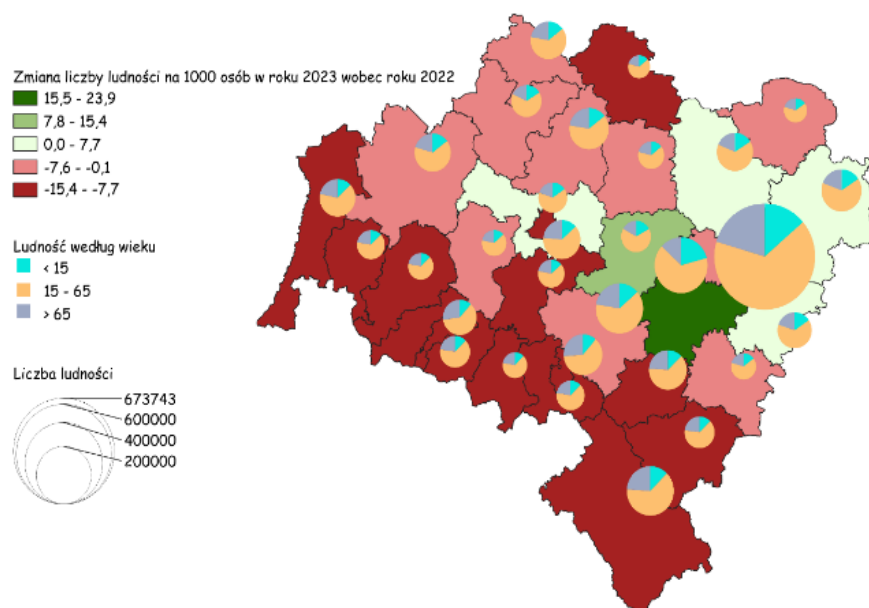
Suburbanizacja oznacza proces, który prowadzi do intensywnych zmian zarówno w miastach, jak i na terenach je otaczających, w szczególności w obszarach wiejskich. Przejawia się ona rozlewaniem struktur przestrzennych miast, niekontrolowanym rozwojem przedmieść

oraz ośrodków podmiejskich, co wpływa na ich strukturę społeczno-ekonomiczną (Wysocka i in., 2022). Suburbanizacja jest zatem zjawiskiem wielowymiarowym, obejmującym: aspekt demograficzny, związany z migracją ludności z centrów miast na peryferie (Biegańska, 2013); aspekt ekonomiczny, wynikający z przenoszenia miejsc pracy, głównie w sektorze usług i przemysłu, na obszary podmiejskie; aspekt społeczny, oznaczający przenikanie miejskich wzorców życia na tereny wiejskie (Szmytkowska, Masik, 2005; Biegańska, 2019) oraz aspekt rezydencjalny, odnoszący się do rozwoju funkcji mieszkaniowych na terenach otaczających miasta (Kuzara, Szmytkie, 2024; Wysocka i in., 2021).

Na początku XXI wieku procesy suburbanizacyjne wokół Wrocławia uległy intensyfikacji, co przejawiało się zwiększonym napływem ludności do gmin graniczących bezpośrednio z miastem. W rezultacie strefa oddziaływania Wrocławia znacząco się rozszerzyła, szczególnie w kierunkach północno-wschodnim, południowo-wschodnim i południowym, co dodatkowo wzmocniło rozwój przestrzenny i społeczny tych obszarów (Brezdeń, Szmytkie, 2017).

Z kolei gmina wiejska Lubin wyróżnia się na tle innych obszarów wiejskich w województwie ze względu na swoje strategiczne położenie w pobliżu przemysłowego miasta Lubin oraz rozwinięty rynek pracy związany z sektorem wydobywczym (miedź). Przyrost ludności w tej gminie może być także wynikiem migracji wewnętrznej, napływu pracowników oraz relatywnie atrakcyjnych warunków życia, takich jak niższe koszty mieszkaniowe w porównaniu z miastami.

W województwie dolnośląskim spadek liczby ludności w porównaniu lat 2022–2023 również nie dotyczył całego obszaru. Powiaty graniczące z Wrocławiem, takie jak powiat wrocławski, a także powiat legnicki, odnotowały dodatni przyrost rzeczywisty ludności, co można wiązać z ww. procesami suburbanizacyjnymi oraz atrakcyjnością tych obszarów pod względem rynku pracy i jakości życia (por. Rysunek 5).

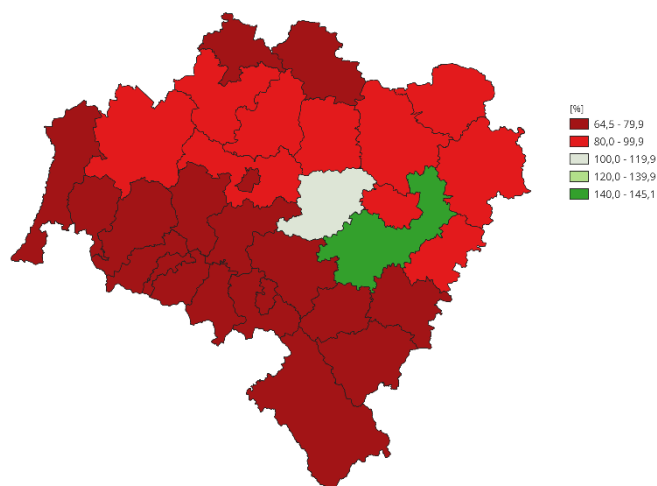

Rysunek 5 Zmiany liczby ludności oraz struktura ludności według wieku w województwie dolnośląskim według powiatów w roku 2023

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

W większości powiatów odnotowano jednak spadek liczby ludności, szczególnie wyraźny w pasie powiatów graniczących z Republiką Czeską oraz w powiecie górowskim. Tereny te mogą zmagać się z wyzwaniami związanymi z ograniczonym dostępem do usług publicznych, odpływem młodych ludzi do większych ośrodków miejskich oraz starzeniem się populacji. W pozostałych powiatach spadki liczby ludności nie przekroczyły 7,6 osób na 1000 mieszkańców.

Również prognozowane zmiany liczby ludności do roku 2055 wskazują na dalszy, znaczący spadek populacji województwa dolnośląskiego, który ma osiągnąć wówczas poziom 2 496 550 mieszkańców, co oznacza spadek o nieco ponad 380 000 osób, czyli 13,3% w stosunku do obecnego stanu. Zjawisko to odzwierciedla ogólne trendy depopulacyjne obserwowane w wielu regionach Polski, szczególnie w kontekście starzenia się społeczeństwa i odpływu ludności z obszarów peryferyjnych. Co istotne, prognozowane spadki liczby ludności nie obejmują wszystkich powiatów województwa. Wyjątkami są powiat wrocławski, gdzie przewiduje się bardzo wysoki przyrost o 45%, oraz powiat średzki, z przyrostem o 8,4% (por. Rysunek 6).

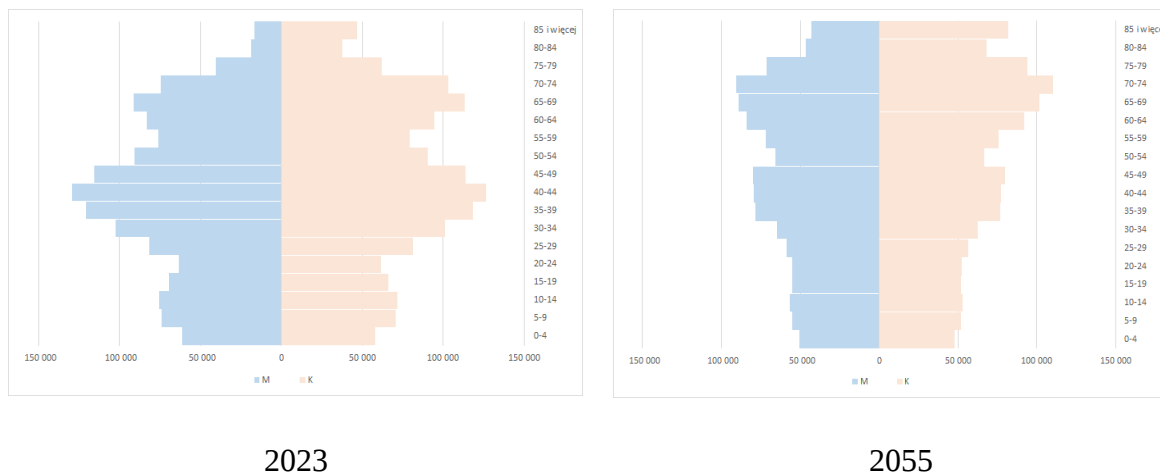
Rysunek 6 Prognoza zmian liczby ludności w województwie dolnośląskim w roku 2055 (rok 2023=100%) według powiatów.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Z drugiej strony, największy ubytek liczby ludności, przekraczający 30% w stosunku do roku 2023, prognozowany jest dla powiatów złotoryjskiego, górowskiego oraz miasta na prawach powiatu Wałbrzyskiego.

2.1.3. Struktura ludności według płci i wieku

Struktura ludności według płci i wieku województwa dolnośląskiego na przestrzeni minionych lat pozostaje względnie stabilna, jednak w roku 2023 wyraźnie zauważalna jest przewaga osób w starszych grupach wiekowych (por. Rysunek 7). Taki trend demograficzny wyraźnie wpływa na system edukacji, szczególnie w odniesieniu do malejącej liczby uczniów w szkołach podstawowych i średnich, co stawia wyzwania związane z racjonalizacją sieci placówek edukacyjnych oraz optymalnym wykorzystaniem ich zasobów

Rysunek 7 Struktury płci i wieku w województwie dolnośląskim w roku 2023 i 2055.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

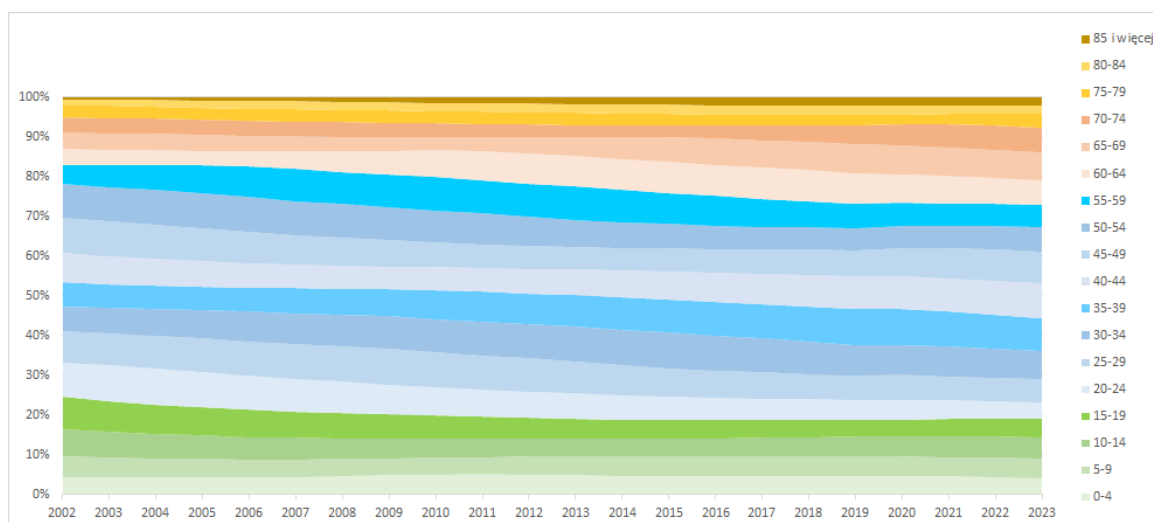
Prognozowane zmiany struktury wieku do roku 2055, wskazujące na typ regresywny piramidy, będą miały istotne konsekwencje dla systemu edukacji. Malejąca liczba dzieci w wieku przedszkolnym i szkolnym może prowadzić do konieczności redukcji liczby szkół, zmniejszenia liczby klas oraz potencjalnie likwidacji placówek w mniej zaludnionych regionach. W szczególności, obszary peryferyjne województwa dolnośląskiego, które już teraz zmagają się z depopulacją, mogą odczuć największe skutki tych zmian. Jak wskazuje Mikiewicz (2010), regionalne nierówności w dostępie do edukacji oraz wyniki edukacyjne pogłębiają marginalizację, szczególnie w społecznościach o niższym statusie społeczno-ekonomicznym. Podkreśla to konieczność wprowadzenia ukierunkowanych działań zapobiegających porzucaniu nauki i zapewniających równe szanse edukacyjne w obliczu wyzwań demograficznych.

2.1.3.1. Proces starzenia się ludności

Starzenie się ludności jest jednym z najważniejszych wyzwań demograficznych, które w nadchodzących latach będą miały istotny wpływ na rozwój społeczny i gospodarczy województwa dolnośląskiego. Proces ten wiąże się z rosnącym udziałem osób w wieku poprodukcyjnym w strukturze demograficznej oraz zmniejszającą się liczbą osób w wieku produkcyjnym i dzieci (Grzelak-Kostulska, 2016). Zjawisko to, obserwowane szczególnie w regionach wiejskich oraz gminach o niskiej gęstości zaludnienia, wywołuje daleko idące konsekwencje zarówno dla rynku pracy, jak i systemu edukacji, ochrony zdrowia oraz polityki społecznej.

W latach 2002-2023 w województwie dolnośląskim wyraźnie zauważalny jest wzrost udziału osób w starszych grupach wieku w ogólnej liczbie ludności (por. Rysunek 8).

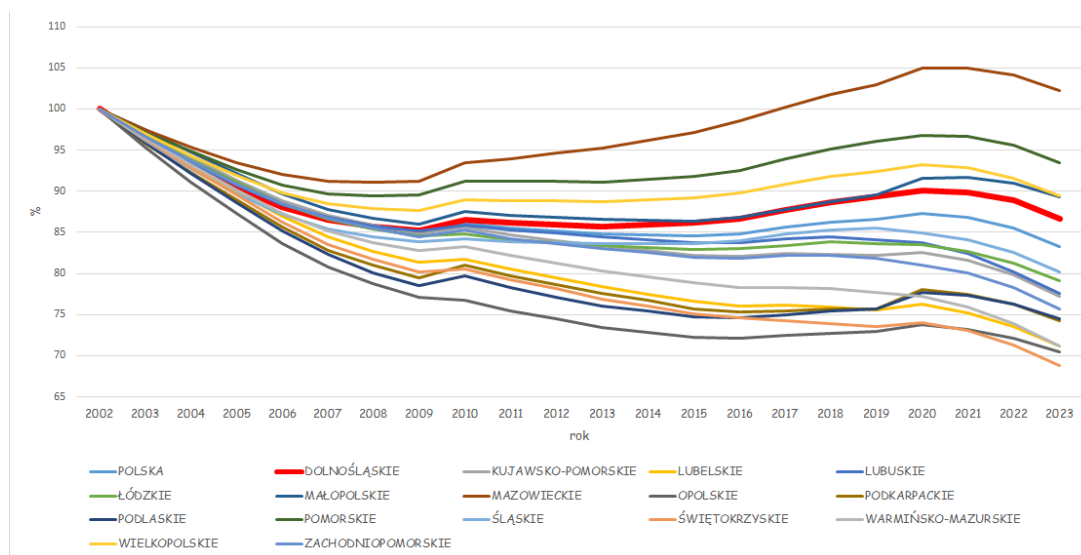
I o ile w roku 2013 udział osób w wieku powyżej 65 lat w ogólnej liczbie ludności wynosił 13%, o tyle w roku 2023 było to już prawie 21%.

Rysunek 8 Struktura ludności według grup wieku w województwie dolnośląskim w latach 2002-2023.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Jednocześnie udział osób w wieku poniżej 15 lat w ogólnej liczbie ludności zmniejszył się z poziomu 16,3% na początku analizowanego okresu do 14,2% w roku 2023. Przy czym spadek ten był stosunkowo niski w porównaniu z województwem świętokrzyskim czy podkarpackim (około 30%) (por. Rysunek 9).

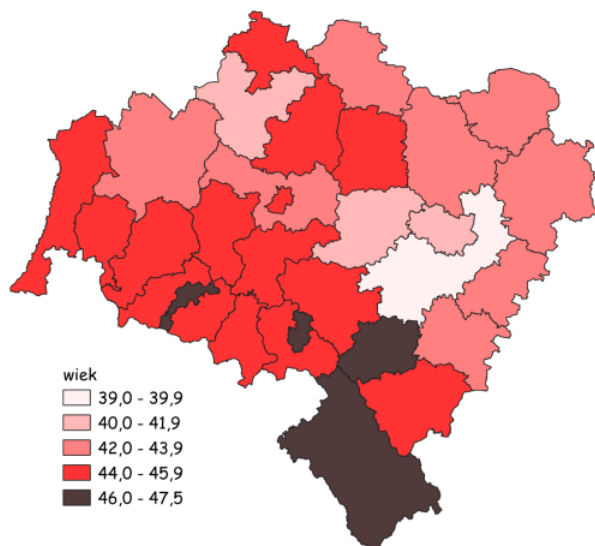

Rysunek 9 Dynamika zmian liczby ludności w wieku 0-14 lat w Polsce i województwach w latach 2002-2023.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

W kontekście poziomu zaawansowania procesu starzenia się ludności, województwo dolnośląskie wyraźnie różnicuje się przestrzennie. Obszary o najwyższych medianach wieku,

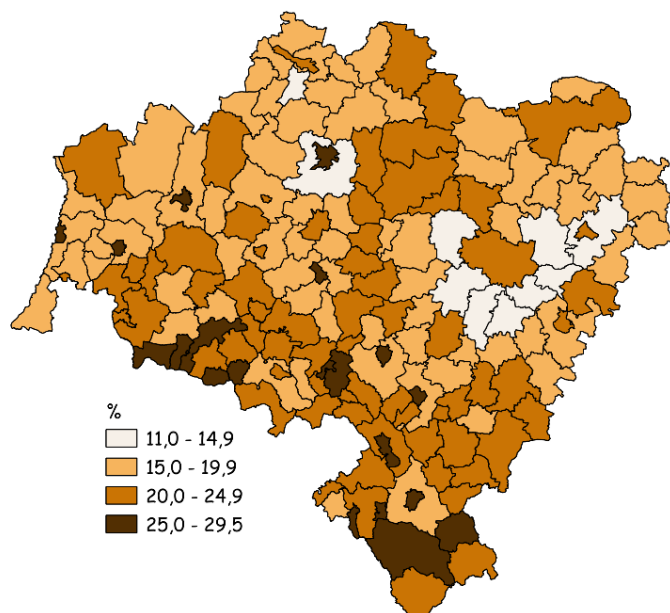
przekraczających 44 lata, koncentrują się wzdłuż południowej granicy województwa, obejmując gminy o wysokim udziale osób starszych, co jest szczególnie widoczne w powiatach kłodzkim czy jeleniogórskim (por. Rysunek 10).

Rysunek 10 Mediana wieku w województwie dolnośląskim w roku 2023 według powiatów.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

W tych regionach obserwuje się również najwyższy udział osób w wieku 65+, przekraczający 25%.

Rysunek 11 Udział osób w wieku powyżej 65 lat w ogólnej liczbie ludności w województwie dolnośląskim według gmin

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Z kolei najniższe mediany wieku, poniżej 40 lat, charakteryzują gminy położone w powiecie wrocławskim i gminy graniczące z większymi ośrodkami miejskimi, gdzie udział osób starszych często nie przekracza 15% (por. Rysunek 11).

Różnice te mają istotne konsekwencje dla systemu edukacji w województwie. W gminach o najwyższym udziale osób starszych i wyższych medianach wieku może wystąpić znaczący spadek liczby dzieci i młodzieży w wieku szkolnym, co stawia wyzwania związane z utrzymaniem szkół oraz dostosowaniem ich infrastruktury do zmniejszającej się liczby uczniów. Może być konieczne zamykanie szkół, konsolidacja placówek edukacyjnych lub ich przekształcenie na inne cele społeczne, np. centra aktywności dla seniorów. Ponadto, mniejsza liczba młodych osób w tych obszarach ogranicza potencjalny rozwój lokalnego rynku pracy, co dodatkowo sprzyja migracji młodzieży do większych miast.

2.1.3.2. Edukacyjne grupy wieku

W kontekście polityk edukacyjnych analiza struktury ludności według funkcjonalnych grup wieku w województwie dolnośląskim wskazuje na konieczność dostosowania systemu edukacji do zmieniającej się struktury demograficznej. Obserwowany stały wzrost udziału osób w wieku poprodukcyjnym oraz zmniejszanie się liczebności pozostałych grup wiekowych stanowią wyzwanie, które wymaga strategicznego planowania. Według prognoz GUS, do roku 2055 liczba dzieci i młodzieży w wieku 3–24 lata zmniejszy się w każdej z wydzielonych grup, co wpłynie na różne poziomy edukacji (por. Tabela 1).

Tabela 1 Prognozy zmiany liczby ludności według funkcjonalnych grup wieku w województwie dolnośląskim do roku 2055

rok	3-6	7-14	15-18	19-24
2030	92 641	220 207	116 910	179 388
2035	87 196	191 236	115 663	176 289
2040	83 809	178 937	95 621	171 456
2045	85 075	171 821	90 224	144 468
2050	86 179	172 275	86 047	134 718
2055	82 988	174 724	85 707	128 619

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Najmniej dotkniętą zmianami grupą będą dzieci w wieku 3–6 lat, dla których prognozowany spadek liczebności wynosi nieco ponad 10%. W przypadku tej grupy kluczowe będzie utrzymanie jakości edukacji przedszkolnej oraz inwestowanie w elastyczne formy opieki przedszkolnej, szczególnie w regionach wiejskich i obszarach o malejącej liczbie ludności.

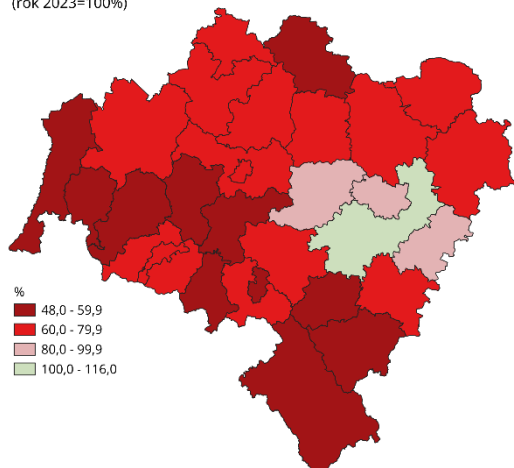
Ważne będzie również zwiększenie dostępu do edukacji przedszkolnej w gminach graniczących z Wrocławiem i innymi większymi miastami, gdzie liczba dzieci może być bardziej stabilna dzięki migracjom wewnętrznym.

W grupie dzieci w wieku szkolnym (7–14 lat) oraz młodzieży w wieku 15–18 lat, prognozowane spadki liczby ludności o około 20–25% będą wymagały reorganizacji sieci szkół podstawowych i średnich. W szczególności na obszarach peryferyjnych i dotkniętych depopulacją konieczne będzie łączenie szkół lub ich przekształcanie na inne cele edukacyjne lub społeczne. Równocześnie w obszarach o prognozowanym wzroście, takich jak powiat wrocławski, należy inwestować w rozwój infrastruktury szkolnej i kadrowej, aby sprostać rosnącemu zapotrzebowaniu.

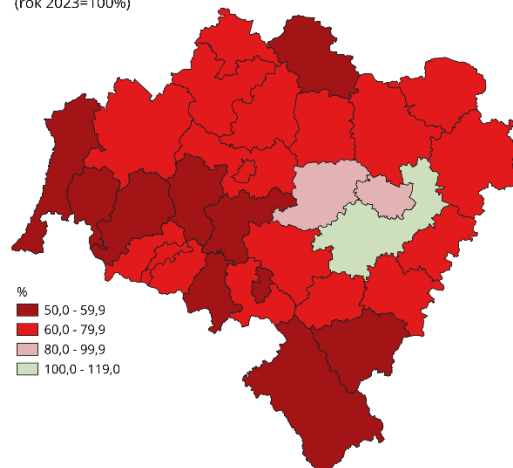
Największy spadek liczebności dotknie grupy osób w wieku 19–24 lata, z prognozowanym ubytkiem ponad 28%. Zmniejszająca się liczba studentów może prowadzić do wyzwań dla szkolnictwa wyższego, takich jak konieczność dostosowania oferty edukacyjnej do potrzeb lokalnego rynku pracy oraz intensyfikacja działań rekrutacyjnych w celu przyciągnięcia studentów spoza regionu i z zagranicy.

Prognoza zmian liczby ludności według edukacyjnych grup wieku w latach 2023–2055 (rok 2023 = 100%) wyraźnie wskazuje na podział województwa dolnośląskiego na dwie części, który ma istotne znaczenie dla planowania polityki edukacyjnej. Z jednej strony obserwowany będzie wzrost liczby ludności we wszystkich analizowanych grupach wiekowych w powiecie wrocławskim, a w przypadku grupy najstarszej (19–24 lata) także we Wrocławiu i powiecie średzkim (por. Rysunek 12). Z drugiej strony, pozostałe miasta na prawach powiatu oraz większość powiatów województwa odnotują mniej lub bardziej dynamiczny spadek liczby ludności w każdej z analizowanych grup wiekowych. (por. Rysunek 12).

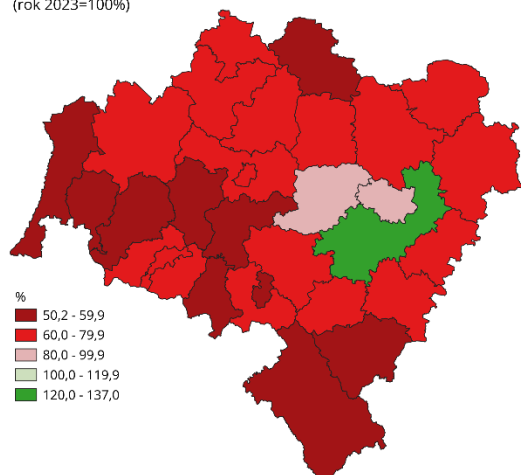
Dynamika zmiany liczby ludności w wieku 3-6 lat w latach 2023-2055
(rok 2023=100%)

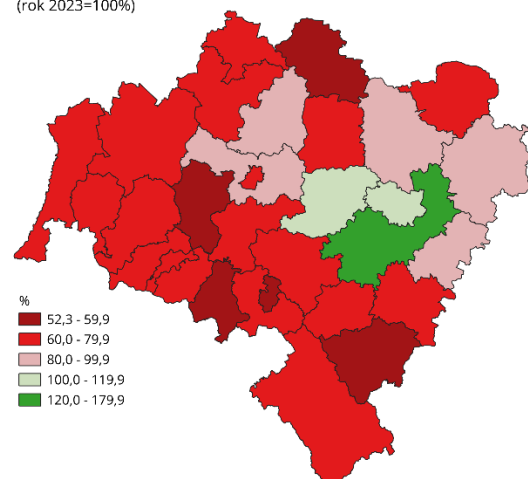
Dynamika zmiany liczby ludności w wieku 7-14 lat w latach 2023-2055
(rok 2023=100%)

Dynamika zmiany liczby ludności w wieku 15-18 lat w latach 2023-2055
(rok 2023=100%)

Dynamika zmiany liczby ludności w wieku 19-24 lat w latach 2023-2055
(rok 2023=100%)

Rysunek 12 Prognoza zmian liczby ludności według edukacyjnych grup wieku w latach 2023-2055 (rok 2023=100%).

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

W powiecie wrocławskim prognozowany wzrost liczby dzieci w wieku przedszkolnym wymagać będzie dalszego rozwoju infrastruktury przedszkolnej, w tym budowy nowych placówek oraz zatrudnienia wykwalifikowanych nauczycieli przedszkolnych. W obszarach dotkniętych spadkiem liczby dzieci, takich jak powiaty na południu województwa, konieczne może być łączenie przedszkoli lub rozwój elastycznych form opieki, takich jak przedszkola wielozadaniowe łączące funkcje edukacyjne i opiekuńcze, czy programy wspierające rodziców

pracujących, umożliwiające lepsze dostosowanie dostępnych usług do lokalnych potrzeb społeczności.

W powiecie wrocławskim i w sąsiednich obszarach wzrost liczby młodzieży w wieku 15–18 lat może stworzyć zapotrzebowanie na różnorodne formy kształcenia średniego, w tym techniczne i zawodowe, które odpowiadają potrzebom lokalnego rynku pracy. Natomiast w powiatach, w których liczba młodzieży będzie zmniejszać się, konieczna będzie koncentracja oferty edukacyjnej w większych ośrodkach, co może prowadzić do wyzwań związanych z dostępnością szkół dla młodzieży z obszarów wiejskich.

Wzrost liczby dzieci w wieku szkolnym w powiecie wrocławskim i jego okolicach będzie wymagał rozbudowy sieci szkół podstawowych oraz inwestycji w infrastrukturę, aby zapewnić odpowiednią liczbę miejsc dla uczniów. W powiatach z wyraźnym spadkiem liczby dzieci konieczne będzie racjonalizowanie sieci szkół, przy jednoczesnym zapewnieniu dostępu do edukacji w mniej zaludnionych regionach. Kluczowe będzie również wsparcie transportu szkolnego w gminach o rozproszonej zabudowie.

Największe zmiany liczby ludności w grupie wiekowej 19–24, w tym szczególnie wysoki wzrost w powiecie wrocławskim, wskazują na potrzebę rozwoju infrastruktury uczelni wyższych oraz dostosowania ich oferty do zwiększonego napływu studentów. Z kolei w regionach odnotowujących spadek liczby młodzieży w wieku 19–24, takich jak południowe powiaty województwa, uczelnie mogą borykać się z niedoborem kandydatów. W odpowiedzi na te wyzwania konieczne będzie rozwijanie programów przyciągających studentów spoza regionu oraz wdrażanie oferty edukacji ustawicznej skierowanej do dorosłych, co może wspierać ich aktywizację zawodową i edukacyjną.

2.2. Migracje

Migracje ludności są jednym z czynników wpływających na kształtowanie się zmian demograficznych w danym obszarze, co ma istotne przełożenie na funkcjonowanie systemu edukacji. Procesy migracyjne, zarówno wewnętrzne (krajowe), jak i zewnętrzne (zagraniczne), odgrywają znaczącą rolę w dynamice populacji, wpływając na wielkość populacji w określonych grupach wiekowych, strukturę wieku, dostępność zasobów kadrowych oraz potrzeby edukacyjne w różnych regionach. Migracje oddziałują również na takie aspekty, jak różnorodność kulturowa, zapotrzebowanie na edukację językową oraz integracyjną, szczególnie w przypadku migracji zewnętrznych.

System edukacji pełni również kluczową rolę w adaptacji migrantów, pomagając im w integracji z lokalną społecznością oraz w alokacji na rynku pracy. Funkcja alokacyjna szkoły kształtuje możliwości społeczne i zawodowe uczniów w kontekście ich zróżnicowanego pochodzenia kulturowego (Mikiewicz, 2017; Mikiewicz i in., 2018).

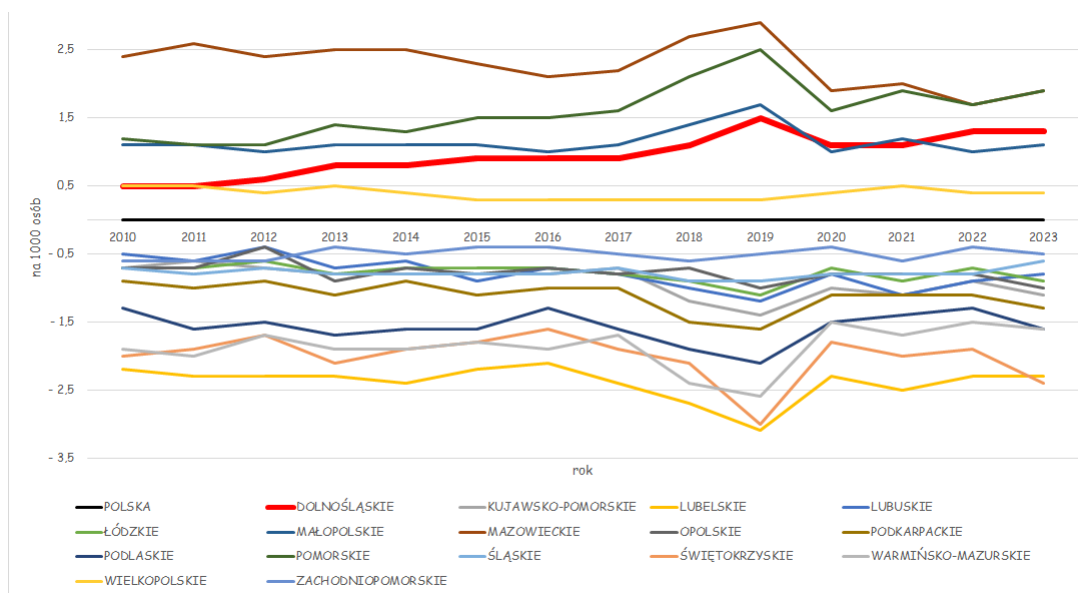
Niniejszy podrozdział koncentruje się na analizie migracji w podziale na trzy główne kategorie: migracje wewnętrzne, migracje zewnętrzne oraz ogólne saldo migracji, z uwzględnieniem ich wpływu na system edukacyjny. W pierwszej kolejności omówione zostaną migracje wewnętrzne, które mają największe znaczenie dla rozmieszczenia ludności w granicach kraju i wpływają na nierównomierny rozwój edukacji w regionach. Następnie przeanalizowane zostaną migracje zewnętrzne, które odgrywają rolę w zwiększaniu różnorodności kulturowej w szkołach i kształtowaniu potrzeb związanych z edukacją integracyjną. Na końcu zostanie przedstawione saldo migracji jako wskaźnik łączący oba procesy i ukazujący ich wpływ na ogólną dynamikę demograficzną i edukacyjną w regionie.

2.2.1. Migracje wewnętrzne

Migracje wewnętrzne odnoszą się do przemieszczeń ludności w obrębie granic jednego kraju. Proces ten obejmuje zmiany miejsca zamieszkania, które rozpatrywać można między województwami, powiatami lub gminami. Generalnie przyczyny migracji wewnętrznych są różnorodne i mogą wynikać z czynników ekonomicznych, takich jak poszukiwanie pracy czy lepszych warunków życia, społecznych, na przykład chęci zamieszkania bliżej rodziny, lub związanych z edukacją, zdrowiem czy preferencjami mieszkaniowymi. Szczególne miejsce w migracjach zajmują miasta, które stanowią centra edukacyjne i gospodarcze odgrywają kluczową rolę w przyciąganiu młodych ludzi z obszarów wiejskich (Środa-Murawska i in.,

2017). Ruchy ludności wewnątrz kraju wpływają na strukturę wiekową i zawodową poszczególnych regionów, a także na poziom ich urbanizacji i rozwój infrastruktury.

Województwo dolnośląskie w latach 2010-2023 należało do tej nielicznej grupy regionów w Polsce, które notowały dodatnie saldo migracji wewnętrznych (por. Rysunek 13).

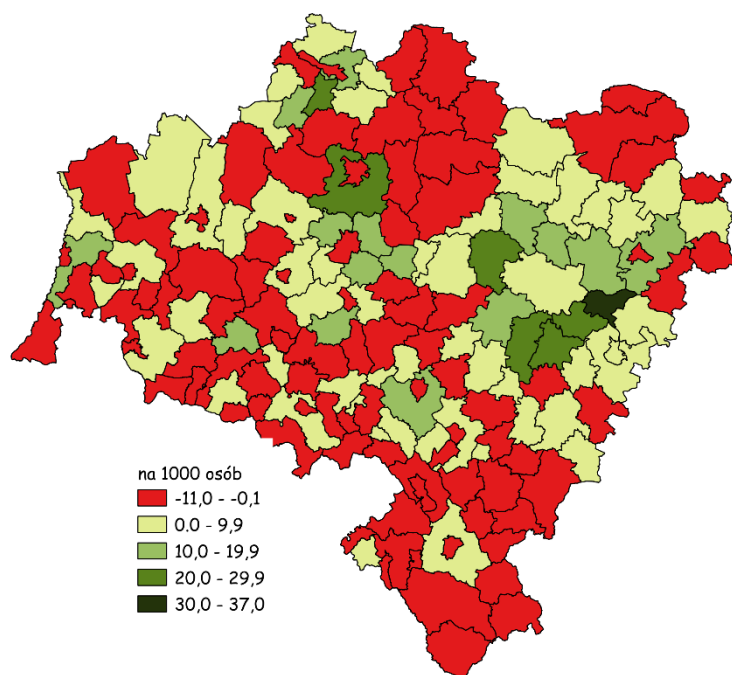

Rysunek 13 Saldo migracji wewnętrznych na 1000 mieszkańców w Polsce i województwach w latach 2010-2024.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Odnosić należy, że o ile w roku 2010 saldo migracji wewnętrznych w województwie dolnośląskim wynosiło około 0,5 na 1000 osób to w roku 2023 było to już prawie 1,5.

Analiza salda migracji wewnętrznych w ujęciu poszczególnych gmin w roku 2023 wskazuje, że w obrębie województwa wyróżnić można gminy, dla których saldo migracji wynosi ponad 30 osób na 1000 mieszkańców oraz gminy, dla których ubytek migracyjny wynosi ponad 10 osób na 1000 mieszkańców (por. Rysunek 14).

Rysunek 14 Saldo migracji wewnętrznych na 1000 mieszkańców w województwie dolnośląskim w roku 2023

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

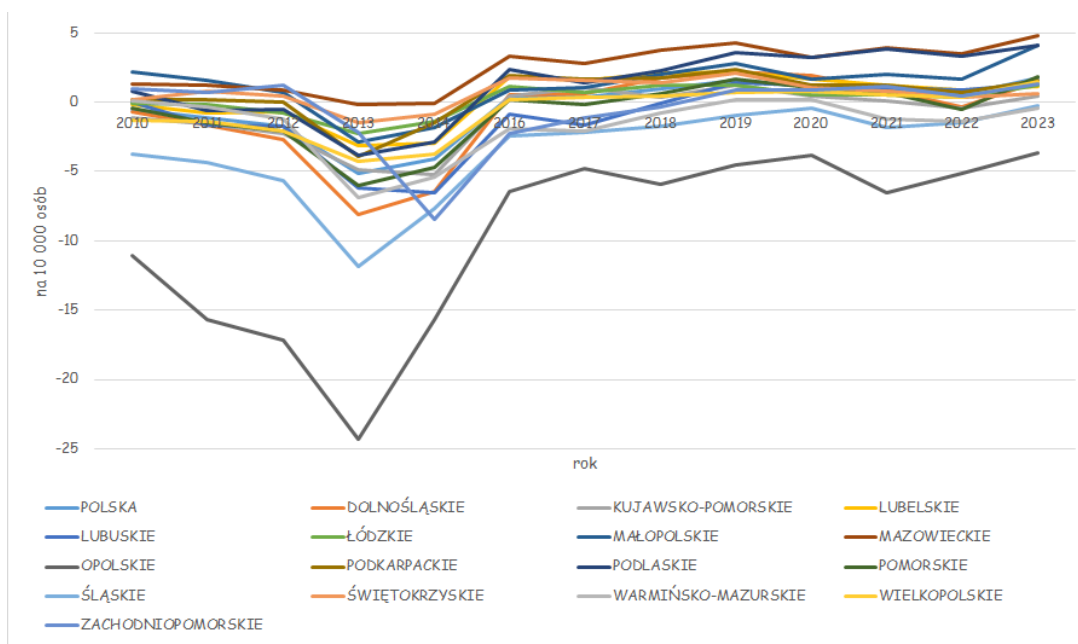
Analogicznie, więc jak w całym kraju obszary położone wokół największych miast odnotowują dodatnie saldo migracji, co związane jest z procesem suburbanizacji. W zakresie migracji wewnętrznych wyraźnie też wyodrębniają się gminy powiatu kłodzkiego, powiatu ząbkowickiego na południu czy gminy powiatu górowskiego, powiatu wołowskiego czy powiatu milickiego.

2.2.2. Migracje zewnętrzne

Migracje zewnętrzne, zarówno imigracja, jak i emigracja, wpływają na strukturę demograficzną i system edukacyjny. Napływ ludności z zagranicy, w tym rodzin z dziećmi, zwiększa różnorodność kulturową w szkołach i stwarza zapotrzebowanie na programy edukacyjne wspierające integrację imigrantów. Konieczne są inwestycje w nauczanie języka polskiego jako obcego oraz w działania integracyjne dla dzieci i ich rodzin. Z drugiej strony, emigracja Polaków za granicę może powodować odpływ dzieci w wieku szkolnym, co dodatkowo pogłębia problem depopulacji w niektórych regionach. Należy również pamiętać, że przemiany w polskim systemie edukacji po 1989 roku charakteryzowały się ograniczoną

zdolnością do refleksyjnego podejścia do nierówności społecznych i edukacyjnych. Brak tej refleksji wpłynął szczególnie negatywnie na regiony peryferyjne, gdzie zmiany demograficzne, takie jak depopulacja, pogłębiały problemy z dostępem do wysokiej jakości edukacji (Rudnicki, 2011).

Województwo dolnośląskie od roku 2016 notuje dość stabilne saldo migracji zagranicznych (por. Rysunek 15).

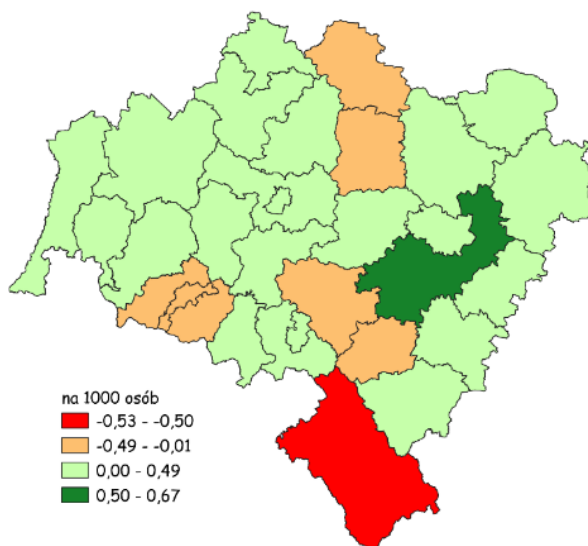
Rysunek 15 Saldo migracji zagranicznych na 1000 mieszkańców w Polsce i województwach w latach 2010-2024.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Jednak wyższy napływ niż odpływ ludności za granicę nie dotyczy całego obszaru województwa dolnośląskiego (por. Rysunek 16). Niemniej, w roku 2023 w zdecydowanej większości powiatów odnotowano dodatnie saldo migracji zagranicznych, co wskazuje na większą liczbę osób przyjeżdżających do regionu niż wyjeżdżających. Z kolei powiaty: kłodzki, górowski i wołowski wyróżniają się ujemnym saldem migracji, co oznacza odpływ ludności do innych krajów.

Powiaty takie jak kłodzki, górowski czy wołowski, które odnotowały ujemne saldo migracji zewnętrznych, mogą zmagać się ze zmniejszającą się liczbą uczniów w placówkach edukacyjnych. Jak zauważa Mikiewicz (2008), struktura systemu edukacyjnego, mimo pozorów demokratyzacji, wciąż prowadzi do reprodukcji nierówności społecznych. Utrzymująca się elitarność niektórych szkół oraz ograniczony dostęp do edukacji wysokiej

jakości w regionach peryferyjnych może skutkować dalszą marginalizacją społeczności, szczególnie w powiatach dotkniętych depopulacją. A zatem konieczne będą działania związane z racjonalizacją sieci szkół, a także rozwój alternatywnych form edukacji, takich jak szkoły zdalne czy hybrydowe, aby zapewnić dostęp do nauki w regionach dotkniętych depopulacją.

Rysunek 16 Saldo migracji zagranicznych na 1000 mieszkańców w województwie łódzkim w roku 2023.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Rozwój zdalnych i hybrydowych form edukacji, intensywnie rozwijanych podczas pandemii COVID-19, może być szansą dla regionów dotkniętych depopulacją. Jak wskazują Jurczak-Morris i in. (2022), nowa kultura szkoły, która wyłoniła się w wyniku konieczności dostosowania się do edukacji zdalnej, niesie ze sobą potencjał do przełamywania barier geograficznych i społecznych, szczególnie dla uczniów w regionach peryferyjnych.

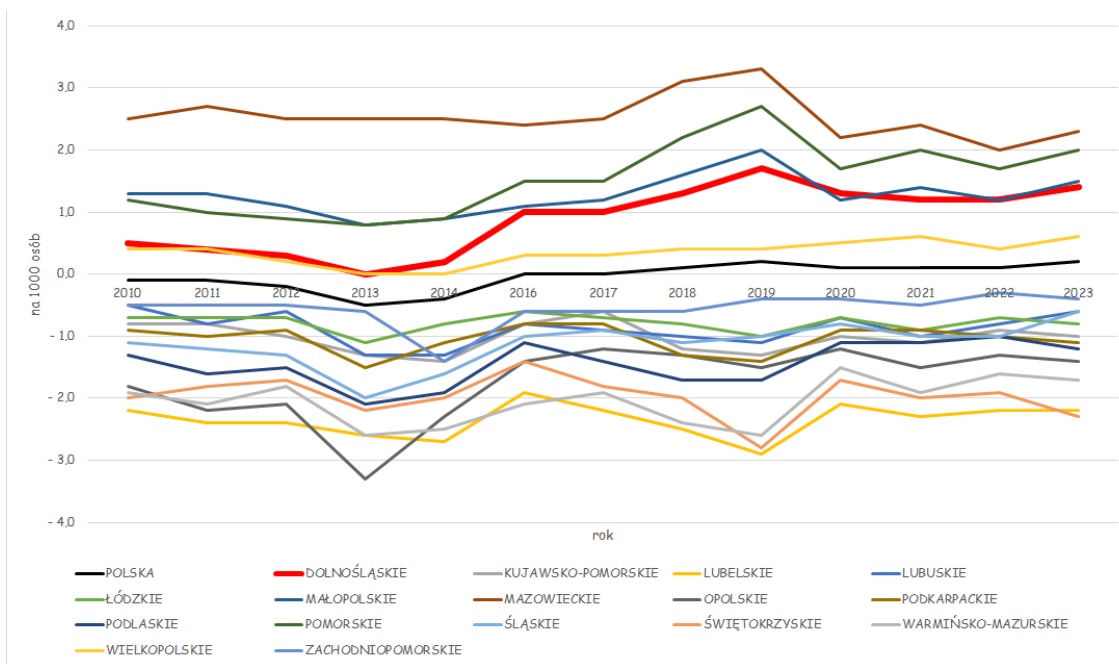
Jednocześnie istotne będzie wprowadzenie programów wspierających lokalne społeczności, które mogą zachęcić młode rodziny do pozostania w regionie.

2.2.3. Ogólne saldo migracji

Ogólne saldo migracji stanowi różnicę pomiędzy napływem a odpływem ludności w danym obszarze, zarówno w kontekście migracji wewnętrznych, jak i zewnętrznych. Jest to kluczowy wskaźnik demograficzny, który pozwala ocenić bilans migracyjny województwa, kraju lub innej jednostki terytorialnej w określonym czasie. Saldo migracji odzwierciedla zatem nie tylko atrakcyjność danego obszaru jako miejsca zamieszkania i pracy, ale także efekty procesów społeczno-gospodarczych, takich jak zmiany na rynku pracy, polityka migracyjna

czy jakość życia. Pozytywne saldo migracji oznacza przewagę napływu nad odpływem ludności, co zwykle wiąże się z rozwojem danego obszaru, podczas gdy saldo ujemne wskazuje na odpływ ludności i potencjalne wyzwania związane z depopulacją.

Województwo dolnośląskie w latach 2010-2023 należało do grupy pięciu województw odnotowujących dodatnie saldo migracji ogółem (por. Rysunek 17).

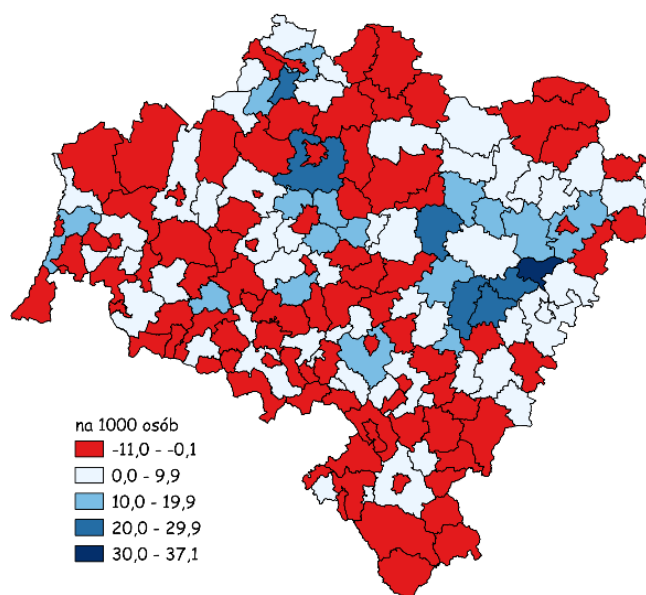

Rysunek 17 Saldo migracji ogółem na 1000 mieszkańców w Polsce i województwach w latach 2010-2024.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

W roku 2023 przekraczając poziom 1 osoby na 1000 mieszkańców. Ponownie jednak należy podkreślić, że dodatnie saldo migracji nie dotyczy całego obszaru województwa (por. Rysunek 18). Obszary takie jak powiat wrocławski oraz sąsiednie gminy wyróżniają się dodatnim saldem migracji, podczas gdy wiele powiatów peryferyjnych, szczególnie na południu i północy województwa, odnotowuje ujemne wartości salda migracji ogółem (por. Rysunek 18).

Ujemne saldo migracji w wielu powiatach peryferyjnych, takich jak powiaty na południu województwa, odzwierciedla odpływ ludności, głównie młodych osób, do większych ośrodków miejskich lub za granicę.

Rysunek 18 Saldo migracji ogółem na 1000 mieszkańców w województwie dolnośląskim w roku 2023.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Saldo migracji ogółem w województwie dolnośląskim podkreśla konieczność regionalizacji polityki edukacyjnej, która uwzględni zróżnicowane potrzeby demograficzne i społeczne poszczególnych obszarów. Dzięki temu możliwe będzie skuteczne reagowanie na zmieniające się warunki i wspieranie zrównoważonego rozwoju edukacji w regionie.

Podsumowując, analiza uwarunkowań demograficznych województwa dolnośląskiego uwidacznia złożoność procesów wpływających na dynamikę liczby ludności, jej strukturę wiekową oraz migracje. Zmiany te mają bezpośrednie przełożenie na potrzeby edukacyjne regionu, kształtując zapotrzebowanie na infrastrukturę oświatową, kadre nauczycielską oraz dostosowanie oferty edukacyjnej do lokalnych uwarunkowań. W kolejnej części raportu omówiono szczegółowo funkcjonowanie systemu edukacji formalnej na Dolnym Śląsku, przedstawiając jego stan, wyzwania i perspektywy rozwoju w kontekście zmieniających się warunków demograficznych.

3. Edukacja formalna na Dolnym Śląsku

Analiza demograficznych uwarunkowań rozwoju województwa dolnośląskiego przedstawiona w poprzedniej części raportu stanowi kontekst do szczegółowego omówienia stanu edukacji formalnej w regionie w niniejszej części. Przedstawiono w niej bowiem funkcjonowanie systemu oświatowego na różnych etapach kształcenia – od wychowania przedszkolnego, przez szkolnictwo podstawowe, aż po szkolnictwo ponadpodstawowe. Analiza obejmuje następujące obszary: infrastruktura szkolna, zasoby kadrowe, struktura uczniów oraz wyniki egzaminów zewnętrznych, stanowiąc wieloaspektowy obraz aktualnej sytuacji edukacyjnej Dolnego Śląska. Na podstawie tych danych możliwe jest wskazanie zarówno mocnych stron systemu oświatowego, jak i obszarów wymagających interwencji.

3.1. Wychowanie przedszkolne

W części pierwszej zaprezentowany został aktualny stan edukacji przedszkolnej na Dolnym Śląsku z uwzględnieniem kluczowych aspektów systemu edukacji takich jak:

1. Infrastruktura przedszkolna
2. Dostępność jednostek wychowania przedszkolnego
3. Zasoby kadrowe edukacji przedszkolnej
4. Struktura przedszkolaków według liczby dzieci w wieku przedszkolnym oraz liczby dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym

Dane zestawione zostały według dostępności dla roku szkolnego 2022/2023. Prezentowane dane są kluczowe dla ewaluacji funkcjonalności systemu wychowania przedszkolnego na Dolnym Śląsku, a także identyfikacji potrzeb oraz potencjalnych wyzwań.

Pojęcie infrastruktury szkolnej zdefiniowane zostało jako ogólna liczba jednostek wychowania przedszkolnego na Dolnym Śląsku, a także wszystkie materialne zasoby i urządzenia, które są niezbędne do funkcjonowania placówki edukacyjnej oraz realizacji procesu dydaktycznego i wychowawczego. Obejmuje ona budynki (np. sale lekcyjne, laboratoria, sale gimnastyczne), przestrzenie zewnętrzne (np. boiska, place zabaw), wyposażenie techniczne (np. meble, tablice, komputery), a także systemy wsparcia (np. ogrzewanie, instalacje elektryczne, sieć internetowa). Celem infrastruktury szkolnej jest zapewnienie bezpiecznego, funkcjonalnego i sprzyjającego nauce środowiska dla uczniów oraz nauczycieli.

Dostępność jednostek wychowania przedszkolnego na poziomie województw obliczona została jako liczba jednostek w przeliczeniu na 10 000 mieszkańców. Im wyższe wartości, tym tak rozumiana dostępność jest wyższa.

Dostępność jednostek wychowania przedszkolnego na poziomie powiatów obliczona została jako liczba jednostek w przeliczeniu na 10 000 dzieci w wieku przedszkolnym. Im wyższe wartości, tym tak rozumiana dostępność jest wyższa.

Dostępność jednostek wychowania przedszkolnego na poziomie gmin obliczona została jako liczba jednostek wychowania przedszkolnego w przeliczeniu na 10 000 dzieci w wieku przedszkolnym. Im wyższe wartości, tym tak rozumiana dostępność jest wyższa.

Dane dotyczące liczby ludności Dolnego Śląska oraz liczby ludności Polski wykorzystane do wyliczenia dostępności jednostek edukacyjnych w skali regionu i w skali kraju pochodzą z dnia 31 grudnia 2022 roku².

Stopień dostępności jednostek wychowania przedszkolnego został dodatkowo przeanalizowany przy pomocy wskaźnika korelacji Pearsona, który jest miarą statystyczną, określającą siłę i kierunek liniowej zależności między dwiema zmiennymi. Wskaźnik przyjmuje wartości od -1 do 1.

- 1: Idealna dodatnia korelacja (gdy jedna zmienna rośnie, druga również rośnie w proporcjonalny sposób).
- 0: Brak korelacji (zmienne nie są w żaden sposób powiązane liniowo).
- -1: Idealna ujemna korelacja (gdy jedna zmienna rośnie, druga maleje w proporcjonalny sposób).

Wskaźnikiem korelacji Pearsona posłużono się analizując zależności między:

- 1) liczbą jednostek wychowania przedszkolnego a liczbą dzieci w wieku przedszkolnym w powiatach na Dolnym Śląsku.
- 2) liczbą jednostek wychowania przedszkolnego a gęstością zaludnienia w powiatach na Dolnym Śląsku.
- 3) liczbą jednostek wychowania przedszkolnego a wskaźnikiem urbanizacji w powiatach na Dolnym Śląsku.

Zasoby kadrowe edukacji przedszkolnej obejmują liczbę etatów nauczycieli pełno i niepełnozatrudnionych w jednostkach wychowania przedszkolnego ogółem, do których zalicza

² Rocznik Statystyczny Województwa Dolnośląskiego 2023, Urząd Statystyczny we Wrocławiu
Rocznik Statystyczny Rzeczypospolitej Polskiej 2023, Główny Urząd Statystyczny

się: przedszkola, punkty przedszkolne, zespoły wychowania przedszkolnego oraz oddziały przedszkolne przy szkołach podstawowych.

Dostępność etatów nauczycieli wychowania przedszkolnego została obliczona jako:

- 1) Liczba etatów nauczycieli pełno i niepełnozatrudnionych wychowania przedszkolnego w przeliczeniu na 10 000 mieszkańców na poziomie województw
- 2) Liczba etatów nauczycieli pełno i niepełnozatrudnionych wychowania przedszkolnego w przeliczeniu na 10 000 mieszkańców na poziomie powiatów
- 3) Liczba etatów nauczycieli pełno i niepełnozatrudnionych wychowania przedszkolnego w przeliczeniu na 10 000 dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym na poziomie powiatów

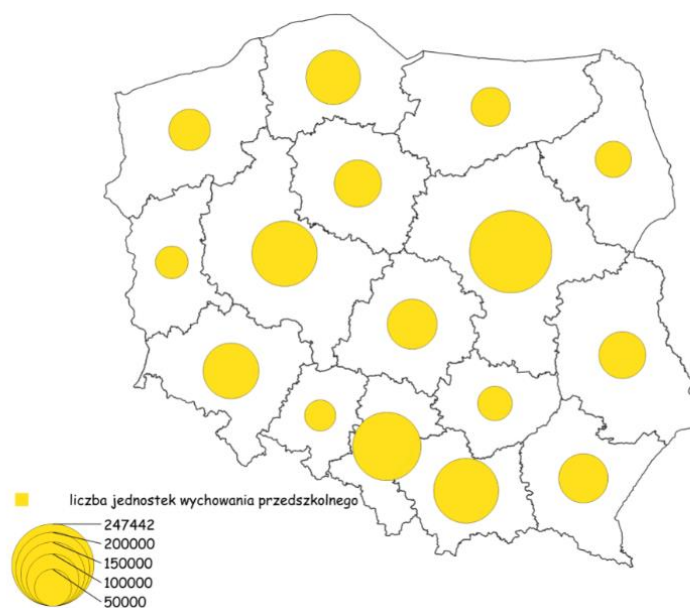
Struktura uczniów wychowania przedszkolnego została przeanalizowana jako:

- 1) Liczba dzieci w wieku przedszkolnym (od 3 do 6 lat) w skali wojewódzkiej oraz w skali powiatowej
- 2) Liczba dzieci w wieku przedszkolnym w przeliczeniu na 10 000 mieszkańców w skali wojewódzkiej
- 3) Liczba dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w skali wojewódzkiej oraz w skali powiatowej
- 4) Liczba dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w przeliczeniu na 10 000 mieszkańców w skali wojewódzkiej

Wiek przedszkolny w Polsce oznacza przedział lat, który reguluje artykuł 31 ust. 1 ustawy o prawie oświatowym z dnia 14 grudnia 2016 r., obejmując dzieci od 3 do 6 roku życia, które mogą uczestniczyć w wychowaniu przedszkolnym, a od 6. roku życia zobowiązane są do odbycia rocznego przygotowania przedszkolnego przed rozpoczęciem edukacji w szkole podstawowej.

3.1.1. Infrastruktura przedszkolna

W roku szkolnym 2022/2023 na Dolnym Śląsku znajdowały się 1 484 jednostki wychowania przedszkolnego. Oznacza to, że w województwie dolnośląskim zlokalizowanych było nieco ponad 6,5% spośród wszystkich 22 505 jednostek wychowania przedszkolnego w Polsce. Województwo dolnośląskie zajmuje zatem środkowe miejsce (7.) wśród 16 województw (por. Rysunek 19).

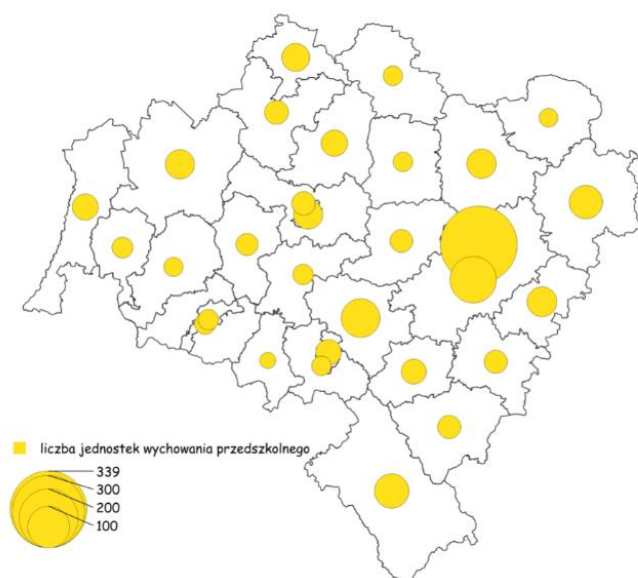

Rysunek 19 Liczba jednostek wychowania przedszkolnego w Polsce i województwach w roku szkolnym 2022/2023.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Danych Banku Lokalnego GUS

W przeliczeniu na 10 000 mieszkańców dostępność jednostek wychowania przedszkolnego wynosi 5,13 jednostki, natomiast średnia dla Polski wynosi 5,96 jednostek na 10 000 mieszkańców. **Województwo dolnośląskie cechuje zatem nieco niższa od średniej krajowej dostępność jednostek wychowania przedszkolnego.**

Największa liczba jednostek wychowania przedszkolnego zlokalizowana jest na terenie Wrocławia (339 jednostek) oraz sąsiadujących z nim powiatów: wrocławskim (124 jednostki), świdnickim (86 jednostek), oleśnickim (64 jednostki), a także położonym na południu regionu powiatem kłodzkim (68 jednostek). Powiatami o najniższej liczbie jednostek wychowania przedszkolnego są powiaty znajdujące się w południowo-zachodniej części regionu, do których należą odpowiednio: powiat kamiennogórski (15 jednostek) i powiat lwówecki (21 jednostek), a także wysunięty na północny-wschód regionu powiat milicki (20 jednostek) (por. Rysunek 20).

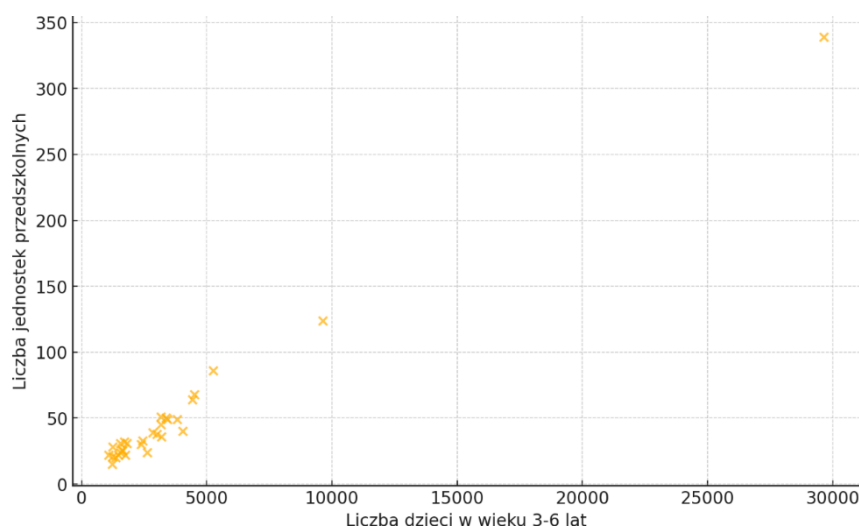

Rysunek 20 Liczba jednostek wychowania przedszkolnego w powiatach na Dolnym Śląsku w roku szkolnym 2022/2023

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Danych Banku Lokalnego GUS

W przeliczeniu na 10 000 dzieci w wieku przedszkolnym, najwyższa liczba przedszkoli na Dolnym Śląsku występuje w powiecie górowskim (204 jednostki) oraz w powiecie strzelińskim (199 jednostek). Z kolei do powiatów o najniższej liczbie jednostek wychowania przedszkolnego w przeliczeniu na 10 000 dzieci w wieku przedszkolnym zaliczają się powiat Miasto Jelenia Góra (91 jednostek) oraz w powiat lubiński (98 jednostek).

Liczba placówek przedszkolnych w dolnośląskich powiatach koreluje silnie dodatnio (współczynnik Pearsona wynosi 0,99) w stosunku do liczby dzieci w wieku przedszkolnym. Oznacza to, że liczba placówek rośnie niemalże wprost proporcjonalnie do liczby dzieci w danym powiecie, co sugeruje, że **infrastruktura przedszkolna na Dolnym Śląsku jest bardzo dobrze dostosowana do liczby przedszkolaków objętych wychowaniem przedszkolnym w regionie** (por. Rysunek 21).

Rysunek 21 Korelacja między liczbą dzieci w wieku przedszkolnym a liczba jednostek wychowania przedszkolnego w powiatach na Dolnym Śląsku w roku szkolnym 2022/2023.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Danych Banku Lokalnego GUS

Na poziomie gmin korelacja między liczbą dzieci a liczbą przedszkoli jest również silnie dodatnia, co oznacza, że w gminach o większej liczbie dzieci w wieku przedszkolnym znajduje się więcej jednostek przedszkolnych. Wysoka wartość korelacji wskazuje na dobre dostosowanie liczby przedszkoli do liczby dzieci w większości gmin, co oznacza, że infrastruktura edukacyjna w regionie jest właściwie dostosowana do potrzeb demograficznych.

Niemniej, istnieją gminy, w których dostosowanie liczby dzieci do liczby przedszkoli jest niewystarczające. W obszarach wiejskich gmin Wleń, Niemcza, Pieszyce, Kamieniec Ząbkowicki oraz Głuszyca nie znajduje się ani jedna jednostka wychowania przedszkolnego, co oznacza, że wskaźnik dostępności na tych obszarach wynosi zero. Ponadto, w obszarze wiejskim gminy Polkowice dostępność wynosi zaledwie 37 jednostek na 10 000 przedszkolaków, w Międzylesiu i Ścinawie dostępność sięga wartości 58 przedszkoli, w Lubomierzu wynosi ona 60 przedszkoli na 10 000 dzieci, natomiast w Międzyborzu, Twardogórze i Prochowicach dostępność wynosi odpowiednio 77, następnie 71 jednostek oraz 68 jednostek wychowania przedszkolnego na 10 000 dzieci w wieku przedszkolnym. Taki stan rzeczy wskazuje na niewystarczającą infrastrukturę przedszkolną w powyższych obszarach wiejskich (por. Tabela 2).

Tabela 2 Liczba przedszkoli na Dolnym Śląsku w przeliczeniu na 10 000 dzieci w wieku przedszkolnym w obszarach wiejskich o najniższej dostępności w roku szkolnym 2022/2023

Gmina (obszar wiejski)	Liczba dzieci w wieku przedszkolnym	Liczba przedszkoli	Wskaźnik dostępności na 10 000 dzieci w wieku przedszkolnym
Wleń	73	0	0
Niemcza	93	0	0
Pieszycy	78	0	0
Kamieniec Ząbkowicki	108	0	0
Głuszyca	90	0	0
Polkowice	269	1	37,17
Międzylesie	186	1	53,76
Ścinawa	171	1	58,48
Lubomierz	164	1	60,98
Międzybórz	129	1	77,52
Twardogóra	279	2	71,68
Prochowice	145	1	68,97

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Danych Banku Lokalnego GUS

Poza obszarami wiejskimi, niski wskaźnik dostępności edukacji przedszkolnej zauważalny jest także na terenie gmin wiejskich (Malczyce, Marciszów, Legnickie Pole), gmin miejsko-wiejskich (Lądek Zdrój, Międzyzylesie, Wleń), a także w miastach gminach (Stronie Śląskie, Szczytna, Bierutów, Chocianów i Jaworzyna Śląska) (por. Tabela 3).

Tabela 3 Liczba przedszkoli na Dolnym Śląsku w przeliczeniu na 10 000 dzieci w wieku przedszkolnym w gminach wiejskich, miejsko-wiejskich oraz miastach gminach o najniższej dostępności w roku szkolnym 2022/2023.

Gmina	Liczba dzieci w wieku przedszkolnym	Liczba przedszkoli	Wskaźnik dostępności na 100 dzieci w wieku przedszkolnym
Marciszów - gmina wiejska	146	1	68,49
Malczyce - gmina wiejska	224	2	89,29
Legnickie Pole - gmina wiejska	339	3	88,49
Miłkowice - gmina wiejska	214	2	93,46
Lądek Zdrój - gmina miejsko-wiejska	117	1	85,47
Międzylesie - gmina miejsko-wiejska	263	2	76,05

Wleń - gmina miejsko-wiejska	227	2	88,11
Stronie Śląskie - miasto	209	1	47,85
Szczytna - miasto	144	1	69,44
Bierutów- miasto	163	1	61,35
Chocianów - miasto	320	2	62,50
Jaworzyna Śląska – miasto	157	1	63,69

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Danych Banku Lokalnego GUS

Z kolei w niektórych gminach na Dolnym Śląsku, w szczególności zaś, w gminie miasta Wąsosz oraz w gminie miasta Lwówek Śląski stosunek liczby przedszkoli do liczby dzieci w wieku przedszkolnym wskazuje na zbyt wysoką liczbę jednostek wychowania przedszkolnego. Na 10 000 dzieci w gminie miasta Wąsosz w powiecie górowskim przypada bowiem 825 przedszkoli. W gminie miasta Lwówek Śląski natomiast, na 10 000 dzieci przypada 298 przedszkoli. Do gmin, w których liczba przedszkoli na 10 000 dzieci jest równa bądź przekracza 200 jednostek wychowania przedszkolnego, należą także: gmina wiejska Warta Bolesławiecka, miasto Ząbkowice Śląskie, gmina miejsko-wiejska Strzegom, gmina miejska Oleśnica oraz gmina wiejska Oława. Na tych obszarach wyraźna jest **nadwyżka infrastruktury przedszkolnej w porównaniu do pozostałych gmin na Dolnym Śląsku** (por. Tabela 4 Liczba przedszkoli w przeliczeniu na 100 dzieci w wieku przedszkolnym w obszarach o najwyższym wskaźniku dostępności na Dolnym Śląsku w roku szkolnym 2022/2023).

Tabela 4 Liczba przedszkoli w przeliczeniu na 100 dzieci w wieku przedszkolnym w obszarach o najwyższym wskaźniku dostępności na Dolnym Śląsku w roku szkolnym 2022/2023.

Gmina	Liczba dzieci w wieku przedszkolnym	Liczba przedszkoli	Wskaźnik przedszkoli na 10 000 dzieci w wieku przedszkolnym
Wąsosz – miasto	109	9	825,6
Lwówek Śląski – miasto	268	8	298,5
Warta Bolesławiecka - gmina wiejska	338	9	266,2
Ząbkowice śląskie – miasto	434	10	230,4
Strzegom - gmina miejsko-wiejska	883	19	215,1
Oleśnica - gmina miejska	1432	29	202,5
Oława - gmina wiejska	673	14	208

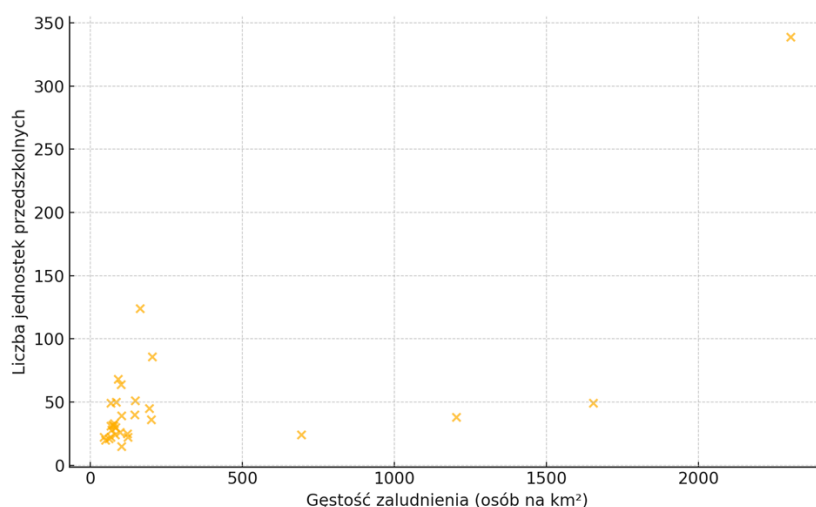
Źródło: Opracowanie własne na podstawie Danych Banku Lokalnego GUS

Taki stan rzeczy może wynikać zarówno z procesu starzenia się ludności w regionach wiejskich oraz gminach o niskiej gęstości zaludnienia (gmina miasto Wąsosz, gmina miasto Lwówek Śląski, gmina wiejska Warta Bolesławiecka, gmina miasto Ząbkowice Śląskie oraz gmina miejsko-wiejska Strzegom), jak również z powodu migracji wewnętrznych, w wyniku których dzieci z gminy miejskiej Oleśnica oraz gminy wiejskiej Oława korzystają z infrastruktury przedszkolnej w Mieście Wrocław.

Tereny o wysokim wskaźniku urbanizacji w regionie dolnośląskim, do których zalicza się miasta na prawach powiatu (Wrocław, Jelenia Góra, Legnica oraz Wałbrzych), jak również powiat wrocławski oraz sąsiadujące z nim od południa powiaty: świdnicki, dzierżoniowski i oławski, a także wysunięty na północ regionu powiat głogowski, charakteryzują się zarówno najwyższym wskaźnikiem urbanizacji, jak i gęstością zaludnienia, co może wskazywać na lepszy dostęp do infrastruktury szkolnej.

Natomiast większość powiatów na północnym zachodzie i na północnym wschodzie Dolnego Śląska, jak również dwa powiaty południowo-wschodnie: powiat ząbkowicki i strzeliński, charakteryzują się najniższą gęstością zaludnienia w regionie, jak również jednymi z najniższych wskaźników urbanizacji (por. Rysunek 1).

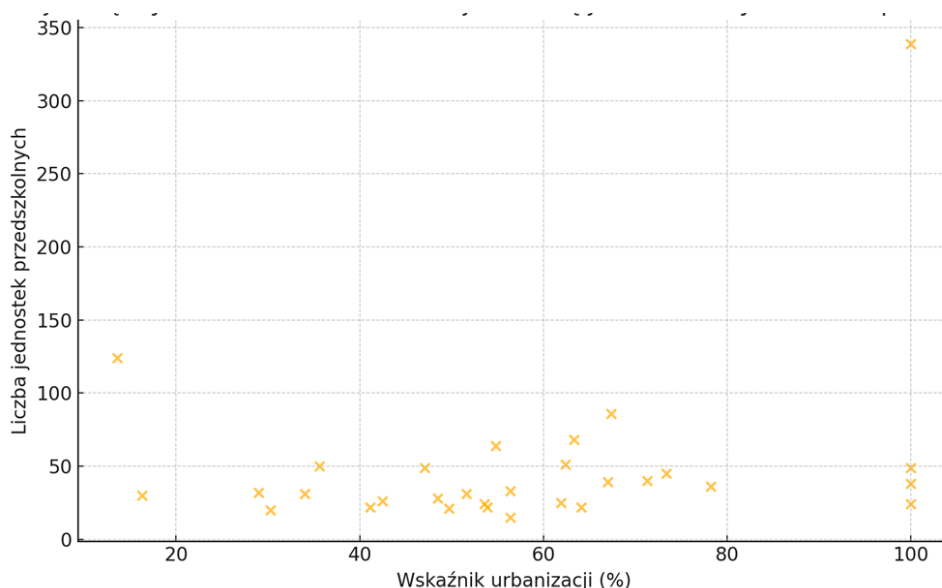
Współczynnik korelacji Pearsona między gęstością zaludnienia a liczbą jednostek wychowania przedszkolnego w powiatach dolnośląskich wynosi około 0,70, co wskazuje na umiarkowanie dodatnią korelację tego współczynnika. Wskazuje ona, że w powiatach o wyższej gęstości zaludnienia zwykle znajduje się więcej jednostek przedszkolnych, chociaż ta tendencja może ulegać stopniowej zmianie (por. Rysunek 22).

Rysunek 22 Korelacja między gęstością zaludnienia a liczbą jednostek wychowania przedszkolnego w powiatach na Dolnym Śląsku w roku szkolnym 2022/2023

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Danych Banku Lokalnego GUS

Współczynnik korelacji Pearsona między wskaźnikiem urbanizacji a liczbą jednostek wychowania przedszkolnego wynosi około 0,28. Oznacza to słabą dodatnią korelację, co sugeruje lekką tendencję do tego, że na obszarach o wyższym wskaźniku urbanizacji znajduje się więcej jednostek przedszkolnych, związek ten nie jest jednak silny (por. Rysunek 23).

Rysunek 23 Korelacja między wskaźnikiem urbanizacji a liczbą jednostek wychowania przedszkolnego w powiatach na Dolnym Śląsku w roku szkolnym 2022/2023.

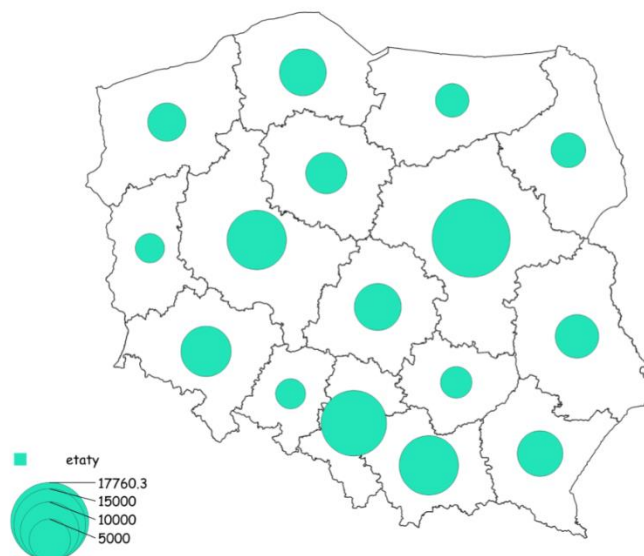
Źródło: Opracowanie własne na podstawie Danych Banku Lokalnego GUS

Okazuje się zatem, że o ile w powiatach dolnośląskich liczba dzieci w wieku przedszkolnym koreluje silnie dodatnio z liczbą jednostek wychowania przedszkolnego, o tyle wskaźnik urbanizacji nie ma silnego związku z liczbą przedszkoli w powiatach, wykazując słabą dodatnią korelację, co może być efektem procesu suburbanizacji. Jeżeli chodzi o gęstość zaludnienia natomiast, zależność pomiędzy tą zmienną a liczbą przedszkoli w powiatach pozostaje umiarkowanie dodatnia.

3.1.2. Zasoby kadrowe wychowania przedszkolnego

W roku szkolnym 2022/2023 na Dolnym Śląsku odnotowano 7 403,86 etatów pełno i niepełnozatrudnionych nauczycieli wychowania przedszkolnego. Oznacza to, że liczba etatów nauczycieli edukacji przedszkolnej w województwie dolnośląskim wynosi 6,9% wszystkich

etatów w Polsce. Województwo dolnośląskie zajmuje zatem piąte miejsce wśród szesnastu województw (por. Rysunek 24).

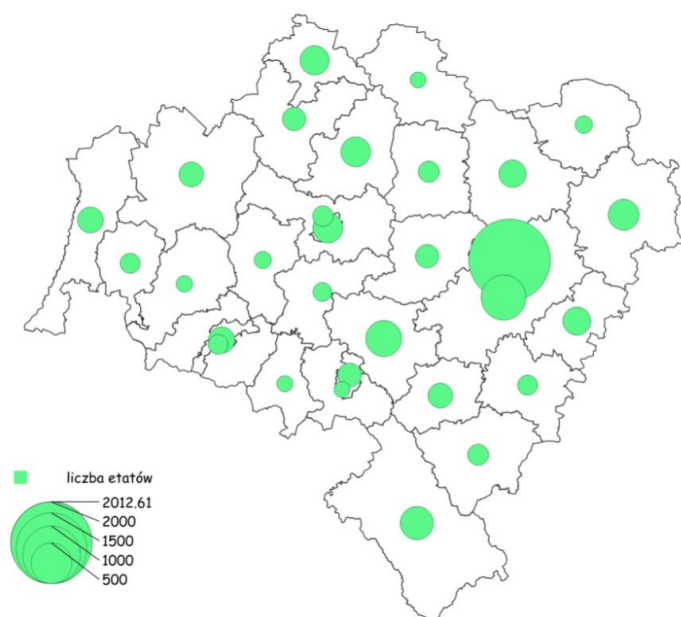

Rysunek 24 Liczba etatów nauczycieli wychowania przedszkolnego w województwach w roku szkolnym 2022/2023

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Danych Banku Lokalnego GUS

W przeliczeniu na 10 000 mieszkańców, liczba etatów wychowania przedszkolnego na Dolnym Śląsku wynosi 2,5 etatu przy średniej dla Polski wynoszącej 2,82 etatu na 10 000 mieszkańców. Oznacza to, że **województwo dolnośląskie jest wyposażone w nieco niższe od średniej krajowej zasoby kadrowe wychowania przedszkolnego w przeliczeniu na 10 000 mieszkańców.**

Najwyższą liczbę etatów pełno i niepełnozatrudnionych nauczycieli wychowania przedszkolnego odnotowano w powiecie Miasta Wrocław (2012,61 etatów), powiecie wrocławskim (607,82 etatów) oraz powiatach sąsiednich: świdnickim (390,54 etatów), oleśnickim (286,6 etatów) i oławskim (236,27 etatów). Ponadto, wysoką liczbę etatów nauczycieli wychowania przedszkolnego odnotowano także w powiecie Miasta Legnica (271,87 etatów) oraz Jelenia Góra (209,78 etatów), jak również w wysuniętym na południe powiecie kłodzkim (332,6 etatów) oraz położonych na północy regionu powiatach głogowskim (256,76 etatów) i lubińskim (267,99 etatów) (por. Rysunek 25)

Rysunek 25 Liczba etatów nauczycieli wychowania przedszkolnego w powiatach na Dolnym Śląsku w roku szkolnym 2022/2023.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Danych Banku Lokalnego GUS

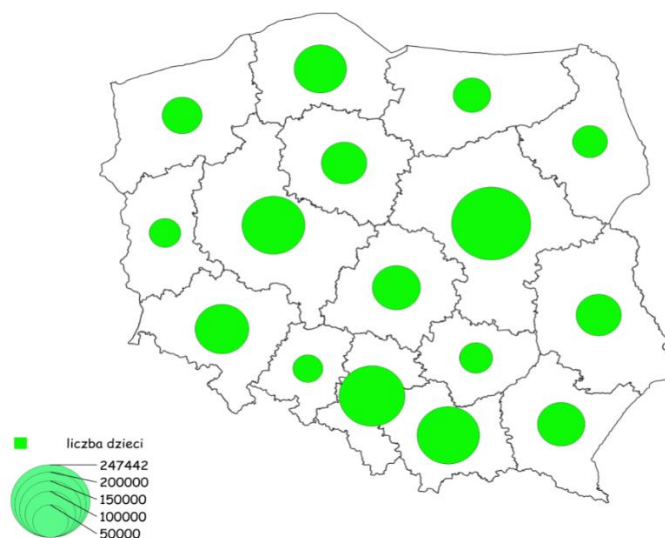
W przeliczeniu na 10 000 mieszkańców, powiatami o najwyższej dostępności etatów wychowania przedszkolnego są powiat wrocławski (33,3 etatu) i powiat oławski (33,6 etatu). Z kolei do powiatów o najniższej liczbie etatów w przeliczeniu na 10 000 mieszkańców należą powiat wałbrzyski (14,6 etatu), powiat Miasta Wałbrzych (16,9 etatu) oraz powiat lwówecki (19,1 etatu).

W przeliczeniu na 10 000 dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym, do powiatów o najwyższej dostępności etatów wychowania przedszkolnego na Dolnym Śląsku należą powiat głogowski (811,8 etatów), powiat Miasta Jelenia Góra (798,2 etatów) oraz powiat strzeliński (783,9 etatów). Oznacza to, że wychowanie przedszkolne w tych rejonach jest wyjątkowo dobrze obsadzone kadrowo, co może przekładać się na lepszą jakość opieki nad dziećmi oraz bardziej zindywidualizowane podejście. Z kolei powiatami o najniższej dostępności etatów wychowania przedszkolnego są powiat wałbrzyski (529,1 etatów) oraz powiat bolesławiecki (539,4 etaty). W powiecie wałbrzyskim liczba uczniów objętych wychowaniem przedszkolnym jest jedną z najniższych w regionie dolnośląskim przy stosunkowo niskiej liczbie nauczycieli wychowania przedszkolnego, w powiecie bolesławieckim natomiast, liczba uczniów objętych wychowaniem przedszkolnym jest stosunkowo wysoka w stosunku do liczby etatów, co może wskazywać na niski poziom finansowania oświaty w tym zakresie lub ograniczoną liczbę nauczycieli wychowania przedszkolnego na rynku pracy.

3.1.3. Struktura uczniów wychowania przedszkolnego

3.1.3.1. Liczba dzieci w wieku przedszkolnym od 3 do 6 lat

W roku szkolnym 2022/2023 na Dolnym Śląsku liczba dzieci w wieku przedszkolnym wynosiła 113 831. Oznacza to, że w województwie dolnośląskim znajduje się ponad 7,2% dzieci spośród 1 577 158 dzieci w wieku przedszkolnym w Polsce. Województwo dolnośląskie zajmuje zatem piąte miejsce (5.) wśród 16 województw (por. Rysunek 26).

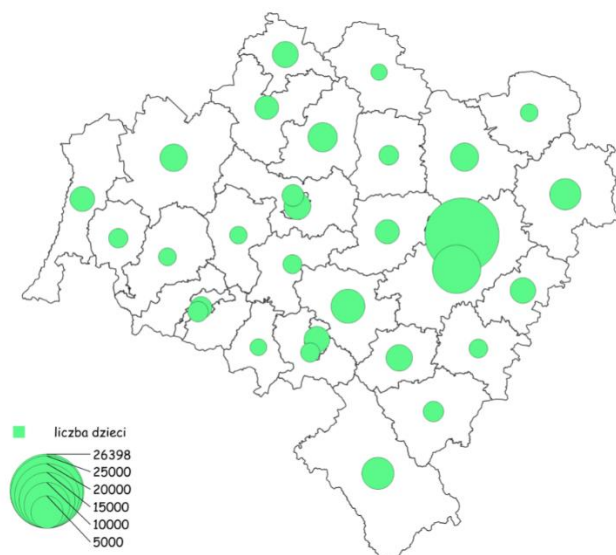

Rysunek 26 Liczba dzieci w wieku przedszkolnym w Polsce i w województwach w roku szkolnym 2022/2023.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych GUS

W przeliczeniu na 10 000 mieszkańców na Dolnym Śląsku liczba dzieci w wieku przedszkolnym wynosi 5 470, a średnia dla Polski wynosi 4 175 dzieci na 10 000 mieszkańców. Oznacza to, że **województwo dolnośląskie cechuje wysoka, znacznie przewyższająca średnią krajową, liczba dzieci w wieku przedszkolnym.**

Do powiatów o największej liczbie dzieci w wieku przedszkolnym zalicza się przede wszystkim Miasto Wrocław (26 398 dzieci) wraz z powiatem wrocławskim (11 220 dzieci) oraz powiaty sąsiednie takie jak powiat świdnicki (5524 dzieci) czy powiat oleśnicki (4689 dzieci). Ponadto, wysoką liczbą dzieci w wieku przedszkolnym charakteryzują się również powiaty: kłodzki (4966 dzieci), lubiński (4130 dzieci) i trzebnicki (3820 dzieci).

Rysunek 27 Liczba dzieci w wieku przedszkolnym od 3 do 6 lat w powiatach na Dolnym Śląsku w roku szkolnym 2022/2023.

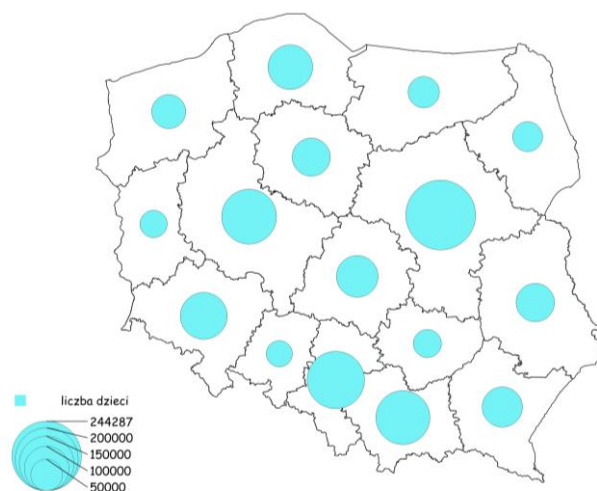
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Banku Lokalnego Danych GUS

Do powiatów o najniższej liczbie dzieci w wieku przedszkolnym należą niektóre z powiatów południowo-zachodnich takie jak: powiat kamiennogórski (1354 dzieci), powiat lwówecki (1530 dzieci) i powiat złotoryjski (1491 dzieci), a także wysunięte na północ powiaty: górowski (1288 dzieci) i milicki (1523 dzieci) (por. Rysunek 27).

3.1.3.2. Liczba dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym

W roku szkolnym 2022/2023 na Dolnym Śląsku dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym było 110 212. Oznacza to, że w województwie dolnośląskim znajduje się ponad 7,3% dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym spośród 1 496 070 dzieci objętych edukacją przedszkolną w Polsce. Województwo dolnośląskie zajmuje zatem piąte miejsce (5.) wśród 16 województw (por. Rysunek 28).

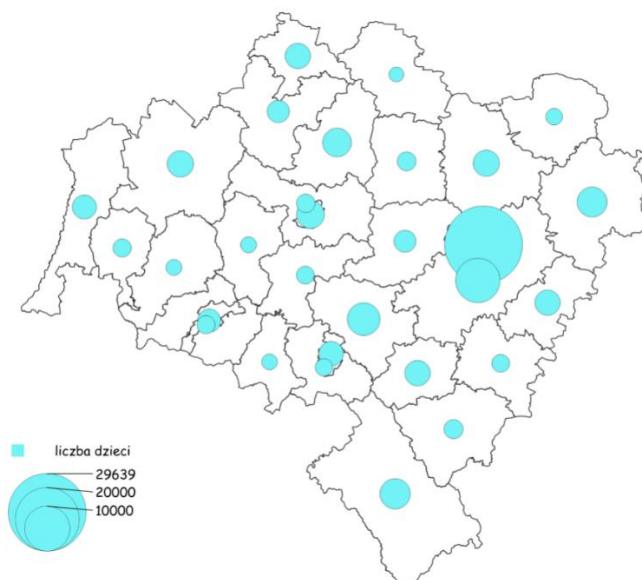
W przeliczeniu na 10 000 mieszkańców na Dolnym Śląsku liczba dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym wynosi 513 uczniów edukacji przedszkolnej, a średnia dla Polski wynosi 396 uczniów edukacji przedszkolnej na 10 000 mieszkańców. Oznacza to, że **województwo dolnośląskie cechuje wysoka liczba uczniów objętych wychowaniem przedszkolnym na tle Polski.**

Rysunek 28 Liczba dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w Polsce i w województwach w roku szkolnym 2022/2023.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych GUS

Najliczniejsza grupa dzieci, licząca 29 639 osób, została objęta edukacją przedszkolną w Mieście Wrocław, jak również w powiecie wrocławskim (9 646 dzieci). W dalszej kolejności do powiatów o wysokiej liczbie dzieci objętych edukacją przedszkolną zaliczyć należy powiaty: świdnicki (5266 dzieci) i oleśnicki (4419), a także położony na południu regionu powiat kłodzki (4512 dzieci).

Rysunek 29 Liczba dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w wieku od 3 do 6 lat w powiatach na Dolnym Śląsku w roku szkolnym 2022/2023.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych GUS

Z kolei do powiatów o najniższej liczbie dzieci objętych edukacją przedszkolną należą odpowiednio: powiat górowski (1074 dzieci) oraz kilka powiatów południowych, takich jak: powiat kamiennogórski (1226 dzieci) oraz powiat lwówecki (1248 dzieci) (por. Rysunek 29).

Wychowanie przedszkolne
▪ Dolny Śląsk zajmuje siódme miejsce w kraju pod względem liczby jednostek wychowania przedszkolnego ▪ Dostępność przedszkoli na Dolnym Śląsku w przeliczeniu na 10 000 mieszkańców jest nieco niższa od średniej krajowej dostępności jednostek wychowania przedszkolnego ▪ Istnieje bardzo silna, niemalże wprost proporcjonalna, zależność (współczynnik korelacji Pearsona = 0,99) pomiędzy liczbą przedszkoli a liczbą dzieci w wieku przedszkolnym w powiatach, co oznacza, że wzrost liczby przedszkoli jest istotnie powiązany ze wzrostem liczby dzieci w wieku przedszkolnym na Dolnym Śląsku ▪ Liczba etatów nauczycieli wychowania przedszkolnego na Dolnym Śląsku w przeliczeniu na 10 000 mieszkańców jest nieco niższa od średniej liczby etatów wychowania przedszkolnego w Polsce ▪ Liczba dzieci w wieku przedszkolnym na Dolnym Śląsku w przeliczeniu na 10 000 mieszkańców jest znacznie wyższa od średniej krajowej liczby dzieci w wieku przedszkolnym ▪ Liczba dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym na Dolnym Śląsku w przeliczeniu na 10 000 mieszkańców jest znacznie wyższa od średniej krajowej liczby dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym

Funkcjonowanie systemu oświatowego na poziomie wychowania przedszkolnego na Dolnym Śląsku jest charakterystyczne dla funkcjonowania wychowania przedszkolnego w pozostałych częściach Polski i tym samym odzwierciedla krajowe trendy. Niemniej, Dolny Śląsk charakteryzuje się jednocześnie własną specyfiką w zakresie wychowania przedszkolnego, generującą określone wyzwania w polu edukacyjnym, które zostały przytoczone poniżej (każde z nich zostało szczegółowo omówione w tekście).

Wyzwania związane z funkcjonowaniem systemu oświatowego
Nadwyżka infrastruktury przedszkolnej w stosunku do liczby dzieci w wieku przedszkolnym

- Obszarami, na terenie których widoczna jest nadwyżka infrastruktury przedszkolnej w porównaniu do pozostałych gmin na Dolnym Śląsku są: gmina miasto Wąsosz, oraz miasto Lwówek Śląski, chociaż gminy te obsługują obszary wiejskie oraz miejsko-wiejskie co związane jest z ich pozycją jako ośrodków centralnych w hierarchicznym systemie osadniczym. Funkcje centralne tych miast, jak świadczenie podstawowych usług edukacyjnych, wynikają z historycznego rozwoju systemu osadniczego oraz potrzeby równoważenia zaplecza wiejskiego, przy jednoczesnym wspieraniu regionalnego potencjału rozwojowego (por. Heffner, 2023).

Brak lub niewystarczająca infrastruktura przedszkolna w stosunku do liczby dzieci w wieku przedszkolnym

- Do obszarów o nieistniejącej infrastrukturze przedszkolnej w regionie dolnośląskim należą: obszary wiejskie gmin Wleń, Niemcza, Pieszyce, Kamieniec Ząbkowicki oraz Głuszyca na terenie których nie znajduje się ani jedna jednostka wychowania przedszkolnego, co oznacza, że wskaźnik dostępności na tych obszarach wynosi zero, chociaż obsługiwane są one często przez infrastrukturę na obszarach miejsko-wiejskich
- Do obszarów o niewystarczającej infrastrukturze przedszkolnej (mniej niż jedna jednostka) w regionie dolnośląskim należą: obszar wiejski gminy Polkowice (dostępność wynosi zaledwie 0,3 jednostki na 100 przedszkolaków), Międzyzlesie i Ścinawa (dostępność wynosi 0,5 przedszkola na 100 dzieci w wieku przedszkolnym), Lubomierz (dostępność wynosi 0,6 przedszkola na 100 dzieci w wieku przedszkolnym), Międzybórz, Twardogóra i Prochowice (dostępność wynosi 0,7 jednostki wychowania przedszkolnego na 100 dzieci w wieku przedszkolnym).
- Poza obszarami wiejskimi, niski wskaźnik dostępności edukacji przedszkolnej zauważalny jest także na terenie gmin wiejskich (Malczyce, Marciszów, Legnickie Pole), gmin miejsko-wiejskich (Łądek Zdrój, Międzyzlesie, Wleń), a także w miastach gminach (Stronie Śląskie, Szczytna, Bierutów, Chocianów i Jaworzyna Śląska)

3.2. Szkolnictwo podstawowe

W tej części zaprezentowany został aktualny stan szkolnictwa podstawowego na Dolnym Śląsku z uwzględnieniem kluczowych aspektów systemu edukacji takich jak:

1. Infrastruktura szkolna
2. Dostępność jednostek szkolnictwa podstawowego
3. Zasoby kadrowe edukacji podstawowej
4. Struktura uczniów szkolnictwa podstawowego według liczby uczniów szkół podstawowych
5. Wyniki egzaminów zewnętrznych

Dane zestawione zostały według dostępności dla roku szkolnego 2022/2023. Prezentowane dane są kluczowe dla ewaluacji funkcjonalności systemu szkolnictwa podstawowego na Dolnym Śląsku, a także identyfikacji wyłaniających się potrzeb oraz potencjalnych wyzwań.

Pojęcie infrastruktury szkolnej zdefiniowane zostało jako ogólna liczba jednostek szkolnictwa podstawowego na Dolnym Śląsku, a także wszystkie materialne zasoby i urządzenia, które są niezbędne do funkcjonowania placówki edukacyjnej oraz realizacji procesu dydaktycznego i wychowawczego. Obejmuje ona budynki (np. sale lekcyjne, laboratoria, sale gimnastyczne), przestrzenie zewnętrzne (np. boiska, place zabaw), wyposażenie techniczne (np. meble, tablice, komputery), a także systemy wsparcia (np. ogrzewanie, instalacje elektryczne, sieć internetowa). Celem infrastruktury szkolnej jest zapewnienie bezpiecznego, funkcjonalnego i sprzyjającego nauce środowiska dla uczniów oraz nauczycieli.

Dostępność jednostek szkolnictwa podstawowego na poziomie województw obliczona została jako liczba jednostek w przeliczeniu na 10 000 mieszkańców. Im wyższe wartości, tym tak rozumiana dostępność jest wyższa.

Dostępność jednostek szkolnictwa podstawowego na poziomie powiatów obliczona została jako liczba jednostek w przeliczeniu na 10 000 uczniów szkół podstawowych. Im wyższe wartości, tym tak rozumiana dostępność jest wyższa.

Dane dotyczące liczby ludności Dolnego Śląska oraz liczby ludności Polski wykorzystane do wyliczenia dostępności jednostek edukacyjnych w skali regionu i w skali kraju pochodzą z dnia 31 grudnia 2022 roku³.

Zasoby kadrowe edukacji podstawowej obejmują liczbę etatów nauczycieli pełno i niepełnozatrudnionych w jednostkach szkolnictwa podstawowego ogółem, do których zalicza się: szkoły podstawowe dla dzieci i młodzieży, specjalne szkoły podstawowe dla dzieci i młodzieży oraz szkoły podstawowe dla dorosłych.

Dostępność etatów nauczycieli szkolnictwa podstawowego została obliczona jako:

- 4) Liczba etatów nauczycieli pełno i niepełnozatrudnionych w szkolnictwie podstawowym w przeliczeniu na 1000 mieszkańców na poziomie województw
- 5) Liczba etatów nauczycieli pełno i niepełnozatrudnionych w szkolnictwie podstawowym w przeliczeniu na 1000 uczniów na poziomie powiatów

Struktura uczniów szkolnictwa podstawowego została przeanalizowana jako:

- 1) Liczba uczniów w przeliczeniu na 10 000 mieszkańców według województw i według powiatów
- 2) Udział uczniów szkolnictwa podstawowego w ogólnej liczbie ludności według województw i według powiatów

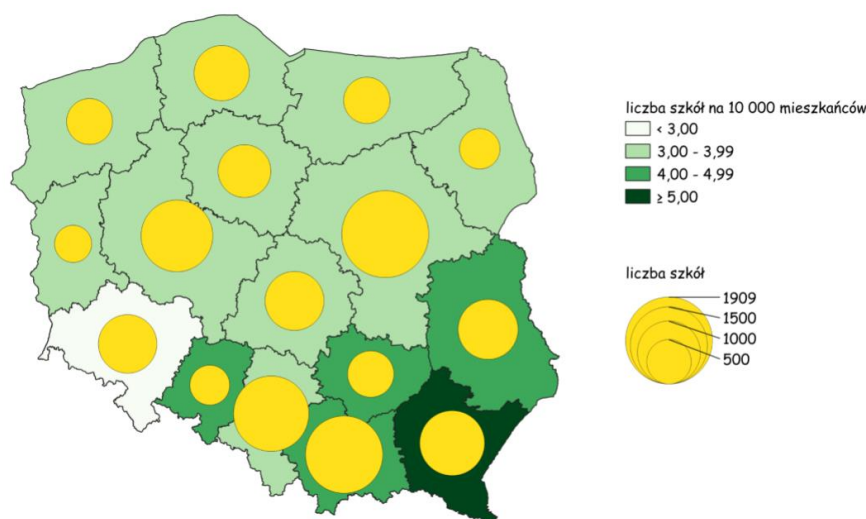
Wyniki egzaminów zewnętrznych na poziomie szkoły podstawowej osiągnięte w ramach egzaminu ósmoklasisty z przedmiotów takich jak: język polski, matematyka i język angielski, zostały przeanalizowane jako średni wynik według powiatów i województw.

Obowiązek szkolny w Polsce oznacza przedział od 7-go do nie dłużej niż 18-go roku życia, który reguluje artykuł 35 ust. 1 ustawy o prawie oświatowym z dnia 14 grudnia 2016 r. W myśl tej ustawy obowiązek szkolny dziecka rozpoczyna się z początkiem roku szkolnego w roku kalendarzowym, w którym dziecko kończy 7 lat, natomiast zgodnie z artykułem 36 ust. 1. na wniosek rodziców, naukę w szkole podstawowej może także rozpocząć dziecko, które w danym roku kalendarzowym kończy 6 lat. Nauka w szkole podstawowej trwa osiem lat i jest podzielona na dwa etapy: edukację wczesnoszkolną (klasy 1-3) oraz edukację przedmiotową (klasy 4-6).

³ Rocznik Statystyczny Województwa Dolnośląskiego 2023, Urząd Statystyczny we Wrocławiu
Rocznik Statystyczny Rzeczypospolitej Polskiej 2023, Główny Urząd Statystyczny

3.2.1. Infrastruktura szkolna

W roku szkolnym 2022/2023 na Dolnym Śląsku znajdowało się 865 jednostek szkolnictwa podstawowego. Oznacza to, że w województwie dolnośląskim zlokalizowanych jest 6,1% spośród 14 120 wszystkich szkół podstawowych w Polsce. Województwo dolnośląskie zajmuje zatem środkowe miejsce (8.) wśród 16 województw. W przeliczeniu na 10 000 mieszkańców dostępność jednostek szkolnictwa podstawowego na Dolnym Śląsku wynosi 2,97 szkoły podstawowe, w Polsce zaś, przypada średnio 3,74 szkoły podstawowe na 10 000 mieszkańców. Oznacza to, że **województwo dolnośląskie cechuje nieco niższa od średniej krajowej dostępność jednostek szkolnictwa podstawowego na tle Polski** (por. Rysunek 30).

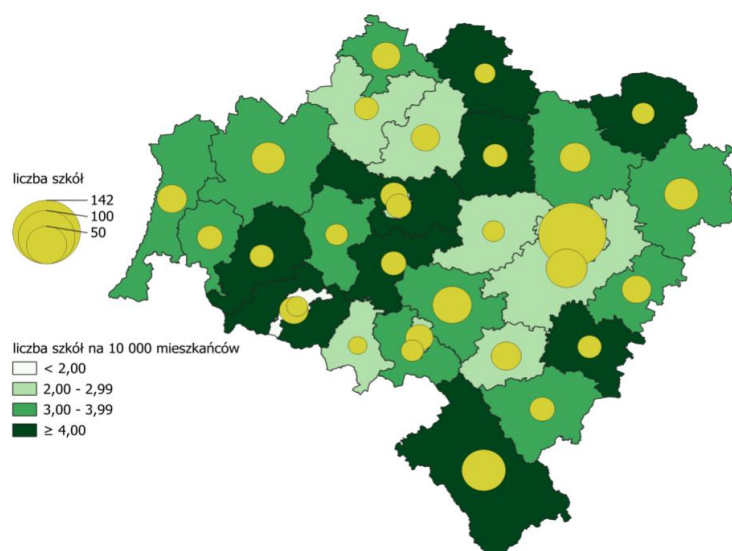

Rysunek 30 Liczba szkół podstawowych ogółem w Polsce i w województwach w roku szkolnym 2022/2023

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Danych Banku Lokalnego GUS

Najwyższą liczbę szkół podstawowych w roku 2022/23 w przeliczeniu na 10 000 mieszkańców odnotowano w powiatach: milickim (4,4 jednostki), strzelińskim (4,28 jednostki), górowskim (4,27 jednostki), karkonoskim (4,26 jednostki), jaworskim (4,2 jednostki), legnickim (4,17 jednostki), lwóweckim (4,17 jednostki), wołowskim (4,15 jednostki) i kłodzkim (4 jednostki).

Z kolei, powiatem o najniższej dostępności w przeliczeniu na 10 000 mieszkańców, w którym liczba szkół podstawowych nie przekroczyła dwóch jednostek, jest powiat Miasta Jelenia Góra.

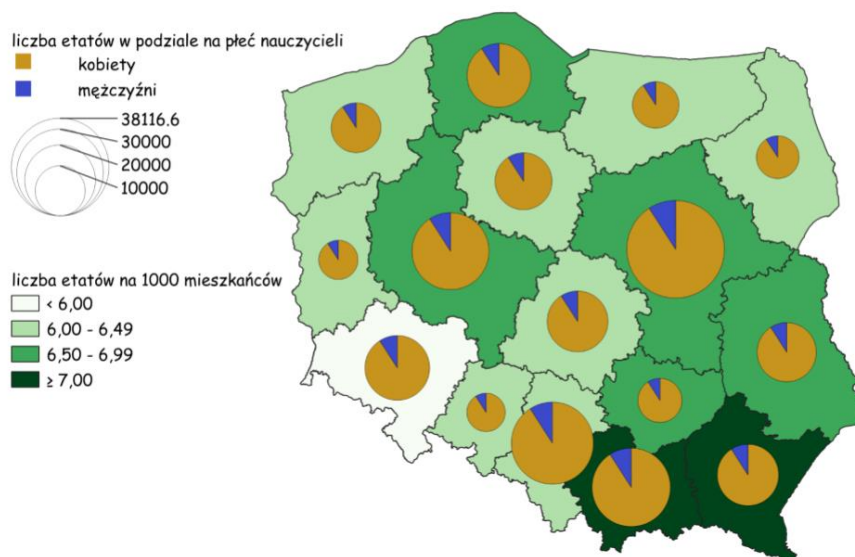
Rysunek 31 Liczba jednostek szkolnictwa podstawowego na 10 000 mieszkańców w powiatach na Dolnym Śląsku w roku szkolnym 2022/2023.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Danych Banku Lokalnego GUS

W dalszej kolejności, do powiatów o najniższej w regionie liczbie szkół podstawowych w przeliczeniu na 10 000 mieszkańców należą: powiat Miasto Wrocław (2,1 jednostki), powiat Miasto Legnica (2,14 jednostki), powiat Miasto Wałbrzych (2,35 jednostki), powiat lubiński (2,41 jednostki), powiat średzki (2,56 jednostki), powiat kamiennogórski (2,69 jednostki), powiat wrocławski (2,84 jednostki), powiat dzierżoniowski (2,92 jednostki) i powiat polkowicki (2,93 jednostki). (por. Rysunek 31).

3.2.2. Zasoby kadrowe szkolnictwa podstawowego

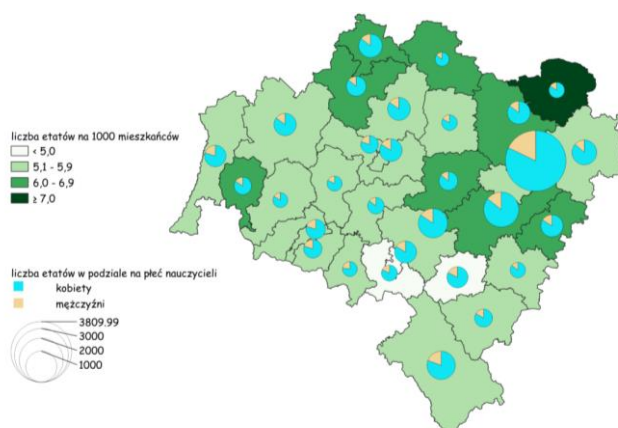
W roku szkolnym 2022/2023 na Dolnym Śląsku odnotowano 16726,36 etatów pełno i niepełnozatrudnionych nauczycieli szkolnictwa podstawowego. Oznacza to, że liczba etatów nauczycieli szkół podstawowych w województwie dolnośląskim wynosi nieco ponad 6,7% wszystkich 248 684,3 etatów w Polsce. Województwo dolnośląskie zajmuje zatem piąte miejsce (5.0) wśród 16 województw. W przeliczeniu na 1000 mieszkańców, liczba etatów szkolnictwa podstawowego na Dolnym Śląsku wynosi 5,79 etatu przy średniej dla Polski wynoszącej 6,59 etatu na 1000 mieszkańców. Oznacza to, że **województwo dolnośląskie jest wyposażone w niższe od średniej krajowej zasoby kadrowe edukacji podstawowej w przeliczeniu na 1000 mieszkańców** (por. Rysunek 32).

Rysunek 32 Liczba etatów nauczycieli szkolnictwa podstawowego w przeliczeniu na 1000 mieszkańców w województwach w roku szkolnym 2022/2023

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Danych Banku Lokalnego GUS

W przeliczeniu na 1000 mieszkańców, największą dostępnością etatów szkolnictwa podstawowego na Dolnym Śląsku charakteryzuje się powiat milicki (7,1 etatów), a następnie powiaty: wrocławski (6,94 etatów), głogowski (6,7 powiatów), polkowicki (6,6 powiatów), oławski (6,5 etatów), trzebnicki (6,2 etatów), średzki (6,2 etatów) i górowski (6,1 etatów), a także powiat lubański (6,0 etatów). Z kolei do powiatów o najniższej dostępności etatów szkolnictwa podstawowego w przeliczeniu na 1000 mieszkańców, nieprzekraczającej 5-ciu, należą powiat dzierzoniowski, powiat Miasta Wałbrzych i powiat wałbrzyski. We wszystkich powiatach zdecydowaną większość kadry nauczycielskiej stanowią kobiety (por. Rysunek 33).

Rysunek 33 Liczba etatów szkolnictwa podstawowego w przeliczeniu na 1000 mieszkańców w powiatach na Dolnym Śląsku w roku szkolnym 2022/2023.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Danych Banku Lokalnego GUS

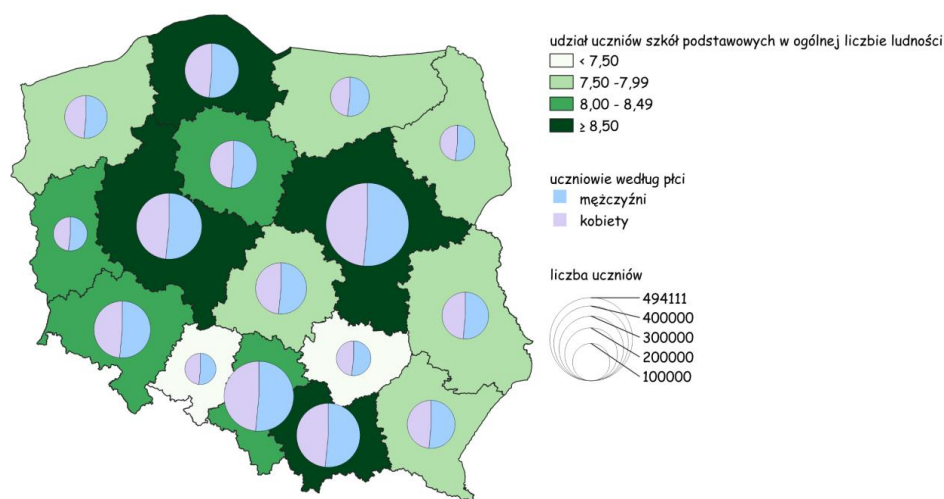
W przeliczeniu na 1000 uczniów natomiast, zdecydowanie najwyższą dostępnością etatów szkolnictwa podstawowego charakteryzuje się powiat karkonoski (88,7 etatów), następnie powiat górowski (82,5 etatów), powiat lubański (82,2 etatów), powiat jaworski (80,5), powiat kamiennogórski (80,4) i powiat lwówecki (80 etatów). Powiaty te charakteryzują się niską (lub średnią w przypadku powiatu lubańskiego) gęstością zaludnienia, która z kolei często skutkuje rozproszeniem szkół i małą liczbą uczniów, co może prowadzić do podnoszenia liczby etatów. W obszarach o niskiej gęstości zaludnienia szkoły są bowiem rozmieszczone w większych odległościach, aby zapewnić dzieciom dostęp do edukacji blisko miejsca zamieszkania. Sytuacja ta skutkuje mniejszymi szkołami i klasami, co automatycznie podnosi wskaźnik liczby etatów na ucznia.

Z kolei do powiatów o najniższej dostępności etatów szkolnictwa podstawowego należą powiat lubiński (62,2 etatów), powiat Miasta Legnica (66,4 etatów), powiat wrocławski (67,2 etatów), powiat Miasta Jelenia Góra (67,4 etatów), powiat Miasta Wałbrzych (68,3 etatów) i powiat dzierzoniowski (68,7 etatów). Są to tereny o stosunkowo wysokiej gęstości zaludnienia i wysokim wskaźniku urbanizacji (za wyjątkiem powiatu wrocławskiego). Oznacza to, że szkoły na tych obszarach charakteryzują się większym obłożeniem uczniów, które skutkuje dużo liczniejszymi klasami, co często obniża wskaźnik etatów na 1000 uczniów. Ponadto, w miastach na prawach powiatu oraz powiatach o wyższym wskaźniku urbanizacji, infrastruktura szkolna jest bardziej rozwinięta, co oznacza, że szkoły są z reguły lepiej wyposażone, a sale klasowe są większe. W konsekwencji, sytuacja ta zmniejsza konieczność zatrudniania wysokiej liczby nauczycieli na ucznia w porównaniu do małych szkół w regionach wiejskich, w których klasy są dużo mniej liczne przy jednoczesnym wymogu utrzymania określonej liczby nauczycieli i pracowników, aby oferować pełny program nauczania. W konsekwencji prowadzi to do sytuacji, w której liczba etatów w przeliczeniu na 1000 uczniów pozostaje wysoka.

3.2.3. Struktura uczniów szkolnictwa podstawowego

W roku szkolnym 2022/2023 liczba uczniów szkolnictwa podstawowego na Dolnym Śląsku wynosiła 231 282. Oznacza to, że w województwie dolnośląskim znajduje się ponad 7,4% uczniów spośród 3,124,032 uczniów szkół podstawowych w Polsce. Województwo dolnośląskie zajmuje zatem piąte miejsce (5.0) wśród 16 województw. Na 10 000 mieszkańców Dolnego Śląska przypada 800 uczniów szkół podstawowych, średnia dla Polski natomiast wynosi 827 uczniów na 10 000 mieszkańców. Oznacza to, że w **województwie dolnośląskim liczba uczniów szkolnictwa podstawowego w przeliczeniu na 10 000 mieszkańców jest zbliżona do średniej liczby uczniów szkolnictwa podstawowego w Polsce.**

W roku szkolnym 2022/2023 na Dolnym Śląsku udział uczniów szkół podstawowych w ogólnej liczbie ludności wyniósł 8%, podczas gdy w Polsce uczniowie stanowili średnio 8,3% ogólnej liczby mieszkańców. Zatem **udział uczniów szkolnictwa podstawowego względem ogólnej liczby mieszkańców jest zbliżony do średniego krajowego udziału uczniów szkolnictwa podstawowego w ogólnej liczbie ludności**. W udziale tym nieznaczną przewagę mają mężczyźni (zgodnie z krajowymi trendami) (por. Rysunek 34).

Rysunek 34 Liczba uczniów szkół podstawowych ogółem i udział uczniów szkół podstawowych w ogólnej liczbie ludności w województwach w roku szkolnym 2022/2023.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Danych Banku Lokalnego GUS

Do powiatów o najwyższej liczbie uczniów szkolnictwa podstawowego należą: Miasto Wrocław (53 805 uczniów), powiat wrocławski (18 880 uczniów), powiat świdnicki (12 118 uczniów) oraz powiat kłodzki (10 696 uczniów). Powiatami o najmniejszej liczbie uczniów w szkołach podstawowych są: powiat górowski (2 433 uczniów), kamiennogórski (2 816 uczniów) oraz lwówecki (2 896 uczniów).

Największy udział uczniów szkół podstawowych w ogólnej liczbie ludności można zauważyć w Mieście Wrocław oraz w powiecie wrocławskim (liczba równa bądź większa niż dziesięciu uczniów), jak również w powiatach północno-wschodnich oraz północno-zachodnich. Z kolei najmniejszy udział uczniów szkół podstawowych w ogólnej liczbie ludności widoczny jest w powiatach południowo-zachodnich takich jak: powiat lwówecki, powiat karkonoski, powiat kamiennogórski, powiat wałbrzyski i powiat ząbkowicki. Na tych terenach udział uczniów wynosi mniej niż siedmiu uczniów w ogólnej liczbie ludności.

Zestawiając dane o udziale uczniów w ogólnej liczbie ludności wraz z danymi o liczbie szkół podstawowych w regionie można zauważyć, że **powiaty południowo-zachodnie**, w

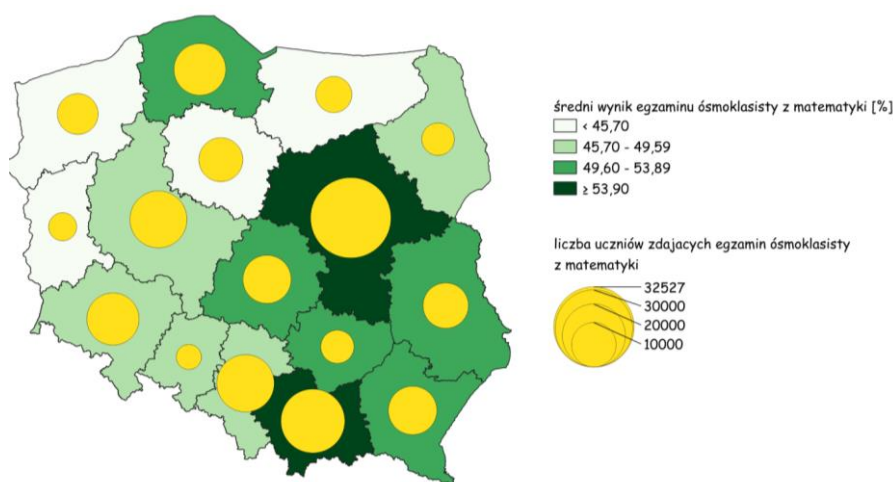
szczegółności zaś, powiat lwówecki, karkonoski i kłodzki, ale także powiat wałbrzyski, ząbkowicki i strzeliński, **charakteryzują się najwyższą na Dolnym Śląsku liczbą szkół podstawowych przy jednoczesnym najmniejszym udziale uczniów w ogólnej liczbie ludności**. Taki stan rzeczy może świadczyć o starzeniu się tamtejszych lokalnych społeczności i w konsekwencji może prowadzić do depopulacji.

3.2.4. Wyniki egzaminów zewnętrznych

3.2.4.1. Egzamin ósmoklasisty z matematyki

W roku 2024 na Dolnym Śląsku do egzaminu ósmoklasisty z matematyki przystąpiło 13 726 uczniów szkolnictwa podstawowego. Oznacza to, że liczba uczniów przystępujących do egzaminu w województwie dolnośląskim wynosiła 7,2% wszystkich 189 974 uczniów przystępujących do egzaminu w Polsce.

Średni wynik egzaminu ósmoklasisty z matematyki na Dolnym Śląsku wyniósł 48,87% przy średniej dla Polski wynoszącej 49,8%. **Oznacza to, że uczniowie w województwie dolnośląskim osiągnęli niższy od średniego krajowego wynik z matematyki, zajmując dziesiąte miejsce (10.) wśród 16 województw** (por. Rysunek 35).

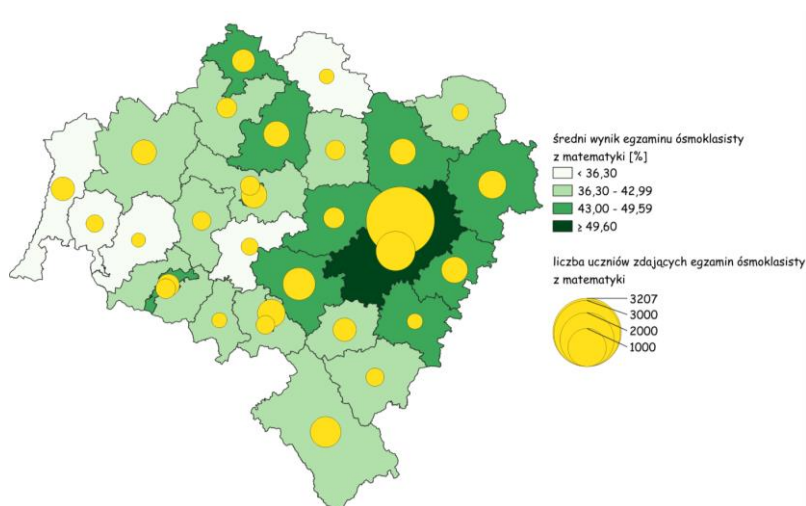

Rysunek 35 Wyniki egzaminu ósmoklasisty z matematyki w województwach i w Polsce w roku 2024.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Danych Banku Lokalnego GUS

Najwyższe wyniki z egzaminu ósmoklasisty z matematyki odnotowano w Mieście Wrocław (64,05%), następnie w powiecie wrocławskim (59,7%), w dalszej kolejności w powiecie lubińskim (49,63%), oławskim (48,4%), głogowskim (47,81%) i oleśnickim

(47,67%). Z kolei najniższe wyniki, wynoszące poniżej 35%, odnotowano odpowiednio w powiecie lwóweckim (30,43%), zgorzeleckim (34,79%), jaworskim (34,95%), lubańskim (35,64%) i górowskim (36,29%) (por. Rysunek 36).

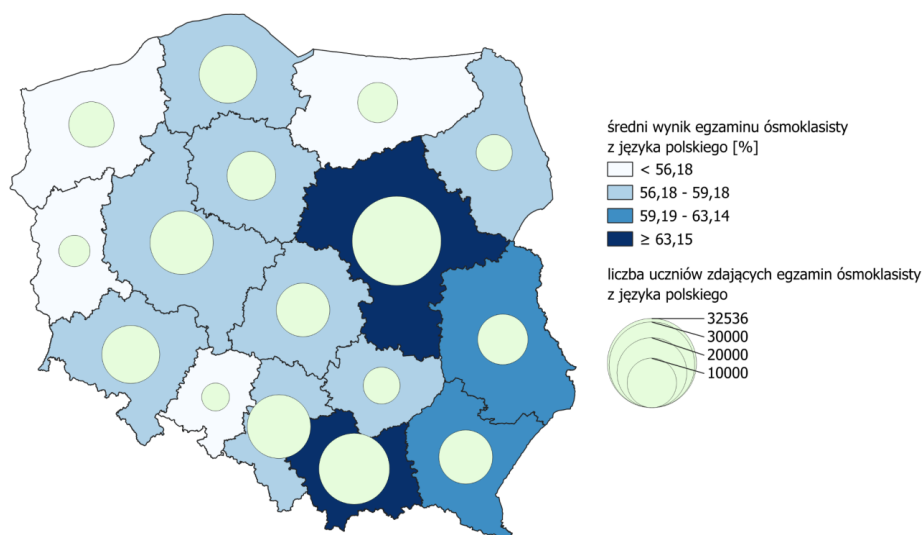
Rysunek 36 Wyniki egzaminu ósmoklasisty z matematyki w powiatach na Dolnym Śląsku w roku 2024.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Danych Banku Lokalnego GUS

3.2.4.2. Egzamin ósmoklasisty z języka polskiego

W roku 2024 na Dolnym Śląsku do egzaminu ósmoklasisty z języka polskiego przystąpiło 13 720 uczniów szkolnictwa podstawowego. Oznacza to, że liczba uczniów przystępujących do egzaminu w województwie dolnośląskim wynosiła 7,2% wszystkich 189 986 uczniów przystępujących do egzaminu w Polsce.

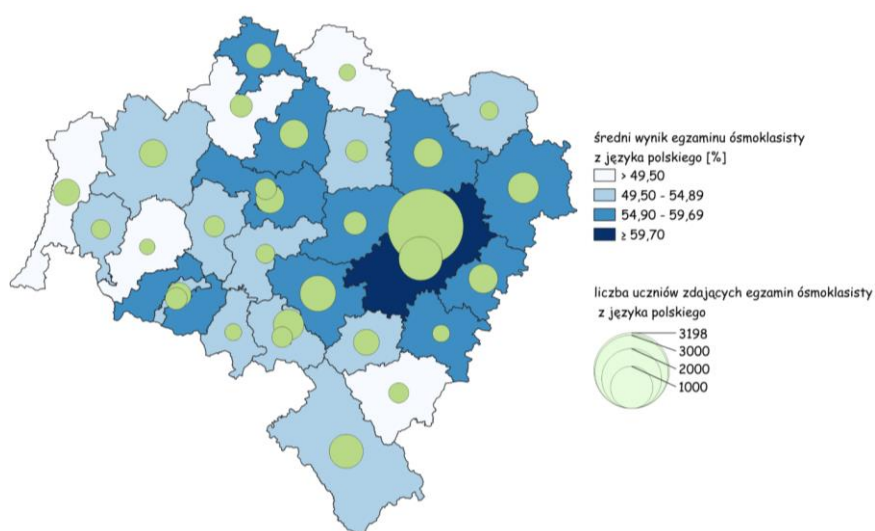
Średni wynik egzaminu ósmoklasisty z języka polskiego na Dolnym Śląsku wyniósł 57,97% przy średniej dla Polski wynoszącej 59,19%. Oznacza to, że **uczniowie w województwie dolnośląskim osiągnęli nieco niższy od średniego krajowego wynik egzaminu ósmoklasisty z języka polskiego, zajmując dziesiąte miejsce (10.) wśród 16 województw** (por. Rysunek 37).

Rysunek 37 Wyniki egzaminu ósmoklasisty z języka polskiego w województwach i w Polsce w roku 2024.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Danych Banku Lokalnego GUS

Do powiatów o najwyższych wynikach egzaminu ósmoklasisty z języka polskiego należą w pierwszej kolejności Miasto Wrocław (66,17%), powiat wrocławski (65,17%), powiat świdnicki (59,71%), powiat oleśnicki (58,99%) oraz powiat lubański (58,55%). Natomiast najniższe wyniki odnotowano w powiecie lwóweckim (45,38%), polkowickim (48,04%), górowskim (48,72%), zgorzeleckim (49,50%) oraz ząbkowickim (49,54%) (por. Rysunek 38).

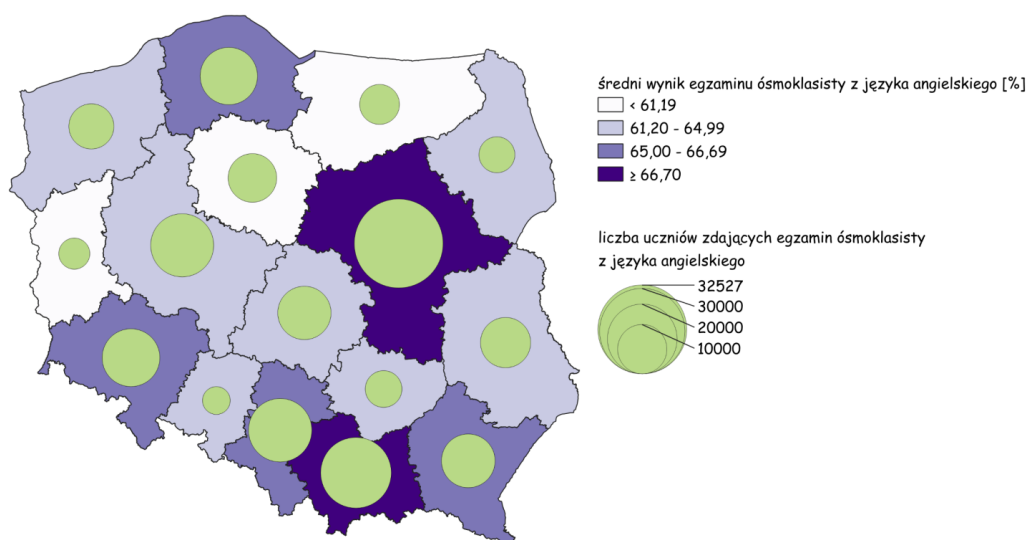
Rysunek 38 Wyniki egzaminu ósmoklasisty z języka polskiego w powiatach na Dolnym Śląsku w roku 2024.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Danych Banku Lokalnego GUS

3.2.4.3. Egzamin ósmoklasisty z języka angielskiego

W roku 2024 na Dolnym Śląsku do egzaminu ósmoklasisty z języka angielskiego przystąpiło 14 126 uczniów szkolnictwa podstawowego. Oznacza to, że liczba uczniów przystępujących do egzaminu w województwie dolnośląskim wynosiła 7,3% wszystkich 191 800 uczniów przystępujących do egzaminu w Polsce.

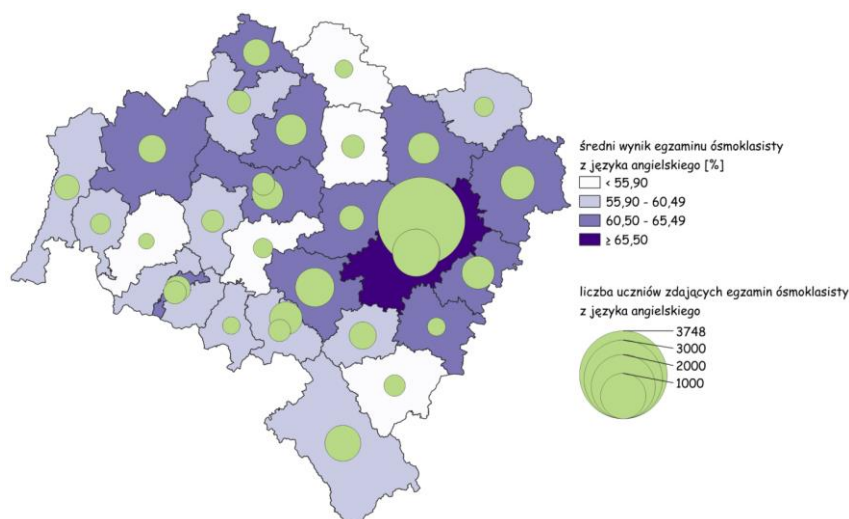
Średni wynik egzaminu ósmoklasisty z języka angielskiego na Dolnym Śląsku wyniósł 66,1% przy średniej dla Polski wynoszącej 64,91%. **Oznacza to, że uczniowie w województwie dolnośląskim osiągnęli wysoki wynik egzaminu ósmoklasisty z języka angielskiego na tle kraju, zajmując szóste miejsce (6.) wśród 16 województw (por. Rysunek 39).**

Rysunek 39 Wyniki egzaminu ósmoklasisty z języka angielskiego w województwach i w Polsce w roku 2024

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Danych Banku Lokalnego GUS

Powiaty charakteryzujące się najwyższymi wynikami egzaminu ósmoklasisty z języka angielskiego to powiat Miasto Wrocław (76,24%) wraz z powiatem wrocławskim (75,21%), następnie powiat głogowski (65,52%) i strzeliński (65,29%). Z kolei do powiatów o najniższych wynikach (poniżej 55-ciu procent) należały: powiat górowski (51,75%), powiat lwówecki (52,38%) oraz powiat ząbkowicki (54,75%), a także powiat wołowski (55,54%) i powiat jaworski (55,93%) (por. Rysunek 40).

Rysunek 40 Wyniki egzaminu ósmoklasisty z języka angielskiego w powiatach na Dolnym Śląsku w roku 2024.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Danych Banku Lokalnego GUS

Szkolnictwo podstawowe		
▪ Dolny Śląsk zajmuje ósme miejsce w kraju pod względem liczby jednostek szkolnictwa podstawowego ▪ Dostępność szkolnictwa podstawowego na Dolnym Śląsku w przeliczeniu na 10 000 mieszkańców jest nieco niższa od średniej krajowej dostępności szkół podstawowych ▪ Liczba etatów nauczycieli szkolnictwa podstawowego na Dolnym Śląsku w przeliczeniu na 1000 mieszkańców jest niższa od średniej krajowej liczby etatów szkolnictwa podstawowego ▪ Liczba uczniów szkolnictwa podstawowego na Dolnym Śląsku w przeliczeniu na 10 000 mieszkańców jest zbliżona do średniej krajowej liczby uczniów szkolnictwa podstawowego ▪ Udział uczniów szkolnictwa podstawowego na Dolnym Śląsku względem ogólnej liczby mieszkańców jest zbliżony do średniego krajowego udziału uczniów szkolnictwa podstawowego w ogólnej liczbie ludności		
Egzamin ósmoklasisty		
Język polski	Matematyka	Język angielski
▪ wynik niższy od średniego krajowego wyniku	▪ wynik znacznie niższy od średniego krajowego wyniku	▪ wynik znacznie wyższy od średniego krajowego wyniku

▪ dziesiąta pozycja w kraju	▪ dziesiąta pozycja w kraju	▪ szósta pozycja w kraju
-----------------------------	-----------------------------	--------------------------

Funkcjonowanie systemu oświatowego na poziomie szkolnictwa podstawowego na Dolnym Śląsku jest charakterystyczne dla funkcjonowania szkolnictwa podstawowego w pozostałych częściach Polski i tym samym odzwierciedla krajowe trendy. Niemniej, Dolny Śląsk charakteryzuje się jednocześnie własną specyfiką w zakresie szkolnictwa podstawowego, generującą określone wyzwania w polu edukacyjnym, które zostały przytoczone poniżej (każde z nich zostało szczegółowo omówione w tekście).

Wyzwania związane z funkcjonowaniem systemu oświatowego na poziomie szkolnictwa podstawowego
Starzenie się lokalnych społeczności oraz depopulacja ▪ Powiaty południowo-zachodnie, w szczególności zaś, powiat lwówecki, karkonoski i kłodzki, ale także powiat wałbrzyski, ząbkowicki i strzeliński, charakteryzują się najwyższą na Dolnym Śląsku liczbą szkół podstawowych przy jednoczesnym najmniejszym udziale uczniów w ogólnej liczbie ludności. Taki stan rzeczy może świadczyć o starzeniu się tamtejszych lokalnych społeczności i w konsekwencji może prowadzić do depopulacji.
Słabe wyniki egzaminu ósmoklasisty zarówno z matematyki, jak i z języka polskiego, podczas których uczniowie dolnośląscy osiągnęli wynik niższy od średniego wyniku w Polsce, plasując się w obu przypadkach na 10-tej pozycji w kraju wśród 16 województw. ▪ Do powiatów, w których uczniowie klas ósmych szkół podstawowych osiągnęli najniższy średni wynik, należą: 1) Powiat lwówecki (matematyka, języka polski i język angielski) 2) Powiat górowski (języka polski i język angielski) 3) Powiat polkowicki (język polski) 4) Powiat zgorzelecki i jaworski (matematyka) 5) Powiat ząbkowicki (język angielski)

3.3. Szkolnictwo ponadpodstawowe

W tej części zaprezentowany został aktualny stan szkolnictwa ponadpodstawowego na Dolnym Śląsku z uwzględnieniem kluczowych aspektów systemu edukacji takich jak:

1. Infrastruktura szkolna
2. Dostępność jednostek szkolnictwa ponadpodstawowego
3. Zasoby kadrowe edukacji ponadpodstawowej
4. Struktura uczniów szkolnictwa ponadpodstawowego
5. Wyniki egzaminów zewnętrznych

Dane zestawione zostały według dostępności dla roku szkolnego 2022/2023. Prezentowane dane są kluczowe dla ewaluacji funkcjonalności systemu szkolnictwa ponadpodstawowego na Dolnym Śląsku, a także identyfikacji wyłaniających się potrzeb oraz potencjalnych wyzwań.

Pojęcie infrastruktury szkolnej zdefiniowane zostało jako ogólna liczba jednostek szkolnictwa ponadpodstawowego na Dolnym Śląsku, jak również liczbę szkół ponadpodstawowych stosownie do typu jednostki. Ponadto do infrastruktury szkolnej zaliczają się także wszystkie materialne zasoby i urządzenia, które są niezbędne do funkcjonowania jednostki edukacyjnej oraz realizacji procesu dydaktycznego i wychowawczego. Obejmuje ona budynki (np. sale lekcyjne, laboratoria, sale gimnastyczne), przestrzenie zewnętrzne (np. boiska), wyposażenie techniczne (np. meble, tablice, komputery), a także systemy wsparcia (np. ogrzewanie, instalacje elektryczne, sieć internetowa). Celem infrastruktury szkolnej jest zapewnienie bezpiecznego, funkcjonalnego i sprzyjającego nauce środowiska dla uczniów oraz nauczycieli.

Dostępność jednostek szkolnictwa ponadpodstawowego ogółem na poziomie województw obliczona została jako liczba jednostek w przeliczeniu na 10 000 mieszkańców. Im wyższe wartości, tym tak rozumiana dostępność jest wyższa.

Dostępność jednostek szkolnictwa podstawowego według typu kształcenia: liceów ogólnokształcących, techników dla młodzieży, szkół branżowych I stopnia, szkół branżowych II stopnia, szkół artystycznych, szkół policealnych, szkół specjalnych przysposabiających do pracy oraz ośrodków oświatowo-wychowawczych na poziomie województw obliczona została jako liczba jednostek w przeliczeniu na 100000 mieszkańców. Im wyższe wartości, tym tak rozumiana dostępność jest wyższa.

Dostępność jednostek szkolnictwa ponadpodstawowego według typu kształcenia: liceów ogólnokształcących, techników dla młodzieży, szkół branżowych I stopnia, szkół

branżowych II stopnia, szkół artystycznych, szkół policealnych, szkół specjalnych przysposabiających do pracy na poziomie powiatów obliczona została jako:

- 1) Liczba jednostek w przeliczeniu na 10 000 mieszkańców. Im wyższe wartości, tym tak rozumiana dostępność jest wyższa.
- 2) Liczba jednostek w przeliczeniu na 10 000 uczniów. Im wyższe wartości, tym tak rozumiana dostępność jest wyższa.

Stopień dostępności jednostek szkolnictwa ponadpodstawowego został dodatkowo przeanalizowany przy pomocy wskaźnika korelacji Pearsona, który jest miarą statystyczną, określającą siłę i kierunek liniowej zależności między dwiema zmiennymi. Wskaźnik przyjmuje wartości od -1 do 1.

- 1: Idealna dodatnia korelacja (gdy jedna zmienna rośnie, druga również rośnie w proporcjonalny sposób).
- 0: Brak korelacji (zmienne nie są w żaden sposób powiązane liniowo).
- -1: Idealna ujemna korelacja (gdy jedna zmienna rośnie, druga maleje w proporcjonalny sposób).

Wskaźnikiem korelacji Pearsona posłużono się analizując zależności między:

- 1) Liczbą liceów ogólnokształcących a liczbą uczniów w powiatach na Dolnym Śląsku
- 2) Liczbą techników dla młodzieży a liczbą uczniów w powiatach na Dolnym Śląsku
- 3) Liczbą szkół branżowych I stopnia a liczbą uczniów w powiatach na Dolnym Śląsku
- 4) Liczbą szkół branżowych II stopnia a liczbą uczniów w powiatach na Dolnym Śląsku
- 5) Liczbą szkół artystycznych a liczbą uczniów w powiatach na Dolnym Śląsku
- 6) Liczbą szkół policealnych a liczbą uczniów w powiatach na Dolnym Śląsku
- 7) Liczbą szkół specjalnych przysposabiających do pracy a liczbą uczniów w powiatach na Dolnym Śląsku

Zasoby kadrowe edukacji ponadpodstawowej obejmują liczbę etatów nauczycieli pełno i niepełnozatrudnionych w jednostkach szkolnictwa ponadpodstawowego ogółem, jak i w zależności od typu jednostki, do których zaliczają się: licea ogólnokształcące ogółem, technika

dla dzieci i młodzieży ogółem, szkoły branżowe I stopnia ogółem, szkoły branżowe II stopnia ogółem, szkoły artystyczne ogółem, szkoły policealne, jak również szkoły specjalne przysposabiające do pracy.

Dostępność etatów nauczycieli szkolnictwa podstawowego ogółem została obliczona jako liczba etatów nauczycieli pełno i niepełnozatrudnionych w szkolnictwie ponadpodstawowym w przeliczeniu na 10 000 mieszkańców na poziomie województw

Dostępność etatów nauczycieli szkolnictwa ponadpodstawowego według typu: licealnego, technikum dla młodzieży, branżowego I stopnia, branżowego II stopnia, policealnego, artystycznego oraz specjalnego przysposabiającego do pracy, została obliczona jako:

- 1) Liczba etatów nauczycieli pełno i niepełnozatrudnionych w przeliczeniu na 10 000 mieszkańców na poziomie województw
- 2) Liczba etatów nauczycieli pełno i niepełnozatrudnionych w przeliczeniu na 10 000 uczniów na poziomie powiatów

Dane dotyczące liczby ludności Dolnego Śląska oraz liczby ludności Polski wykorzystane do wyliczenia dostępności jednostek edukacyjnych oraz etatów nauczycieli w skali regionu i w skali kraju pochodzą z dnia 31 grudnia 2022 roku⁴.

Struktura uczniów szkolnictwa ponadpodstawowego ogółem została przeanalizowana jako liczba uczniów szkolnictwa ponadpodstawowego według województw.

Struktura uczniów liceów ogólnokształcących, techników dla młodzieży, szkół branżowych I stopnia, szkół branżowych II stopnia, szkół artystycznych, szkół policealnych oraz szkół specjalnych przysposabiających do pracy przeanalizowana została jako:

- 1) Liczba uczniów według województw i powiatów
- 2) Liczba uczniów w przeliczeniu na 10 000 mieszkańców według województw

Wyniki egzaminów zewnętrznych na poziomie szkoły ponadpodstawowej osiągnięte w ramach egzaminu maturalnego zostały zestawione według województw i według powiatów w ramach następujących przedmiotów:

- 1) Język polski
 - Poziom podstawowy
 - Poziom rozszerzony

⁴ Rocznik Statystyczny Województwa Dolnośląskiego 2023, Urząd Statystyczny we Wrocławiu
Rocznik Statystyczny Rzeczypospolitej Polskiej 2023, Główny Urząd Statystyczny

- Ustny
- 2) Matematyka
- Poziom podstawowy
 - Poziom rozszerzony
- 3) Język angielski
- Poziom podstawowy
 - Poziom rozszerzony
 - Ustny

Obowiązek szkolny w Polsce oznacza przedział od 7-go do nie dłużej niż 18-go roku życia, który reguluje artykuł 35 ust. 1 ustawy o prawie oświatowym z dnia 14 grudnia 2016 r.

Długość okresu kształcenia w szkołach ponadpodstawowych w Polsce różni się w zależności od typu jednostki kształcenia:

- Licea ogólnokształcące - 4 lata
- Technika dla młodzieży - 5 lat
- Szkoły branżowe I stopnia - 3 lata
- Szkoły branżowe II stopnia – 2 lata (po ukończeniu szkoły branżowej I stopnia, łącznie 5 lat)
- Szkoły specjalne przysposabiające do pracy – 3 lata
- Szkoły policealne – 1-2 lata w zależności od specjalności
- Szkoły artystyczne - ich cykl kształcenia oraz zakres programowy nie są uregulowane przepisami prawa oświatowego. Czas trwania nauki w takich placówkach jest ustalany indywidualnie przez organ prowadzący szkołę⁵.
- Ośrodki oświatowo-wychowawcze - obejmują różne typy placówek, których celem jest wspieranie edukacji, wychowania oraz rehabilitacji dzieci i młodzieży. Kryteria wiekowe oraz zasady przyjmowania do poszczególnych typów ośrodków oświatowo-wychowawczych zależą od specyfiki placówek oraz indywidualnych potrzeb uczniów⁶:
 - Specjalne ośrodki wychowawcze: 3-24 lata

⁵ Podstawy prawne dotyczące organizacji i funkcjonowania szkół artystycznych w Polsce można znaleźć w ustawie z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe oraz w rozporządzeniach Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

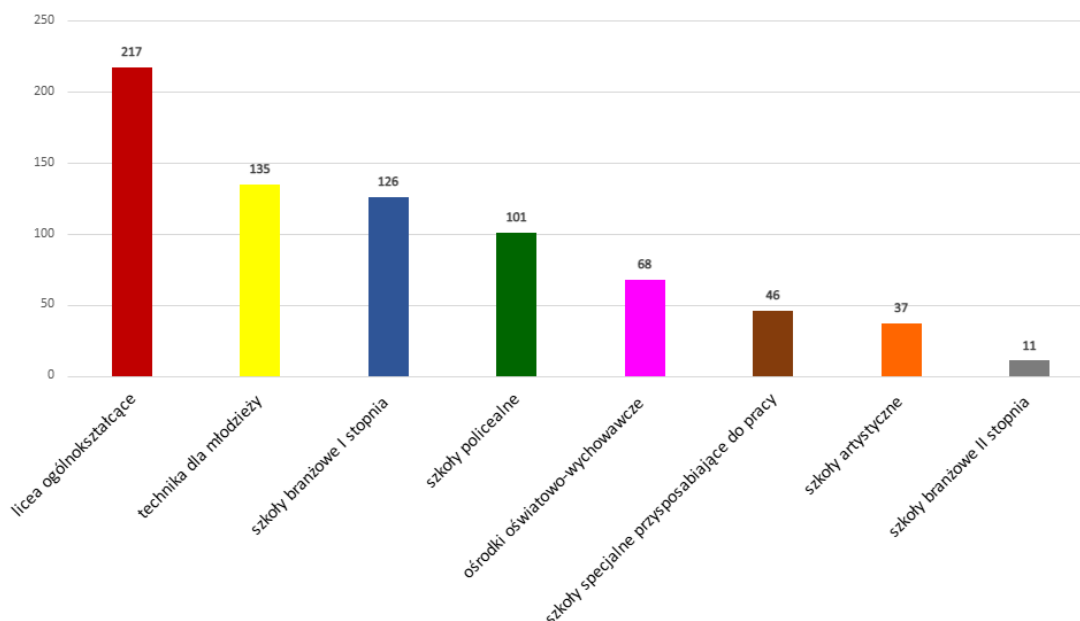
⁶ Por. GUS „Oświata i wychowanie w roku szkolnym 2022/2023”; Dziennik Ustaw, 2017, Poz.1606, dostęp: <https://www.infor.pl/akt-prawny/DZU.2017.165.0001606%2Crozporzadzenie-ministra-edukacji-narodowej-w-sprawie-publicznych-placowek-oswiatowowychowawczych-mlodziezowych-osrodkow-wychowawczych-mlodziezowych-osrodkow-socjoterapii-specjalnych-osrodkow-szkolnowy.html>

- Młodzieżowe ośrodki wychowawcze (MOW): 10-18 lat (z możliwością przedłużenia do 24 lat)
- Młodzieżowe ośrodki socjoterapii (MOS): 10-18 lat (z możliwością przedłużenia do 24 lat)
- Ośrodki rewalidacyjno-wychowawcze: 3-25 lat

3.3.1. Infrastruktura szkolna

W roku szkolnym 2022/2023 na Dolnym Śląsku znajdowało się łącznie 741 jednostek szkolnictwa ponadpodstawowego. Oznacza to, że w województwie dolnośląskim zlokalizowanych jest 7,3% spośród 10 102 wszystkich szkół ponadpodstawowych w Polsce. Województwo dolnośląskie zajmuje zatem piąte miejsce (5.) wśród 16 województw pod względem ogólnej liczby jednostek szkolnictwa ponadpodstawowego.

Największą liczbę jednostek szkolnictwa podstawowego na Dolnym Śląsku stanowią licea ogólnokształcące, następnie technika dla młodzieży, w dalszej kolejności szkoły branżowe I stopnia, szkoły policealne, ośrodki oświatowo-wychowawcze, szkoły specjalne przysposabiające do pracy, szkoły artystyczne oraz najmniej liczne, szkoły branżowe II stopnia (por. Rysunek 41)

Rysunek 41 Liczba jednostek szkolnictwa ponadpodstawowego na Dolnym Śląsku według typu w roku 2022/2023

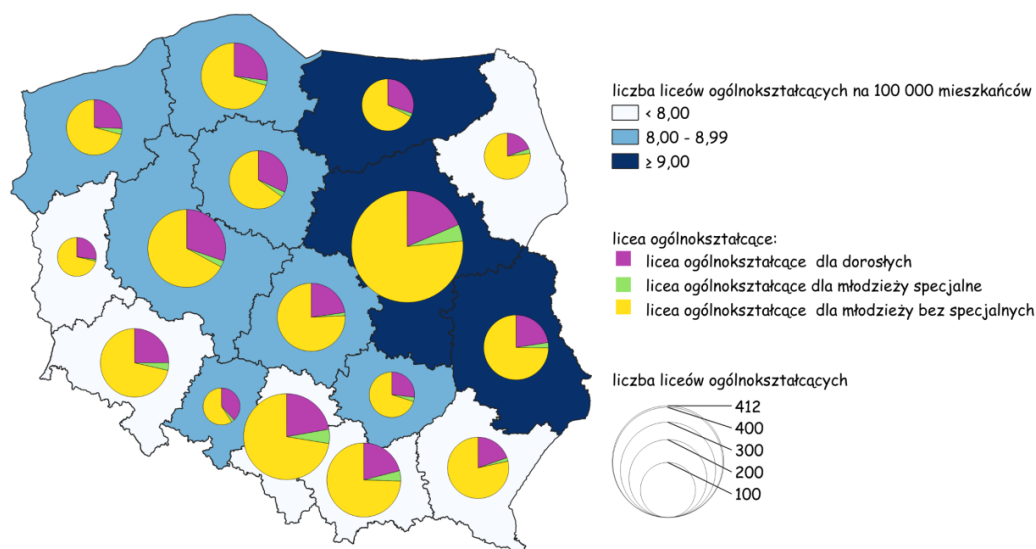
Źródło: Opracowanie własne na podstawie Danych Banku Lokalnego GUS

W przeliczeniu na 10 000 mieszkańców dostępność jednostek szkolnictwa ponadpodstawowego na Dolnym Śląsku wynosi 2,5 szkoły ponadpodstawowe, w Polsce zaś, na 10 000 mieszkańców przypada średnio 2,6 szkoły ponadpodstawowe. Oznacza to, że w **województwie dolnośląskim dostępność jednostek szkolnictwa ponadpodstawowego ogółem jest zbliżona do średniej dostępności szkolnictwa ponadpodstawowego w Polsce, w przeliczeniu na 10 000 mieszkańców.**

3.3.1.1. Licea ogólnokształcące

W roku szkolnym 2022/2023 na Dolnym Śląsku znajdowało się łącznie 217 liceów ogólnokształcących. Oznacza to, że w województwie dolnośląskim zlokalizowanych jest 6,5% spośród wszystkich 3 167 liceów ogólnokształcących w Polsce. Województwo dolnośląskie zajmuje zatem piąte miejsce (5.) wśród 16 województw pod względem ogólnej liczby liceów ogólnokształcących.

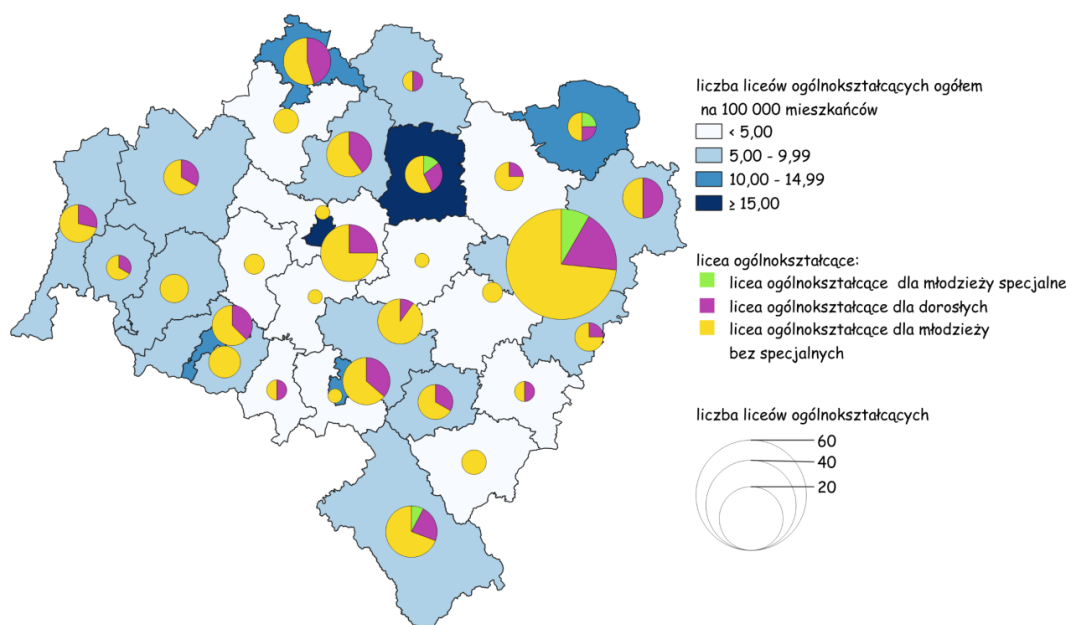
W przeliczeniu na 100 000 mieszkańców, dostępność liceów ogólnokształcących na Dolnym Śląsku wynosi 7,5 szkół licealnych, w Polsce zaś, na 100 000 mieszkańców przypadają średnio 8,4 licea ogólnokształcące. Oznacza to, że w **województwie dolnośląskim dostępność liceów ogólnokształcących jest niższa od średniej krajowej dostępności liceów ogólnokształcących w Polsce, w przeliczeniu na 100 000 mieszkańców** (por. Rysunek 42).

Rysunek 42 Liczba jednostek szkolnictwa licealnego na Dolnym Śląsku według typu w przeliczeniu na 100 000 mieszkańców w roku szkolnym 2022/2023.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Danych Banku Lokalnego GUS

W przeliczeniu na 100 000 mieszkańców, powiatami o największej liczbie liceów ogólnokształcących na Dolnym Śląsku są powiat wołowski oraz powiat Miasta Legnica, w których liczba liceów jest równa bądź przekracza 15 jednostek. W dalszej kolejności, powiatami, w których liczba liceów waha się od 10 do 15 jednostek na 100 000 mieszkańców są Miasto Jelenia Góra, Miasto Wałbrzych na południu regionu oraz powiat milicki i powiat głogowski na północy. Z kolei do powiatów o najniższej liczbie liceów w stosunku do liczby mieszkańców zaliczyć należy większość powiatów centralnych, jak również część powiatów południowych takich jak powiaty: kamiennogórski, wałbrzyski, ząbkowicki i strzebiński, a także usytuowane na północy powiaty: trzebnicki i polkowicki (por. Rysunek 43).

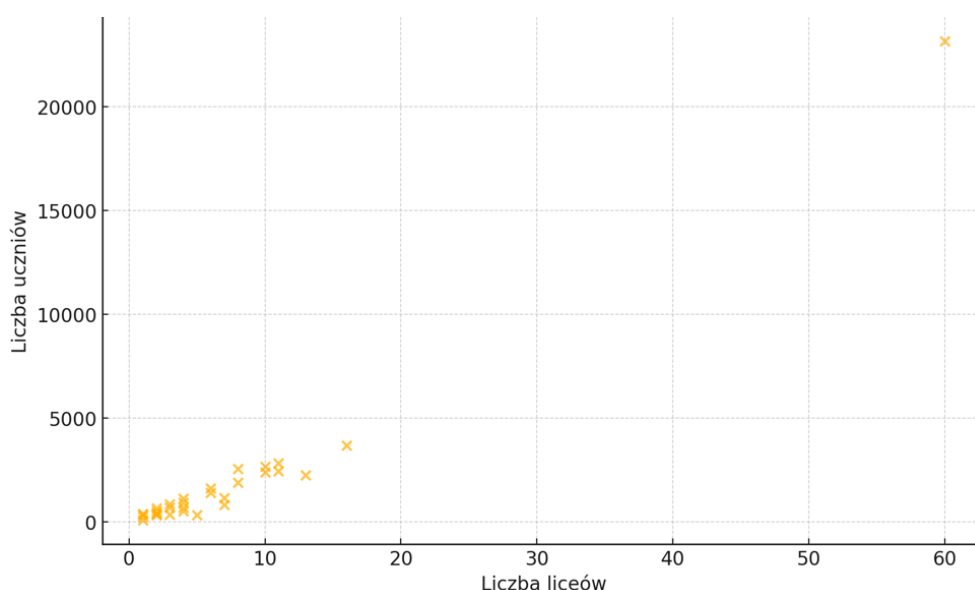

Rysunek 43 Liczba liceów ogólnokształcących w przeliczeniu na 100 000 mieszkańców w powiatach na Dolnym Śląsku w roku szkolnym 2022/2023.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Danych Banku Lokalnego GUS

W przeliczeniu na 10 000 uczniów, do powiatów o najwyższej dostępności liceów ogólnokształcących należą powiat karkonoski (146,2 jednostek) i powiat legnicki (113,6 jednostek). Z kolei do powiatów o najniższej dostępności zaliczają się powiat jaworski (2,47 jednostki), powiat Miasta Wrocław (25,9 jednostki) i powiat średzki (27,7 jednostki).

Zależność między liczbą uczniów w liceach ogólnokształcących a liczbą jednostek szkolnictwa licealnego na Dolnym Śląsku mierzona jako współczynnik korelacji Pearsona wynosi 0.98, co wskazuje na silną, dodatnią korelację (por. Rysunek 44).

Rysunek 44 Korelacja między liczbą liceów a liczbą uczniów na Dolnym Śląsku w roku szkolnym 2022/2023.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Danych Banku Lokalnego GUS

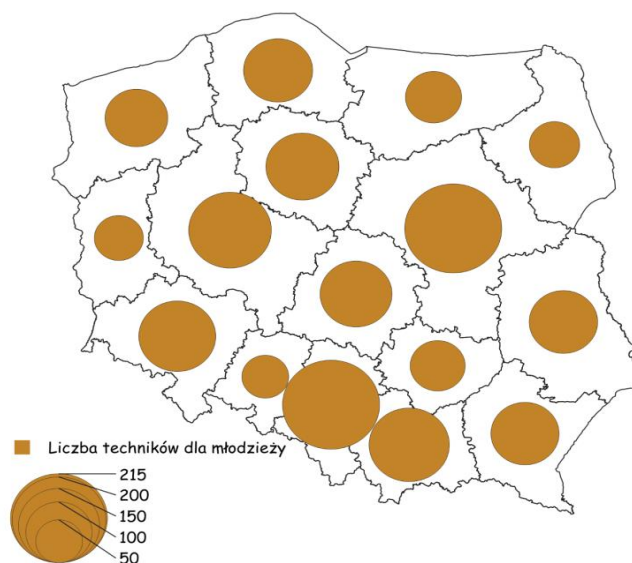
Silna dodatnia korelacja Pearsona (0.98) między liczbą liceów a liczbą uczniów w regionie Dolnego Śląska oznacza, że w powiatach z większą liczbą liceów jest także więcej uczniów. **Sugeruje to dobrą dostępność liceów ogólnokształcących na Dolnym Śląsku, gdyż infrastruktura jest rozwijana stosownie do liczby młodzieży licealnej w powiatach.** W powiatach o większej liczbie uczniów znajduje się więcej liceów, co może świadczyć o dobrej adaptacji systemu edukacyjnego do potrzeb lokalnej społeczności, chociaż **odstępstwem od tej reguły jest powiat karkonoski, w którym znajduje się aż 5 liceów ogólnokształcących, a liczba uczniów wynosi zaledwie 342 osoby, co może świadczyć o nadwyżce infrastruktury licealnej.** W powiecie karkonoskim dostępność liceów ogólnokształcących w przeliczeniu na 1000 uczniów znacznie przewyższa średnią dostępność dla innych powiatów, wynika ona jednak z **bardzo małej liczby uczniów** w skali regionu (poniżej 1%). Przy tak niskiej liczbie uczniów, nawet kilka jednostek szkolnictwa licealnego znacznie podnosi dostępność liceów ogólnokształcących w powiecie. **W powiecie jaworskim z kolei na 405 uczniów przypada tylko jedno liceum, co wskazuje na znacznie ograniczony dostęp do edukacji licealnej.** W rezultacie, sytuacja ta może prowadzić do migracji wewnętrznych, w wyniku których uczniowie zmuszeni są dojeżdżać do innych powiatów lub większych miast w celu kontynuowania nauki, co nierzadko stanowi wyzwanie logistyczne i

finansowe dla rodzin, a w konsekwencji może sprzyjać odtwarzaniu edukacyjnych nierówności.

W przeliczeniu na 10 000 uczniów, do powiatów o najwyższej dostępności liceów ogólnokształcących należą powiat karkonoski (146,2 jednostek) i powiat legnicki (113,6 jednostek). Z kolei do powiatów o najniższej dostępności zaliczają się powiat jaworski (24,7 jednostki), powiat Miasta Wrocław (25,9 jednostki) i powiat średzki (27,7 jednostki).

3.3.1.2. Technika dla młodzieży

W roku szkolnym 2022/2023 na Dolnym Śląsku znajdowało się łącznie 135 techników dla młodzieży. Oznacza to, że w województwie dolnośląskim zlokalizowanych jest 7,4% spośród wszystkich 1824 techników dla młodzieży w Polsce. Województwo dolnośląskie zajmuje zatem piąte miejsce (5.) wśród 16 województw pod względem ogólnej liczby techników dla młodzieży (por. Rysunek 45).

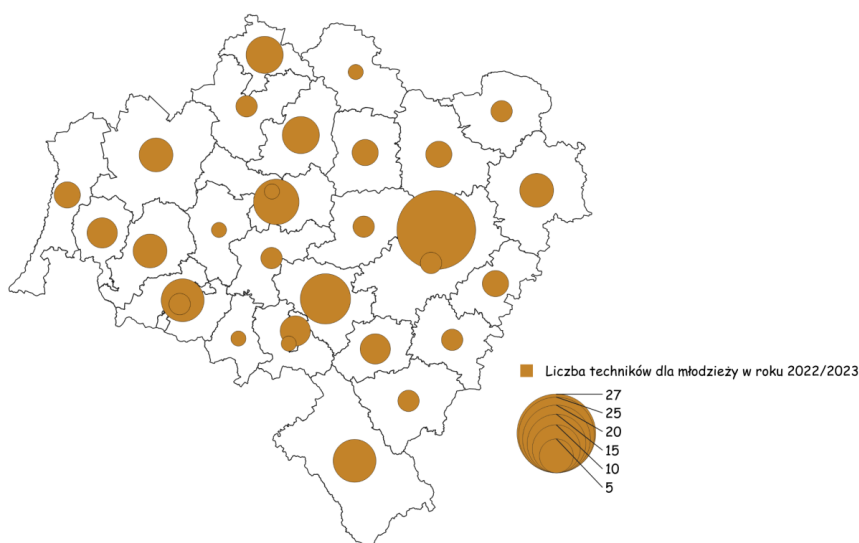
Rysunek 45 Liczba techników dla młodzieży ogółem w województwach i w Polsce w roku szkolnym 2022/2023.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Danych Banku Lokalnego GUS

W przeliczeniu na 100 000 mieszkańców dostępność techników dla młodzieży na Dolnym Śląsku wynosi 4,6 technika, w Polsce zaś, na 100 000 mieszkańców przypadają średnio 4,8 technika dla młodzieży. Oznacza to, że w **województwie dolnośląskim dostępność**

techników dla młodzieży jest zbliżona do średniej dostępności techników dla młodzieży w Polsce, w przeliczeniu na 100 000 mieszkańców na tle Polski. (Por. Ryc. U)

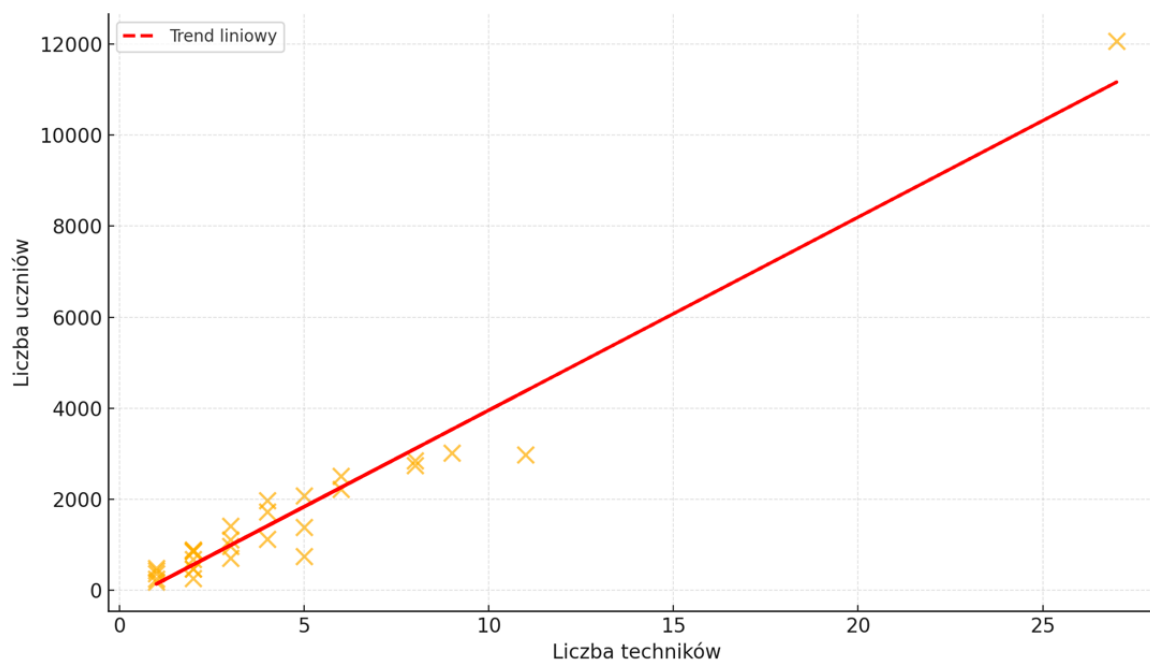
Powiatem o najwyższej liczbie techników na Dolnym Śląsku jest Miasto Wrocław (27 techników), w dalszej kolejności powiat świdnicki (11 techników), Miasto Legnica (9 techników) oraz Miasto Jelenia Góra wraz z powiatem kłodzkim (po 8 techników w powiecie). Do powiatów o najniższej liczbie techników zaliczają się powiaty: górowski, kamiennogórski, legnicki, wałbrzyski i złotoryjski (po jednym technikum w powiecie) (por. Rysunek 46)

Rysunek 46 Liczba techników dla młodzieży ogółem w powiatach na Dolnym Śląsku w roku szkolnym 2022/2023.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Danych Banku Lokalnego GUS

Współczynnik korelacji Pearsona wynoszący 0,977 wskazuje na **bardzo silną dodatnią zależność pomiędzy liczbą techników a liczbą uczniów w powiatach**. Oznacza to, że wzrost liczby techników jest istotnie powiązany ze wzrostem liczby uczniów w technikach na Dolnym Śląsku (por. Rysunek 47).

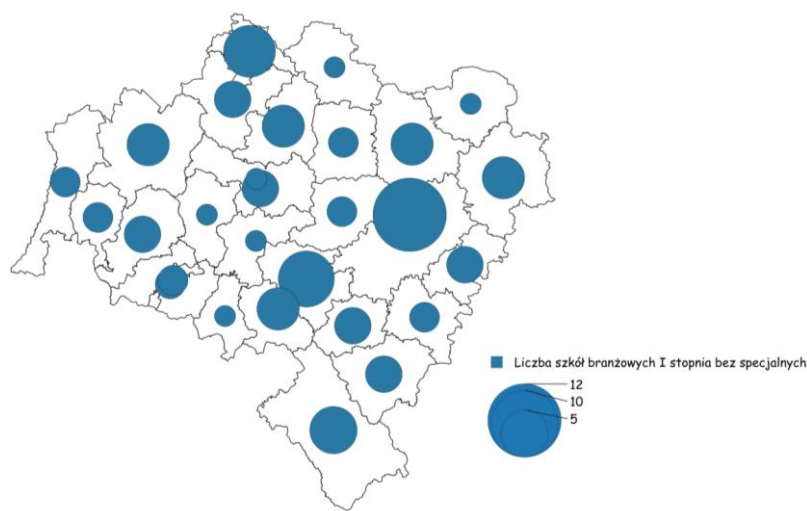
Rysunek 47 Korelacja między liczbą techników a liczbą uczniów w powiatach na Dolnym Śląsku w roku szkolnym 2022/2023.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Danych Banku Lokalnego GUS

Chociaż ogólna korelacja jest bardzo silna, analiza szczegółowa wskazuje na różnice w dostępności techników w poszczególnych powiatach. W przeliczeniu na 10 000 uczniów, powiatami o największej dostępności techników na Dolnym Śląsku są powiaty: karkonoski (73 jednostki), lwówecki (63 jednostki) oraz wałbrzyski (54 jednostki). Z kolei do powiatów o najniższej dostępności techników w przeliczeniu na 10 000 uczniów należą: powiat Miasto Wałbrzych (20 jednostek), powiat kamiennogórski (20 jednostek) oraz powiat zgorzelecki (21 jednostek). W dużych ośrodkach miejskich, takich jak powiat Miasto Wrocław, obserwowalna jest wysoka liczba uczniów przy stosunkowo niskiej dostępności techników na 10 000 uczniów (22 jednostki), co może wskazywać na przeciążenie zasobów szkolnictwa technicznego w tym powiecie.

3.3.1.3. Szkoły branżowe I stopnia

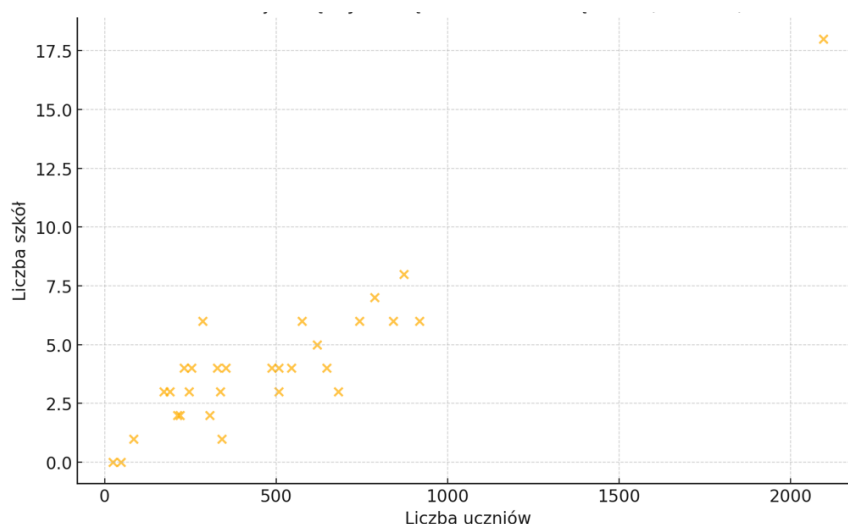
W roku szkolnym 2022/2023 na Dolnym Śląsku znajdowało się łącznie 126 szkół branżowych I stopnia. Oznacza to, że w województwie dolnośląskim zlokalizowanych jest 7,5% spośród wszystkich 1672 szkół branżowych I stopnia w Polsce. Województwo dolnośląskie zajmuje zatem piąte miejsce (5.) wśród 16 województw pod względem ogólnej liczby szkół branżowych I stopnia (por. Rysunek 48).

Rysunek 49 Liczba szkół branżowych I stopnia ogółem w powiatach na Dolnym Śląsku w roku szkolnym 2022/2023.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Danych Banku Lokalnego GUS

Poniższy wykres wskazuje na silną dodatnią korelację między liczbą uczniów a liczbą szkół branżowych I stopnia, która wynosi 0,92 w skali Pearsona. Oznacza to, że liczba szkół branżowych I stopnia jest powiązana z liczbą uczniów, choć nie jest ona wprost proporcjonalna. Należy bowiem pamiętać o innych czynnikach mogących wpływać na liczbę szkół, takich jak np. wielkość szkół (w mniejszych powiatach liczba szkół może być mniejsza, ale liczba oddziałów bywa większa) czy też migracje wewnętrzne uczniów do szkół w sąsiednich powiatach (por. Rysunek 50).

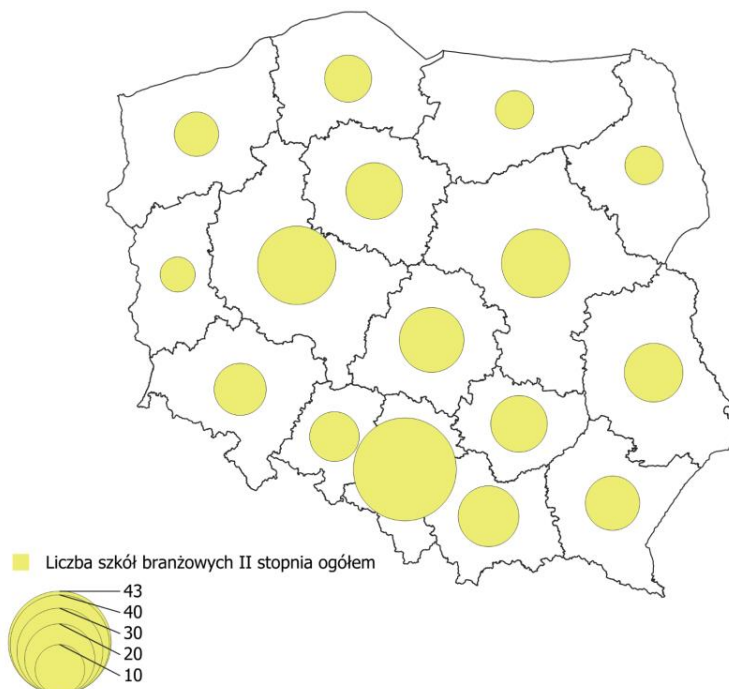
Rysunek 50 Korelacja między liczbą uczniów a liczbą szkół branżowych I stopnia w powiatach na Dolnym Śląsku w roku szkolnym 2022/2023.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Danych Banku Lokalnego GUS

W przeliczeniu na 10 000 uczniów, do powiatów o najwyższej dostępności szkolnictwa branżowego I stopnia należą: powiat lwówecki (209 jednostek), powiat karkonoski i wołowski (po 173 jednostki), jak również powiat strzeliński i średzki (158 jednostek). Należy zaznaczyć, że **powiat lwówecki charakteryzuje się największym dodatnim odchyleniem (60 szkół branżowych I na 10 000 uczniów), który znacznie odbiega od średniej liczby szkół przypadających na powiat (42 szkoły branżowe I na 10 000 uczniów)**. Natomiast powiatami o niskiej dostępności szkolnictwa branżowego I stopnia są powiaty: kamiennogórski (29 jednostek na 10 000 uczniów), karkonoski oraz powiat Miasta Jelenia Góra (59 jednostek na 10 000 uczniów).

3.3.1.4. Szkoły branżowe II stopnia

W roku szkolnym 2022/2023 na Dolnym Śląsku znajdowało się łącznie 11 szkół branżowych II stopnia. Oznacza to, że w województwie dolnośląskim zlokalizowanych jest 8,7% spośród wszystkich 126 szkół branżowych II stopnia w Polsce. Województwo dolnośląskie zajmuje zatem dziesiąte miejsce (10.) wśród 16 województw pod względem ogólnej liczby szkół branżowych II stopnia (por. Rysunek 51).

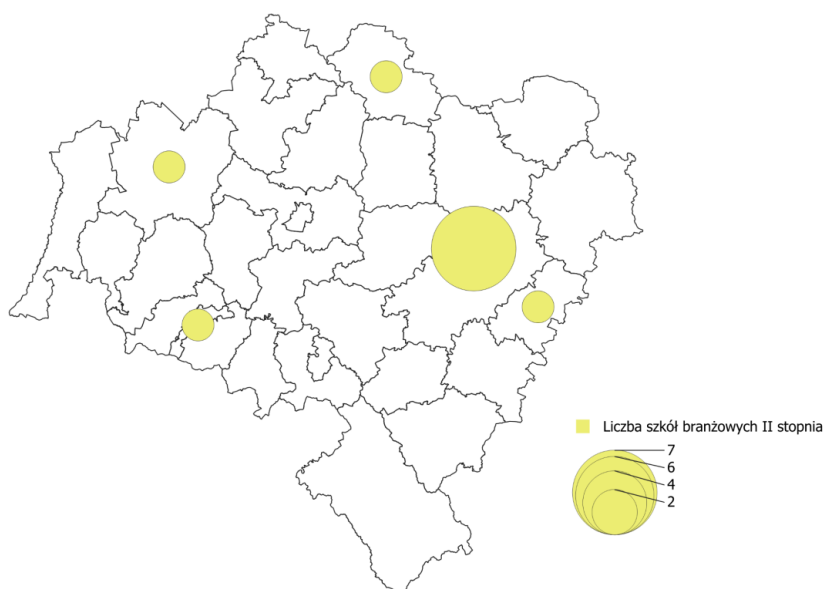

Rysunek 51 Liczba szkół branżowych II stopnia w województwach i w Polsce w roku szkolnym 2022/2023.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Danych Banku Lokalnego GUS

Dostępność szkół branżowych II stopnia na Dolnym Śląsku wynosi mniej niż jedną szkołę (0,38) w przeliczeniu na 100 000 mieszkańców, w Polsce zaś, na 100 000 mieszkańców przypada średnio również mniej niż jedna (0,33) szkoła branżowa II stopnia. Oznacza to, że w **województwie dolnośląskim dostępność szkół branżowych II stopnia jest zbliżona do średniej dostępności szkół branżowych II stopnia w Polsce, w przeliczeniu na 100 000 mieszkańców.** (Por. Ryc. U)

Na Dolnym Śląsku funkcjonuje 11 szkół branżowych II stopnia w pięciu powiatach. W Mieście Wrocław znajduje się 7 szkół branżowych II, natomiast w Mieście Jelenia Góra, powiecie oławskim, górowskim i bolesławieckim po jednej szkole branżowej II (por. Rysunek 52).

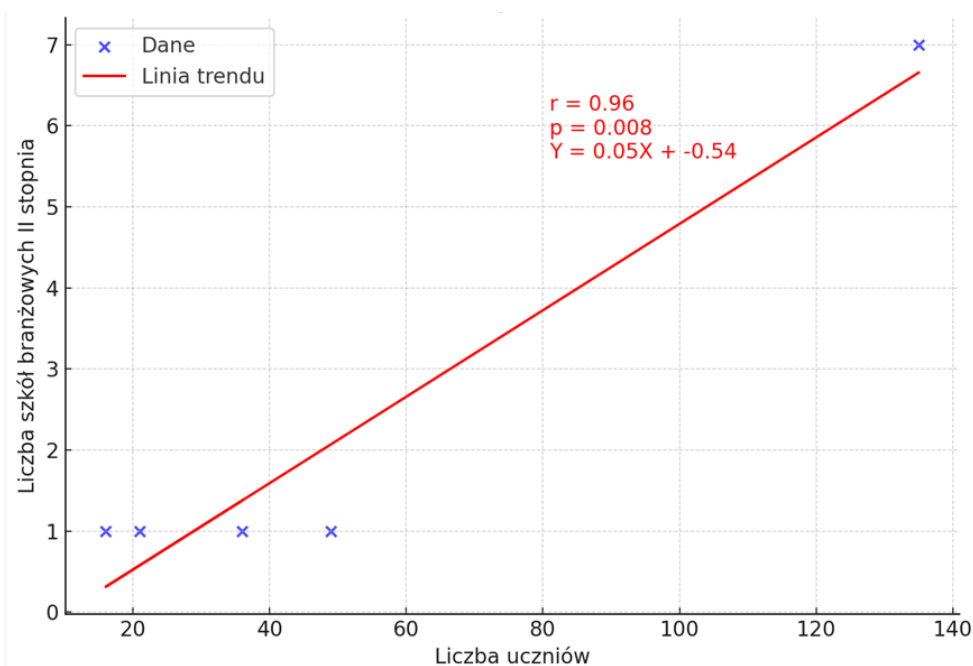

Rysunek 52 Liczba szkół branżowych II stopnia w powiatach na Dolnym Śląsku w roku szkolnym 2022/2023.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Danych Banku Lokalnego GUS

Wśród pięciu powiatów, w których znajdują się szkoły branżowe II stopnia, w przeliczeniu na 100 uczniów największą dostępnością charakteryzują się powiaty górowski (6,25 jednostki) i oławski (4,76 jednostki), najniższą zaś, powiat Miasta Wrocław (1,9 jednostki).

Współczynnik korelacji Pearsona pomiędzy liczbą jednostek szkolnych a liczbą uczniów wynosi 0.96, co oznacza **silną dodatnią korelację między liczbą uczniów a liczbą szkół branżowych II stopnia.** Tym samym sugeruje, że istnieje zależność między liczbą szkół branżowych II stopnia a liczbą uczniów w powiatach (por. Rysunek 53).

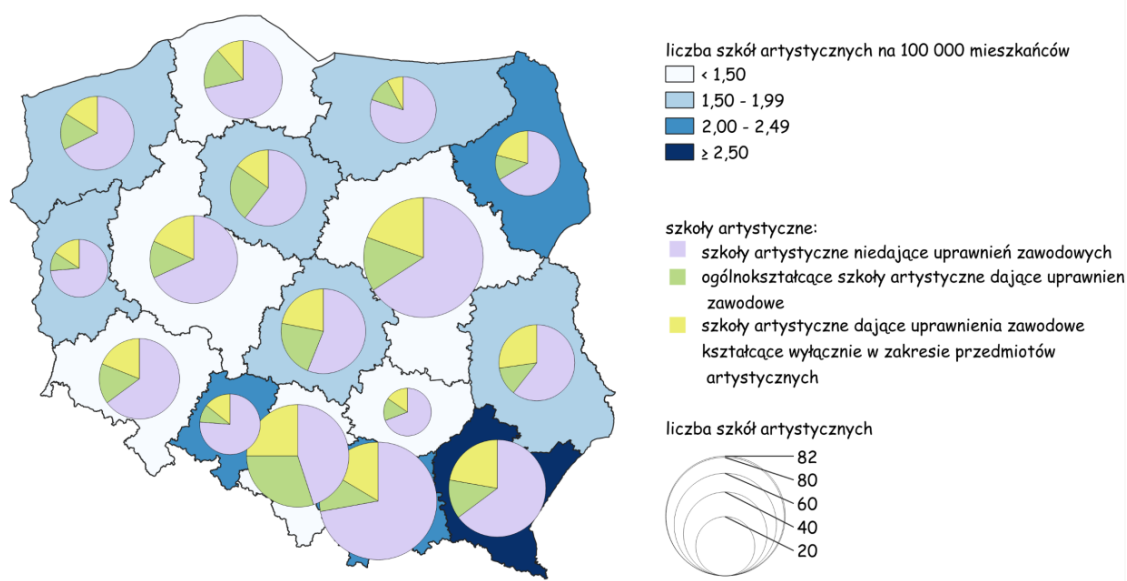
Rysunek 53 Korelacja między liczbą szkół branżowych II stopnia a liczbą uczniów w powiatach na Dolnym Śląsku w roku szkolnym 2022/2023.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Danych Banku Lokalnego GUS

3.3.1.5. Szkoły artystyczne

W roku szkolnym 2022/2023 na Dolnym Śląsku znajdowało się łącznie 37 szkół artystycznych. Oznacza to, że w województwie dolnośląskim zlokalizowanych jest 5,8% spośród wszystkich 631 szkół artystycznych w Polsce. Województwo dolnośląskie zajmuje zatem siódme miejsce (7.) wśród 16 województw pod względem ogólnej liczby szkół artystycznych.

Dostępność szkół artystycznych na Dolnym Śląsku wynosi 1,2 szkoły w przeliczeniu na 100 000 mieszkańców, w Polsce zaś, na 100 000 mieszkańców przypada średnio 1,6 szkół artystycznych. Oznacza to, że w **województwie dolnośląskim dostępność szkół artystycznych jest nieco niższa od średniej krajowej dostępności szkół artystycznych w Polsce, w przeliczeniu na 100 000 mieszkańców** (por. Rysunek 54).

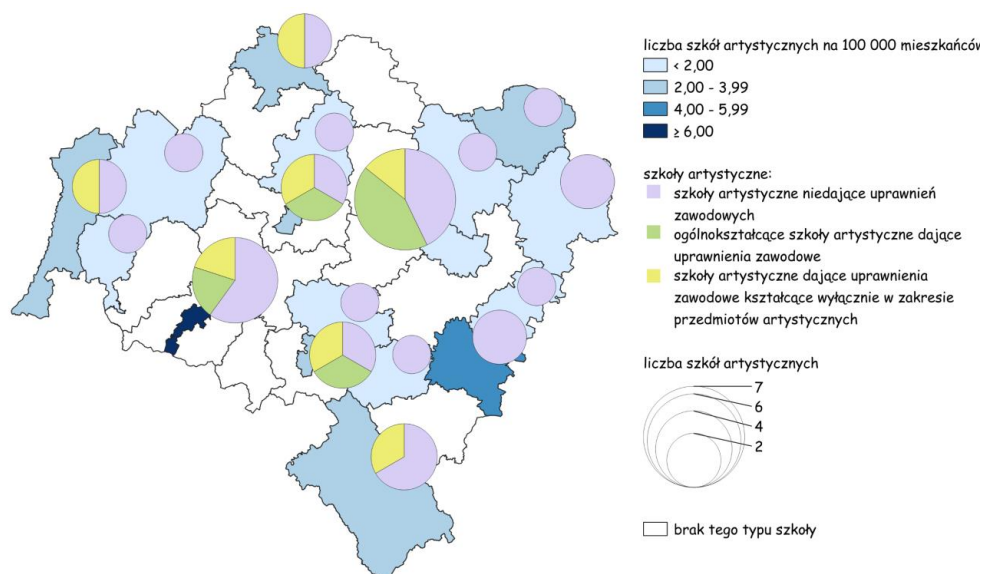

Rysunek 54 Liczba szkół artystycznych w przeliczeniu na 10 000 mieszkańców w województwach i w Polsce w roku szkolnym 2022/2023.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Danych Banku Lokalnego GUS

Na Dolnym Śląsku szkoły artystyczne zlokalizowane są w 17-tu spośród 30-tu powiatów. W regionie dolnośląskim przeważa liczba szkół artystycznych niedających uprawnień zawodowych, następnie szkoły artystyczne dające uprawnienia zawodowe, w dalszej kolejności ogólnokształcące szkoły artystyczne dające uprawnienia zawodowe. Spośród 17-tu powiatów, największą dostępność edukacji artystycznej w przeliczeniu na 100 000 mieszkańców posiada powiat Miasta Jelenia Góra (6,5 szkół artystycznych) i powiat strzeliński (4,7 szkoły artystyczne). Z kolei powiatami o najniższej dostępności edukacji artystycznej w przeliczeniu na 100 000 mieszkańców są powiaty: świdnicki (0,66 szkoły artystycznej) i lubiński (0,96 szkoły artystycznej).

Taki stan rzeczy można tłumaczyć faktem, że w Jeleniej Górze na 75 790 mieszkańców przypada 5 szkół artystycznych, co świadczy o relatywnie wysokim współczynniku liczby szkół w odniesieniu do liczby ludności. W powiecie strzelińskim natomiast, istotną rolę ogrywa stosunkowo niska populacja (41 990 mieszkańców) i wystarczająca liczba szkół artystycznych (2 jednostki). Jeżeli chodzi o silnie ujemne odchylenie powiatu świdnickiego pod względem dostępności edukacji artystycznej, ważnym czynnikiem pozostaje fakt, że populacja tego powiatu wynosi ponad 151 000 mieszkańców, co stawia go w grupie bardziej zaludnionych powiatów w regionie. Przy tak wysokiej liczbie mieszkańców, jedna szkoła artystyczna oznacza bardzo niską dostępność w przeliczeniu na 100 000 mieszkańców (por. Rysunek 55).

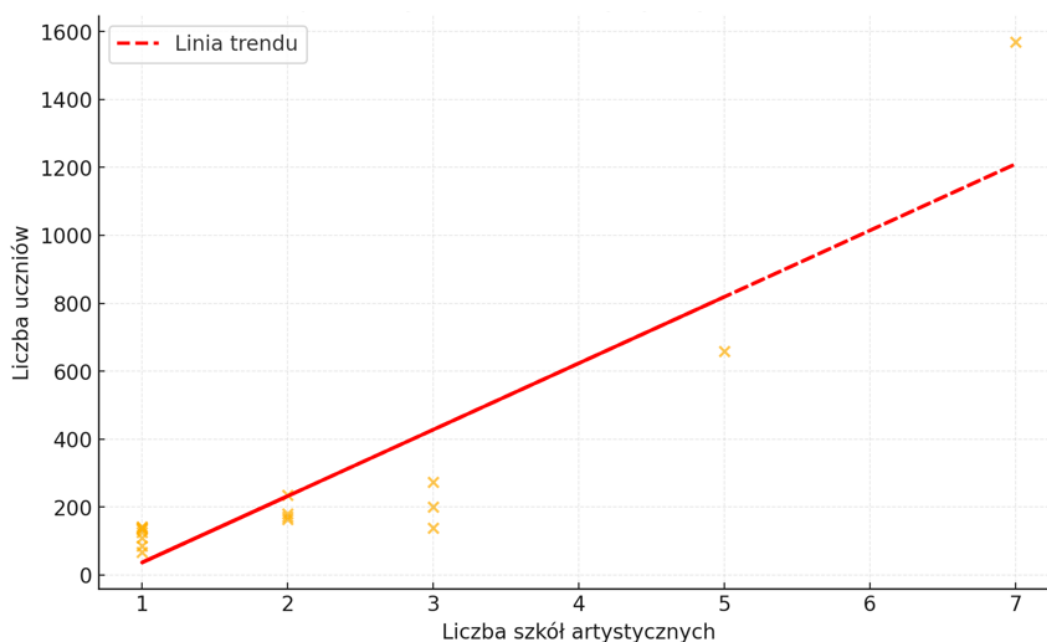

Rysunek 55 Liczba szkół artystycznych w powiatach na Dolnym Śląsku w przeliczeniu na 100000 mieszkańców w roku szkolnym 2022/2023.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Danych Banku Lokalnego GUS

Z kolei przyglądając się dostępności edukacji artystycznej w przeliczeniu na 10 000 uczniów, powiatami o największej dostępności szkół artystycznych na Dolnym Śląsku są powiat Miasta Wałbrzych (215 jednostek), powiat Miasta Legnica (149 jednostek) oraz powiat milicki (147 jednostek). Należy zauważyć, że **dostępność edukacji artystycznej w powiecie Miasta Wałbrzych jest wyjątkowo wysoka** z uwagi na fakt, że powiat ten ma stosunkowo niewielką liczbę uczniów (139), co powoduje, że nawet niewielka liczba szkół artystycznych (3) przekłada się na wysoki wskaźnik dostępności na 10 000 uczniów. Jest to zjawisko charakterystyczne dla regionów z mniejszą populacją. Należy przyjąć, że powiat ten pełni funkcję edukacyjnego centrum artystycznego na poziomie lokalnym. Do powiatów o najniższym poziomie dostępności szkolnictwa artystycznego zaliczają się: powiat Miasta Wrocław (44,5 jednostki), powiat lubiński (69,9 jednostek) i powiat oławski (70,9 jednostek). Niska dostępność szkół artystycznych na 10 000 uczniów w powiecie Miasta Wrocław wynika głównie z dużej liczby uczniów w mieście, nieproporcjonalnie wysokiej do liczby szkół artystycznych. To zjawisko jest naturalne dla dużych miast, gdzie zróżnicowana oferta edukacyjna i różnorodność ścieżek kariery zmniejszają popyt na szkoły artystyczne.

Współczynnik korelacji Pearsona między liczbą szkół artystycznych a liczbą uczniów w poszczególnych powiatach wynosi 0.903, co wskazuje na **bardzo silną dodatnią korelację**. **Oznacza to, że wraz ze wzrostem liczby szkół artystycznych w danym powiecie, rośnie również liczba uczniów (por. Rysunek 56).**

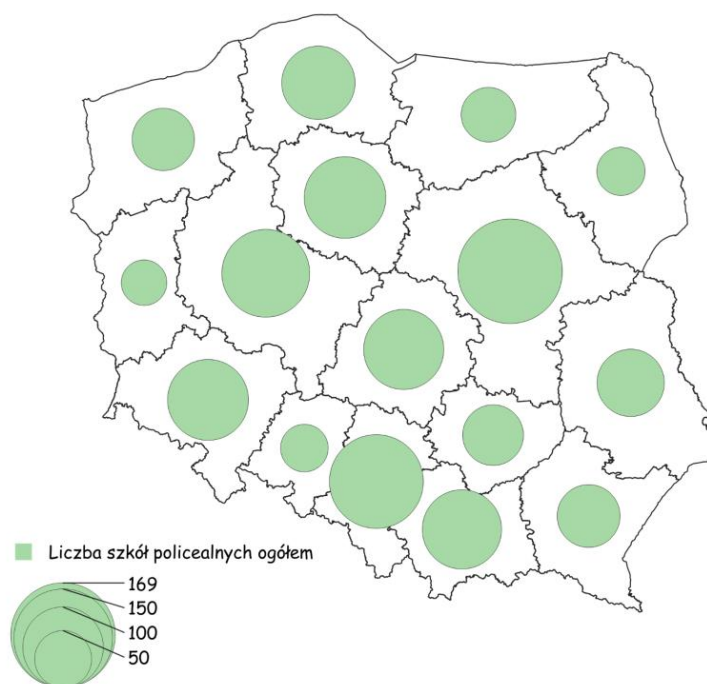

Rysunek 56 Korelacja między liczbą uczniów a liczbą szkół artystycznych w powiatach na Dolnym Śląsku w roku szkolnym 2022/2023.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Danych Banku Lokalnego GUS

3.3.1.6. Szkoły policealne

W roku szkolnym 2022/2023 na Dolnym Śląsku znajdowało się łącznie 101 szkół policealnych. Oznacza to, że w województwie dolnośląskim zlokalizowanych jest 7,7% spośród wszystkich 1304 szkół policealnych w Polsce. Województwo dolnośląskie zajmuje zatem piąte miejsce (5.) wśród 16 województw pod względem ogólnej liczby szkół policealnych (por. Rysunek 57).

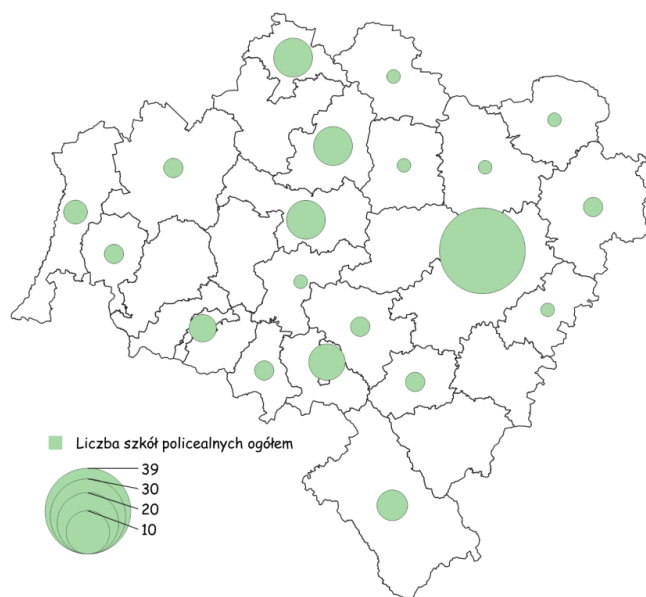

Rysunek 57 Liczba szkół policealnych ogółem w województwach i w Polsce w roku szkolnym 2022/2023.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Danych Banku Lokalnego GUS

Dostępność szkół policealnych na Dolnym Śląsku wynosi 3,4 szkoły w przeliczeniu na 100 000 mieszkańców, w Polsce zaś, na 100 000 mieszkańców przypadają średnio również 3,4 szkoły policealne. Oznacza to, że w **województwie dolnośląskim dostępność szkół policealnych jest równa średniej dostępności szkół policealnych w Polsce, w przeliczeniu na 100 000 mieszkańców.**

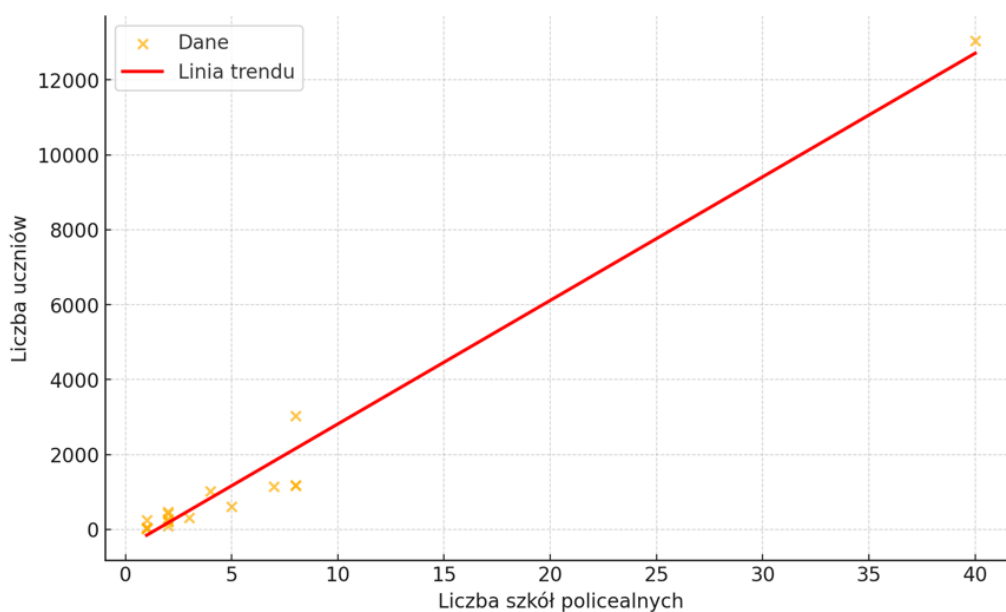
Na Dolnym Śląsku funkcjonuje 101 szkół policealnych w dwudziestu powiatach. Największą liczbę szkół policealnych odnotowano w Mieście Wrocław (40 szkół policealnych), kolejno w Mieście Legnica, powiecie lubińskim i głogowskim (po 8 szkół policealnych w każdym z powiatów). Do powiatów o najniższej liczbie szkół policealnych należą: powiat górowski, powiat jaworski, powiat oławski, powiat milicki, powiat trzebnicki oraz powiat wołowski, w których 1 szkoła policealna przypada na powiat (por. Rysunek 58).

Rysunek 58 Liczba szkół policealnych ogółem w powiatach na Dolnym Śląsku w roku szkolnym 2022/2023.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Danych Banku Lokalnego GUS

Wskaźnik korelacji Pearsona między liczbą uczniów a liczbą szkół policealnych wynosi 0,98, co wskazuje na bardzo silną dodatnią korelację. Oznacza to, że wraz ze wzrostem liczby szkół policealnych rośnie liczba uczniów (por. Rysunek 59).

Rysunek 59 Korelacja między liczbą uczniów a liczbą szkół policealnych w powiatach na Dolnym Śląsku w roku szkolnym 2022/2023.

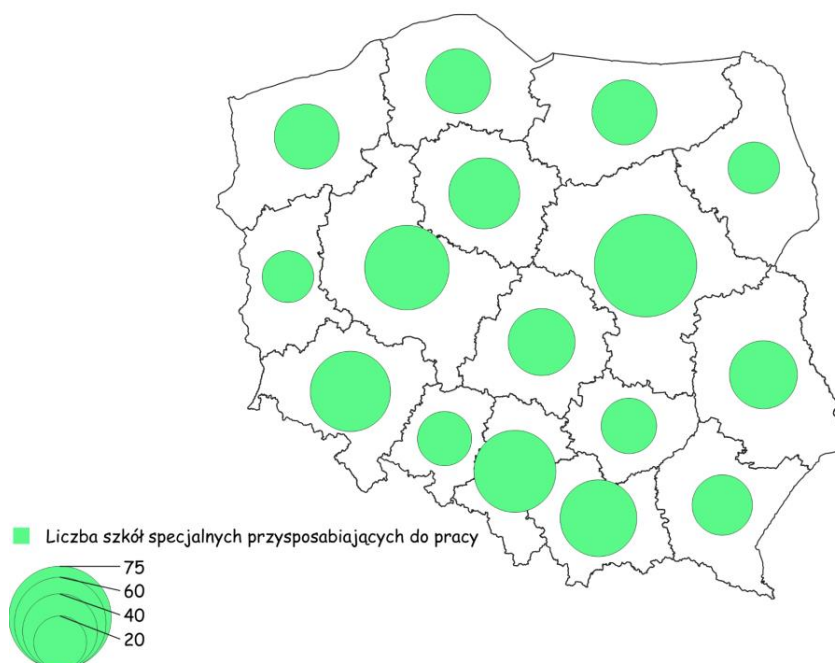
Źródło: Opracowanie własne na podstawie Danych Banku Lokalnego GUS

W przeliczeniu na 10 000 uczniów, do powiatów charakteryzujących się najwyższą dostępnością szkolnictwa policealnego należą powiat milicki i zgorzelecki (w obu powiatach liczba szkół policealnych na 10 000 uczniów wynosi 25 jednostek). Powiatami o niższej dostępności są z kolei powiaty: dzierzoniowski (6,7 jednostek) i oławski (7,7 jednostek).

Aby dokładniej ocenić adekwatność liczby szkół policealnych w określonych powiatach, należałoby uwzględnić dodatkowe czynniki, takie jak struktura demograficzna, wewnętrzne i zewnętrzne migracje uczniów czy specyficzne potrzeby edukacyjne w poszczególnych powiatach. Dostępność szkół policealnych jest bowiem związana z lokalnymi potrzebami rynku pracy oraz polityką edukacyjną prowadzoną przez władze samorządowe.

3.3.1.7. Szkoły specjalne przysposabiające do pracy

W roku szkolnym 2022/2023 na Dolnym Śląsku znajdowało się łącznie 46 szkół specjalnych przysposabiających do pracy. Oznacza to, że w województwie dolnośląskim zlokalizowanych jest 8,2% spośród wszystkich 560 szkół specjalnych przysposabiających do pracy w Polsce. Województwo dolnośląskie zajmuje zatem czwarte miejsce (4.) wśród 16 województw pod względem ogólnej liczby szkół specjalnych przysposabiających do pracy (por. Rysunek 60).

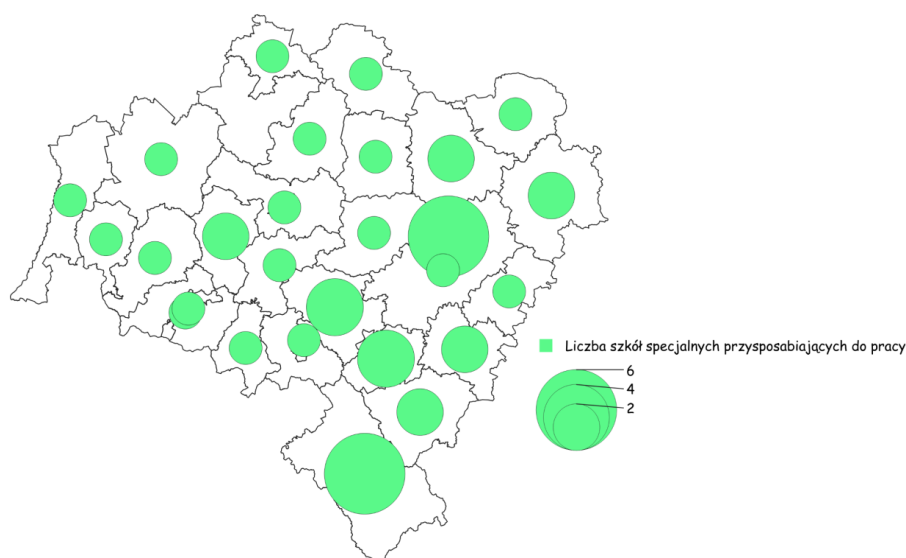

Rysunek 60 Liczba szkół specjalnych przysposabiających do pracy w Polsce i w województwach w roku szkolnym 2022/2023.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Danych Banku Lokalnego GUS

Na Dolnym Śląsku funkcjonuje stosunkowo wysoka liczba szkół specjalnych przysposabiających do pracy (46 jednostek) w 27 powiatach za wyjątkiem powiatów: legnickiego, polkowickiego oraz wałbrzyskiego. Największa liczba szkół specjalnych przysposabiających do pracy znajduje się w Mieście Wrocław (6 szkół), powiecie kłodzkim (6 szkół), a także powiecie dzierżoniowskim i świdnickim (po 3 szkoły w powiecie). (por. Ryc.)

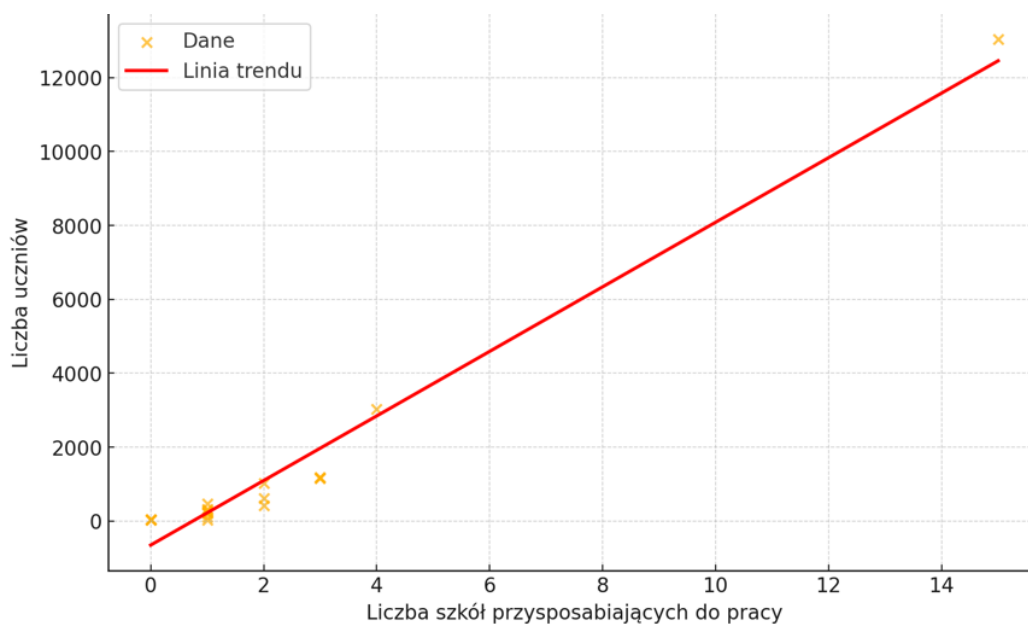
Dostępność szkół specjalnych przysposabiających do pracy na Dolnym Śląsku wynosi 1,6 szkoły w przeliczeniu na 100 000 mieszkańców, w Polsce zaś, na 100 000 mieszkańców przypada średnio 1,4 szkół specjalnych przysposabiających do pracy. Oznacza to, że w **województwie dolnośląskim dostępność szkół specjalnych przysposabiających do pracy jest nieco wyższa od średniej krajowej dostępności szkół specjalnych przysposabiających do pracy w Polsce, w przeliczeniu na 100 000 mieszkańców (por. Rysunek 61).**

Rysunek 61 Liczba szkół specjalnych przysposabiających do pracy w powiatach na Dolnym Śląsku w roku 2022/2023.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Danych Banku Lokalnego GUS

Korelacja Pearsona między liczbą szkół przysposabiających do pracy a liczbą uczniów wynosi 0,98, co wskazuje na bardzo silną dodatnią korelację. Podobnie jak w przypadku szkół policealnych, dane sugerują, że liczba uczniów wzrasta wraz ze wzrostem liczby szkół (por. Rysunek 62)

Rysunek 62 Korelacja między liczbą uczniów a liczbą szkół specjalnych przysposabiających do pracy w powiatach na Dolnym Śląsku w roku szkolnym 2022/2023.

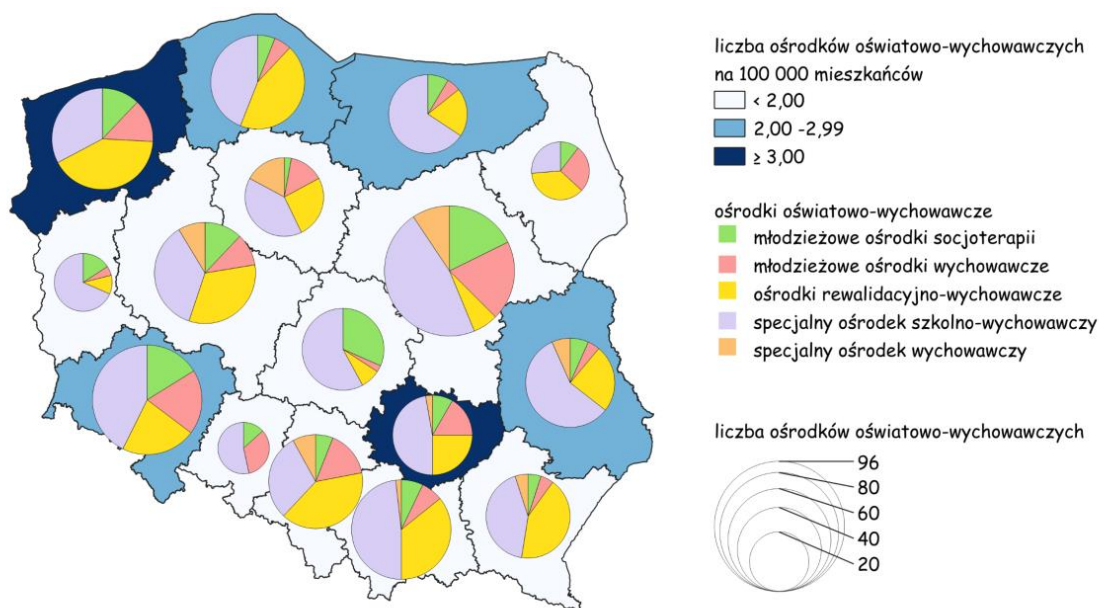
Źródło: Opracowanie własne na podstawie Danych Banku Lokalnego GUS

W przeliczeniu na 10 000 uczniów, powiatami o najwyższej dostępności szkół specjalnych przysposabiających do pracy są powiaty: karkonoski i wołowski (po 1666,7 szkół na 10 000 uczniów). Z kolei do powiatów o najniższej dostępności szkół specjalnych przysposabiających do pracy należą powiat lubiński, liczący 238,1 szkół w przeliczeniu na 10 000 uczniów oraz powiat głogowski, na terenie którego, znajduje się 277,8 szkół w przeliczeniu na 10 000 uczniów.

3.3.1.8. Ośrodki oświatowo-wychowawcze

W roku szkolnym 2022/2023 na Dolnym Śląsku znajdowało się łącznie 68 ośrodków oświatowo-wychowawczych. Oznacza to, że w województwie dolnośląskim zlokalizowanych jest 9,4% spośród wszystkich 718 ośrodków oświatowo-wychowawczych w Polsce. Województwo dolnośląskie zajmuje zatem drugie miejsce (2.) wśród 16 województw pod względem ogólnej liczby ośrodków oświatowo-wychowawczych. Wśród 68 ośrodków oświatowo-wychowawczych na Dolnym Śląsku przeważają znacząco specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze (29 jednostek). W dalszej kolejności lokują się ośrodki rewalidacyjno-wychowawcze (15 jednostek), następnie młodzieżowe ośrodki wychowawcze (13 jednostek) oraz młodzieżowe ośrodki socjoterapii (11 jednostek). Należy zaznaczyć, że na terenie Dolnego Śląska nie znajdują się specjalne ośrodki wychowawcze.

Dostępność ośrodków oświatowo-wychowawczych na Dolnym Śląsku wynosi 2,3 ośrodki w przeliczeniu na 100 000 mieszkańców, w Polsce zaś, na 100 000 mieszkańców przypada średnio 1,9 jednostek. Oznacza to, że w **województwie dolnośląskim dostępność ośrodków oświatowo-wychowawczych jest wyższa od średniej krajowej dostępności ośrodków oświatowo-wychowawczych w Polsce, w przeliczeniu na 100 000 mieszkańców** (por. Rysunek 63).

Rysunek 63 Liczba oraz dostępność ośrodków oświatowo-wychowawczych w Polsce i w województwach w przeliczeniu na 100 000 mieszkańców w roku szkolnym 2022/2023

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Danych Banku Lokalnego GUS

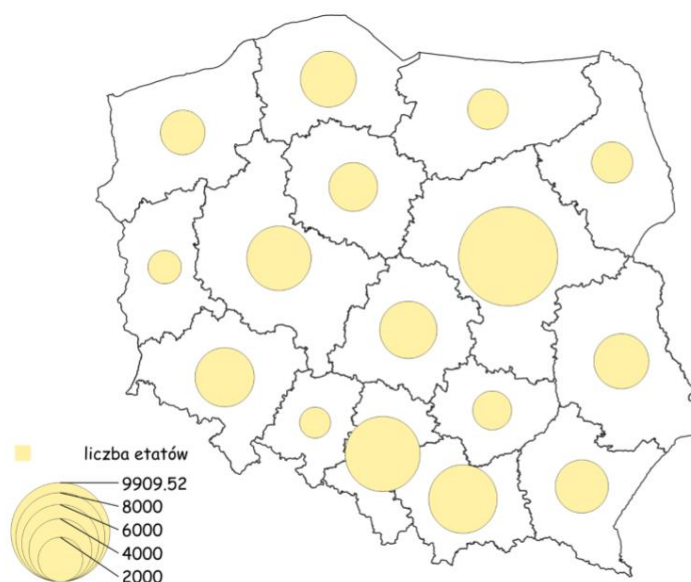
3.3.2. Zasoby kadrowe szkolnictwa ponadpodstawowego

W roku szkolnym 2022/2023 na Dolnym Śląsku odnotowano 9108.01 etatów pełno i niepełnozatrudnionych nauczycieli szkolnictwa ponadpodstawowego. Oznacza to, że liczba etatów nauczycieli szkół ponadpodstawowych w województwie dolnośląskim wynosi 6,5% wszystkich 138478.33 etatów w Polsce. Województwo dolnośląskie zajmuje zatem piąte miejsce (5.) wśród 16 województw. W przeliczeniu na 10 000 mieszkańców, liczba etatów szkolnictwa ponadpodstawowego na Dolnym Śląsku wynosi 31 etatów przy średniej dla Polski wynoszącej 36 etatów na 10 000 mieszkańców. Oznacza to, że **województwo dolnośląskie jest wyposażone w nieco niższe zasoby kadrowe edukacji ponadpodstawowej w porównaniu**

do średniej liczby kadr edukacji ponadpodstawowej w Polsce, w przeliczeniu na 10 000 mieszkańców.

3.3.2.1. Etaty nauczycieli pełno i niepełnozatrudnionych w liceach ogólnokształcących

W roku szkolnym 2022/2023 na Dolnym Śląsku odnotowano 3,527.47 etatów pełno i niepełnozatrudnionych nauczycieli szkolnictwa licealnego. Oznacza to, że liczba etatów nauczycieli liceów ogólnokształcących w województwie dolnośląskim wynosi 6,8% wszystkich 51789.53 etatów w Polsce. Województwo dolnośląskie zajmuje zatem piąte miejsce (5.) wśród 16 województw (por. Rysunek 64)

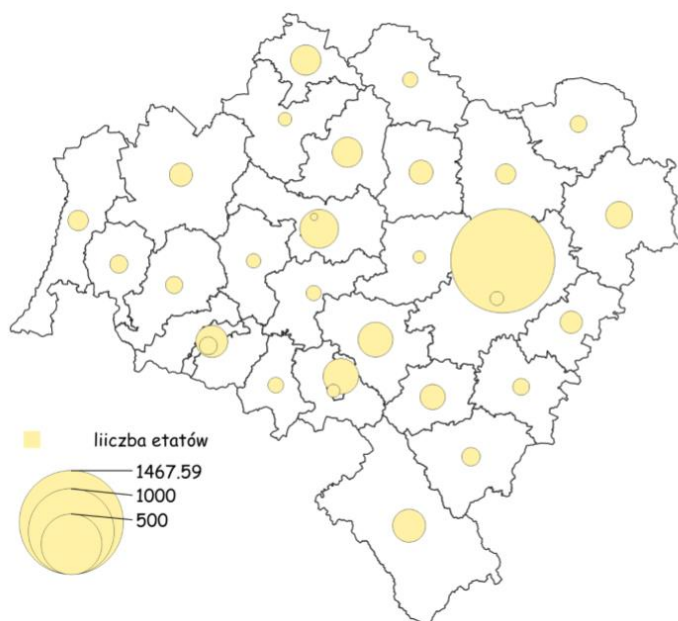
Rysunek 64 Liczba etatów nauczycieli pełno i niepełnozatrudnionych w liceach ogólnokształcących w Polsce i w województwach w roku 2022/2023.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Danych Banku Lokalnego GUS

W przeliczeniu na 10 000 mieszkańców, liczba etatów szkolnictwa ponadpodstawowego na Dolnym Śląsku wynosi 12,2 etatu przy średniej dla Polski wynoszącej 13,7 etatu na 10 000 mieszkańców. Oznacza to, że **liczba etatów nauczycieli liceów ogólnokształcących na Dolnym Śląsku jest nieco niższa od średniej krajowej liczby etatów nauczycieli liceów ogólnokształcących w przeliczeniu na 10 000 mieszkańców.**

Do powiatów o najwyższej liczbie etatów w liceach ogólnokształcących na Dolnym Śląsku należą: w pierwszej kolejności Miasto Wrocław (1467,59 etatów), następnie Miasto Legnica (202,98 etatów) oraz Miasto Wałbrzych (172,33 etatów). Do powiatów o najniższej liczbie etatów nauczycieli w liceach ogólnokształcących zalicza się powiaty: legnicki (7,12

etatów), średzki (20,25 etatów), wałbrzyski (23,23 etatów) i polkowicki (24,5 etatów) (por. Rysunek 65).

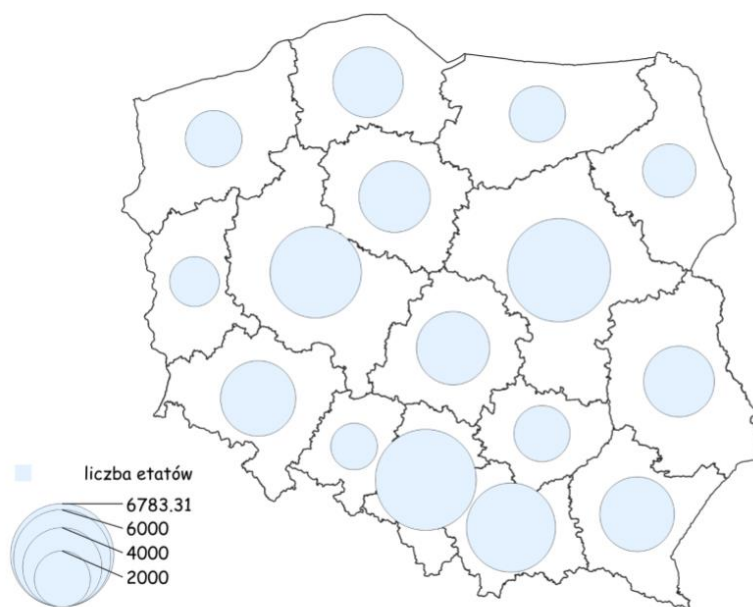
Rysunek 65 Liczba etatów nauczycieli pełno i niepełnozatrudnionych w liceach ogólnokształcących w powiatach na Dolnym Śląsku w roku szkolnym 2022/2023.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Danych Banku Lokalnego GUS

W regionie dolnośląskim średnia dostępność etatów nauczycieli liceów wynosi 655,2 etaty w przeliczeniu na 10 000 uczniów. Największa dostępność etatów nauczycieli liceów ogólnokształcących widoczna jest w powiatach karkonoskim (1263,7 etatów), wałbrzyskim (925,4 etatów) i wołowskim (920,4 etatów). Najmniejsza dostępność etatów w przeliczeniu na 10 000 uczniów dotyczy z kolei powiatu lubińskiego (457,4 etatów) i powiatu zgorzeleckiego (484,7 etatów). Na szczególną uwagę zasługuje **powiat karkonoski, w którym liczba etatów nauczycieli niemal dwukrotnie przewyższa średnią liczbę etatów nauczycieli liceów ogólnokształcących w regionie**. Wynika to w głównej mierze z faktu, że powiat karkonoski ma relatywnie małą liczbę uczniów (342), co znacząco wpływa na wskaźnik dostępności etatów. Mniejsza liczba uczniów sprawia bowiem, że nawet niewielka liczba nauczycieli podnosi wskaźnik dostępności etatów. **W powiecie lubińskim natomiast dostępność etatów nauczycieli liceów ogólnokształcących jest najniższa, ponieważ liczba uczniów liceów ogólnokształcących jest jedną z najwyższych w regionie, w związku z tym liczba etatów w stosunku do liczby uczniów pozostaje niska**. Może to wskazywać na zwiększanie liczebności klas, nie zaś kadry nauczycielskiej, jako rezultat mniej rozwiniętej infrastruktury szkolnej.

3.3.2.2. *Etaty nauczycieli pełno i niepełnozatrudnionych w technikach dla młodzieży*

W roku szkolnym 2022/2023 na Dolnym Śląsku odnotowano 3608.68 etatów pełno i niepełnozatrudnionych nauczycieli techników dla młodzieży. Oznacza to, że liczba etatów nauczycieli w województwie dolnośląskim wynosi 6,6% wszystkich 54602.51 etatów w Polsce. Województwo dolnośląskie zajmuje zatem piąte miejsce (5.) wśród 16 województw (por. Rysunek 66).

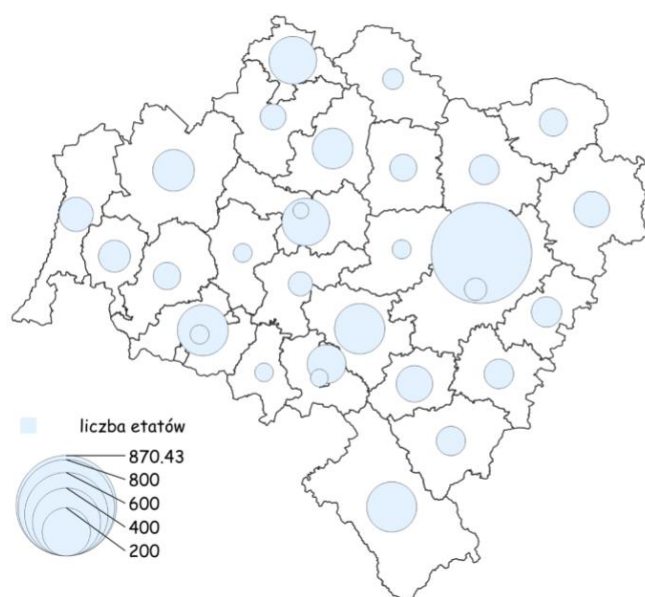

Rysunek 66 Liczba etatów nauczycieli pełno i niepełnozatrudnionych w technikach dla młodzieży w Polsce i w województwach w roku szkolnym 2022/2023.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Danych Banku Lokalnego GUS

W przeliczeniu na 10 000 mieszkańców, liczba etatów w technikach dla młodzieży na Dolnym Śląsku wynosi 12 etatów przy średniej dla Polski wynoszącej 14 etatów na 10 000 mieszkańców. Oznacza to, że w **województwie dolnośląskim liczba etatów nauczycieli w technikach dla młodzieży jest zbliżona do średniej liczby etatów nauczycieli w technikach dla młodzieży w Polsce w przeliczeniu na 10 000 mieszkańców.**

Powiatami o najwyższej liczbie etatów nauczycielskich (powyżej 200) w technikach dla młodzieży na Dolnym Śląsku są: Miasto Wrocław (870,43 etatów), Miasto Jelenia Góra (223,63 etatów), powiat świdnicki (218,57 etatów) oraz powiat kłodzki (215,7 etatów). Do powiatów o najniższej liczbie etatów (poniżej 30) zalicza się powiaty: legnicki (21,38 etatów), wałbrzyski (26,72 etaty) i kamiennogórski (29,94 etatów) (por. Rysunek 67).

Rysunek 67 Liczba etatów nauczycieli pełno i niepełnozatrudnionych w technikach dla młodzieży w powiatach na Dolnym Śląsku w roku szkolnym 2022/2023.

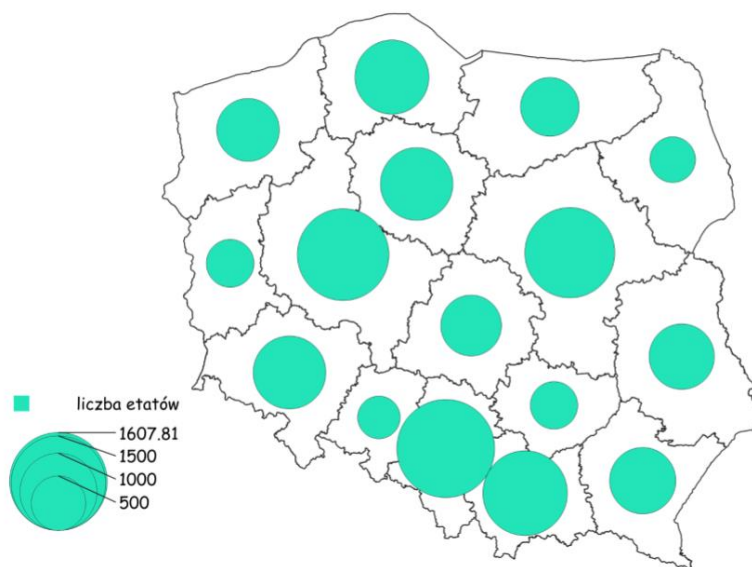
Źródło: Opracowanie własne na podstawie Danych Banku Lokalnego GUS

W regionie dolnośląskim średnia dostępność etatów nauczycieli w technikach dla młodzieży wynosi 792,7 etatów w przeliczeniu na 10 000 uczniów. Do powiatów o najwyższej dostępności etatów nauczycieli w technikach w przeliczeniu na 10 000 uczniów należą powiat wałbrzyski (1468,1 etatów) oraz powiat karkonoski (1138,6 etatów). Z kolei powiatami o najniższej dostępności etatów nauczycieli w technikach są powiaty: kamiennogórski (617,3 etatów) i lubiński (637 etatów). **W powiecie wałbrzyskim liczba etatów nauczycieli w technikach jest prawie dwukrotnie wyższa niż średnia liczba etatów w regionie dolnośląskim**, gdyż liczba uczniów na tym obszarze jest wyjątkowo niska (182), co znacznie podbija wskaźnik dostępności nauczycieli. W powiecie kamiennogórskim z kolei, do techników uczęszcza stosunkowo mała liczba 485 uczniów, co może prowadzić do minimalizowania liczby zatrudnianych nauczycieli. Ponadto, mniejsze powiaty mogą mieć trudności z przyciągnięciem wykwalifikowanych nauczycieli, zwłaszcza w technikach, gdzie wymagane są specjalistyczne kompetencje.

3.3.2.3. Etaty nauczycieli pełno i niepełnozatrudnionych w szkołach branżowych I stopnia

W roku szkolnym 2022/2023 na Dolnym Śląsku odnotowano 887,15 etatów pełno i niepełnozatrudnionych nauczycieli techników dla młodzieży. Oznacza to, że liczba etatów nauczycieli w województwie dolnośląskim wynosi 6,8% wszystkich 12994,73 etatów w Polsce.

Województwo dolnośląskie zajmuje zatem piąte miejsce (5.) wśród 16 województw (por. Rysunek 68).

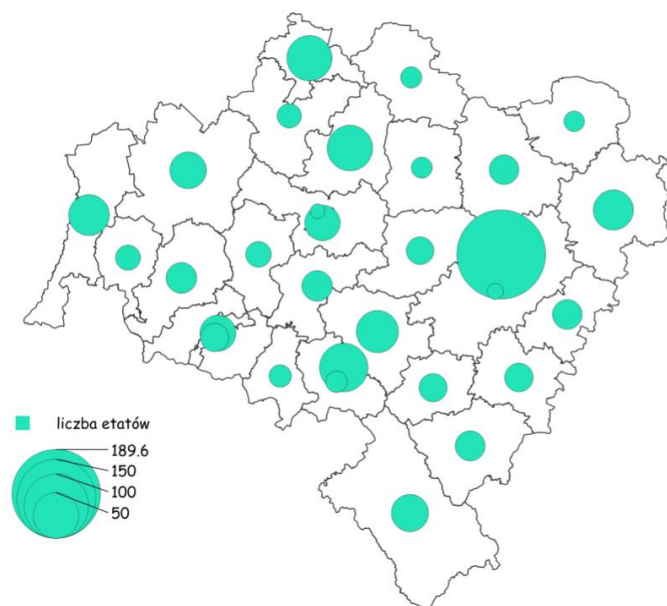

Rysunek 68 Liczba etatów nauczycieli pełno i niepełnozatrudnionych w szkołach branżowych I stopnia w Polsce i w województwach w roku szkolnym 2022/2023.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Danych Banku Lokalnego GUS

W przeliczeniu na 10 000 mieszkańców, liczba etatów w szkołach branżowych I stopnia na Dolnym Śląsku wynosi 3 etaty przy średniej dla Polski wynoszącej 3,4 etaty na 10 000 mieszkańców. Oznacza to, że w **województwie dolnośląskim liczba etatów nauczycieli szkolnictwa branżowego I stopnia jest zbliżona do średniej liczby etatów nauczycieli szkolnictwa branżowego I stopnia w Polsce w przeliczeniu na 10 000 mieszkańców.**

Powiatami o najwyższej liczbie etatów nauczycielskich są powiaty: Miasto Wrocław (189,6 etatów), Miasto Wałbrzych (56,34 etatów), powiat lubiński (49,56 etatów), głogowski (49,15 etatów) oraz powiat świdnicki (42,53 etaty). Do powiatów o najniższej liczbie etatów (poniżej 10) zalicza się: powiat legnicki (5,2 etaty) oraz powiat wrocławski (6.31 etatów) (por. Rysunek 69).

Rysunek 69 Liczba etatów nauczycieli pełno i niepełnozatrudnionych w technikach dla młodzieży w powiatach na Dolnym Śląsku w roku szkolnym 2022/2023.

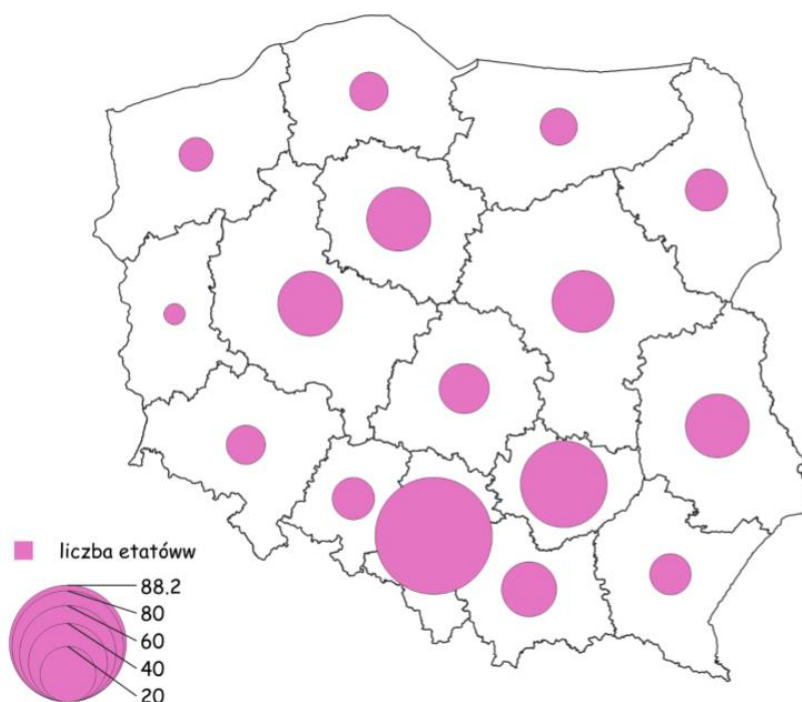
Źródło: Opracowanie własne na podstawie Danych Banku Lokalnego GUS

W regionie dolnośląskim średnia dostępność etatów nauczycieli szkół branżowych I stopnia wynosi 719 etatów w przeliczeniu na 10 000 uczniów. Do powiatów o najwyższej dostępności etatów w szkołach branżowych I stopnia w przeliczeniu na 10 000 uczniów należą: powiat wrocławski i powiat wałbrzyski (po 2629 etatów w każdym powiecie). Z kolei powiatami o najniższej dostępności etatów nauczycieli szkół branżowych I stopnia są powiaty: milicki (328 etatów) i kamiennogórski (352 etatów). **Zatem liczba etatów nauczycieli szkół branżowych I stopnia w powiecie wrocławskim i w powiecie wałbrzyskim jest trzykrotnie wyższa od średniej liczby etatów nauczycieli szkół branżowych I stopnia w regionie.** Taki stan rzeczy tłumaczy bardzo niska liczba uczniów (24 w powiecie wrocławskim i 48 w powiecie wałbrzyskim). Spowodowana jest ona najprawdopodobniej migracjami wewnętrznymi do Miast: Wrocławia i Wałbrzycha, w których oferta edukacyjna (choćby w postaci liczby szkół) jest dużo bardziej zróżnicowana. W rezultacie, liczba uczniów w szkołach powiatowych zmniejsza się i nawet przy niewielkiej liczbie nauczycieli, dostępność etatów szkolnictwa branżowego I stopnia jednocześnie ulega zwiększeniu.

3.3.2.4. Etaty nauczycieli pełno i niepełnozatrudnionych w szkołach branżowych II stopnia

W roku szkolnym 2022/2023 na Dolnym Śląsku odnotowano 9,85 etatów pełno i niepełnozatrudnionych nauczycieli szkół branżowych II stopnia. Oznacza to, że liczba etatów

nauczycieli w województwie dolnośląskim wynosi 2,7% wszystkich 348,55 etatów w Polsce. **Województwo dolnośląskie zajmuje zatem jedno z końcowych miejsc (13.) wśród 16 województw** (por. Rysunek 70).

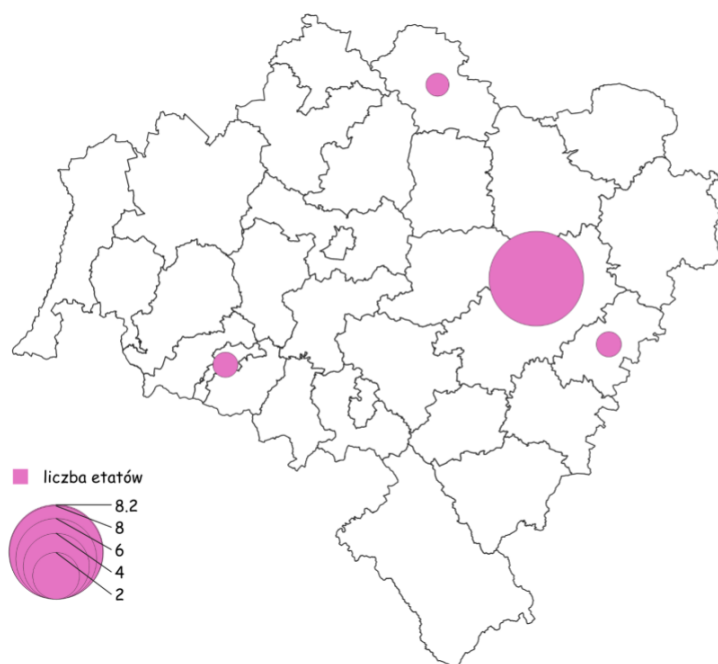

Rysunek 70 Liczba etatów nauczycieli pełno i niepełnozatrudnionych w szkołach branżowych II stopnia w Polsce i w województwach w roku szkolnym 2022/2023.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Danych Banku Lokalnego GUS

W przeliczeniu na 10 000 mieszkańców, liczba etatów w szkołach branżowych II stopnia na Dolnym Śląsku wynosi 0,034 etatu przy średniej dla Polski wynoszącej 0,092 etatu na 10 000 mieszkańców. Oznacza to, że w **województwie dolnośląskim liczba etatów nauczycieli w szkołach branżowych II stopnia jest niska w porównaniu do średniej liczby etatów nauczycieli w szkołach branżowych II stopnia w Polsce w przeliczeniu na 10 000 mieszkańców.**

Liczba etatów nauczycieli w szkołach branżowych II stopnia na Dolnym Śląsku obejmuje cztery spośród trzydziestu powiatów: Miasto Wrocław (8,2 etatów), Miasto Jelenia Góra (0,58 etatu), powiat oławski (0,58 etatu) oraz powiat górowski (0,49 etatu). Powiatem o najwyższej liczbie etatów nauczycielskich jest powiat Miasto Wrocław (por. Rysunek 71).

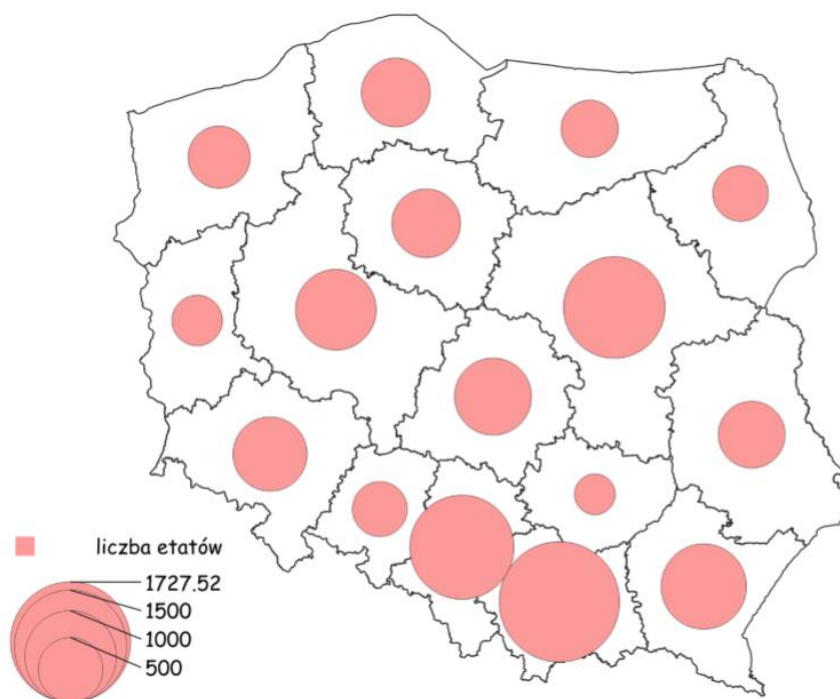
Rysunek 71 Liczba etatów nauczycieli pełno i niepełnozatrudnionych w szkołach branżowych II stopnia w powiatach na Dolnym Śląsku w roku szkolnym 2022/2023.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Danych Banku Lokalnego GUS

W regionie dolnośląskim średnia dostępność etatów nauczycieli szkolnictwa branżowego II stopnia wynosi 719 etatów w przeliczeniu na 10 000 uczniów. Do powiatów o najwyższej dostępności etatów w szkołach branżowych II stopnia w przeliczeniu na 10 000 uczniów należą: powiat Miasta Wrocław (820 etatów) i powiat górowski (306 etatów). W dalszej kolejności zaś, powiat oławski (276 etatów) i powiat Miasta Jelenia Góra (118 etatów). **W powiecie bolesławieckim natomiast, nie ma etatów nauczycieli szkolnictwa branżowego II stopnia.** Przyczyną takiego stanu rzeczy może być fakt, że mimo iż szkoła branżowa II stopnia funkcjonuje administracyjnie na terenie powiatu bolesławieckiego, to jednak zajęcia są prowadzone przez nauczycieli z innych jednostek (czy to z innych typów szkół, czy też z innych powiatów).

3.3.2.5. Etaty nauczycieli pełno i niepełnozatrudnionych w szkołach artystycznych

W roku szkolnym 2022/2023 na Dolnym Śląsku odnotowano 656,15 etatów pełno i niepełnozatrudnionych nauczycieli szkół artystycznych. Oznacza to, że liczba etatów nauczycieli w województwie dolnośląskim wynosi 5,9% wszystkich 11 006,47 etatów w Polsce. **Województwo dolnośląskie zajmuje zatem siódme miejsce (7.0) wśród 16 województw** (por. Rysunek 72).

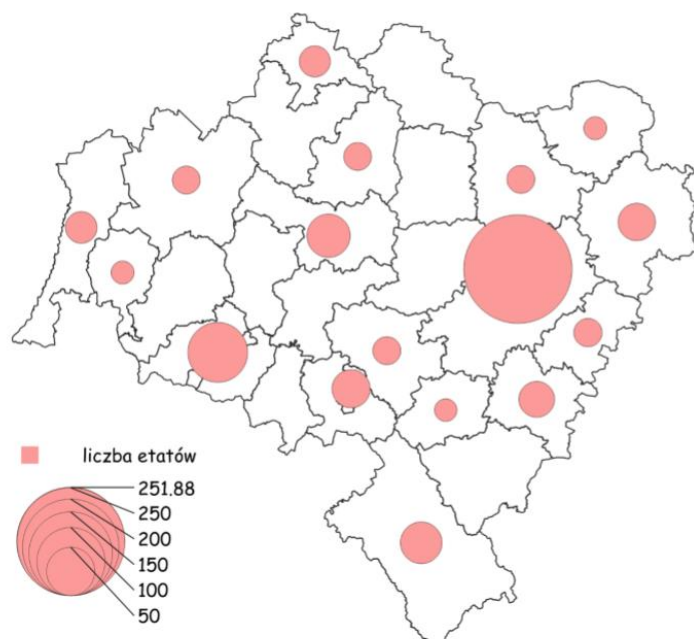

Rysunek 72 Liczba etatów nauczycieli pełno i niepełnozatrudnionych w szkołach artystycznych w Polsce i w województwach w roku szkolnym 2022/2023.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Danych Banku Lokalnego GUS

W przeliczeniu na 10 000 mieszkańców, liczba etatów w szkołach artystycznych na Dolnym Śląsku wynosi 2,2 etaty przy średniej dla Polski wynoszącej 2,9 etaty na 10 000 mieszkańców. Oznacza to, że w **województwie dolnośląskim liczba etatów nauczycieli w szkołach artystycznych jest zbliżona do średniej liczby etatów nauczycieli w szkołach artystycznych w Polsce w przeliczeniu na 10 000 mieszkańców.**

Liczba etatów szkolnictwa artystycznego na Dolnym Śląsku obejmuje 17 powiatów. Obszarami o najwyższej liczbie etatów nauczycielskich są: Miasto Wrocław (251,88 etatów) oraz Miasto Jelenia Góra (76,95 etatów). Do powiatów o najniższej liczbie etatów zalicza się: powiat dzierzoniowski (10,96 etatów) oraz lubański wraz milicki (po 11,42 etatów w każdym z województw) (por. Rysunek 73).

Rysunek 73 Liczba etatów nauczycieli pełno i niepełnozatrudnionych w szkołach artystycznych w powiatach na Dolnym Śląsku w roku szkolnym 2022/2023

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Danych Banku Lokalnego GUS

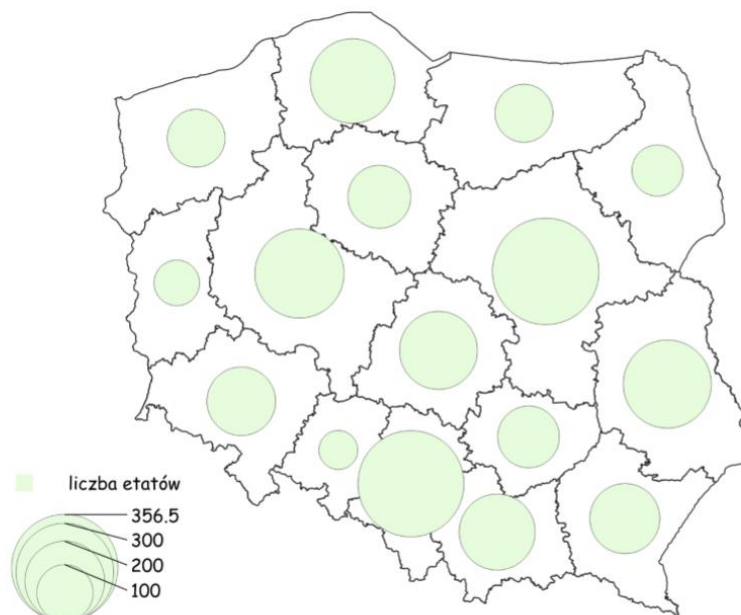
W regionie dolnośląskim średnia dostępność etatów nauczycieli szkolnictwa artystycznego wynosi 1409,7 etatów w przeliczeniu na 10 000 uczniów. Do powiatów o najwyższej dostępności etatów w szkołach artystycznych w przeliczeniu na 10 000 uczniów należą: powiat Miasta Wałbrzych (2256 etatów) i powiat Miasta Legnica (2005,9 etatów). Z kolei powiatami o najniższej dostępności etatów szkolnictwa artystycznego na Dolnym Śląsku są powiat lubański (1038,1 etatów) oraz powiat lubiński (1167,8 etatów).

Stosunkowo wysoka dostępność etatów nauczycieli szkół artystycznych w regionie w porównaniu do pozostałych typów szkół ponadpodstawowych wynika z faktu, że szkoły artystyczne często wymagają mniejszych grup uczniowskich i bardziej zindywidualizowanego podejścia. Do takiego stanu rzeczy przyczynia się w głównej mierze charakter zajęć, które często obejmują warsztaty, zajęcia praktyczne oraz nauczanie indywidualne (np. gra na instrumencie).

3.3.2.6. Etaty nauczycieli pełno i niepełnozatrudnionych w szkołach policealnych

W roku szkolnym 2022/2023 na Dolnym Śląsku odnotowano 148,21 etatów pełno i niepełnozatrudnionych nauczycieli szkół policealnych. Oznacza to, że liczba etatów nauczycieli w województwie dolnośląskim wynosi 5,37% wszystkich 2 755,63 etatów w

Polsce. **Województwo dolnośląskie zajmuje zatem dziewiąte miejsce (9.) wśród 16 województw** (por. Rysunek 74).

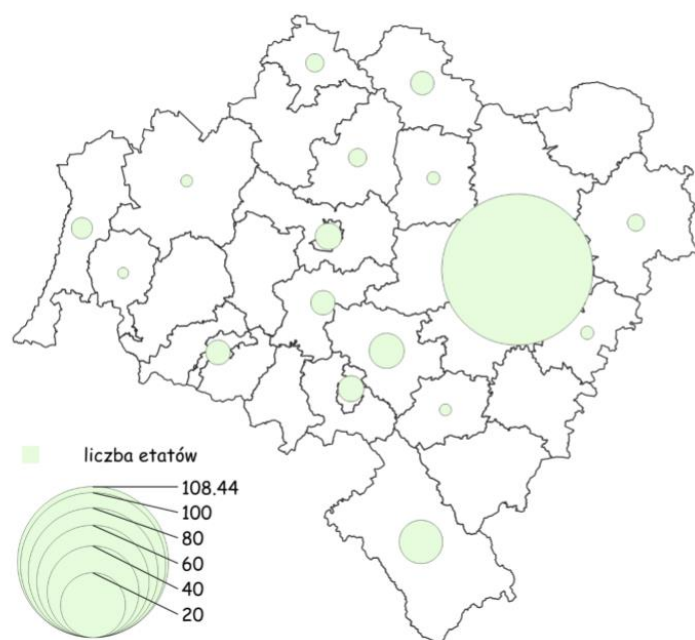

Rysunek 74 Liczba etatów nauczycieli pełno i niepełnozatrudnionych w szkołach policealnych w Polsce i w województwach w roku szkolnym 2022/2023.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Danych Banku Lokalnego GUS

W przeliczeniu na 10 000 mieszkańców, liczba etatów w szkołach policealnych na Dolnym Śląsku wynosi 0,51 etatu przy średniej dla Polski wynoszącej 0,72 etatu na 10 000 mieszkańców. Oznacza to, że w **województwie dolnośląskim liczba etatów nauczycieli szkolnictwa policealnego jest niższa od średniej liczby etatów nauczycieli szkolnictwa policealnego w Polsce w przeliczeniu na 10 000 mieszkańców.**

Liczba etatów nauczycieli szkolnictwa policealnego na Dolnym Śląsku obejmuje dwadzieścia powiatów. Do obszarów o najwyższej liczbie etatów szkolnictwa policealnego należą: Miasto Wrocław (108,44 etatów), powiat kłodzki (8,95 etatów) i powiat świdnicki (5,83 etatów). Do powiatów o najniższej liczbie etatów (poniżej 1) nauczycieli szkół policealnych zaliczają się powiaty: lubański (0,56 etatu), bolesławiecki (0,66 etatu), dzierzoniowski (0,67 etatu) oraz wołowski (0,8 etatu) (por. Rysunek 75)

Rysunek 75 Liczba etatów nauczycieli pełno i niepełnozatrudnionych w szkołach policealnych w powiatach na Dolnym Śląsku w roku szkolnym 2022/2023

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Danych Banku Lokalnego GUS

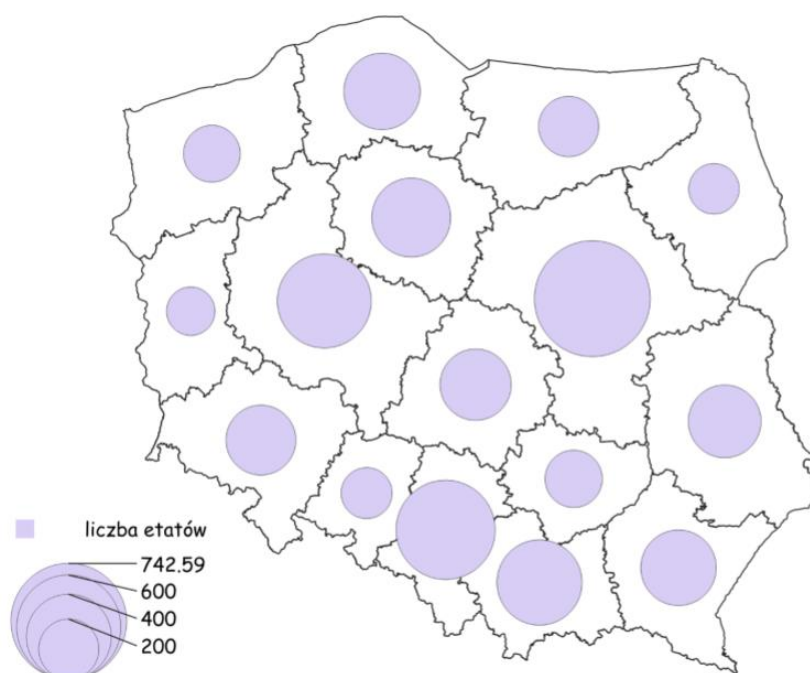
W regionie dolnośląskim średnia dostępność etatów nauczycieli szkolnictwa policealnego wynosi 134,6 etatów w przeliczeniu na 10 000 uczniów. Do powiatów o najwyższej dostępności etatów w szkołach policealnych w przeliczeniu na 10 000 uczniów należą: powiat jaworski (881,2 etatów) i powiat górowski (524 etaty). Z kolei w powiecie milickim, trzebnickim oraz kamiennogórskim, pomimo funkcjonowania szkół policealnych na tych obszarach, liczba etatów wynosi zero. Szkoły mogą bowiem korzystać z nauczycieli zatrudnianych na podstawie umów zlecenia lub innych form zatrudnienia, które nie są formalnie liczone jako etaty lub też mogą dzielić kadrę z innymi placówkami (np. szkołami średnimi), a etaty formalnie przypisane są do innych instytucji. Ponadto, do powiatów o niskiej liczbie etatów szkolnictwa policealnego w przeliczeniu na 10 000 uczniów należą także: powiat głogowski (5,6 etatów), powiat Miasta Legnica (11 etatów) oraz powiat lubański (11,7 etatów).

Przyczyną ponad czterokrotnie wyższej liczby etatów nauczycieli szkół policealnych w powiecie jaworskim w porównaniu do średniej liczby etatów nauczycieli szkół policealnych w regionie oraz ponad trzykrotnie wyższej liczby etatów nauczycieli szkół policealnych w powiecie górowskim w porównaniu do średniej liczby etatów w regionie jest bardzo mała liczba uczniów w szkołach policealnych, które może być odzwierciedleniem negatywnej tendencji demograficznej w obu powiatach, skutkującej

spadkiem liczby ludności⁷. Utrzymanie pełnoetatowej kadry nauczycielskiej przy małej liczbie uczniów prowadzi do wysokiego wskaźnika etatów na 1000 uczniów.

3.3.2.7. Etaty nauczycieli pełno i niepełnozatrudnionych w szkołach specjalnych przysposabiających do pracy

W roku szkolnym 2022/2023 na Dolnym Śląsku odnotowano 270,5 etatów pełno i niepełnozatrudnionych nauczycieli szkół specjalnych przysposabiających do pracy. Oznacza to, że liczba etatów nauczycieli w województwie dolnośląskim wynosi 5,4% wszystkich 4980,91 etatów w Polsce. **Województwo dolnośląskie zajmuje zatem środkowe miejsce (8.) wśród 16 województw** (por. Rysunek 76)

Rysunek 76 Liczba etatów nauczycieli pełno i niepełnozatrudnionych w szkołach specjalnych przysposabiających do pracy w Polsce i w województwach w roku szkolnym 2022/2023.

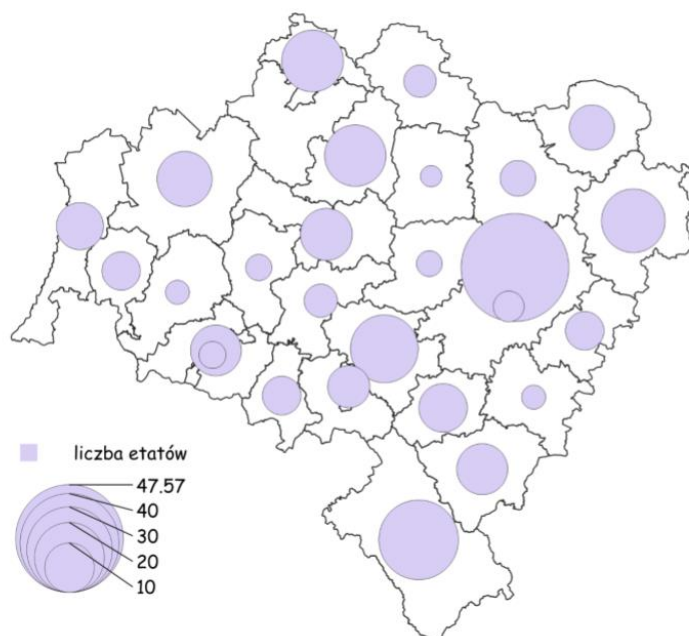
Źródło: Opracowanie własne na podstawie Danych Banku Lokalnego GUS

W przeliczeniu na 10 000 mieszkańców, liczba etatów w szkołach specjalnych przysposabiających do pracy na Dolnym Śląsku wynosi 0,9 etatu przy średniej dla Polski wynoszącej 1,3 etatu na 10 000 mieszkańców. Oznacza to, że w **województwie dolnośląskim liczba etatów nauczycieli szkolnictwa specjalnego przysposabiającego do pracy jest niska**

⁷ Por. MAPER: Stan i struktura ludności w województwie dolnośląskim według funkcjonalnych grup wieku.

w porównaniu do średniej liczby etatów szkolnictwa specjalnego przysposabiającego do pracy w Polsce w przeliczeniu na 10 000 mieszkańców.

Etaty szkolnictwa specjalnego przysposabiającego do pracy odnotowano w 27 powiatach na Dolnym Śląsku za wyjątkiem powiatu wałbrzyskiego, polkowickiego i legnickiego (brak etatów). Do obszarów o najwyższej liczbie etatów nauczycielskich należą: Miasto Wrocław (47,57 etatów), powiat kłodzki (25,94 etatów), powiat świdnicki (18,82 etatów) i powiat oleśnicki (16,62 etatów). Z kolei do powiatów o najniższej liczbie etatów nauczycieli szkół specjalnych przysposabiających do pracy zaliczają się: powiat wołowski (1,89 etatu), lwówecki (2,38 etatów), strzeliński (2,39 etatów) (por. Rysunek 77).

Rysunek 77 Liczba etatów nauczycieli pełno i niepełnozatrudnionych w szkołach specjalnych przysposabiających do pracy w powiatach na Dolnym Śląsku w roku szkolnym 2022/2023

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Danych Banku Lokalnego GUS

W regionie dolnośląskim średnia dostępność etatów nauczycieli szkolnictwa specjalnego przysposabiającego do pracy wynosi 3297,8 etatów w przeliczeniu na 10 000 uczniów. Do powiatów o najwyższej dostępności etatów w szkołach specjalnych przysposabiających do pracy w przeliczeniu na 10 000 uczniów należą powiaty: karkonoski (4983,3 etatów), kamiennogórski (4385,7 etatów) i głogowski (4327,7 etatów). W tych powiatach liczba uczniów jest nadzwyczaj niska w stosunku do etatów nauczycieli, co może mieć swoje uzasadnienie w kilku czynnikach. Pierwszym z nich jest chociażby spadek demograficznym na tych obszarach, wynikający z migracji młodzieży i rodzin do większych

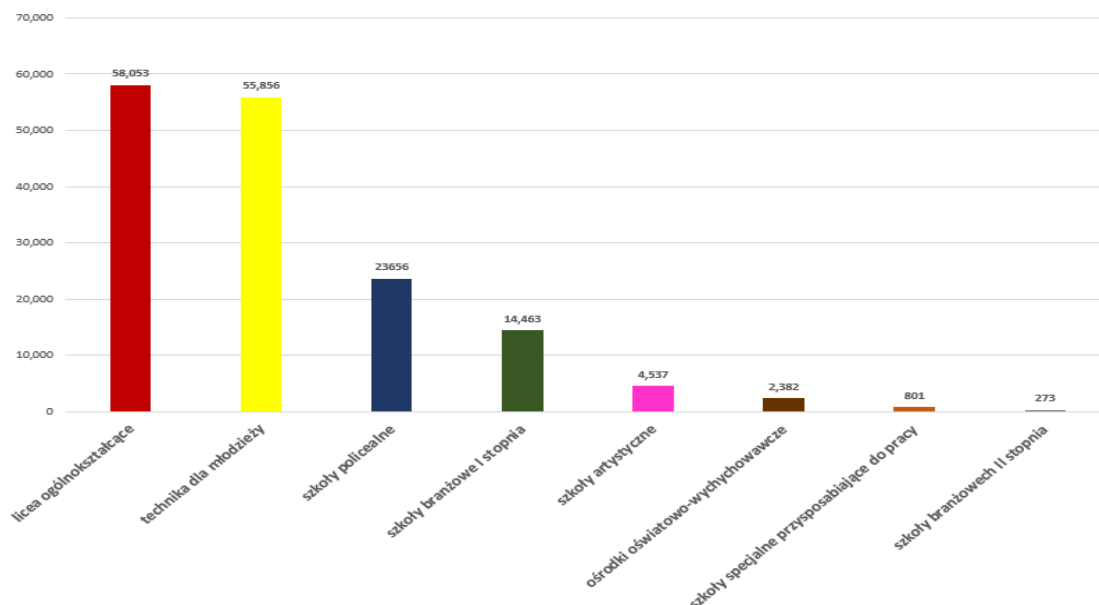
miast, niskiej dzietności oraz starzenia się populacji. Ponadto, bez względu na liczbę uczniów szkoła ma obowiązek utrzymania minimalnej liczby nauczycieli do realizacji programu (np. nauczyciel przedmiotowy, specjalista, dyrektor). Dodatkowo, tak wysoki wskaźnik dostępności może również wynikać z faktu, że uczniowie w tej szkole mają poważne trudności edukacyjne, zdrowotne lub wymagają specjalistycznych zajęć (np. logopedii, rehabilitacji).

Z kolei powiatami o najniższej dostępności etatów szkolnictwa specjalnego przysposabiającego do pracy (obok powiatu legnickiego, polkowickiego i wałbrzyskiego, w których nie ma jednostek szkolnictwa specjalnego przysposabiającego do pracy) są powiaty: strzeliński (1327,7 etatów), złotoryjski (1577,7 etatów) i lwówecki (1586,6 etatów). Na tych obszarach niska liczba etatów w stosunku do liczby uczniów może świadczyć o ograniczonych środkach władz powiatowych, które mogą mieć limity budżetowe przeznaczone na wspieranie edukacji specjalnej. Ponadto, brak szerokiej oferty specjalistycznej może przyczyniać się do ograniczenia zapotrzebowania na kadre, a uczniowie wymagający bardziej zaawansowanej opieki mogą być kierowani do placówek w innych powiatach. Wreszcie, mniej zaawansowana intensywność wsparcia uczniów wynikająca zarówno z większej liczby uczniów przypadającej na nauczyciela, jak i z braku dodatkowych zajęć terapeutyczno-specjalistycznych może przyczyniać się do niskiej jakości edukacji na tych obszarach.

3.3.3. Struktura uczniów szkolnictwa ponadpodstawowego

W roku szkolnym 2022/2023 liczba uczniów szkolnictwa ponadpodstawowego na Dolnym Śląsku wynosiła 145 572,463. Oznacza to, że w województwie dolnośląskim znajduje się ponad 7,2% uczniów spośród 2 004 378,522 uczniów szkół ponadpodstawowych w Polsce. Województwo dolnośląskie zajmuje zatem dziewiąte miejsce (9.0) wśród 16 województw.

W regionie dolnośląskim największą liczbę uczniów odnotowano w liceach ogólnokształcących, następnie w technikach dla młodzieży, w szkołach policealnych i w szkołach branżowych I stopnia. W dalszej kolejności, uczniowie uczęszczali do szkół artystycznych, ośrodków oświatowo-wychowawczych, szkół specjalnych przysposabiających do pracy i wreszcie do szkół branżowych II stopnia (por. Rysunek 78)

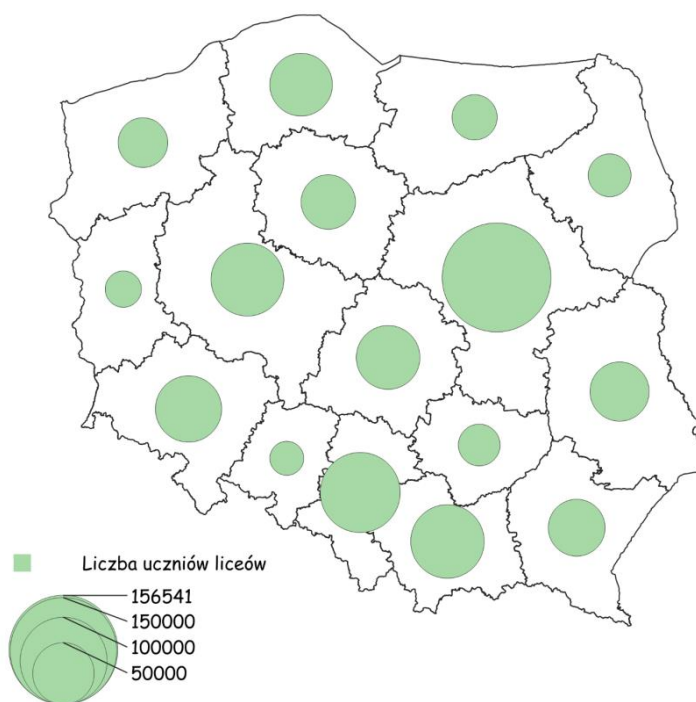
Rysunek 78 Liczba uczniów szkolnictwa ponadpodstawowego na Dolnym Śląsku według typu jednostki w roku szkolnym 2022/2023.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Danych Banku Lokalnego GUS

Na 10 000 mieszkańców Dolnego Śląska przypada 504,1 uczniów szkół ponadpodstawowych, średnia dla Polski natomiast wynosi 530 uczniów na 10 000 mieszkańców. Oznacza to, że **województwo dolnośląskie cechuje średnia liczba uczniów uczęszczających do szkół ponadpodstawowych w przeliczeniu na 10 000 mieszkańców na tle kraju.**

3.3.3.1. Licea ogólnokształcące

W roku szkolnym 2022/2023 liczba uczniów szkolnictwa licealnego na Dolnym Śląsku wynosiła 58 053 uczniów. Oznacza to, że w województwie dolnośląskim znajduje się ponad 7,1% uczniów spośród 813 820 uczniów szkół licealnych w Polsce. Województwo dolnośląskie zajmuje zatem piąte miejsce (5.0) wśród 16 województw (por. Rysunek 79).

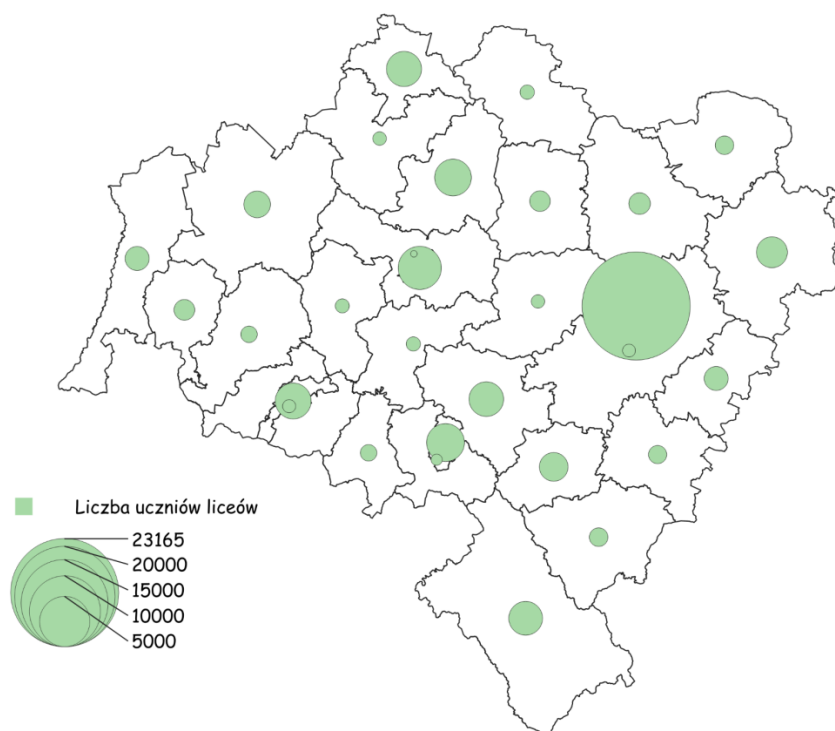

Rysunek 79 Liczba uczniów liceów ogólnokształcących w województwach w roku szkolnym 2022/2023

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Danych Banku Lokalnego GUS

Na 10 000 mieszkańców Dolnego Śląska przypada 201 uczniów szkół licealnych, średnia dla Polski natomiast wynosi 215 uczniów na 10 000 mieszkańców. Oznacza to, że w **województwie dolnośląskim liczba uczniów w liceach ogólnokształcących jest zbliżona do średniej liczby uczniów szkół licealnych w Polsce w przeliczeniu na 10 000 mieszkańców.**

Obszarami o największej liczbie uczniów w liceach ogólnokształcących na Dolnym Śląsku są cztery miasta na prawach powiatu: Miasto Wrocław (23165 uczniów), Miasto Legnica (3703 uczniów), Miasto Wałbrzych (2853 uczniów) oraz Miasto Jelenia Góra (2561 uczniów). Najmniejszą liczbę uczniów w liceach ogólnokształcących odnotowano z kolei w powiecie legnickim (88 uczniów) oraz w powiecie wałbrzyskim (251 uczniów) (por. Rysunek 80).

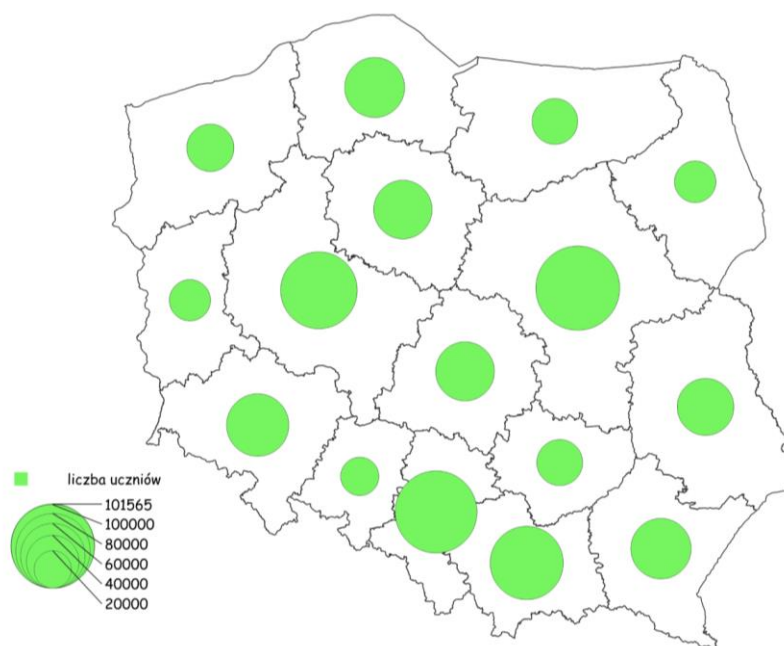

Rysunek 80 Liczba uczniów w liceach ogólnokształcących w powiatach na Dolnym Śląsku w roku szkolnym 2022/2023.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Danych Banku Lokalnego GUS

3.3.3.2. Technika dla młodzieży

W roku szkolnym 2022/2023 liczba uczniów szkolnictwa licealnego na Dolnym Śląsku wynosiła 55 856 uczniów. Oznacza to, że w województwie dolnośląskim znajduje się 6,7% uczniów spośród 827 659 uczniów szkół licealnych w Polsce. Województwo dolnośląskie zajmuje zatem piąte miejsce (5.0) wśród 16 województw (por. Rysunek 81).

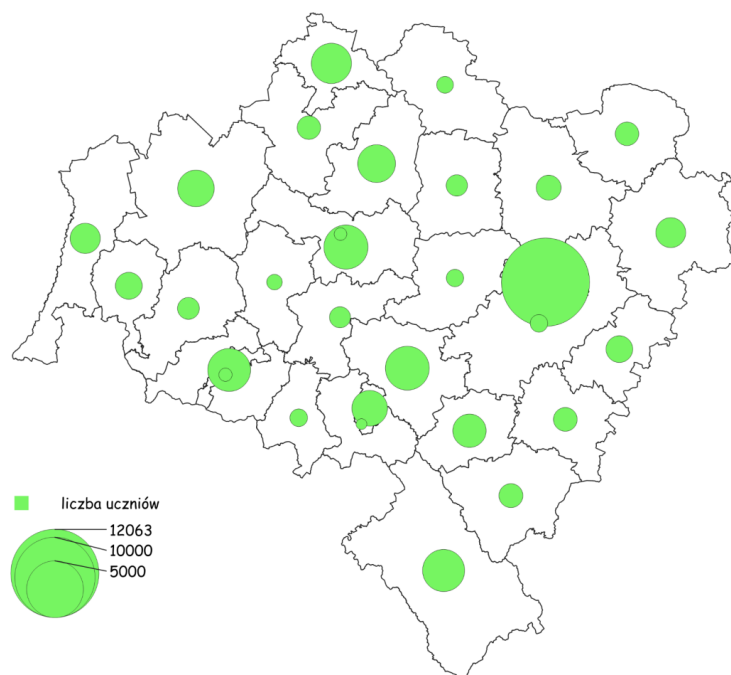

Rysunek 81 Liczba uczniów w technikach dla młodzieży w województwach i w Polsce w roku szkolnym 2022/2023

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Danych Banku Lokalnego GUS

Na 10 000 mieszkańców Dolnego Śląska przypada średnio 193 uczniów techników dla młodzieży, średnia dla Polski natomiast wynosi 219 uczniów na 10 000 mieszkańców. Oznacza to, że w **województwie dolnośląskim liczba uczniów w technikach dla młodzieży jest nieco niższa od średniej liczby uczniów w technikach dla młodzieży w Polsce, w przeliczeniu na 10 000 mieszkańców.**

Do powiatów o najwyższej liczbie uczniów w technikach dla młodzieży zaliczają się: Miasto Wrocław (1206 uczniów), Miasto Legnica (3019 uczniów) oraz powiat świdnicki (2986 uczniów). Do powiatów o najniższej liczbie uczniów techników dla młodzieży należą powiaty: wałbrzyski (13 uczniów), karkonoski (31 uczniów) oraz legnicki (33 uczniów) (por. Rysunek 82).

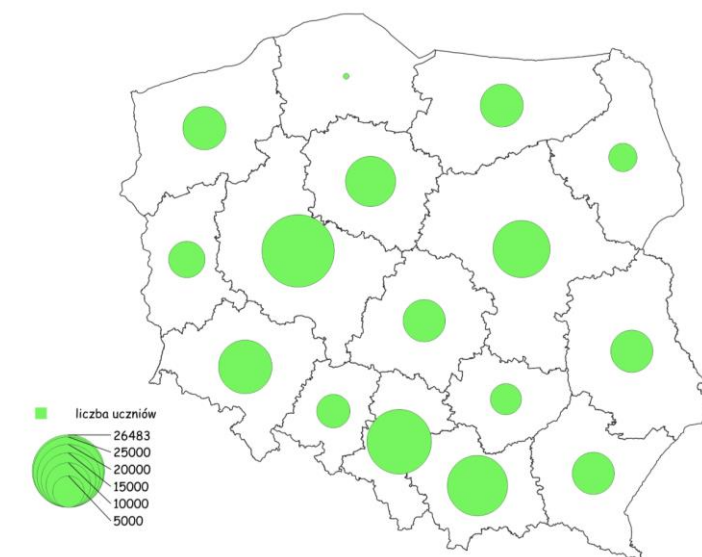

Rysunek 82 Liczba uczniów techników dla młodzieży w powiatach na Dolnym Śląsku w roku szkolnym 2022/2023

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Danych Banku Lokalnego GUS

3.3.3.3. Szkoły branżowe I stopnia

W roku szkolnym 2022/2023 liczba uczniów szkolnictwa branżowego I stopnia na Dolnym Śląsku wynosiła 14 463 uczniów. Oznacza to, że w województwie dolnośląskim znajduje się 7,4% uczniów spośród wszystkich 193 522 uczniów szkół branżowych I stopnia w Polsce. Województwo dolnośląskie zajmuje zatem piąte miejsce (5.0) wśród 16 województw (por. Rysunek 83).

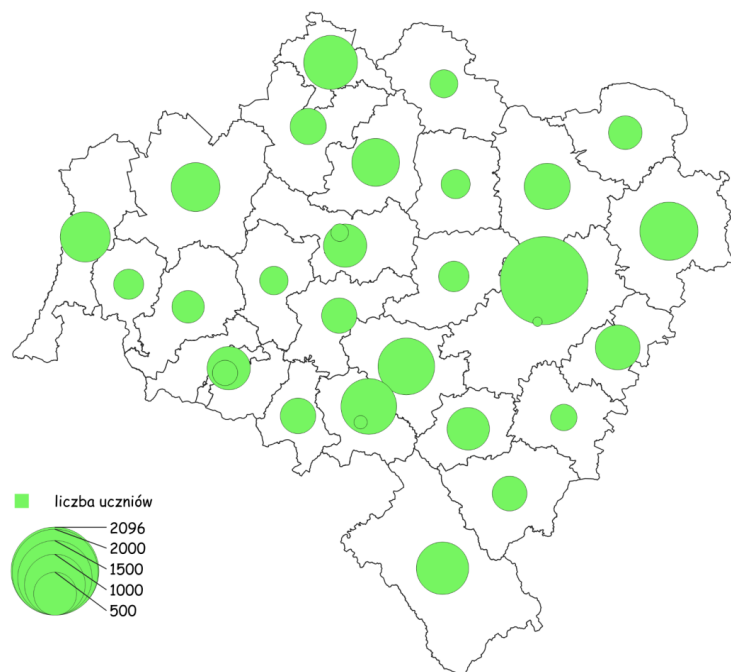

Rysunek 83 Liczba uczniów szkół branżowych I stopnia w województwach i w Polsce w roku szkolnym 2022/2023

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Danych Banku Lokalnego GUS

Na 10 000 mieszkańców Dolnego Śląska przypada średnio 50 uczniów szkół branżowych I stopnia, średnia dla Polski natomiast wynosi 51 uczniów na 10 000 mieszkańców. Oznacza to, że w **województwie dolnośląskim liczba uczniów szkół branżowych I stopnia jest równa średniej liczbie uczniów szkół branżowych I stopnia w Polsce, w przeliczeniu na 10 000 mieszkańców.**

Liczba uczniów szkolnictwa branżowego I stopnia na Dolnym Śląsku liczy 14 463 uczniów. Powiatami o najwyższej liczbie uczniów są Miasto Wrocław (2096 uczniów), powiat oleśnicki (918 uczniów) oraz powiat świdnicki (872 uczniów). Do powiatów o najmniejszej liczbie uczniów zalicza się powiaty: wrocławski (24 uczniów), wałbrzyski (48 uczniów) oraz legnicki (84 uczniów) (por. Rysunek 84).

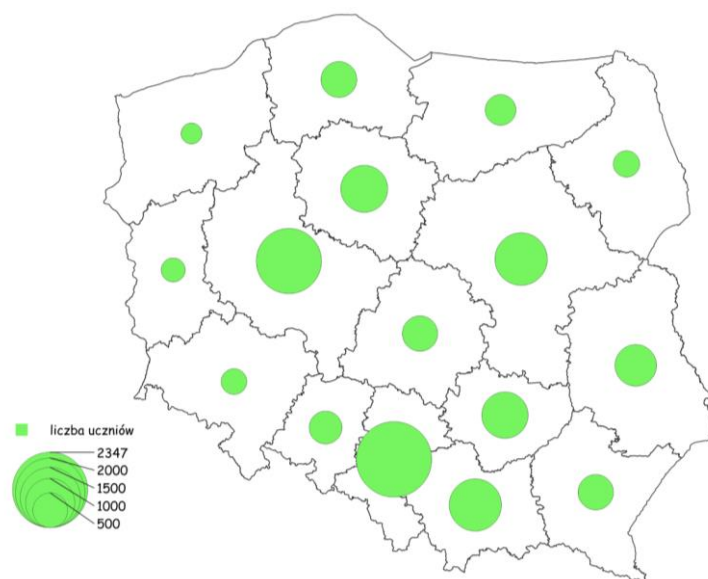

Rysunek 84 Liczba uczniów szkół branżowych I stopnia w powiatach na Dolnym Śląsku w roku szkolnym 2022/2023.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Danych Banku Lokalnego GUS

3.3.3.4. Szkoły branżowe II stopnia

W roku szkolnym 2022/2023 liczba uczniów szkolnictwa branżowego II stopnia na Dolnym Śląsku wynosiła 273 uczniów. Oznacza to, że w województwie dolnośląskim znajduje się 2,2% uczniów spośród 12 265 uczniów szkół branżowych II stopnia w Polsce. Województwo dolnośląskie zajmuje zatem jedno z końcowych miejsc (14.0) wśród 16 województw (por. Rysunek 85).

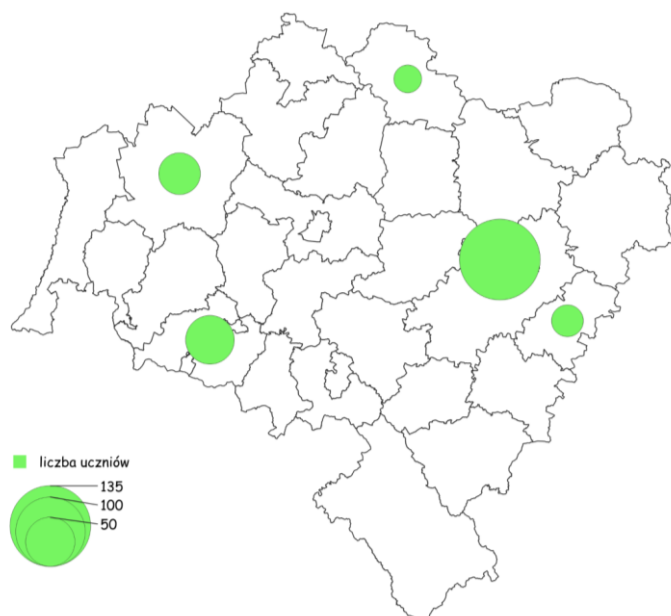

Rysunek 85 Liczba uczniów w szkołach branżowych II stopnia w województwach i w Polsce w roku szkolnym 2022/2023

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Danych Banku Lokalnego GUS

Na 10 000 mieszkańców Dolnego Śląska przypada średnio mniej niż 1 uczeń (0.9) szkoły branżowej II stopnia, średnia dla Polski natomiast wynosi 3,2 uczniów na 10 000 mieszkańców. Oznacza to, że **województwo dolnośląskie cechuje niska liczba uczniów w szkołach branżowych II stopnia w porównaniu do średniej liczby uczniów w szkołach branżowych II stopnia w Polsce.**

Na Dolnym Śląsku uczniowie szkolnictwa branżowego II stopnia pobierają naukę w pięciu powiatach: Mieście Wrocław (135 uczniów), Mieście Jelenia Góra (49 uczniów), w powiecie bolesławieckim (36 uczniów), powiecie oławskim (21 uczniów) oraz w powiecie górowskim (16). Te niskie wartości wynikają z wprowadzenia w roku 2019 reformy strukturalnej szkolnictwa zawodowego, której implementacja, szczególnie w przypadku szkolnictwa branżowego II stopnia, oznaczała powolny, rozłożony w czasie rozwój szkolnej infrastruktury a wraz z nią wzrost liczby uczniów odbywających kształcenie w jednostkach szkolnictwa branżowego II (por. Rysunek 86).

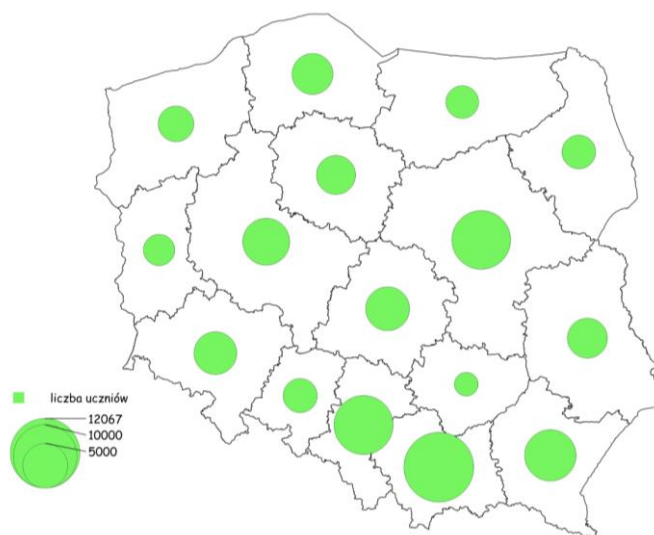

Rysunek 86 Liczba uczniów szkół branżowych II stopnia w powiatach na Dolnym Śląsku w roku szkolnym 2022/2023.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Danych Banku Lokalnego GUS

3.3.3.5. Szkoły artystyczne

W roku szkolnym 2022/2023 liczba uczniów szkolnictwa artystycznego na Dolnym Śląsku wynosiła 4 537 uczniów. Oznacza to, że w województwie dolnośląskim znajduje się 5,8% uczniów spośród 77 894 uczniów szkół artystycznych w Polsce. Województwo dolnośląskie zajmuje zatem siódme miejsce (7.0) wśród 16 województw (por. Rysunek 87).

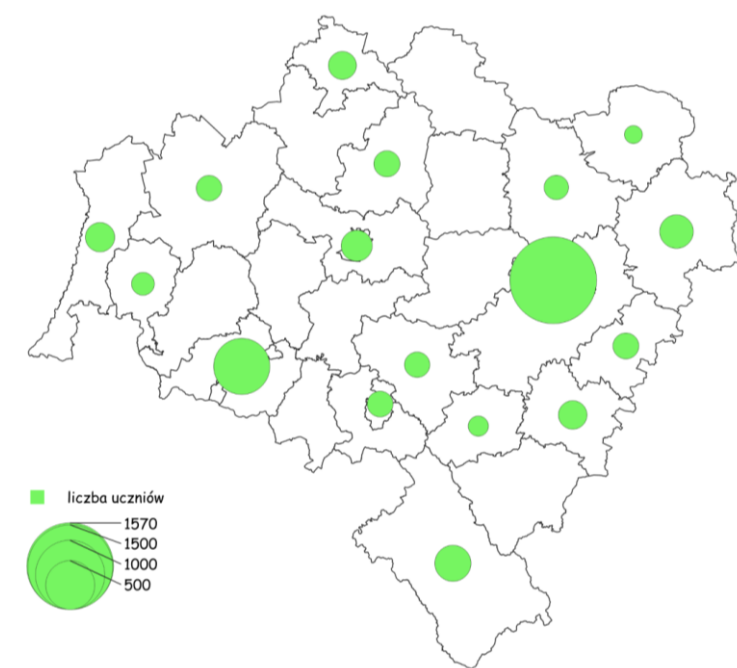

Rysunek 87 Liczba uczniów w szkołach artystycznych w województwach i w Polsce w roku szkolnym 2022/2023

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Danych Banku Lokalnego GUS

Na 10 000 mieszkańców Dolnego Śląska przypada średnio 15 uczniów szkoły artystycznej, średnia dla Polski natomiast wynosi 20 uczniów na 10 000 mieszkańców. Oznacza to, że w **województwie dolnośląskim liczba uczniów w szkołach artystycznych jest nieco niższa od średniej liczby uczniów w szkołach artystycznych w Polsce, w przeliczeniu na 10 000 mieszkańców.**

Na Dolnym Śląsku uczniowie szkolnictwa artystycznego pobierają naukę w 17 powiatach, spośród których największą liczbą uczniów wyróżnia się Miasto Wrocław (1570 uczniów) oraz Miasto Jelenia Góra (658 uczniów). Spośród tych 17 powiatów, obszarami, w których liczba uczniów szkolnictwa artystycznego jest mniejsza niż 100, są: powiat milicki (68 uczniów) oraz powiat dzierzoniowski (86 uczniów) (por. Rysunek 88).

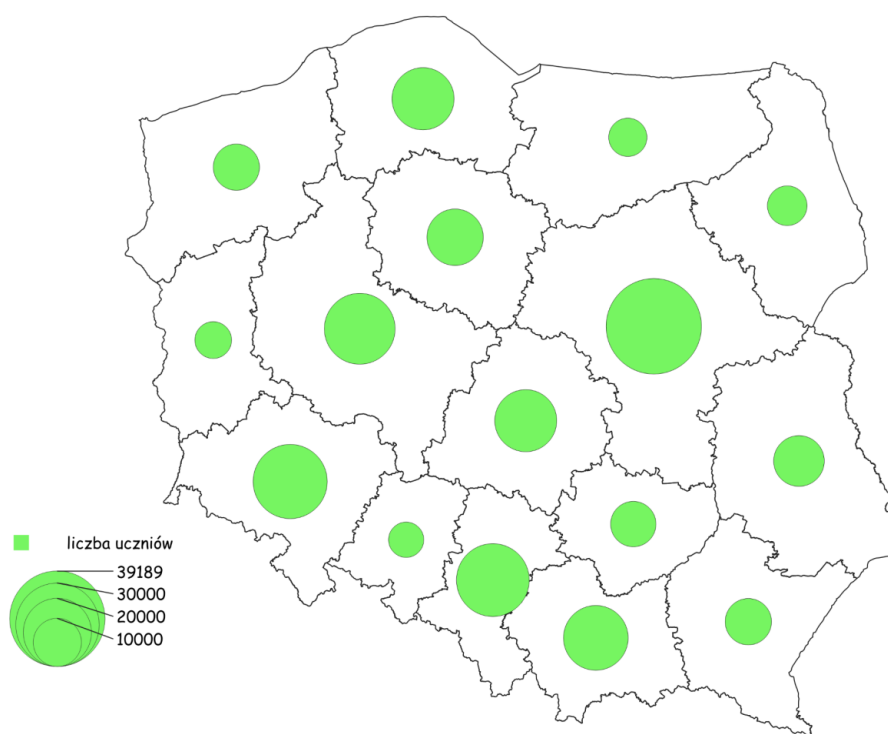

Rysunek 88 Liczba uczniów szkół artystycznych w powiatach na Dolnym Śląsku w roku szkolnym 2022/2023.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Danych Banku Lokalnego GUS

3.3.3.6. Szkoły policealne

W roku szkolnym 2022/2023 liczba uczniów szkolnictwa policealnego na Dolnym Śląsku wynosiła 23 656 uczniów. Oznacza to, że w województwie dolnośląskim znajduje się 10,07% uczniów spośród 234 817 uczniów szkolnictwa policealnego w Polsce. Województwo dolnośląskie zajmuje zatem jedno z początkowych miejsc (2.0) wśród 16 województw (por. Rysunek 89)

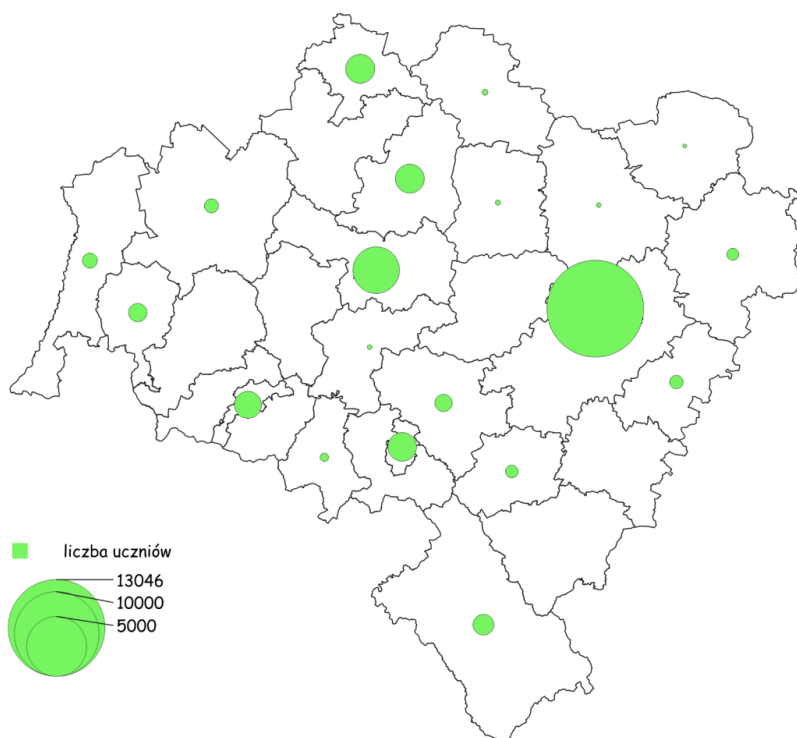

Rysunek 89 Liczba uczniów w szkołach policealnych w województwach i w Polsce w roku szkolnym 2022/2023

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Danych Banku Lokalnego GUS

Na 10 000 mieszkańców Dolnego Śląska przypada średnio 81 uczniów szkół policealnych, średnia dla Polski natomiast wynosi 62 uczniów na 10 000 mieszkańców. Oznacza to, że **województwo dolnośląskie cechuje wysoka liczba uczniów w szkołach policealnych w porównaniu do średniej liczby uczniów szkół policealnych w Polsce, w przeliczeniu na 10 000 mieszkańców.**

Na Dolnym Śląsku uczniowie szkolnictwa policealnego pobierają naukę w 20 powiatach, spośród których największą liczbą uczniów wyróżnia się Miasto Wrocław (13046 uczniów) i Miasto Legnica (3025 uczniów). Powiatami o najmniejszej liczbie uczniów szkół policealnych są powiaty: milicki (21 uczniów), jaworski (32 uczniów), trzebnicki (32 uczniów) oraz wołowski (40 uczniów) (por. Rysunek 90)

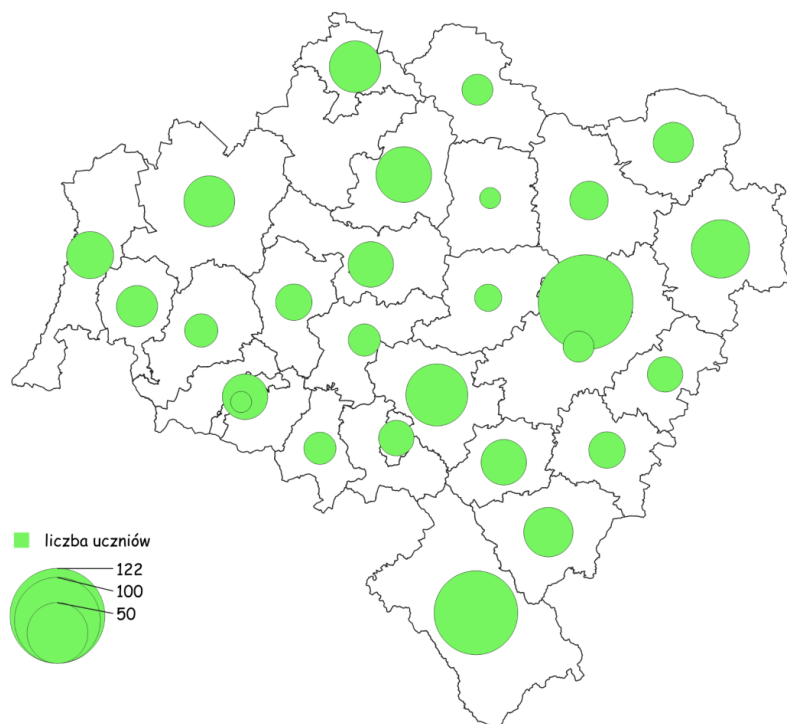

Rysunek 90 Liczba uczniów szkół policealnych w powiatach na Dolnym Śląsku w roku szkolnym 2022/2023.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Danych Banku Lokalnego GUS

3.3.3.7. Szkoły specjalne przysposabiające do pracy

W roku szkolnym 2022/2023 liczba uczniów szkolnictwa specjalnego przysposabiającego do pracy na Dolnym Śląsku wynosiła 801 uczniów. Oznacza to, że w województwie dolnośląskim znajduje się 6,3% uczniów spośród 12 713 uczniów szkół specjalnych przysposabiających do pracy w Polsce. Województwo dolnośląskie zajmuje zatem środkowe miejsce (7.0) wśród 16 województw (por. Rysunek 91).

Rysunek 92 Liczba uczniów szkół specjalnych przysposabiających do pracy w powiatach na Dolnym Śląsku w roku szkolnym 2022/2023.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Danych Banku Lokalnego GUS

3.3.4. Wyniki egzaminów

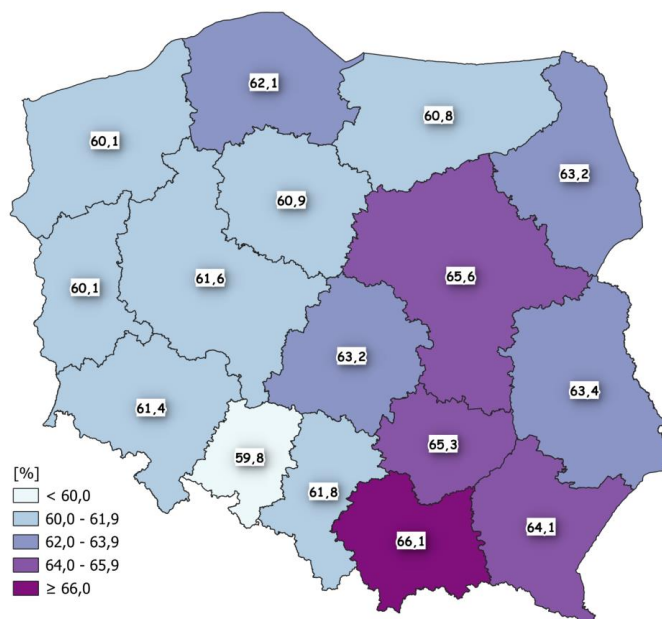
W tej części zaprezentowane zostały średnie wyniki egzaminów maturalnych z języka polskiego, matematyki oraz języka angielskiego według województw oraz według powiatów. Wyniki egzaminów maturalnych z języka polskiego oraz języka angielskiego zostały przeanalizowane na poziomie podstawowym, rozszerzonym oraz ustnym, wyniki egzaminów maturalnych z matematyki zaś, przeanalizowano na poziomie podstawowym oraz rozszerzonym.

3.3.4.1. Egzamin maturalny z matematyki na poziomie podstawowym

W roku 2024 na Dolnym Śląsku do egzaminu maturalnego z matematyki na poziomie podstawowym przystąpiło 16 160 uczniów szkolnictwa ponadpodstawowego. Oznacza to, że liczba uczniów przystępujących do egzaminu w województwie dolnośląskim wynosiła 8,5% wszystkich 189 986 uczniów przystępujących do egzaminu w Polsce.

Średni wynik egzaminu maturalnego z matematyki na poziomie podstawowym na Dolnym Śląsku wyniósł 61.38% przy średniej dla Polski wynoszącej 62.47%. Oznacza to, że **uczniowie w województwie dolnośląskim osiągnęli nieco niższy od średniego krajowego**

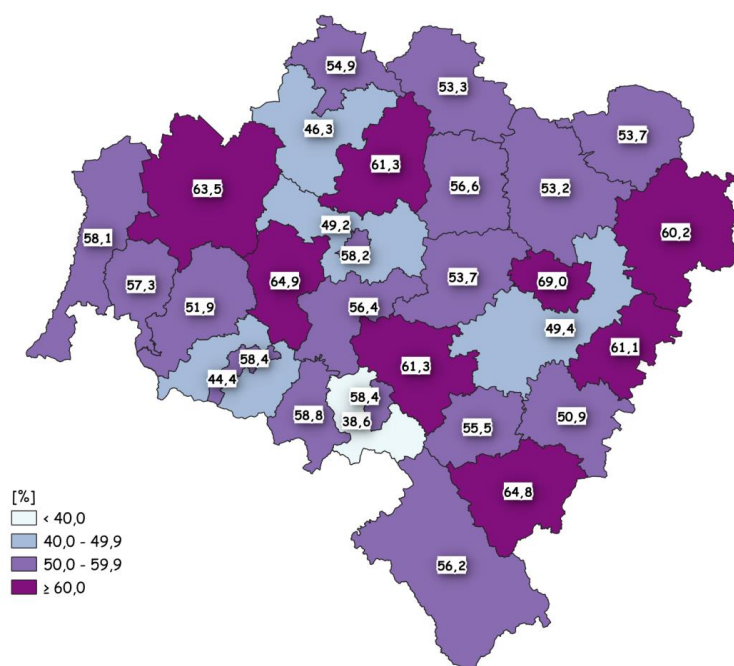
wynik egzaminu maturalnego z matematyki na poziomie podstawowym, zajmując jedenaste miejsce (11.) wśród 16 województw (por. Rysunek 93).

Rysunek 93 Średni wynik egzaminu maturalnego z matematyki na poziomie podstawowym w Polsce i w województwach w roku 2024.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Danych Banku Lokalnego GUS

Najwyższy średni wynik egzaminu maturalnego z matematyki na poziomie podstawowym odnotowano w powiatach: Miasto Wrocław (68,9%), powiecie złotoryjskim (64,9%), powiecie ząbkowickim (64,7%) oraz powiecie bolesławieckim (63,5%). Z kolei, do rejonów, w których osiągnięty średni wynik był najniższy w województwie, należą powiaty: wałbrzyski (38,5%), karkonoski (44,3%) i polkowicki (46,2%) (por. Rysunek 94).

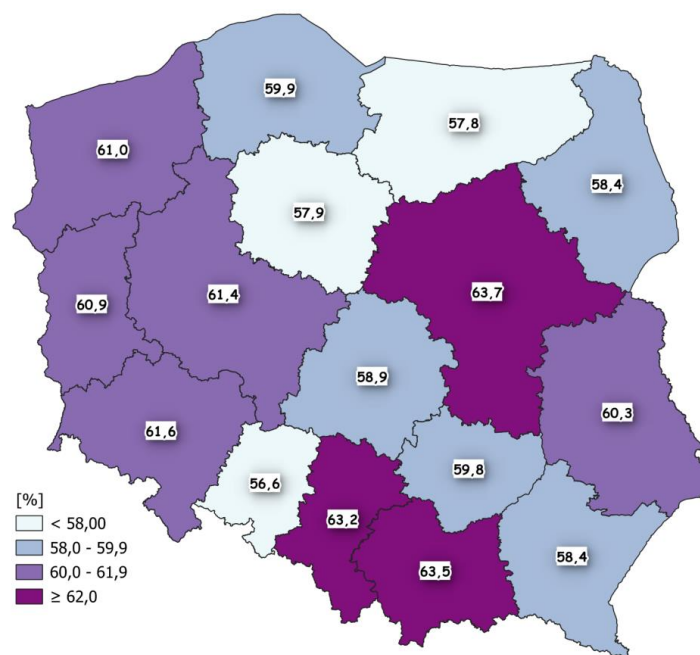
Rysunek 94 Średni wynik egzaminu maturalnego z matematyki na poziomie podstawowym w powiatach na Dolnym Śląsku w roku 2024.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Danych Banku Lokalnego GUS

3.3.4.2. Egzamin maturalny z matematyki na poziomie rozszerzonym

W roku 2024 na Dolnym Śląsku do egzaminu maturalnego z matematyki na poziomie rozszerzonym przystąpiło 4 898 uczniów szkolnictwa ponadpodstawowego. Oznacza to, że liczba uczniów przystępujących do egzaminu w województwie dolnośląskim wynosiła 7,1% wszystkich 68 593 uczniów przystępujących do egzaminu w Polsce.

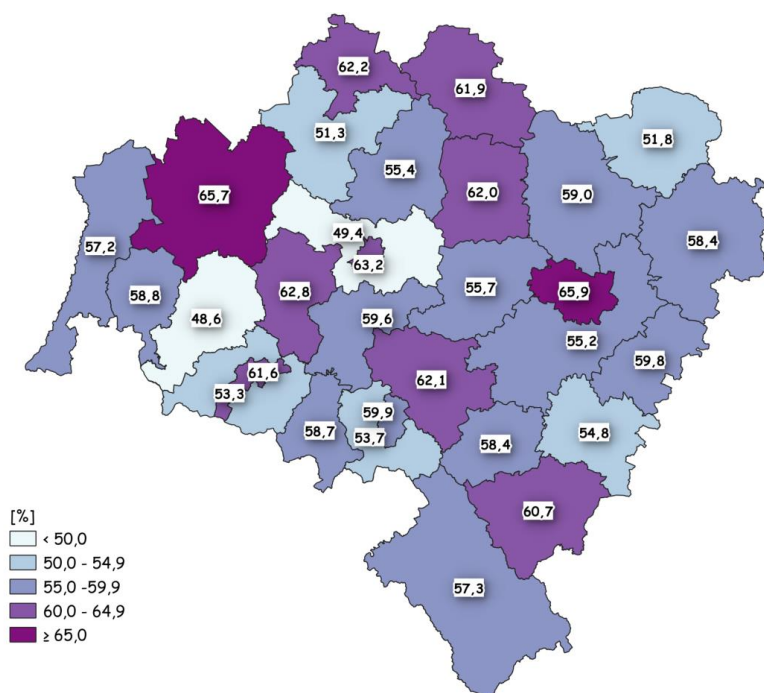
Średni wynik egzaminu maturalnego z matematyki na poziomie rozszerzonym na Dolnym Śląsku wyniósł 31,69% przy średniej dla Polski wynoszącej 32,02%. Oznacza to, że **uczniowie w województwie dolnośląskim osiągnęli nieco niższy od średniego krajowego wynik egzaminu maturalnego z matematyki na poziomie rozszerzonym, zajmując dziesiąte miejsce (10.) wśród 16 województw** (por. Rysunek 95).

Rysunek 97 Wynik egzaminu maturalnego z języka polskiego na poziomie podstawowym w Polsce i w województwach w roku 2024.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Danych Banku Lokalnego GUS

Najwyższy średni wynik z matury z języka polskiego na poziomie podstawowym na Dolnym Śląsku osiągnięto w powiatach: legnickim (23,9%), strzelińskim (20,2%), średzkim (19,3%), w Mieście Legnica (19,2%) oraz w powiecie kłodzkim (19,1%). Z kolei do powiatów, w których osiągnięty średni wynik był najniższy, należą: powiat wrocławski (13,8%), powiat wałbrzyski (13,9%) oraz powiat świdnicki (14,5%) (por. Rysunek 98).

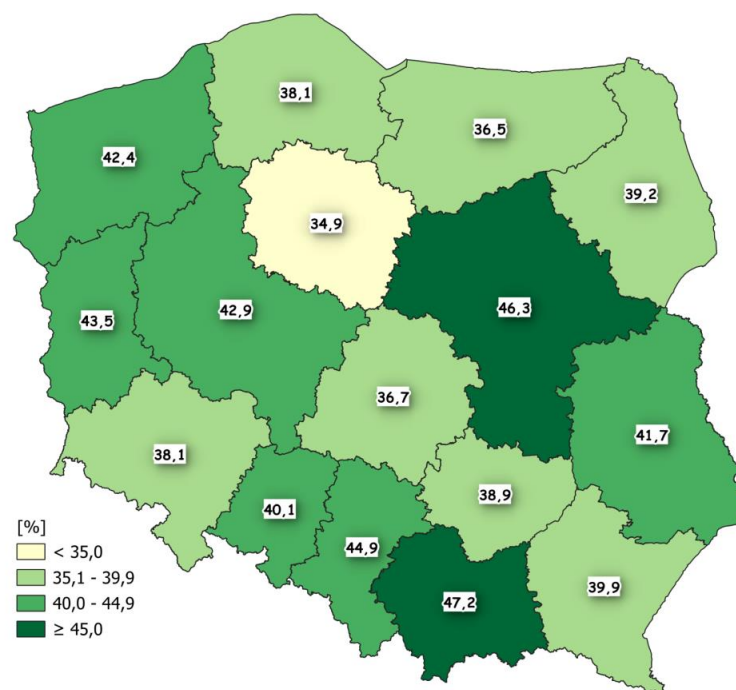
Rysunek 98 Wynik egzaminu maturalnego z języka polskiego na poziomie podstawowym w powiatach na Dolnym Śląsku w roku 2024.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Danych Banku Lokalnego GUS

3.3.4.3. Egzamin maturalny z języka polskiego na poziomie rozszerzonym

W roku 2024 na Dolnym Śląsku do egzaminu maturalnego z języka polskiego na poziomie rozszerzonym przystąpiło 3 646 uczniów szkolnictwa ponadpodstawowego. Oznacza to, że liczba uczniów przystępujących do egzaminu w województwie dolnośląskim wynosiła 7,4% wszystkich 48 889 uczniów przystępujących do egzaminu w Polsce.

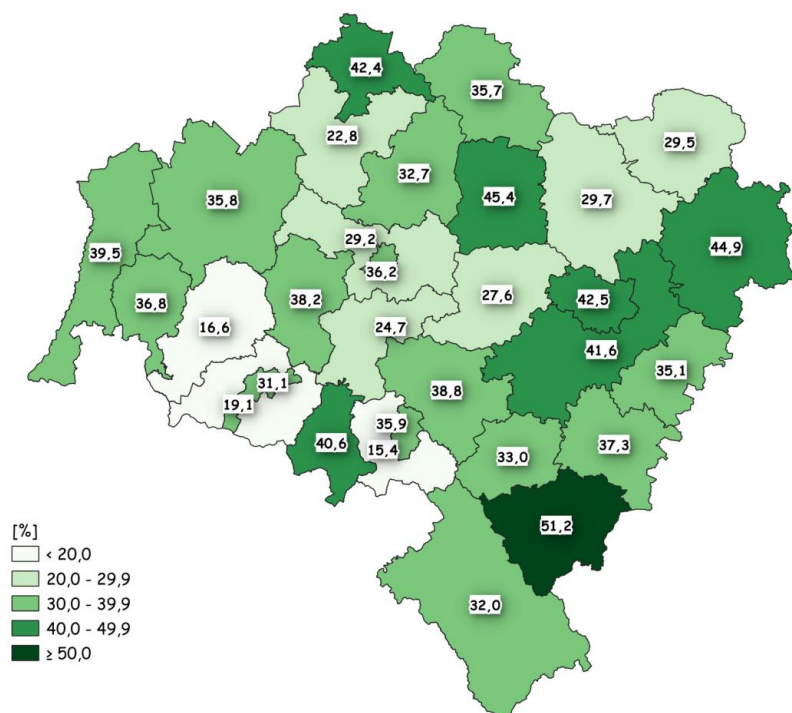
Średni wynik egzaminu maturalnego z języka polskiego na poziomie rozszerzonym na Dolnym Śląsku wyniósł 38,08% przy średniej dla Polski wynoszącej 40,71%. Oznacza to, że uczniowie w województwie dolnośląskim osiągnęli nieco niższy od średniego w Polsce wynik egzaminu maturalnego z języka polskiego na poziomie rozszerzonym, zajmując trzynaste miejsce (13.) wśród 16 województw (por. Rysunek 99).

Rysunek 99 Wynik egzaminu maturalnego z języka polskiego na poziomie rozszerzonym w Polsce i w województwach w roku 2024.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Danych Banku Lokalnego GUS

Najwyższy średni wynik z matury z języka polskiego na poziomie rozszerzonym na Dolnym Śląsku osiągnięto w powiatach: ząbkowickim (51,1%), wołowskim (45,4%), oleśnickim (44,8%), Mieście Wrocław (42,4%) oraz powiecie głogowskim (42,4%). Z kolei do powiatów, w których osiągnięty średni wynik był najniższy, należą: powiat wałbrzyski (15,4%), powiat lwówecki (16,5%) i powiat karkonoski (19,1%) (por. Rysunek 100).

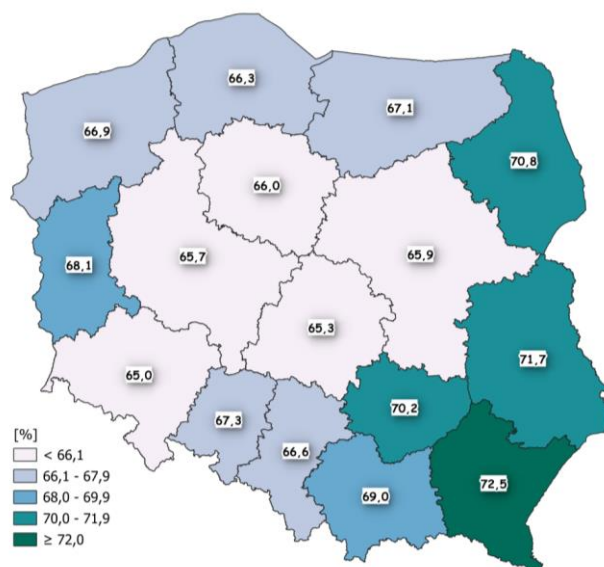
Rysunek 100 Średni wynik egzaminu maturalnego z języka polskiego na poziomie rozszerzonym w powiatach na Dolnym Śląsku w roku 2024.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Danych Banku Lokalnego GUS

3.4.4.4. Egzamin maturalny z języka polskiego ustnego

W roku 2024 na Dolnym Śląsku do egzaminu maturalnego z języka polskiego ustnego przystąpiło 16 053 uczniów szkolnictwa ponadpodstawowego. Oznacza to, że liczba uczniów przystępujących do egzaminu w województwie dolnośląskim wynosiła 6,5% wszystkich 246 819 uczniów przystępujących do egzaminu w Polsce.

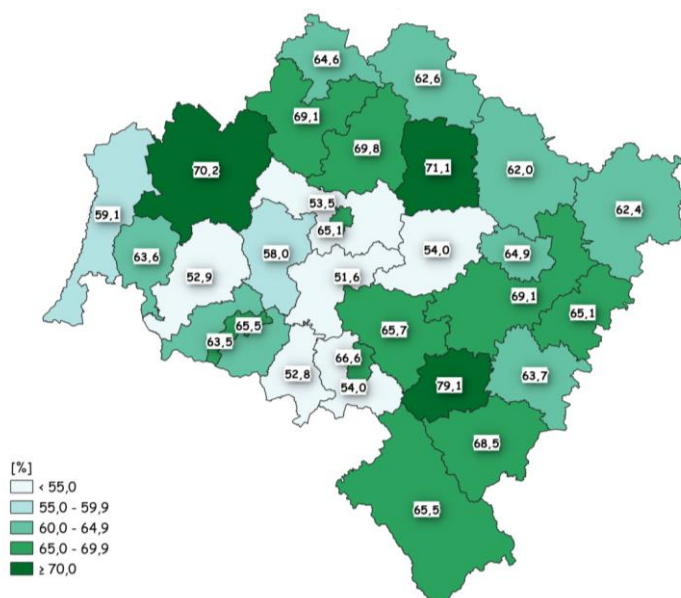
Średni wynik egzaminu maturalnego z języka polskiego ustnego na Dolnym Śląsku wyniósł 64,99% przy średniej dla Polski wynoszącej 67,76%. Oznacza to, że **uczniowie w województwie dolnośląskim osiągnęli bardzo niski wynik egzaminu maturalnego z języka polskiego ustnego, zajmując ostatnie miejsce (16.) wśród 16 województw** (por. Rysunek 101).

Rysunek 101 Wynik egzaminu maturalnego z języka polskiego ustnego w Polsce i w województwach w roku 2024.

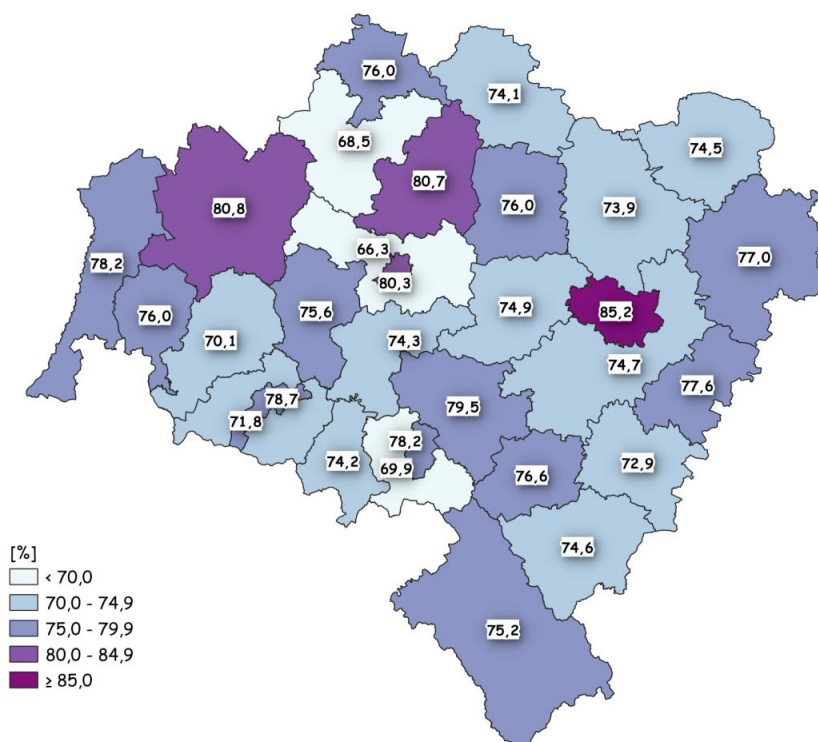
Źródło: Opracowanie własne na podstawie Danych Banku Lokalnego GUS

Najwyższy średni wynik z egzaminu z maturalnego z języka polskiego ustnego na Dolnym Śląsku osiągnięto w powiatach: dzierzoniowskim (79%), wołowskim (71%), bolesławieckim (70%) i lubińskim (69,8%). Z kolei do rejonów, w których osiągnięty średni wynik był najniższy, należą: powiat milicki (50,6%), powiat jaworski (51,6%), powiat kamiennogórski (52,7%) oraz powiat lwówecki (52,9%) (por. Rysunek 102)

Rysunek 102 Średni wynik egzaminu maturalnego z języka polskiego ustnego w powiatach na Dolnym Śląsku w roku 2024.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Danych Banku Lokalnego GUS

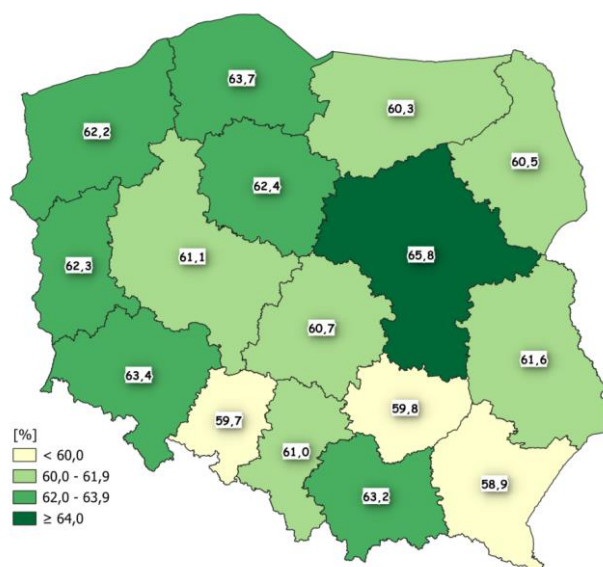
Rysunek 104 Średni wynik egzaminu maturalnego z języka angielskiego na poziomie podstawowym w powiatach na Dolnym Śląsku w roku 2024.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Danych Banku Lokalnego GUS

3.4.4.6. Egzamin maturalny z języka angielskiego na poziomie rozszerzonym

W roku 2024 na Dolnym Śląsku do egzaminu maturalnego z języka angielskiego na poziomie rozszerzonym przystąpiło 11 703 uczniów szkolnictwa ponadpodstawowego. Oznacza to, że liczba uczniów przystępujących do egzaminu w województwie dolnośląskim wynosiła 6,8% wszystkich 171 611 uczniów przystępujących do egzaminu w Polsce.

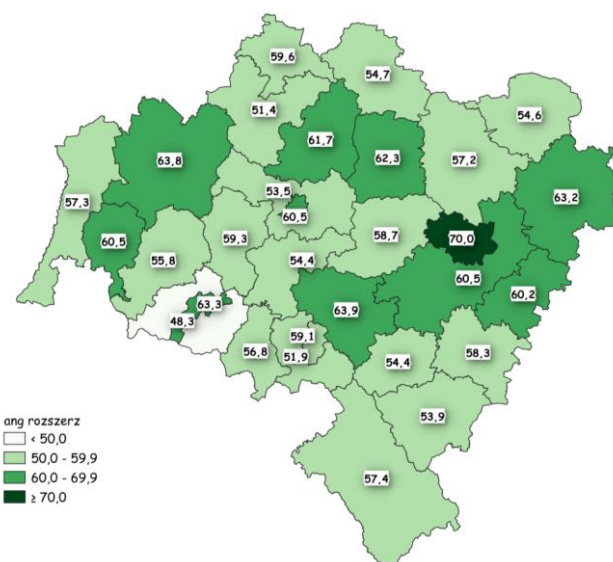
Średni wynik egzaminu maturalnego z języka angielskiego na poziomie rozszerzonym na Dolnym Śląsku wyniósł 63,36% przy średniej dla Polski wynoszącej 61.66%. Oznacza to, że **uczniowie w województwie dolnośląskim osiągnęli wysoki wynik egzaminu maturalnego z języka angielskiego na poziomie rozszerzonym, zajmując trzecie miejsce (3.) wśród 16 województw (por. Rysunek 105).**

Rysunek 105 Wynik egzaminu maturalnego z języka angielskiego na poziomie rozszerzonym w Polsce i w województwach w roku 2024.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Danych Banku Lokalnego GUS

Najwyższy średni wynik z egzaminu maturalnego z języka angielskiego na poziomie rozszerzonym na Dolnym Śląsku osiągnięto w powiatach: legnickim (30%), polkowickim (28%), wałbrzyskim (28%), karkonoskim (27,8%) i dzierzoniowskim (27,5%). Z kolei, do rejonów, w których osiągnięty średni wynik był najniższy, należą powiaty: złotoryjski (20,8%), bolesławiecki (23,1%), średzki (23,4%), lwówecki (23,6%) i strzeliński (23,7%) (por. Rysunek 106).

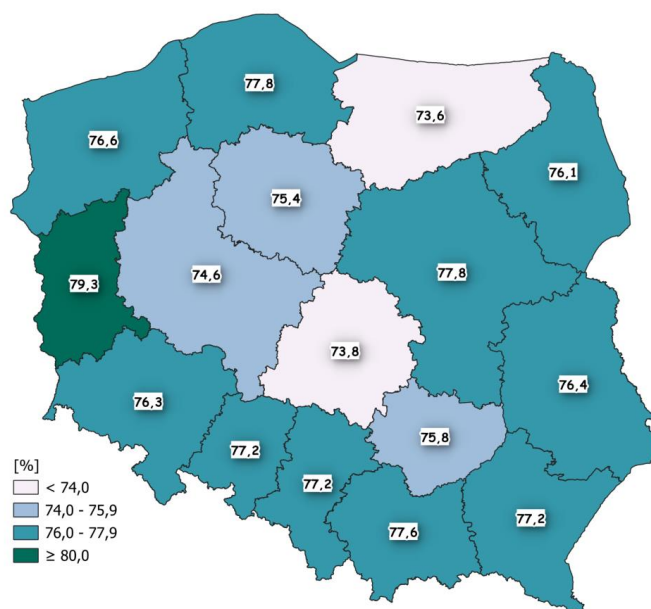
Rysunek 106 Średni wynik egzaminu maturalnego z języka angielskiego na poziomie rozszerzonym w powiatach na Dolnym Śląsku w roku 2024.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Danych Banku Lokalnego GUS

3.4.4.7. Egzamin maturalny z języka angielskiego ustny obowiązkowy

W roku 2024 na Dolnym Śląsku do egzaminu maturalnego z języka angielskiego ustnego obowiązkowego przystąpiło 15 516 uczniów szkolnictwa ponadpodstawowego. Oznacza to, że liczba uczniów przystępujących do egzaminu w województwie dolnośląskim wynosiła 6,4% wszystkich 241 018 uczniów przystępujących do egzaminu w Polsce.

Średni wynik egzaminu maturalnego z języka angielskiego ustnego obowiązkowego na Dolnym Śląsku wyniósł 76,32% przy średniej dla Polski wynoszącej 76,41%. Oznacza to, że **uczniowie w województwie dolnośląskim osiągnęli średni wynik egzaminu maturalnego z języka angielskiego ustnego obowiązkowego, zajmując dziesiąte miejsce (10.) wśród 16 województw** (por. Rysunek 107).

Rysunek 107 Wynik egzaminu maturalnego z języka angielskiego ustnego obowiązkowego w Polsce i w województwach w roku 2024.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Danych Banku Lokalnego GUS

Najwyższy średni wynik z egzaminu maturalnego z języka angielskiego ustnego w powiatach na Dolnym Śląsku osiągnięto w powiatach: bolesławieckim (81,7%), dzierzoniowskim (81,4%), średzkim (81,3%) i oleśnickim (79,4%). Z kolei do rejonów, w których osiągnięty średni wynik był najniższy, należą powiaty: wałbrzyski (59%) i karkonoski (59,5%).

Szkolnictwo ponadpodstawowe ogółem
▪ Dolny Śląsk zajmuje piąte miejsce w kraju pod względem ogólnej liczby jednostek szkolnictwa ponadpodstawowego ▪ Dostępność jednostek szkolnictwa ponadpodstawowego ogółem w przeliczeniu na 10 000 mieszkańców jest równa średniej krajowej dostępności jednostek szkolnictwa ponadpodstawowego ▪ Liczba etatów nauczycieli szkolnictwa ponadpodstawowego na Dolnym Śląsku w przeliczeniu na 1000 mieszkańców jest nieco niższa od średniej krajowej liczby etatów szkolnictwa ponadpodstawowego ▪ Liczba uczniów uczęszczających do szkół ponadpodstawowych na Dolnym Śląsku w przeliczeniu na 10 000 mieszkańców jest równa średniej krajowej liczbie uczniów szkolnictwa ponadpodstawowego
Licea ogólnokształcące
▪ Dolny Śląsk zajmuje piąte miejsce w kraju pod względem liczby jednostek szkolnictwa ogólnokształcącego licealnego ▪ Dostępność liceów ogólnokształcących na Dolnym Śląsku w przeliczeniu na 100 000 mieszkańców jest niższa od średniej krajowej dostępności liceów ogólnokształcących ▪ Istnieje bardzo silna zależność (współczynnik korelacji = Pearsona 0,98) pomiędzy liczbą liceów ogólnokształcących a liczbą uczniów w powiatach, co oznacza, że wzrost liczby liceów ogólnokształcących jest istotnie powiązany ze wzrostem liczby uczniów w liceach ogólnokształcących na Dolnym Śląsku ▪ Liczba etatów nauczycieli liceów ogólnokształcących na Dolnym Śląsku w przeliczeniu na 1000 mieszkańców jest nieco niższa od średniej liczby etatów nauczycieli liceów ogólnokształcących w Polsce ▪ Liczba uczniów uczęszczających do liceów ogólnokształcących na Dolnym Śląsku w przeliczeniu na 10 000 mieszkańców jest równa średniej krajowej liczbie uczniów liceów ogólnokształcących
Technika dla młodzieży
▪ Dolny Śląsk zajmuje piąte miejsce w kraju pod względem liczby jednostek szkolnictwa technicznego ▪ Dostępność techników dla młodzieży na Dolnym Śląsku w przeliczeniu na 100 000 mieszkańców jest równa średniej krajowej dostępności techników dla młodzieży w Polsce ▪ Istnieje bardzo silna zależność (współczynnik korelacji Pearsona = 0,97) pomiędzy liczbą techników a liczbą uczniów w powiatach, co oznacza, że wzrost liczby

techników jest istotnie powiązany ze wzrostem liczby uczniów w technikach na Dolnym Śląsku

- Liczba etatów nauczycieli techników dla młodzieży na Dolnym Śląsku w przeliczeniu na 100 000 mieszkańców jest równa średniej krajowej dostępności w Polsce
*istnieją powiaty, w których dostępność etatów jest znacznie wyższa, czego przykładem jest powiat wałbrzyski, w którym liczba etatów nauczycieli w technikach jest dwa razy wyższa niż średnia liczba etatów w regionie dolnośląskim
- Liczba uczniów w technikach na Dolnym Śląsku jest nieco niższa od średniej krajowej liczby uczniów w przeliczeniu na 10 000 mieszkańców

Szkoły branżowe I stopnia

- Dolny Śląsk zajmuje piąte miejsce w kraju pod względem liczby jednostek szkolnictwa branżowego I stopnia w Polsce
- Dostępność szkół branżowych I stopnia na Dolnym Śląsku w przeliczeniu na 100 000 mieszkańców jest równa średniej krajowej dostępności szkół branżowych I stopnia
- Istnieje silna zależność (współczynnik korelacji Pearsona = 0,92) pomiędzy liczbą szkół branżowych I stopnia a liczbą uczniów w powiatach, co oznacza, że wzrost liczby szkół branżowych I stopnia jest istotnie powiązany ze wzrostem liczby uczniów w szkołach branżowych I stopnia na Dolnym Śląsku
- Liczba etatów nauczycieli szkolnictwa branżowego I stopnia na Dolnym Śląsku w przeliczeniu na 1000 mieszkańców jest równa średniej krajowej liczbie etatów szkolnictwa branżowego I stopnia
- Liczba uczniów w szkołach branżowych I stopnia na Dolnym Śląsku w przeliczeniu na 10 000 mieszkańców jest nieco niższa od średniej krajowej liczby uczniów w szkołach branżowych I stopnia

Szkoły branżowe II stopnia

- Dolny Śląsk zajmuje dziesiąte miejsce w kraju pod względem liczby jednostek szkolnictwa branżowego II stopnia
- Dostępność szkół branżowych II stopnia na Dolnym Śląsku w przeliczeniu na 100 000 mieszkańców jest równa średniej krajowej dostępności szkół branżowych II stopnia w Polsce
- Istnieje bardzo silna zależność (współczynnik korelacji Pearsona = 0,96) między liczbą szkół branżowych II stopnia a liczbą uczniów w powiatach, co oznacza, że wzrost liczby szkół branżowych II stopnia jest istotnie powiązany ze wzrostem liczby uczniów w szkołach branżowych II stopnia na Dolnym Śląsku

▪ Liczba etatów nauczycieli szkolnictwa branżowego II stopnia na Dolnym Śląsku w przeliczeniu na 100 000 mieszkańców jest niższa od średniej liczby etatów szkolnictwa branżowego II stopnia w Polsce ▪ liczba uczniów w szkołach branżowych II stopnia na Dolnym Śląsku w przeliczeniu na 10 000 mieszkańców jest niska w porównaniu ze średnią krajową liczbą uczniów w szkołach branżowych I stopnia
Szkoły artystyczne
▪ Dolny Śląsk zajmuje dziesiąte miejsce w kraju pod względem liczby jednostek szkolnictwa artystycznego ▪ Dostępność szkół artystycznych na Dolnym Śląsku w przeliczeniu na 100 000 mieszkańców jest nieco niższa od średniej krajowej dostępności szkół artystycznych w Polsce ▪ Istnieje silna zależność (współczynnik korelacji Pearsona = 0,9) pomiędzy liczbą szkół artystycznych a liczbą uczniów w powiatach, co oznacza, że wzrost liczby szkół artystycznych jest istotnie powiązany ze wzrostem liczby uczniów w szkołach artystycznych na Dolnym Śląsku ▪ Liczba etatów nauczycieli szkolnictwa artystycznego na Dolnym Śląsku w przeliczeniu na 1000 mieszkańców jest równa średniej krajowej liczbie etatów szkolnictwa artystycznego ▪ Liczba uczniów w szkołach branżowych I stopnia na Dolnym Śląsku w przeliczeniu na 10 000 mieszkańców jest nieco niższa od średniej krajowej liczby uczniów szkolnictwa artystycznego
Szkoły policealne
▪ Dolny Śląsk zajmuje piąte miejsce w kraju pod względem liczby jednostek szkolnictwa policealnego ▪ Dostępność szkół policealnych na Dolnym Śląsku w przeliczeniu na 100 000 mieszkańców jest równa średniej krajowej dostępności szkół policealnych ▪ Istnieje bardzo silna zależność (współczynnik korelacji Pearsona = 0,98) pomiędzy liczbą szkół policealnych a liczbą uczniów w powiatach, co oznacza, że wzrost liczby szkół policealnych jest istotnie powiązany ze wzrostem liczby uczniów w szkołach policealnych na Dolnym Śląsku ▪ Liczba etatów nauczycieli szkolnictwa policealnego na Dolnym Śląsku w przeliczeniu na 10 000 mieszkańców jest niższa od średniej krajowej liczby etatów szkolnictwa policealnego ▪ Liczba uczniów w szkołach policealnych na Dolnym Śląsku w przeliczeniu na 10 000 mieszkańców jest wyższa od średniej krajowej liczby uczniów szkolnictwa policealnego

Szkoły specjalne przysposabiające do pracy		
▪ Dolny Śląsk zajmuje czwarte miejsce w kraju pod względem liczby szkolnictwa specjalnego przysposabiającego do pracy ▪ Dostępność szkół specjalnych przysposabiających do pracy na Dolnym Śląsku w przeliczeniu na 100 000 mieszkańców jest nieco wyższa średniej krajowej dostępności szkół specjalnych przysposabiających do pracy ▪ Istnieje bardzo silna zależność (współczynnik korelacji Pearsona = 0,98) pomiędzy liczbą szkół specjalnych przysposabiających do pracy a liczbą uczniów w powiatach, co oznacza, że wzrost liczby szkół specjalnych przysposabiających do pracy jest istotnie powiązany ze wzrostem liczby uczniów w szkołach specjalnych przysposabiających do pracy na Dolnym Śląsku ▪ Liczba etatów nauczycieli szkolnictwa specjalnego przysposabiającego do pracy na Dolnym Śląsku w przeliczeniu na 10 000 mieszkańców jest nieco niższa od średniej krajowej liczby etatów szkolnictwa specjalnego przysposabiającego do pracy ▪ Liczba uczniów w szkołach specjalnych przysposabiających do pracy na Dolnym Śląsku w przeliczeniu na 10 000 mieszkańców jest nieco niższa od średniej krajowej liczby uczniów szkolnictwa specjalnego przysposabiającego do pracy		
Ośrodki oświatowo-wychowawcze		
▪ Dolny Śląsk zajmuje drugie miejsce w kraju pod względem liczby ośrodków oświatowo-wychowawczych ▪ Dostępność ośrodków oświatowo-wychowawczych na Dolnym Śląsku w przeliczeniu na 100 000 mieszkańców wyższa od średniej krajowej dostępności ośrodków oświatowo-wychowawczych		
Wyniki egzaminu maturalnego		
Matematyka	Język polski	Język angielski
Poziom podstawowy		
▪ Wynik nieco niższy od średniego krajowego ▪ Jedenaste miejsce wśród 16 województw	▪ Wynik wyższy od średniego krajowego ▪ Szóste miejsce wśród 16 województw	▪ Wynik znacznie wyższy od średniego krajowego ▪ Drugie miejsce wśród 16 województw

Poziom rozszerzony		
▪ Wynik nieco niższy od średniego krajowego ▪ Dziesiąte miejsce wśród 16 województw	▪ Wynik nieco niższy od średniego krajowego ▪ Trzynaste miejsce wśród 16 województw	▪ Wynik znacznie wyższy od średniego krajowego ▪ Trzecie miejsce wśród 16 województw
Poziom ustny		
	▪ Wynik znacznie niższy od średniego krajowego ▪ Ostatnie miejsce wśród 16 województw	▪ Wynik równy średniemu krajowemu wynikowi ▪ Dziesiąte miejsce wśród 16 województw

Funkcjonowanie systemu oświatowego na poziomie szkolnictwa ponadpodstawowego na Dolnym Śląsku jest charakterystyczne dla funkcjonowania szkolnictwa ponadpodstawowego w pozostałych częściach Polski i tym samym odzwierciedla krajowe trendy. Niemniej, Dolny Śląsk charakteryzuje się jednocześnie własną specyfiką, generującą określone wyzwania w polu edukacyjnym, które zostały przytoczone poniżej (każde z nich zostało szczegółowo omówione w tekście).

Wyzwania związane z funkcjonowaniem systemu oświatowego na poziomie szkolnictwa ponadpodstawowego na Dolnym Śląsku
Nadwyżka infrastruktury szkolnictwa licealnego w niektórych powiatach ▪ W powiecie karkonoskim znajduje się aż 5 liceów ogólnokształcących przy liczbie uczniów wynoszącej 342 osoby, co świadczy o nadwyżce infrastruktury licealnej, wynikającej z bardzo małej liczby uczniów w powiecie. Sytuacja ta może być wynikiem migracji wewnętrznych uczniów, którzy preferują szkoły w powiecie Miasta Jelenia Góra, ze względu na potencjalnie wyższą jakość i dostępność szkolnictwa licealnego

Niewystarczająca infrastruktura szkolnictwa licealnego w niektórych powiatach

- W powiecie jaworskim na 405 uczniów przypada tylko jedno liceum, co wskazuje na znacznie ograniczony dostęp do edukacji licealnej. W rezultacie, sytuacja ta może prowadzić do **migracji wewnętrznych**, co stanowi wyzwanie logistyczne i finansowe dla rodzin, a w konsekwencji może przyczyniać się do **odtworzenia edukacyjnych nierówności**.

Starzenie się lokalnych społeczności oraz depopulacja

- W **powiecie jaworskim** liczba etatów nauczycieli szkół policealnych jest czterokrotnie wyższa w porównaniu do średniej liczby etatów w regionie, w **powiecie górowskim** natomiast, liczba etatów nauczycieli szkół policealnych jest trzykrotnie wyższa od średniej liczby etatów na Dolnym Śląsku. Przyczyną takiego stanu rzeczy jest bardzo mała liczba uczniów w szkołach policealnych, która może być odzwierciedleniem **negatywnej tendencji demograficznej** w obu powiatach, skutkującej spadkiem liczby ludności⁸.
- Dostępność edukacji artystycznej w **powiecie Miasta Wałbrzych** jest wyjątkowo wysoka z uwagi na fakt, że powiat ten ma stosunkowo niewielką liczbę uczniów (139), co powoduje, że nawet niewielka liczba szkół artystycznych (3) przekłada się na wysoki wskaźnik dostępności na 1000 uczniów. Jest to zjawisko charakterystyczne dla regionów z mniejszą populacją.
- W **powiecie wałbrzyskim** liczba etatów nauczycieli w technikach dla młodzieży jest prawie dwukrotnie wyższa niż przeciętna regionalna, gdyż liczba uczniów na tym obszarze jest wyjątkowo niska (182), co znacznie podbija wskaźnik dostępności nauczycieli.
- Dodatkowo, w **powiecie karkonoskim** liczba etatów nauczycieli liceów ogólnokształcących niemal dwukrotnie przewyższa średnią regionalną. Wynika to w głównej mierze z faktu, że powiat karkonoski ma relatywnie małą liczbę uczniów (342), co znacząco wpływa na wskaźnik dostępności etatów.

⁸ Por. MAPER: Stan i struktura ludności w województwie dolnośląskim według funkcjonalnych grup wieku.

Wysoki przyrost liczby ludności

- W powiecie lubińskim dostępność etatów liceów ogólnokształcących jest najniższa na Dolnym Śląsku, ponieważ liczba uczniów jest jedną z najwyższych w regionie, w związku z tym liczba etatów jest niska w stosunku do liczby uczniów. Lubin jest jednym z niewielu powiatów na Dolnym Śląsku, które odnotowały znaczny przyrost naturalny, który przynosi wiele korzyści takich jak min. rozwój infrastruktury szkolnej. Z drugiej strony, wymaga on **działań zapobiegających przeciążeniu infrastruktury społecznej, w tym edukacyjnej**, wiążąc się z koniecznością monitorowania i przestrzennego planowania w celu zapewnienia odpowiedniej dostępności usług, w tym usług edukacyjnych.

Słabe wyniki egzaminów maturalnych

- Uczniowie z Dolnego Śląska zajęli **ostatnie miejsce w Polsce** pod względem średniego wyniku egzaminu maturalnego z **języka polskiego ustnego** oraz **trzynaste miejsce z języka polskiego na poziomie rozszerzonym**
- Uczniowie w województwie dolnośląskim osiągnęli **niższe od średniego krajowego wyniki egzaminu maturalnego z matematyki** zarówno na poziomie podstawowym, jak i rozszerzonym, zajmując kolejno jedenaste i dziesiąte miejsce w Polsce

4. Losy absolwentów dolnośląskich szkół ponadpodstawowych

4.1. Wprowadzenie

Współcześnie edukacja stoi przed wyzwaniem dostosowywania treści oraz form kształcenia do dynamicznie zmieniającego się świata. Stopień dopasowania wprowadzanych zmian wymaga również weryfikacji ich poprawności i celowości. Jednym z najlepszych sposobów jest z pewnością ewaluacja oparta na losach absolwentów (Żółtak, 2019). Dotychczasowo w Polsce rozpowszechniony był monitoring karier absolwentów szkół wyższych. Natomiast kilka lat temu rozpoczęto systemowy monitoring losów absolwentów szkół ponadpodstawowych, który jest realizowany przez Instytut Badań Edukacyjnych (IBE) (por. <https://losyabsolwentow.ibe.edu.pl/>).

Monitoring karier absolwentów publicznych i niepublicznych szkół ponadpodstawowych i ponadgimnazjalnych, jest zadaniem powierzonym ministrowi właściwemu do spraw oświaty i wychowania na podstawie ustawy z dnia 25 lutego 2021 r. o zmianie ustawy – Prawo oświatowe oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. 2021 poz. 619). Monitoring jest prowadzony celu zapewnienia informacji na temat przebiegu karier absolwentów na potrzeby prowadzenia polityki oświatowej państwa na poziomie krajowym, regionalnym i lokalnym i stanowi komplementarne narzędzie wobec, ogłaszanej corocznie przez MEN, prognozy zapotrzebowania na pracowników w zawodach szkolnictwa branżowego na krajowym i wojewódzkim rynku pracy. Potrzeba prowadzenia monitoringu została wskazana przez wszystkie kluczowe dokumenty strategiczne (IBE, 2023).

W rozdziale prezentowane są wyniki pochodzące z raportów przygotowanych przez IBE, a które opracowane zostały w oparciu o:

- dane dotyczące nauki w systemie oświaty (dane pochodzące z Systemu Informacji Oświatowej – SIO), uzyskiwania dyplomów i świadectw/certyfikatów (dane Okręgowych Komisji Egzaminacyjnych – OKE oraz dane SIO);
- kontynuacje nauki na studiach (dane pochodzące z systemu POL -on);
- aktywność na rynku pracy (dane Zakładu Ubezpieczeń Społecznych – ZUS).

„Monitorowanie karier absolwentów polega na ustalaniu, jaką wartość mają wskaźniki, które opisują ich sytuację zawodową i edukacyjną w poszczególnych miesiącach lub innych odcinkach czasu od zakończenia przez nich nauki. Do wskaźników, które obejmuje monitoring należą:

a) status edukacyjno-zawodowy

Wskaźnik statusu edukacyjno-zawodowego powstaje na podstawie informacji z ZUS oraz SIO i POL -on. Informacje przekazywane przez ZUS pozwalają na ustalenie aktywności na rynku pracy – zarówno wykonywania pracy (lub przebywania na urlopach), jak i posiadania statusu osoby bezrobotnej zarejestrowanej w urzędzie pracy. W rejestrze ZUS znajdują się również absolwenci zgłoszeni do ubezpieczenia zdrowotnego przez rodziców lub szkołę/uczelnię, w której kontynuują naukę. Z systemu ZUS korzysta zdecydowana większość osób ubezpieczonych. Informacje z SIO i POL -on pozwalają stwierdzić fakt kontynuacji nauki – na studiach bądź w szkole należącej do systemu oświaty. Wskaźnik jest prezentowany dla kolejnych miesięcy od lipca roku ukończenia szkoły do marca roku prowadzenia monitoringu. Każdy z absolwentów w każdym z analizowanych miesięcy może zostać przypisany do jednej z czterech kategorii wyróżnionych przy konstruowaniu wskaźnika:

- tylko nauka
- nauka i praca
- tylko praca
- brak pracy i brak nauki.

Dane dotyczące statusu edukacyjno-zawodowego w danym miesiącu są agregowane na podstawie szczegółowych informacji na temat pracy lub nauki w poszczególnych okresach. Ustalenie statusu pracy w danym miesiącu wymaga przepracowania minimum jednego dnia w tymże miesiącu. Ustalając kryterium dla kontynuacji nauki przyjęto minimalny okres trwania epizodu nauki – 14 dni.

b) kontynuowanie nauki

Wskaźniki dotyczące form kontynuowania nauki opierają się na danych pozyskanych z dwóch systemów: POL -on (informacja o kontynuowaniu nauki na uczelni w Polsce) oraz SIO (informacja o kontynuowaniu nauki w szkołach należących do systemu oświaty).

„Forma kontynuowania nauki” oznacza kontynuowanie jej w szkole ponadpodstawowej danego typu lub na studiach. Warunkiem ustalenia statusu nauki w danej formie w danym miesiącu jest utrzymanie statusu ucznia/studenta przez co najmniej dwa tygodnie w tymże miesiącu.

Wskaźniki każdorazowo obliczono jako udział absolwentów, którzy w grudniu roku ukończenia szkoły kontynuują naukę w danej formie wśród ogółu absolwentów szkół ponadpodstawowych danego typu. Absolwent kontynuujący naukę w więcej niż jednej formie

(np. w szkole policealnej i na studiach) w przypadku każdej z nich jest uwzględniany w grupie osób uczących się. Warto natomiast zwrócić uwagę, że wskaźnik statusu edukacyjno-zawodowego skonstruowano w odmienny sposób – osoba, która kontynuuje naukę jednocześnie w kilku różnych formach, zostanie zaliczona do grupy osób uczących się w danym miesiącu tylko raz

c) przychody z pracy

Wskaźniki są obliczane na podstawie danych z ZUS i opierają się na danych dotyczących podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne oraz ubezpieczenie zdrowotne. Dla każdego z absolwentów, w danym miesiącu uwzględniają one wynagrodzenia ze wszystkich źródeł, od których odprowadzono składki do ZUS. W związku z powyższym, prezentowane dane nie uwzględniają wynagrodzeń uzyskiwanych z tytułu: pracy podejmowanej na podstawie umowy-zlecenia przez uczniów i studentów poniżej 26 roku życia, pracy podejmowanej za granicą, pracy na podstawie umowy o dzieło, pracy nieformalnej (“na czarno”).

d) bezrobocie rejestrowane

Wskaźniki bezrobocia rejestrowanego obliczono na podstawie danych ZUS, które pozwalają na zidentyfikowanie osób zarejestrowanych w danym miesiącu w urzędach pracy jako osoby bezrobotne. Prezentowane dane odnoszą się zatem do bezrobocia rejestrowanego, ale nie ekonomicznego. Absolwenci, którzy nie są zarejestrowani w urzędzie pracy mogą wciąż pozostawać bez pracy i jej poszukiwać. Warto zarazem podkreślić, iż udział bezrobotnych absolwentów wśród wszystkich absolwentów danej kategorii nie jest stopą bezrobocia rejestrowanego. Ta ostatnia stanowi udział zarejestrowanych bezrobotnych wśród osób aktywnych zawodowo (pracujących oraz aktywnie poszukujących pracy), przy czym informacji o aktywności zawodowej nie zbiera się w rejestrach. Przy obliczaniu wartości wskaźnika za bezrobotnych w danym miesiącu są uznawani absolwenci, którzy byli zarejestrowani w urzędzie pracy przez dowolną część tego miesiąca.” (Humienny i in., 2023, s. 22)

e) świadectwo dojrzałości

Wskaźnik otrzymywania świadectwa dojrzałości został obliczony z wykorzystaniem danych z bazy SIO oraz bazy CKE. Jest analizowany w odniesieniu do absolwentów liceów ogólnokształcących i techników, które przygotowują swoich uczniów do przystąpienia do egzaminu maturalnego. Z rejestru CKE pozyskano informację o absolwentach, którzy uzyskali świadectwo dojrzałości. Nie pozyskiwano natomiast informacji o przystępowaniu przez

absolwentów do egzaminu maturalnego ani o uzyskaniu przez nich wyniku negatywnego. Wskaźnik dla absolwentów z 2021 r. uwzględnia osoby uzyskujące świadectwo dojrzałości w sesjach głównej i poprawkowej 2021 r. oraz głównej 2022 r.

Ważne, aby pamiętać, że wskaźnik jest obliczany w odniesieniu do wszystkich osób, które uzyskały status absolwentów szkoły objętej monitoringiem. Z kolei publikowane przez Centralną Komisję Egzaminacyjną wskaźniki zdawalności są obliczane jako odsetek osób, które zdały egzamin maturalny wśród tych, które po raz pierwszy przystąpiły do danej części egzaminu w danej sesji. Do egzaminu nie przystępują wszyscy absolwenci z danego roku. Ponadto CKE uwzględnia w swoich zestawieniach absolwentów z lat ubiegłych (którzy dotychczas nie uzyskali świadectwa lub uzyskali je, ale zdecydowali się poprawić wynik lub zdać egzamin z nowego przedmiotu). Podstawa procentowania dla wskaźnika publikowanego przez CKE jest zatem inna niż w przypadku opisywanego tu wskaźnika.

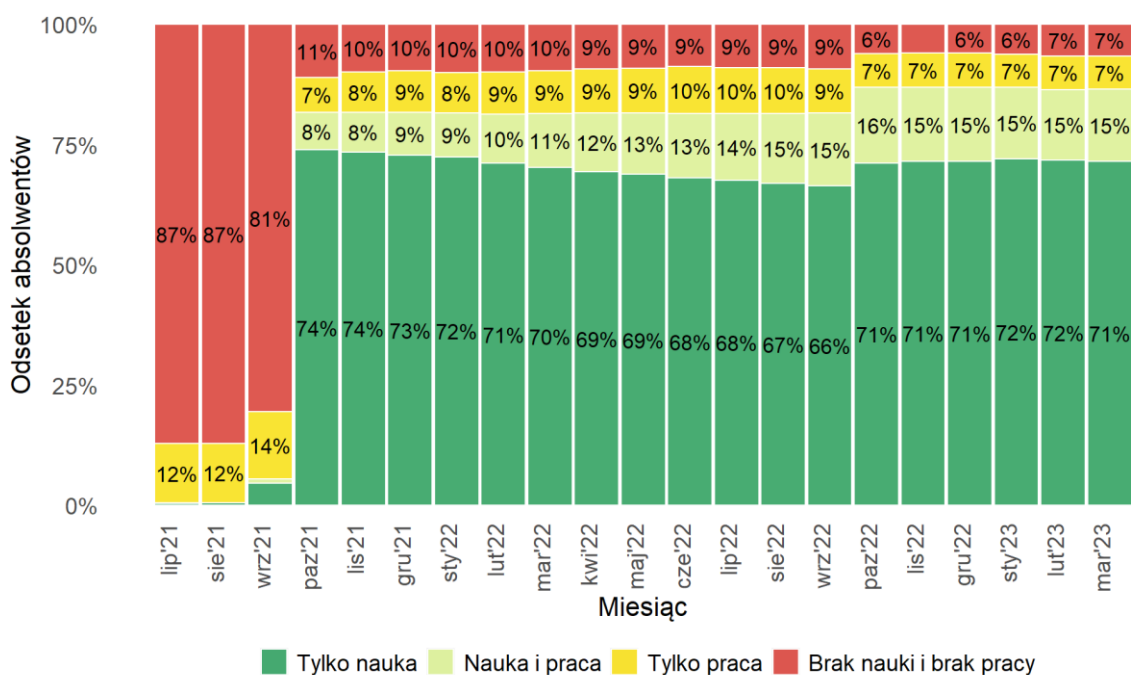
f) dokumenty potwierdzające kwalifikacje w zawodzie (egzamin zawodowy, certyfikat kwalifikacji, egzamin na tytuł czeladnika, świadectwo czeladnicze, dyplom zawodowy)

Absolwenci objęci monitoringiem – są to uczniowie ostatnich klas, którym w SIO zakończono przypisanie do oddziału wybierając status „Ukończył szkołę”, (Humienny i in., 2023).

Niniejsze opracowanie stanowi syntetyczne przedstawienie wyników monitoringu losów poszczególnych kategorii absolwentów dolnośląskich szkół ponadpodstawowych i ponadgimnazjalnych, bez części analitycznej. Zostało opracowane na podstawie „Raportu wojewódzkiego z monitoringu karier absolwentów szkół ponadpodstawowych i ponadgimnazjalnych, którzy ukończyli kształcenie w województwie dolnośląskim w roku szkolnym 2020/2021”, przygotowanego przez IBE.

4.2. Absolwenci liceów ogólnokształcących dla młodzieży 2021

Wśród absolwentów liceów ogólnokształcących dla młodzieży, po zakończeniu kształcenia w zasadzie do września ich zdecydowana większość (87 %) nie podejmuje ani pracy, ani nauki. Począwszy od października liczba osób nie pracujących i nie uczących się spada do poziomu 9% we wrześniu kolejnego roku. W miesiącach letnich, 12% absolwentów podejmuje pracę a po rozpoczęciu roku akademickiego ich udział wzrasta z 7% w październiku do 10% we wrześniu kolejnego roku. Rośnie również udział osób jednocześnie uczących się i studiujących (z 8% do 15%) (por. Rysunek 108).

Rysunek 108 Status edukacyjno-zawodowy w poszczególnych miesiącach po zakończeniu szkoły od lipca roku zakończenia nauki – absolwenci liceów ogólnokształcących dla młodzieży z 2021r. z województwa dolnośląskiego - ogółem.

Źródło: Raport wojewódzki, Monitorowanie Losów Absolwentów, IBE, 2024, s.9.

W podziale na płeć, na koniec 2022 roku, absolwenci w przeważającej liczbie wyłącznie uczyli się (72% mężczyzn i 71% kobiet). Pracowało i uczyło się 14% mężczyzn i 16% kobiet z kolei wyłącznie pracowało 8% mężczyzn i 7% kobiet. Ani nie uczyło się ani nie pracowało 7% mężczyzn i 6% kobiet.

76,2% kobiety i 76,3% mężczyzn kontynuowało na studiach, a w szkołach policealnych 7,1% kobiet i 4% mężczyzn. Na kwalifikacyjnych kursach zawodowych naukę kontynuowało 0,1% kobiet oraz 0,2% mężczyzn. Dla porównania, rok później (w grudniu 2022) już 82,3% kobiet kontynuowało naukę na studiach a 8,2% w szkole policealnej. Podobnie mężczyźni – 82,1% kontynuowało naukę na studiach, zaś 5,7% w szkole policealnej.

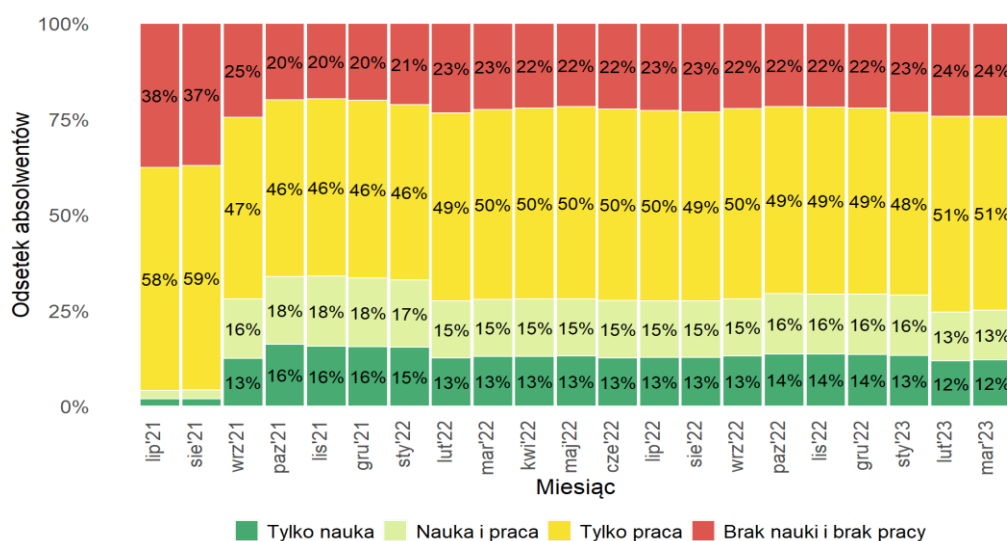
W kontekście średniego miesięcznego przychodu w czwartym kwartale 2021 absolwenci liceów ogólnokształcących dla młodzieży z 2021r. z województwa dolnośląskiego, osiągnęło poziom 2 238,77zł (2373 zł mężczyźni i 2157,46zł kobiety). W całym roku 2022, średnie przychody tych absolwentów wyniosły 2 699,83zł (2 918,11zł mężczyźni i 2 567,59zł kobiety). W pierwszym kwartale 2023 absolwenci 2021 osiągnęli poziom 3 923,66 zł (2 918,11zł mężczyźni i 3 339,01zł kobiety). Bezrobocie tych absolwentów w ciągu roku o

zakończeniu edukacji wynosiła 2-3%, na korzyść mężczyzn (2%). Rok później, w grudniu 2022r. bezrobocie było jednolicie rozłożone pomiędzy płciami i wynosiło 2%.

4.3. Absolwenci liceów ogólnokształcących dla dorosłych z 2021r.

Z kolei absolwenci liceów ogólnokształcących dla dorosłych z 2021r. po zakończeniu nauki, w większości zajmowali się wyłącznie pracą (58-59%) a na koniec roku wyłącznie pracą zajmowało się około 49% absolwentów. W miesiącach wakacyjnych, nauką oraz nauką i pracą zajmowało się łącznie 3% absolwentów. Od września 2021r., wyłącznie nauką zajmowało się 13% absolwentów, następnie około 16% od października 2021 do stycznia 2022, a od lutego 2022 do końca tego roku, około 13-14%. W okresie od września 2021 do grudnia 2022r. pracę i naukę łączyło 16-18% osób.

W podziale na płeć, w grudniu 2021 r. wyłącznie pracowało 54% mężczyzn oraz 39% kobiet. Jednak to kobiety przeważały w obszarze wyłącznego uczenia się (19% kobiet i 12% mężczyzn). Nie pracowało i nie uczyło się 21% kobiet i 15% mężczyzn (por. Rysunek 109)

Rysunek 109 Status edukacyjno-zawodowy w poszczególnych miesiącach od lipca roku zakończenia nauki - absolwenci liceów ogólnokształcących dla dorosłych z 2021 r. z województwa dolnośląskiego – ogółem.

Źródło: Raport wojewódzki, Monitorowanie Losów Absolwentów, IBE, 2024, s.16

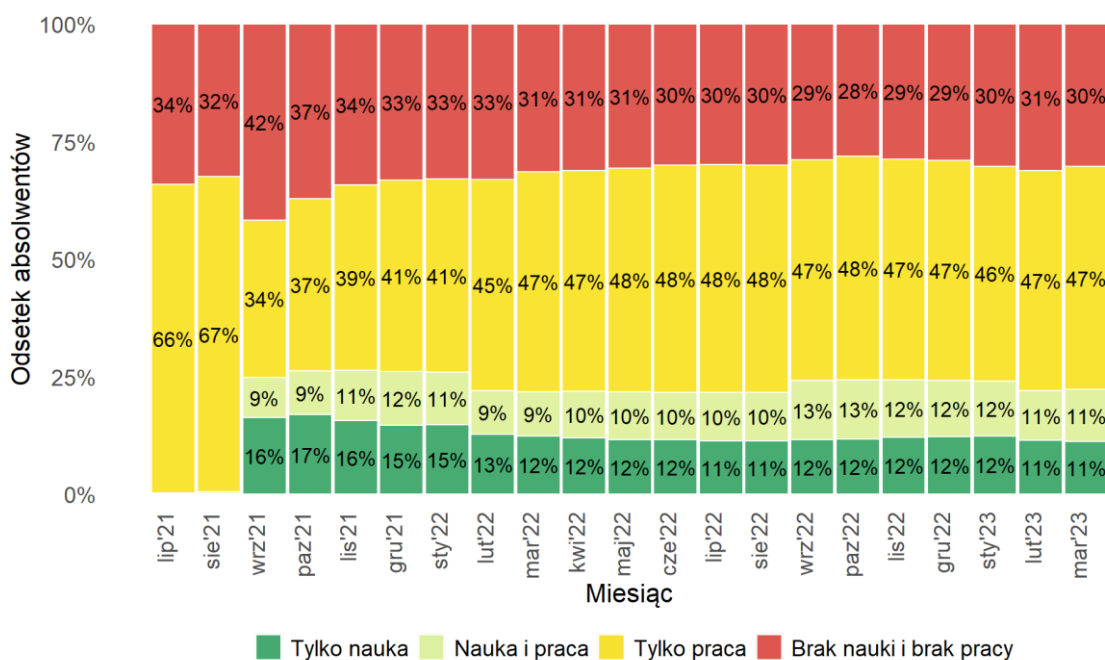
Z ogólnej liczby absolwentów liceów ogólnokształcących dla dorosłych, w grudniu 2021r., ogółem 28,9% osób kontynuowało naukę w szkole policealnej (34,8% kobiet, 22,6% mężczyzn), na studiach kontynuowało naukę 5,3% osób (5,2% kobiet, 5,4% mężczyzn). Najrzadziej wybierane były kwalifikacyjne kursy zawodowe - niecały 1% osób (0,9% kobiet i

1% mężczyzn). Rok później, w grudniu 2022r. ogółem w szkole policealnej kontynuowało naukę 23,9% osób (29,3% kobiet i 18,2% mężczyzn), na studiach – 6,8% absolwentów (6,4% kobiet i 7,1% mężczyzn), na kwalifikacyjnych kursach zawodowych – jedynie 0,1% osób (0,3% mężczyzn, kobiety nie kontynuowały kształcenia w tej formie).

W czwartym kwartale 2021 r., średnie dochody absolwentów liceów ogólnokształcących dla dorosłych z 2021 r. wynosiły ogółem 3 579,92zł (2 864,14zł kobiety, 4 299,04zł mężczyźni). W całym 2022 r. średnie miesięczne przychody wynosiły ogółem 3 852,98zł (3 033,00zł kobiety, 4 691,17zł mężczyźni). Średnie miesięczne przychody w pierwszym kwartale 2023 r. tych absolwentów wynosiły 4 570,80zł (3 631,29zł kobiety i 5 477,83 mężczyzn). Bezrobocie rejestrowane absolwentów szkół ogólnokształcących dla dorosłych z roku 2021 od lipca 2021 do końca 2022r. utrzymywało się na poziomie 7%.

4.4. Absolwenci szkół branżowych I stopnia z 2021r.

Natomiast w odróżnieniu od absolwentów liceów ogólnokształcących dla młodzieży absolwenci szkół branżowych I stopnia w miesiącach wakacyjnych w większości (66%) wybierają wyłącznie pracę a około 1/3 z nich nie pracuje i nie uczy się. A od września absolwenci podejmują dalszą naukę, czyli zmienia się struktura statusu edukacyjno-zawodowa absolwentów. We wrześniu nie uczy się i nie pracuje 42% osób, 34% absolwentów wyłącznie pracuje, 9% uczy się i pracuje i 16% wyłącznie uczy się. Odsetek osób wyłącznie pracujących zwiększa się do 47% na koniec roku 2022, podobnie jak odsetek osób uczących się i pracujących (do 12%), pozostałe wskaźniki maleją: 12% absolwentów wyłącznie uczy się, 29% absolwentów nie uczy się ani nie pracuje (por. Rysunek 110).

Rysunek 110 Status edukacyjno-zawodowy w poszczególnych miesiącach od lipca roku zakończenia nauki - absolwenci branżowych szkół I stopnia z 2021 r. z województwa dolnośląskiego – ogółem

Źródło: Raport wojewódzki, Monitorowanie Losów Absolwentów, IBE, 2024, s.23.

W grudniu 2021r. pośród absolwentów branżowych szkół I stopnia z 2021r., 12% mężczyzn tylko pracowało, 11% pracowało i uczyło się, 42% wyłącznie pracowało zaś ani nie uczyło się ani nie pracowało 35% absolwentów. Dla porównania, rok później (w grudniu 2022), 10% mężczyzn wyłącznie uczyło się, 11% uczyło się i pracowało, 51% wyłącznie pracowało a 28% ani nie pracowało ani nie uczyło się.

W grupie kobiet-absolwentek 2021, w grudniu roku ukończenia szkoły, 20% absolwentek branżowych szkół I stopnia wyłącznie uczyło się, 13% uczyło się i pracowało, 37% wyłącznie uczyło się, a 30% nie uczyło się ani nie pracowało. Rok później, w grudniu 2022r. 16% kobiet wyłącznie uczyło się, 14% uczyło się i pracowało, wyłącznie pracowało 39% a ani nie uczyło się ani nie pracowało 31% kobiet.

W odniesieniu do 10 najpopularniejszych zawodów zmiana w zakresie statusu edukacyjno-zawodowego absolwentów szkół branżowych I stopnia polegała na wzroście liczby osób wyłącznie pracujących oraz pracujących i uczących się, zaś spadła liczba osób wyłącznie uczących się. Porównanie statusów społeczno-zawodowych w grudniu 2021 i grudniu 2022 w tej grupie absolwentów zostało pokazane w tabelce poniżej.

Tabela 5 Status edukacyjno-zawodowy absolwentów branżowych szkół I stopnia z 2021r. z województwa dolnośląskiego - w podziale na najpopularniejsze zawody [w %]

	tylko nauka		nauka i praca		tylko praca		ani praca ani nauka	
	gru.21	gru.22	gru.21	gru.22	gru.21	gru.22	gru.21	gru.22
kucharz	23	20	10	10	35	35	32	32
mechanik pojazdów samochodowych	6	7	10	11	45	55	39	39
fryzjer	16	14	14	15	40	46	29	29
sprzedawca	21	17	15	15	39	43	25	25
operator obrabiarek skrawających	14	9	20	18	42	53	25	25
ślusarz	5	5	7	7	53	60	35	35
monter zabudowy i robót wykończeniowych w budownictwie	11	10	11	9	32	43	45	45
elektryk	11	6	9	18	47	48	33	33
cukiernik	18	14	16	16	36	39	30	30
stolarz	10	7	8	15	39	51	42	42

Źródło: Opracowanie własne na podstawie raportu wojewódzkiego monitoringu losów absolwentów szkół ponadpodstawowych, IBE.

Absolwenci branżowych szkół I stopnia z województwa dolnośląskiego najczęściej uzyskiwali dyplomy zawodowe (34% ogółem, w tym: mężczyźni- 35%, kobiety- 31%). Świadczenia czeladnicze uzyskało ogółem: 29%, mężczyźni: 35%, kobiety: 36%) a certyfikat kwalifikacji ogółem 6% (5% mężczyzn i 7% kobiet). Przy czym co trzeci absolwent nie uzyskał żadnego dokumentu (34% mężczyzn, 26% kobiet) (por. Tabela 6).

Tabela 6 Uzyskiwanie dyplomów potwierdzających kwalifikacje zawodowe, świadectw czeladniczych i świadectw potwierdzających kwalifikację w zawodzie - absolwenci branżowych szkół I stopnia z 2021 r. z województwa dolnośląskiego - w podziale na najpopularniejsze zawody [w %]

	tylko świadectwo czeladnicze	dyplom zawodowy	tylko certyfikat kwalifikacji	brak certyfikatów i dyplomu
kucharz	17	39	11	33
mechanik pojazdów samochodowych	34	36	3	27
fryzjer	84	4	0	12
sprzedawca	0	61	12	27
operator obrabiarek skrawających	13	42	9	36
ślusarz	30	40	6	24
monter zabudowy i robót wykończeniowych w budownictwie	22	36	1	41
elektryk	47	2	5	46
cukiernik	36	33	8	24
stolarz	56	10	3	31

Źródło: Opracowanie własne na podstawie raportu wojewódzkiego monitoringu losów absolwentów szkół ponadpodstawowych, IBE.

Natomiast decyzję o kontynuowaniu nauki w liceach dla dorosłych w roku ukończenia szkoły, podjęło ogółem 23,4% absolwentów (30,3% kobiet i 19,9% mężczyzn) a w ramach kwalifikacyjnych kursów zawodowych naukę kontynuowało ogółem 2% absolwentów (1,1% kobiet i 2,5% mężczyzn). Szkołę branżową II stopnia wybrało ogółem 2,3% absolwentów (2% kobiet i 2,5% mężczyzn). Rok po ukończeniu szkoły (grudzień 2022) naukę w liceach dla dorosłych kontynuowało ogółem 21,7% absolwentów z roku 2021 (27,1% kobiet i 18,8% mężczyzn).

Analizując przychody należy wskazać, że w IV kwartale 2021 r. średnie miesięczne przychody absolwentów wyniosły ogółem 2 215,52zł (1 742,18zł kobiety i 2 464,02zł mężczyźni). Najlepiej zarabiali operatorzy obrabiarek skrawających - 2897.94zł. Dla porównania, średnie miesięczne przychody w całym 2022r., jakie uzyskiwali absolwenci branżowych szkół I stopnia 2 821,48zł (2 281,63 kobiety oraz 3 096,25 mężczyźni). Przy czym operatorzy obrabiarek skrawających nadal zarabiali najlepiej: 3495.24zł. Z kolei w I kwartale 2023r. średnie miesięczne przychody absolwentów branżowych szkół I stopnia wynosiły 3 653,80zł (3 111,86 kobiety i 3 897,51 mężczyźni), a najwyższy przychód uzyskali mechanicy samochodowi (4146.81zł) z minimalną przewagą nad operatorami obrabiarek skrawających.

Tabela 7 Odsetek absolwentów branżowych szkół I stopnia, zarejestrowanych jako bezrobotni [w %]

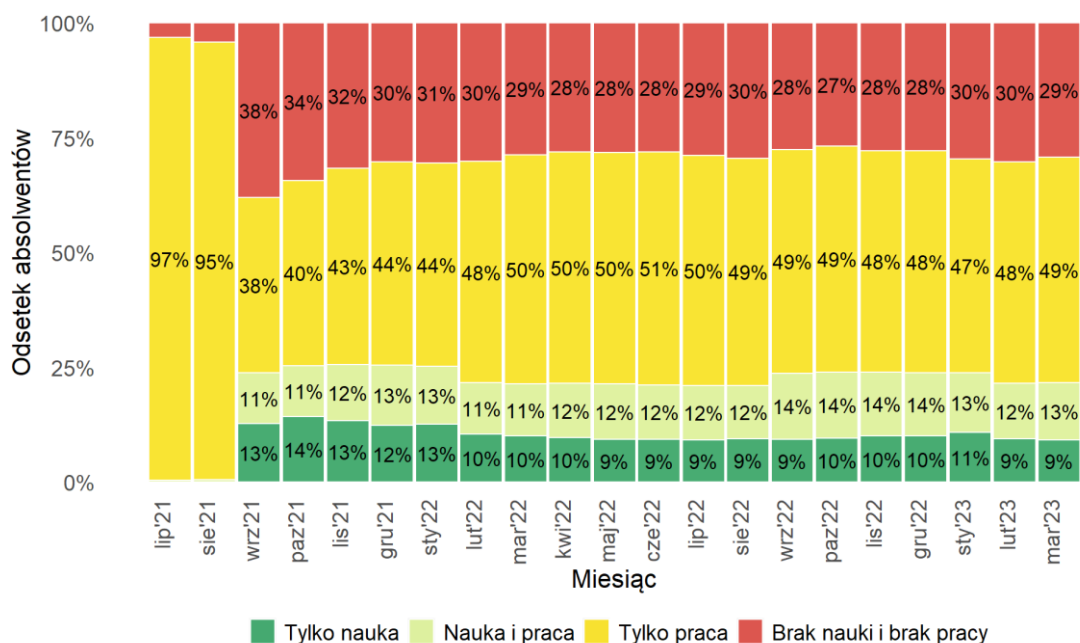
	gru.21	gru.22
kucharz	9	8
mechanik pojazdów samochodowych	16	6
fryzjer	23	15
sprzedawca	14	13
operator obrabiarek skrawających	11	2
ślusarz	4	5
monter zabudowy i robót wykończeniowych w budownictwie	7	6
elektryk	13	6
cukiernik	17	13
stolarz	17	3

Źródło: Opracowanie własne na podstawie raportu wojewódzkiego monitoringu losów absolwentów szkół ponadpodstawowych, IBE.

W analizowanej grupie bezrobocie rejestrowane w lipcu roku ukończenia szkoły wynosiło 12%. Przy czym wśród absolwentek poziom bezrobocia wynosił 17%, a rok później – 13%. Wśród mężczyzn bezrobocie w roku ukończenia szkoły wynosiło 11%, a rok później – 6% (por. Tabela 7).

4.4.1. Absolwenci branżowych szkół I stopnia, którzy kształcili się będąc pracownikami młodocianymi z 2021 r.

Wśród absolwentów, którzy kształcili się będąc pracownikami młodocianymi z 2021 r., od września roku ukończenia szkoły, 13% zajmowało się tylko nauką (w grudniu 2022 10% absolwentów tylko uczyła się). Odsetek osób uczących się i pracujących oraz tylko uczących się od września 2021r. do grudnia 2022 wzrastał, zaś odsetek absolwentów, którzy nie uczyli się i nie pracowali – zmniejszał się (por. Rysunek 111).

Rysunek 111 Status edukacyjno-zawodowy w poszczególnych miesiącach od lipca roku zakończenia nauki - absolwenci branżowych szkół I stopnia którzy kształcili się będąc pracownikami młodocianymi z 2021 r. - ogółem

Źródło: Raport wojewódzki, Monitorowanie Losów Absolwentów, IBE, 2024, s.40.

W analizowanej grupie, 9% kobiet, które kształciły się będąc pracownikami młodocianymi z 2021 r. z województwa dolnośląskiego wyłącznie uczyło się, 12% uczyło się i pracowało, 46% wyłącznie pracowało a 32% ani nie pracowało ani nie uczyło się. W grupie mężczyzn 17% wyłącznie uczyło się. 15% uczyło się i pracowało, 41% wyłącznie pracowało a 25% ani nie pracowało ani nie uczyło się. Pod koniec 2022 r., odsetek mężczyzn wyłącznie

uczących się wynosił 7%, uczących się i pracujących – 13%, wyłącznie pracujących- 53%, zaś ani nie pracowało ani nie uczyło się 27%. Wśród kobiet, w kolejnym roku 14% wyłącznie uczyło się, 15% uczyło się i pracowało, 42% wyłącznie pracowało a 28% nie uczyło się ani nie pracowało.

Tabela 8 Status edukacyjno-zawodowy absolwenci branżowych szkół I stopnia, którzy kształcili się będąc pracownikami młodocianymi z 2021r. z województwa dolnośląskiego, w podziale na najpopularniejsze zawody [%].

	tylko nauka		nauka i praca		tylko praca		ani praca ani nauka	
	gru.21	gru.22	gru.21	gru.22	gru.21	gru.22	gru.21	gru.22
kucharz	12	11	11	12	47	41	30	36
mechanik pojazdów samochodowych	7	6	10	10	48	53	35	31
fryzjer	16	15	14	15	40	46	30	24
sprzedawca	19	16	16	15	39	43	26	25
operator obrabiarek skrawających	15	11	21	19	43	51	21	18
ślusarz	1	4	8	6	59	58	32	31
tapicer	5	7	16	14	58	63	21	16
elektryk	11	3	9	20	44	47	36	30
cukiernik	23	15	19	21	38	46	19	17
stolarz	10	6	10	18	40	52	40	24

Źródło: Opracowanie własne na podstawie raportu wojewódzkiego monitoringu losów absolwentów szkół ponadpodstawowych, IBE.

Ogółem 46% absolwentów branżowych szkół I stopnia, którzy kształcili się będąc pracownikami młodocianymi z 2021r., uzyskało świadectwo czeladnicze (44% mężczyzn i 48% kobiet), dyplom zawodowy 25% (24% kobiet i 26% mężczyzn), tylko certyfikat kwalifikacji 5% (4% mężczyzn i 6% kobiet), zaś 25% (28 mężczyzn i 21% kobiet) absolwentów nie uzyskało ani dyplomu ani certyfikatu (por. Tabela 9).

Tabela 9 Uzyskiwanie dyplomów przez absolwentów branżowych szkół I stopnia, którzy kształcili się będąc pracownikami młodocianymi z 2021r. w podziale na najpopularniejsze zawody.

	świadectwo czeladnicze	dyplom zawodowy	tylko certyfikat kwalifikacji	brak certyfikatów i dyplomu
fryzjer	84	4	0	12
sprzedawca	0	62	13	26
mechanik pojazdów samochodowy ch	61	16	1	21
kucharz	40	27	8	25
ślusarz	32	38	3	27
operator obrabiarek skrawających	28	25	7	40
elektryk	55	0	6	39
cukiernik	52	21	6	21
stolarz	66	8	4	22
tapicer	5	58	2	35

Źródło: Opracowanie własne na podstawie raportu wojewódzkiego monitoringu losów absolwentów szkół ponadpodstawowych, IBE.

Absolwenci, którzy kształcili się będąc pracownikami młodocianymi z 2021 najczęściej kontynuowali naukę w ramach liceum dla dorosłych – 25,2% (36,2% kobiet i 25,2% mężczyzn). W ramach kwalifikacyjnych kursów zawodowych kształciło się 0,1% absolwentów, a w branżowych szkołach II stopnia 0,3%. W roku 2022, 23,3% (28,7% kobiet i 19,4% mężczyzn) absolwentów kontynuowało naukę w liceum dla dorosłych (por. Tabela 10).

Tabela 10 Kontynuowanie nauki przez absolwentów branżowych szkół I stopnia, którzy kształcili się będąc pracownikami młodocianymi z 2021r. [w %].

	gru.21		gru.22	
	liceum dla dorosłych	branżowa szkoła II stopnia	liceum dla dorosłych	branżowa szkoła II stopnia
fryzjer	30,3	0,3	28,2	1
sprzedawca	34,8	0,4	30,3	0,4
mechanik pojazdów samochodowych	15,6	1,1	15,1	1,1
kucharz	23,2	0	22,6	0
ślusarz	8,6	0	10,8	0
operator obrabiarek skrawających	36,1	0	30,6	0
elektryk	18,2	1,5	19,7	3%
cukiernik	42,3	0	36,5	0
stolarz	20	0	24	0
tapicer	20,9	0	20,9	0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie raportu wojewódzkiego monitoringu losów absolwentów szkół ponadpodstawowych, IBE.

Analizując przychody absolwentów branżowych szkół I stopnia, którzy kształcili się będąc pracownikami młodocianymi z 2021r. w IV kwartale roku zakończenia nauki wynosiły one średnio 2 118,32zł (2 375,40zł mężczyźni i 1 748,10zł kobiety). W podziale na zawody – najlepiej zarabiali absolwenci pracujący w zawodzie tapicera (3184.98zł). Zaś najmniej dochodowy był zawód fryzjera (średnio: 1589.95zł). Rok później, średnie miesięczne przychody z całego roku 2022 w najpopularniejszych zawodach wskazują, że nadal najlepiej wynagradzana była praca w zawodzie tapicera (3458.15zł) oraz operatora obrabiarek skrawających (3493.07zł). W tym roku najgorzej wynagradzana była praca w zawodzie sprzedawca (2480zł). W I kwartale roku 2023, najwyższe przychody przynosiła praca w zawodzie mechanika pojazdów samochodowych (4022.98zł), elektryka (3956.19zł) i ślusarza (3955.33zł).

Tabela 11 Odsetek zarejestrowanych absolwentów branżowych szkół I stopnia, którzy kształcili się będąc pracownikami młodocianymi z 2021r.

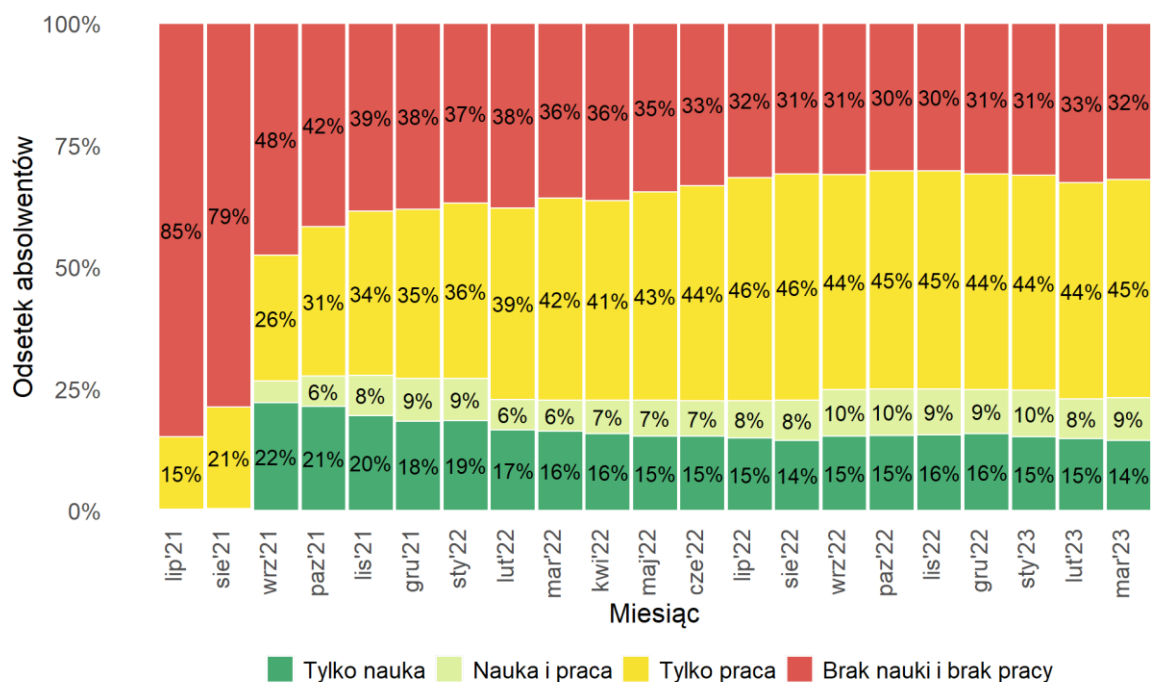
	gru.21	gru.22
fryzjer	23	15
sprzedawca	15	13
mechanik pojazdów samochodowych	20	5
kucharz	12	7
ślusarz	2	8
operator obrabiarek skrawających	8	3
elektryk	15	8
cukiernik	13	10
stolarz	18	2
tapicer	9	7

Źródło: Opracowanie własne na podstawie raportu wojewódzkiego monitoringu losów absolwentów szkół ponadpodstawowych, IBE.

Bezrobocie rejestrowane w tej grupie zmniejszyło się z poziomu 17% we wrześniu do 9% w październiku 2022r. Przy czym wśród mężczyzn jedynie 12% posiadało status bezrobotnego a wśród kobiet 19%. Rok później 6% mężczyzn i 14% kobiet miało status osoby bezrobotnej (por. Tabela 11).

4.4.2. Absolwenci branżowych szkół I stopnia, którzy kształcili się nie będąc pracownikami młodocianymi z 2021 r.

W miesiącach od lipca do września 2021 analizowani absolwenci w większości nie uczyli się ani nie pracowali. Dopiero od września zaczęła zmniejszać się ta grupa a wzrastał udział osób wyłącznie pracujących. W kolejnych miesiącach odsetek pracujących oraz pracujących i uczących się nadal wzrastał i jednocześnie zmniejszał się udział nie pracujących ani nie uczących się oraz wyłącznie uczących się (por. Tabela 12).

Rysunek 112 Status edukacyjno-zawodowy w poszczególnych miesiącach od lipca roku zakończenia nauki - absolwenci branżowych szkół I stopnia którzy kształcili się będąc pracownikami młodocianymi z 2021 r. - ogółem

Źródło: Raport wojewódzki, Monitorowanie Losów Absolwentów, IBE, 2024, s.58.

Przy czym mężczyźni częściej pracują, zaś kobiety podejmują naukę (por. Tabela 12).

Tabela 12 Status edukacyjno-zawodowy absolwentów branżowych szkół I stopnia, którzy kształcili się nie będąc pracownikami młodocianymi [w %]

	gru.21		gru.22	
	mężczyzna	kobieta	mężczyzna	kobieta
tylko uczy się	15	28	14	22
uczy się i pracuje	9	7	9	8
tylko pracuje	37	26	48	31
nie uczy się ani nie pracuje	38	38	29	38

Źródło: Opracowanie własne na podstawie raportu wojewódzkiego monitoringu losów absolwentów szkół ponadpodstawowych, IBE.

Najwięcej osób nie pracujących ani nie uczących się w grudniu 2021 kształciło się wcześniej w zawodzie pracownika pomocniczego obsługi hotelowej (71%). A najwięcej osób

uczących się kształciło się wcześniej w zawodzie magazynier-logistyk (36%), najwięcej osób pracowało i uczyło się w zawodzie operatora obrabiarek skrawających (19%), zaś największy odsetek pracujących znajdowało się w zawodzie ślusarz (63%) (por. Tabela 13).

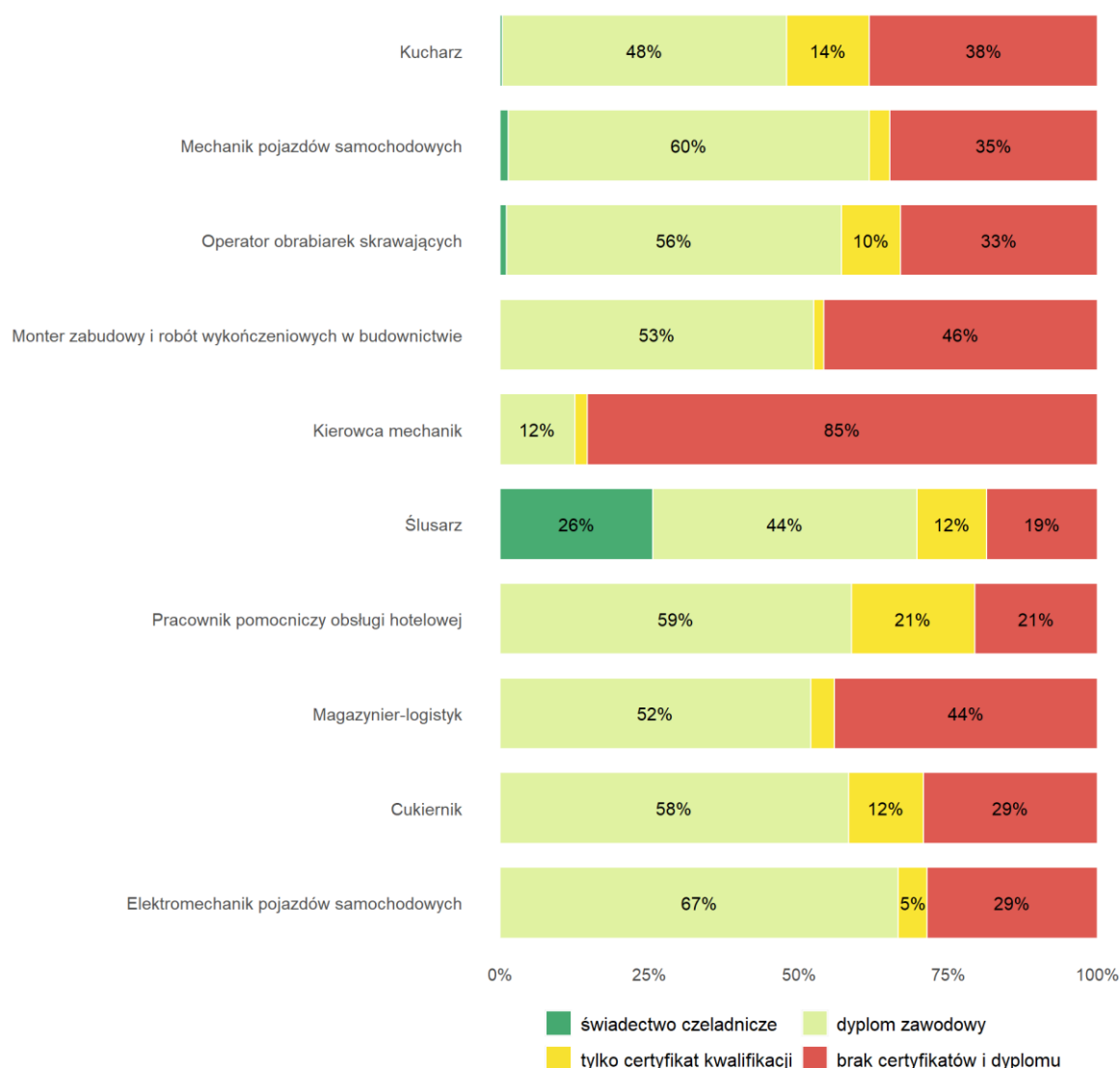
Tabela 13 Status edukacyjno-zawodowy absolwentów branżowych szkół I stopnie, którzy kształcili się nie będąc pracownikami młodocianymi z 2021 w podziale na najpopularniejsze zawody [w %].

	tylko nauka		nauka i praca		tylko praca		brak nauk i brak pracy	
	gru.21	gru.22	gru.21	gru.22	gru.21	gru.22	gru.21	gru.22
kucharz	32	27	8	8	27	31	33	34
mechanik pojazdów samochodowych	6	8	11	12	40	58	43	23
operator obrabiarek skrawających	12	8	19	18	41	54	29	21
monter zabudowy i robót wykończeniowych w budownictwie	14	15	14	8	31	41	42	36
kierowca mechanik	17	12	6	12	46	40	31	35
ślusarz	14	7	5	7	40	63	42	23
pracownik pomocniczy obsługi hotelowej	12	9	2	6	15	26	71	59
magazynier-logistyk	36	32	12	4	40	44	12	20
cukiernik	8	12	8	4	29	25	54	58
elektromechanik pojazdów samochodowych	29	19	0	5	33	52	38	24

Źródło: Opracowanie własne na podstawie raportu wojewódzkiego monitoringu losów absolwentów szkół ponadpodstawowych, IBE.

W analizowanej grupie absolwentów najczęściej uzyskiwanym dyplomem był dyplom zawodowy - 48% (49% mężczyzn i 46% kobiet). Wyłącznie certyfikat kwalifikacji uzyskało 8% absolwentów (7% mężczyzn i 11% kobiet). Świadectwo czeladnicze uzyskało 3% absolwentów (2% mężczyzn i 3% kobiet). Największy odsetek świadectw czeladniczych

wydawany był w zawodzie ślusarz (28%), największy odsetek dyplomów zawodowych wydawany był w zawodzie elektromechanik pojazdów samochodowych (67%), certyfikat kwalifikacji zawodowych najczęściej wydawany był w zawodzie pracownika pomocniczego obsługi hotelowej (59%) a brak certyfikatów i brak dyplomu w największym stopniu dotyczył zawodu kierowca mechanik (85) (por. Rysunek 113 Uzyskiwanie dyplomów potwierdzających kwalifikacje zawodowe z województwa dolnośląskiego w podziale na zawody.

Rysunek 113 Uzyskiwanie dyplomów potwierdzających kwalifikacje zawodowe z województwa dolnośląskiego w podziale na zawody.

Źródło: Raport wojewódzki, Monitorowanie Losów Absolwentów, IBE, 2024, s.64.

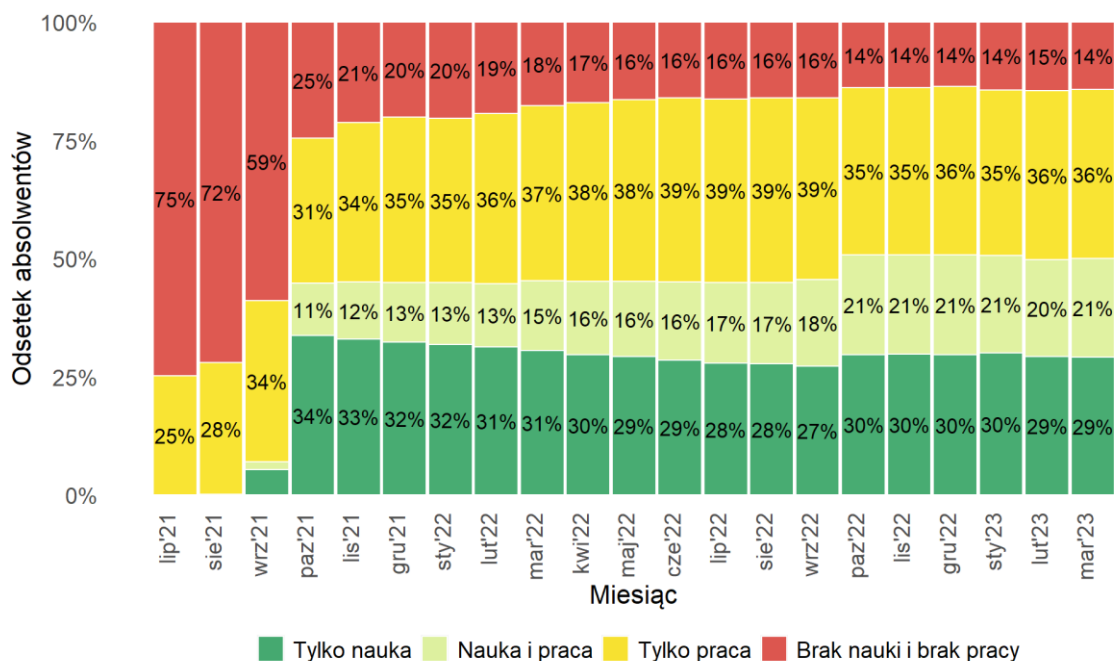
Średnie miesięczne przychody w IV kwartale 2021 r. absolwenci wynosiły 2 422,23zł (2 603,88zł mężczyźni oraz 1 716,98zł kobiety). Najwięcej zarabiał mechanik – operator

pojazdów i maszyn rolniczych (3278,87zł), najniższe wynagrodzenie osiągał cukiernik (1828,62zł). Rok później absolwenci z 2021 r. mogli liczyć na średnie wyższe przychody, tj. 2928,95zł (3170,19zł mężczyźni oraz 1998,98zł kobiety). W podziale na zawody, nadal najlepiej zarabiał mechanik – operator pojazdów i maszyn rolniczych (średnio 4114,24zł), najmniej zarabiał pracownik pomocniczy obsługi hotelowej (2034,12zł). W I kwartale 2023 najlepsze przychody uzyskał mechatronik (5535.72zł), najniższe – kucharz (2933.88zł).

Bezrobocie rejestrowane w analizowanej grupie zmniejszyło się z 11% w 2021r. do poziomu 7 % w grudniu 2022. W podziale na płeć odsetek osób bezrobotnych rozkładał się podobnie - zarejestrowanych jako bezrobotni było 10% mężczyzn i 11% kobiet. Rok później odsetek mężczyzn zarejestrowanych jako bezrobotny było 6%, zaś odsetek kobiet nie zmienił się (11%). W podziale na zawody, w roku 2021, wśród analizowanej grupy absolwentów największy odsetek bezrobotnych kształciło się w zawodzie cukiernika (25%), najmniej – w zawodzie magazyniera-logistyka (4%). Rok później, nadal 21% cukierników było zarejestrowanych jako bezrobotni, zaś nie było zarejestrowanego żadnego ślusarza.

4.5. Absolwenci techników

Absolwenci techników z roku 2021, po ukończeniu kształcenia, w okresie od lipca do września w większości ani nie pracowali, ani nie uczyli się. Od października sytuacja zmieniła się i zmniejszył się ich udział a wzrósł udział osób wyłącznie uczących się oraz uczących się i pracujących. Status osób wyłącznie pracujących był porównywalny z odsetkiem osób wyłącznie pracujących we wrześniu 2021r. (por. Rysunek 114 Status edukacyjno-zawodowy w poszczególnych miesiącach od lipca roku zakończenia nauki - absolwenci techników z 2021 r. - ogółem).

Rysunek 114 Status edukacyjno-zawodowy w poszczególnych miesiącach od lipca roku zakończenia nauki - absolwenci techników z 2021 r. - ogółem

Źródło: Raport wojewódzki, Monitorowanie Losów Absolwentów, IBE, 2024, s.77.

W obszarze wyłącznej nauki odsetki kobiet i mężczyzn wynosiły tyle samo (tj. 23%), uczyło się i pracowało 11% mężczyzn oraz 16% kobiet, tylko pracowało 37% mężczyzn oraz 33% kobiet z koleni ani nie uczyło się ani nie pracowało 21% mężczyzn i 19% kobiet. Rok później, w grudniu 2022r. wyłącznie uczyło się 29% mężczyzn i 30% kobiet, uczyło się i pracowało 20% mężczyzn i 23% kobiet, tylko pracowało 38% mężczyzn i 33% kobiet a nie pracowało i nie uczyło się 13% mężczyzn i 14% kobiet (por. Tabela 14).

Tabela 14. Status edukacyjno-zawodowy absolwentów techników z 2021r. w podziale na zawody [w %]

		technik informatyk	technik logistyk	technik ekonomista	technik hotelarstwa	technik żywienia i usług gastronomicznych	technik mechatronik	technik pojazdów samochodowych	technik mechanik	technik elektryk	technik organizacji reklamy
gru.21	tylko	44	28	39	29	22	47	17	14	22	32
gru.22	nauka	42	25	34	28	22	37	11	11	22	33
gru.21	nauka i	10	16	22	11	8	10	6	11	13	13
gru.22	praca	19	25	32	16	13	24	14	24	24	19
gru.21	tylko	27	37	28	32	43	28	53	55	42	35
gru.22	praca	28	37	24	35	44	30	60	53	44	35
gru.21	brak	19	19	12	28	27	14	24	19	23	20
gru.22	nauki i	12	13	10	21	21	10	15	12	10	14

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Raportu wojewódzki, Monitorowanie Losów Absolwentów, IBE, 2024.

Świadectwa dojrzałości uzyskało ogółem 67% absolwentów (70% mężczyzn i 61% kobiet). W podziale na zawody największy odsetek absolwentów kierunków technik ekonomista i technik mechatronik uzyskuje świadectwo dojrzałości (po 84%). Najmniejszy odsetek uzyskania świadectwa dojrzałości cechuje zawód technika żywienia i usług gastronomicznych (39%). Dyplom potwierdzający kwalifikacje zawodowe ogółem uzyskało 57% absolwentów techników z roku 2021 (54% mężczyzn i 62% kobiet). Tylko certyfikat kwalifikacji zawodowej uzyskało 28% absolwentów techników (28% mężczyzn i 27% kobiet). Największy odsetek dyplomów zawodowych uzyskują absolwenci kierunku technik logistyk, największy odsetek kwalifikacji zawodowych uzyskują absolwenci kierunku technik pojazdów samochodowych.

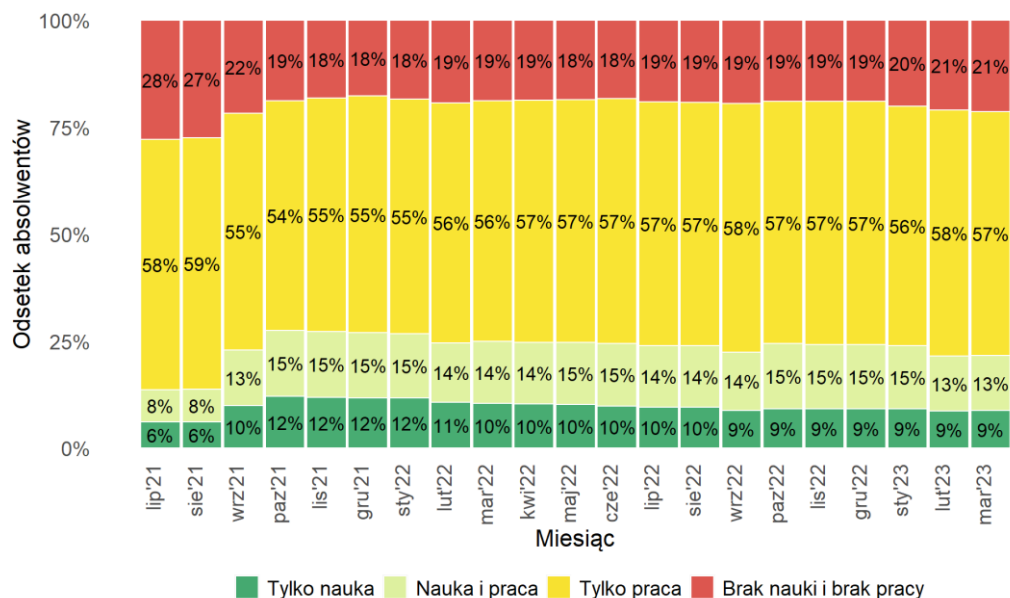
Absolwenci techników z roku 2021, w roku ukończenia nauki, kontynuowali naukę najczęściej na studiach – 37,1% (34,8% kobiet i 38,7% mężczyzn), w szkołach policealnych 8% (13,7% kobiet i 4,1% mężczyzn). Natomiast kwalifikacyjne kursy zawodowe były najmniej popularną formą kontynuowania nauki – 0,2% absolwentów (zarówno kobiety jak i mężczyźni – 0,2%). Rok później żaden absolwent technikum z 2021r. nie kontynuował nauki w ramach kwalifikacyjnych kursów zawodowych, w szkołach policealnych, kontynuowało naukę 9,3% (14,9% kobiet i 5,5% mężczyzn). Studia pozostały najpopularniejszą formą kontynuowania nauki – w grudniu 2022r. – 42,7% (40,1% kobiet i 44,5% mężczyzn).

Średnie miesięczne przychody w IV kwartale 2021 r. wynosiły 2709,04zł (2 920,47 mężczyźni i 2 414,45 kobiety) a rok później 392,93zł (3 718,08zł mężczyźni i 2 924,86zł kobiety). W podziale na zawody, największe przychody osiągnął technik mechatronik, zarówno w roku 2021 (3361,96zł) jak i w 2022 (4465,86zł) oraz w pierwszym kwartale roku 2023 (średnio 5500,96zł). Zaś w I kwartale 2023r. średnie przychody wynosiły 4 240,23zł (4 644,71zł mężczyźni i 3 629,70zł kobiety).

Status bezrobotnego w grudniu 2021r. posiadało 8% mężczyzn i 10% kobiet, rok później liczby te zmniejszyły się – 4% mężczyzn i 5% kobiet. Największy odsetek zarejestrowanych osób bezrobotnych w 2021r. ukończyło kształcenie w zawodzie technika ekonomisty (14%). Najmniej zaś w kierunku technik organizacji reklamy (5%). Rok później również wśród absolwentów kierunku technik ekonomista odsetek osób zarejestrowanych jako bezrobotne był najwyższy (5%), najniższy wśród absolwentów zawodów technik mechanik i technik mechatronik (po 2%).

4.6. Absolwenci szkół policealnych z 2021r.

Absolwenci szkół policealnych to grupa, w której największy odsetek absolwentów jest zatrudnionych (od września 2021 do grudnia 2022 odsetek wynosił od 55% do 57%). Od września 2021 wyłącznie naukę podjęło około 10% absolwentów, naukę i pracę podjęło 14% (por. Rysunek 115).

Rysunek 115 Status edukacyjno-zawodowy w poszczególnych miesiącach od lipca roku zakończenia nauki – absolwenci szkół policealnych z 2021 r. z województwa dolnośląskiego - ogółem

Źródło: Raport wojewódzki, Monitorowanie Losów Absolwentów, IBE, 2024, s.97.

W podziale na płeć, w grudniu roku ukończenia szkoły, wyłącznie uczyło się 12% absolwentek, naukę z pracą łączyło 16% zaś 54% wyłącznie pracowała. Ani nauki ani pracy nie podjęło 17% kobiet a wśród absolwentów 18% nie pojęło żadnej nauki ani pracy. Wyłącznie pracą zajmowało się 60% absolwentów, 12% pracowało i uczyło się z kolei tylko 12% absolwentów tylko się uczyło. Rok później, 8% mężczyzn tylko się uczyło, 11% uczyło się i pracowało zaś 60% tylko pracowało. Wówczas też ani nie pracowało ani nie uczyło się 21% mężczyzn i 15% kobiet a wyłącznie pracą zajmowało się 65% kobiet, pracą i naukę 16%, tylko pracą 10% kobiet.

W podziale na zawody, największy odsetek wyłącznie uczących się absolwentów można było znaleźć wśród absolwentów zawodu technik masażysta. Największy odsetek absolwentów szkół policealnych w zawodzie technik sterylizacji medycznej (23%) uczyli się i pracowali. Największy odsetek osób wyłącznie pracujących można było odnotować wśród

absolwentów kierunku technik bezpieczeństwa i higieny pracy (61%). Największy odsetek osób nie uczących się i nie pracujących można było znaleźć wśród absolwentów kierunku technik masażysta. W grudniu 2022, największy odsetek osób tylko uczących się było absolwentami kształcenie w zawodzie technik masażysta (20%), największy procent osób uczących się i pracujących było absolwentami w zawodzie opiekunka dziecięca (21%), największy odsetek osób wyłącznie pracujących ukończyło kształcenie w zawodzie technik bezpieczeństwa i higieny pracy. Największy odsetek osób wyłącznie pracujących kształcił się w zawodzie opiekun medyczny (26%).

Dyplom potwierdzający kwalifikacje zawodowe uzyskało 64% absolwentów (46% mężczyzn i 70% kobiet) z kolei 2% absolwentów (1% mężczyzn i 2% kobiet) uzyskuje tylko certyfikat kwalifikacji zawodowych. Pozostałe 34% absolwentów (53% mężczyzn i 28% kobiet) nie uzyskało ani certyfikatu ani dyplomu.

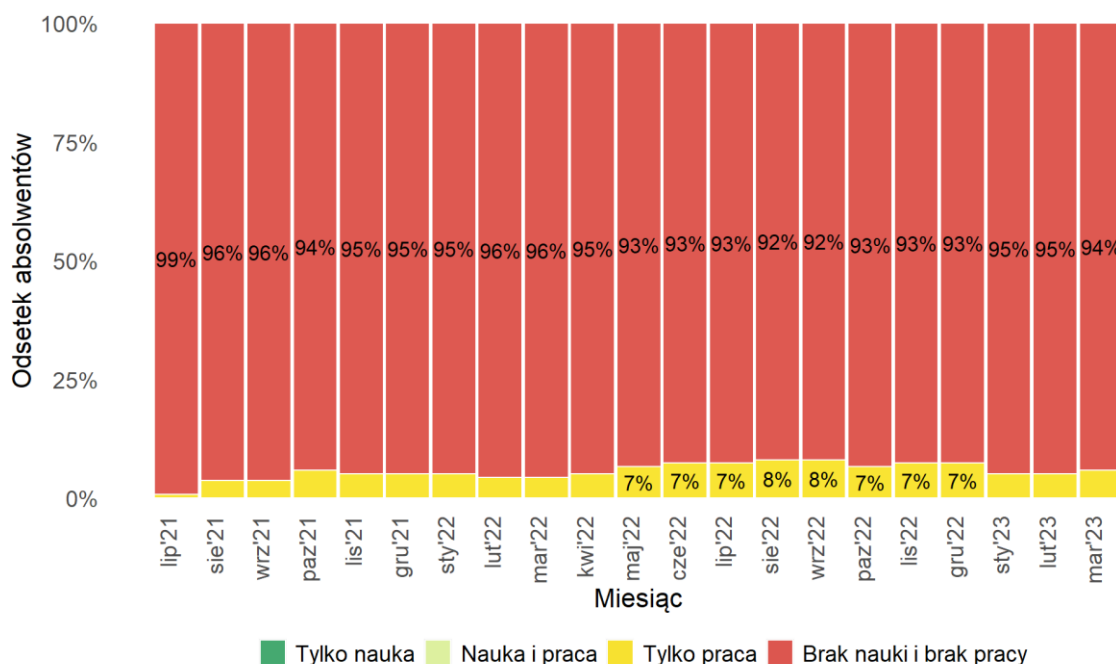
Absolwenci szkół policealnych z roku 2021 najczęściej kontynuowali naukę w szkołach policealnych – 20% (16,7% mężczyzn i 21,8% kobiet) oraz 7,2% na studiach (7,6% kobiet i 6,1% mężczyzn). W ramach kwalifikacyjnych kursów zawodowych kształciło się 0,4% absolwentów szkół policealnych z 2021r. (0,3 mężczyzn i 0,4% kobiet). Rok później, w grudniu 2022 największy odsetek absolwentów kontynuowało naukę w szkołach policealnych (17,1% kobiet i 13,2% mężczyzn; ogółem: 16,1%) i na studiach (9,6% kobiet i 7,1% mężczyzn; ogółem: 8,9%).

Bezrobocie rejestrowane w analizowanej grupie absolwentów, w roku ukończenia nauki, w podziale na płeć, stanowiło 5% wśród kobiet oraz 4% wśród mężczyzn. Rok później w przypadku obu płci odsetek zmniejszył się o 1%. Największy odsetek osób zarejestrowanych jako bezrobotni, w podziale na zawody, znajdował się wśród terapeutów zajęciowych (11%), najmniejszy – wśród absolwentów kształcących się w zawodzie opiekuna medycznego. Rok później, w roku 2022, ponownie w zawodzie terapeuty zajęciowego był największy odsetek osób zarejestrowanych jako bezrobotni, najmniejszy odsetek osób zarejestrowanych jako bezrobotni znajdowało się w zawodzie opiekuna medycznego i florysty (2%).

4.7. Absolwenci szkół specjalnych przygotowujących do pracy z 2021r.

Absolwenci szkół specjalnych, przysposabiających do pracy z 2021r. znajdowali się w dwóch statusach edukacyjno-zawodowych: albo wyłącznie pracowali albo nie pracowali ani nie uczyli się, przy czym odsetek w tej drugiej grupie jest zdecydowanie wyższy (por. Rysunek 116 Status edukacyjno-zawodowy w poszczególnych miesiącach od lipca roku zakończenia nauki –

absolwenci szkół specjalnych przysposabiających do pracy z 2021 r. z województwa dolnośląskiego - ogółem).

Rysunek 116 Status edukacyjno-zawodowy w poszczególnych miesiącach od lipca roku zakończenia nauki – absolwenci szkół specjalnych przysposabiających do pracy z 2021 r. z województwa dolnośląskiego - ogółem

Źródło: Raport wojewódzki, Monitorowanie Losów Absolwentów, IBE, 2024, s.115.

W podziale na płeć, w roku ukończenia nauki zarówno 5% kobiet jak i 5% mężczyzn tylko pracowało, zaś odsetek osób nie pracujących i nie uczących się w przypadku obu płci wynosił 95%. Rok później odsetek osób pracujących wzrósł i wynosił 8% mężczyzn i 7% kobiet.

Średnie przychody absolwentów szkół specjalnych z roku 2021, w roku ukończenia szkoły, wynosiły 1 267,18zł (1 220,20zł mężczyźni i 306,33zł kobiety), rok później średnie dochody ogółem wynosiły 1 623,68zł (2 038,79zł mężczyźni i 1 250,08zł kobiety). W pierwszym kwartale 2023r. średnie przychody tych absolwentów wyniosły już 2 049,80zł (2 062,33zł mężczyźni i 2 031,00zł kobiety).

Odsetek absolwentów szkół specjalnych przygotowujących do pracy z roku 2021, zarejestrowanych jako bezrobotni wynosił w podziale na płeć wynosił 3% u mężczyzn i 5% u kobiet. Rok później odsetek wynosił 5% wśród mężczyzn i 8% u kobiet.

4.8. Podsumowanie

Absolwenci szkół ogólnokształcących częściej łączą naukę z pracą w porównaniu z wynikami krajowymi. Absolwenci-mężczyźni na Dolnym Śląsku częściej zdają maturę i częściej kontynuują naukę na studiach w porównaniu do wyników krajowych. Dolnośląscy absolwenci zarabiają również średnio lepiej niż wskazuje średnia krajowa – w grudniu roku ukończenia szkoły różnica między dochodami dolnośląskich absolwentów a średnią krajową wynosi prawie 200zł.

Absolwenci szkół ponadpodstawowych dla dorosłych wypadają średnio nieco gorzej aniżeli wskazuje średnia krajowa – rzadziej kontynuują naukę, rzadziej uzyskują świadectwo dojrzałości. Uzyskują jednak wyższe przychody aniżeli średnia krajowa.

Absolwenci branżowych szkół I stopnia nieco częściej aniżeli średnie krajowe wyniki wskazują, po ukończeniu szkoły podejmują pracę i uczą się dalej lub wyłącznie pracują. Dolnośląscy absolwenci zdecydowanie częściej podejmują dalszą naukę w liceach dla dorosłych i na kwalifikacyjnych kursach zawodowych. Podobnie jak absolwenci szkół ponadpodstawowych dla dorosłych, zarabiają nieco lepiej aniżeli wskazuje średnia krajowa. Losy absolwentów branżowych szkół I stopnia, którzy kształcili się będąc pracownikami młodocianymi z 2021 r., są zbliżone do średnich krajowych – struktura kontynuowania nauki lub wybór zatrudnienia odpowiada średniej krajowej. Przy czym dolnośląscy absolwenci kontynuują naukę raczej w liceach dla dorosłych aniżeli w branżowych szkołach II stopnia. Ponownie przychody dolnośląskich absolwentów są nieznacznie wyższe aniżeli średnie krajowe przychody absolwentów.

Absolwenci branżowych szkół I stopnia, którzy kształcili się nie będąc pracownikami młodocianymi z 2021 r. z Dolnego Śląska częściej uczą się i pracują lub wyłącznie pracują w porównaniu do średniej w kraju. Częściej też uzyskują świadectwa czeladnicze oraz certyfikaty kwalifikacji, częściej również kończą szkołę bez certyfikatu czy dyplomu, a tym samym rzadziej aniżeli średnia krajowa uzyskują dyplom zawodowy, przy czym ich zarobki są wyższe.

Absolwenci techników częściej podejmują wyłącznie pracę, częściej uczą się i pracują, ale rzadziej wyłącznie się uczą w porównaniu do średniej krajowej. Nieco rzadziej uzyskują świadectwo dojrzałości, podobnie dyplom zawodowy. Zdecydowanie częściej aniżeli średnio w kraju, uzyskują tylko certyfikaty kwalifikacji. Przychody absolwentów techników z Dolnego Śląska są wyższe od średniej w kraju o około 300zł.

Absolwenci szkół policealnych 2021r. z Dolnego Śląska częściej podejmują pracę, rzadziej wybierają łączenie pracy i nauki lub samą naukę. Na podobnym poziomie jak średnia

krajowa układa się uzyskiwanie dyplomów potwierdzających uzyskanie kwalifikacji w zawodzie. Również ta grupa absolwentów zarabia lepiej aniżeli średnia.

Absolwenci szkół specjalnych przysposabiających do pracy na Dolnym Śląsku nie podejmują nauki, czym różnią się od średniej w kraju, gdzie 2% absolwentów tego typu szkół kontynuuje wyłącznie naukę. W podobnym procencie, jak średnia w kraju, dolnośląscy absolwenci podejmują pracę. Jednak w przeciwieństwie do pozostałych grup absolwentów, zarabiają mniej aniżeli wynosi średnia krajowa.

Podsumowanie

Zmniejszająca się liczba ludności tak w przeszłości, jak i prognozowana pozwala na wskazanie dwóch dominujących trendów, które w sposób pośredni i bezpośredni będą kształtowały polityki edukacyjnej w poszczególnych regionach województwa dolnośląskiego:

- ❖ ogólny spadek liczby ludności będzie wpływał na zmniejszające się zapotrzebowania na placówki edukacyjne, problemy z finansowaniem systemu edukacji, spadek zatrudnienia wśród nauczycieli;
- ❖ nierównomierny spadek liczby ludności w przestrzeni województwa dolnośląskiego zwiększać będzie nierówności w rozwoju infrastruktury edukacyjnej, w tym
 - (1) problemy w zagospodarowaniu infrastruktury edukacyjnej w obszarach depopulacyjnych,
 - (2) wzrastającej odległości, jaką dzieci będą pokonywać, aby dotrzeć do szkoły,
 - (3) pogorszenie dostępu do edukacji w obszarach przygranicznych województwa,
 - (4) problemy z zapewnieniem specjalistów w szkołach wyludniających się regionów przygranicznych,
 - (5) koncentracja wysokiej jakości kadry nauczycielskiej w większych miastach,
 - (6) zwiększenie kosztów organizacji transportu publicznego,
 - (7) ograniczone możliwości rozwijania programów lokalnych, takich jak zajęcia pozalekcyjne.

A zatem zmniejszająca się liczba ludności w województwie stawia przed systemem edukacji wyzwania związane z reorganizacją szkół, dostosowaniem finansowania i oferty edukacyjnej oraz redukcją nierówności regionalnych. Jednocześnie otwiera perspektywę na rozwój nowych form edukacji, szczególnie dorosłych i osób starszych, co może przeciwdziałać niektórym negatywnym skutkom demograficznym.

Z kolei różnice w skali regionalnej w województwie dolnośląskim, związane z jednoczesnym wzrostem liczby ludności w niektórych regionach województwa i jej spadkiem w innych, doprowadzą do konieczności zróżnicowanego podejścia do planowania i organizacji edukacji.

Szybko rozwijające się obszary wymagają rozbudowy infrastruktury edukacyjnej i dostosowania do rosnących potrzeb, podczas gdy regiony z depopulacją muszą radzić sobie z

wyzwaniami wynikającymi z niewykorzystanej infrastruktury i ograniczonego dostępu do kadry nauczycielskiej.

W kontekście rozwoju edukacji należy pamiętać, że migracje będą generować wyzwania w zakresie:

- ❖ migracje wewnętrzne, szczególnie napływ ludności do większych miast i obszarów podmiejskich, będą prowadzić do zwiększenia się liczby dzieci w placówkach edukacyjnych, szczególnie w gminach graniczących z Wrocławiem;
- ❖ migracje z terenów wiejskich do miast przyczyniają się do spadku liczby uczniów w szkołach wiejskich, co z kolei wymuszać będzie zamknięcia lub łączenia szkół wiejskich z powodu niewystarczającej liczby uczniów; wydłużanie czasu dojazdu dzieci do najbliższej placówki edukacyjnej; ograniczać może dostępność do zajęć dodatkowych na obszarach wiejskich;
- ❖ wzrostu w województwie dolnośląskim liczby dzieci z rodzin imigrantów, szczególnie z Ukrainy, co w efekcie wymuszać będzie m.in. konieczność dostosowania systemu edukacji do potrzeb dzieci nieznających języka polskiego, tworzenie oddziałów przygotowawczych dla uczniów - cudzoziemców, wzrost zapotrzebowania na nauczycieli języka polskiego jako obcego oraz asystentów międzykulturowych, itp.
- ❖ Zróżnicowania kulturowego w szkołach, co z kolei wymagać będzie rozwijania kompetencji międzykulturowych;
- ❖ Dzieci z rodzin migracyjnych często zmagają się z trudnościami adaptacyjnymi w nowych środowiskach, a zatem wzrosną wyzwania w zakresie integracji społecznej i kulturowej czy potrzeby dodatkowego wsparcia psychologiczno-pedagogicznego;
- ❖ Migracji wewnętrznych - migracje kadry nauczycielskiej, zwłaszcza z małych miejscowości do dużych miast lub poza region, mogą wpłynąć na dostępność wykwalifikowanej kadry pedagogicznej, co może warunkować powstawianie trudności w obsadzaniu etatów w szkołach na terenach wiejskich i peryferyjnych czy wzrost konkurencji o wykwalifikowanych nauczycieli w dużych miastach;
- ❖ Wzrostu zapotrzebowania na edukację dorosłych, w tym potrzebę rozwoju kursów językowych oraz szkoleń zawodowych dla imigrantów; potrzebę rozbudowy systemu edukacji ustawicznej i pozaformalnej

- ❖ Zróżnicowanie potrzeb edukacyjnych, a w tym konieczność dostosowania programów nauczania do potrzeb lokalnych i różnorodności uczniów czy rosnącym wzrostem zainteresowania dwujęzycznym nauczaniem w szkołach.

Migracje wywierają i będą wywierać wielowymiarowy wpływ na edukację w województwie dolnośląskim, zarówno w zakresie infrastruktury, jak i programów nauczania oraz pracy kadry nauczycielskiej. W obliczu rosnącej różnorodności oraz zróżnicowanego rozkładu migrującej ludności konieczne jest podejmowanie działań integrujących rozwój infrastruktury edukacyjnej w dynamicznie rozwijających się regionach oraz wsparcie dla uczniów z rodzin migracyjnych, szczególnie w kontekście ich adaptacji i integracji społecznej.

WYCHOWANIE PRZEDSZKOLNE

WNIOSKI	WYZWANIA	REKOMENDACJE
Spadek liczby dzieci: - Proгноzy demograficzne wskazują na niewielki, ale zauważalny spadek liczby dzieci w wieku 3–6 lat, co wpłynie na zapotrzebowanie na miejsca w przedszkolach. - Obszary wiejskie i peryferyjne będą szczególnie dotknięte depopulacją, co może prowadzić do nierentowności przedszkoli. Zróźnicowanie przestrzenne: - Gminy podmiejskie Wrocławia wykazują wzrost liczby dzieci. - Południowe i zachodnie powiaty województwa doświadczają spadku liczby dzieci, co może wymusić łączenie lub zamykanie placówek. Proces suburbanizacji: - Migracje wewnętrzne, szczególnie do gmin sąsiadujących z Wrocławiem, zwiększają presję na lokalne przedszkola.	Dostosowanie infrastruktury: - Konieczność rozbudowy/modernizacji przedszkoli w rejonach wzrostu demograficznego oraz reorganizacji sieci placówek w regionach depopulacyjnych. Zasoby kadrowe: - Niedobory nauczycieli wychowania przedszkolnego w regionach wiejskich mogą utrudnić utrzymanie jakości edukacji. Integracja migracyjna: - Napływ dzieci z rodzin migracyjnych zwiększa potrzebę programów wsparcia, takich jak nauka języka polskiego i integracja kulturowa. Zróźnicowane potrzeby społeczności lokalnych: - Wymagania mieszkańców obszarów wiejskich i miejskich różnią się, co wymaga elastycznego podejścia w planowaniu oferty przedszkolnej.	Rozwój infrastruktury przedszkolnej w rejonach wzrostu demograficznego: - Budowa nowych/modernizacja placówek w gminach podmiejskich Wrocławia. - Inwestycje w mobilne lub modułowe formy edukacji przedszkolnej, szczególnie w dynamicznie rozwijających się gminach. Optymalizacja sieci placówek na obszarach wiejskich: - Łączenie placówek lub tworzenie przedszkoli wielozadaniowych, które mogą pełnić dodatkowe funkcje edukacyjne i społeczne. Wsparcie kadrowe: - Programy motywacyjne dla nauczycieli, w tym dodatki finansowe i mieszkalne w regionach z niedoborem kadr. - Rozwój zdalnych form edukacji i szkoleń dla nauczycieli z obszarów wiejskich. Integracja dzieci z rodzin migracyjnych: - Wdrożenie specjalistycznych programów nauczania języka polskiego jako obcego. - Zatrudnienie asystentów kulturowych i psychologów wspierających adaptację dzieci. Monitorowanie potrzeb demograficznych: - Regularna aktualizacja danych o liczbie dzieci w wieku przedszkolnym w poszczególnych gminach. - Elastyczne planowanie sieci przedszkoli w oparciu o zmieniające się trendy demograficzne.

SZKOLNICTWO PODSTAWOWE

WNIOSKI	WYZWANIA	REKOMENDACJE
Spadek liczby dzieci w wieku szkolnym (7-14 lat): • Obserwowany i prognozowany spadek liczby dzieci w tej grupie wiekowej do 2055 roku wskazuje na konieczność racjonalizacji sieci szkół podstawowych. • Największe spadki przewiduje się na terenach wiejskich i peryferyjnych. Różnice regionalne: • Gminy podmiejskie Wrocławia oraz powiat wrocławski wykazują wzrost liczby dzieci w wieku szkolnym z uwagi na suburbanizację. • Regiony południowe i zachodnie, szczególnie gminy wiejskie, doświadczają depopulacji, co prowadzi do zmniejszenia liczby uczniów w szkołach. Proces suburbanizacji: • Migracje wewnętrzne prowadzą do presji na	Dostosowanie sieci szkół do zmian demograficznych: • Nierównomierne rozmieszczenie dzieci w wieku szkolnym wymaga zamykania lub łączenia szkół w obszarach depopulacyjnych oraz rozbudowy infrastruktury w regionach o wzroście liczby dzieci. Zapewnienie dostępności edukacji na terenach wiejskich: • Ograniczona liczba dzieci w niektórych gminach może prowadzić do trudności z dostępem do placówek edukacyjnych. Niedobory kadrowe: • Problemy z dostępnością wykwalifikowanych nauczycieli w regionach wiejskich mogą obniżyć jakość edukacji. Integracja migracyjna: • Wzrost liczby dzieci z rodzin migracyjnych, szczególnie w rejonach Wrocławia, wymaga dodatkowego wsparcia w nauce języka polskiego i adaptacji kulturowej. Transport szkolny: • W regionach o niskiej gęstości zaludnienia konieczne jest zapewnienie sprawnego	Reorganizacja sieci szkół podstawowych: • Konsolidacja placówek w regionach o dużym spadku liczby uczniów. • Rozwój szkół wielozadaniowych, łączących funkcje edukacyjne i społeczne, szczególnie w gminach wiejskich. Rozwój infrastruktury edukacyjnej w regionach wzrostu demograficznego: • Budowa nowych szkół w gminach graniczących z Wrocławiem. • Modernizacja istniejących placówek, aby sprostać rosnącemu zapotrzebowaniu na miejsca. Wsparcie kadrowe: • Programy motywacyjne dla nauczycieli pracujących w szkołach na terenach wiejskich, np. dodatki finansowe, szkolenia i wsparcie mieszkaniowe. • Tworzenie elastycznych harmonogramów pracy w placówkach o małej liczbie uczniów. Integracja dzieci z rodzin migracyjnych: • Rozwój programów nauczania języka polskiego jako obcego. • Zatrudnianie asystentów kulturowych i psychologów szkolnych w celu wsparcia integracji uczniów.

infrastrukturę edukacyjną w rejonach wzrostu liczby dzieci, szczególnie wokół Wrocławia. Starzenie się ludności: Zmniejszenie liczby dzieci w wieku szkolnym prowadzi do niewykorzystania potencjału istniejącej infrastruktury edukacyjnej w regionach dotkniętych depopulacją.	transportu dla uczniów do szkół oddalonych od miejsca zamieszkania.	Zapewnienie dostępności edukacji w regionach peryferyjnych: - Wsparcie finansowe dla gmin w utrzymaniu szkół w regionach o niskiej liczbie uczniów. - Ulepszanie systemów transportu szkolnego, szczególnie na terenach wiejskich i o rozproszonej zabudowie. Monitoring demograficzny: - Regularne aktualizowanie danych dotyczących liczby dzieci w wieku szkolnym oraz analiza ich rozmieszczenia na poziomie gmin i powiatów. - Planowanie długoterminowe z uwzględnieniem prognoz demograficznych do 2055 roku.
---	--	--

SZKOLNICTWO PONADPODSTAWOWE

WNIOSKI	WYZWANIA	REKOMENDACJE
Spadek liczby młodzieży w wieku 15-18 lat: - Prognozy demograficzne wskazują na spadek liczby młodzieży w wieku szkolnym (15-18 lat), co będzie szczególnie widoczne w regionach wiejskich i peryferyjnych. - Wzrost liczby młodzieży prognozowany jest jedynie w powiecie wrocławskim i w sąsiednich gminach, co wynika z procesów suburbanizacyjnych.	Dostosowanie infrastruktury szkolnej do zmieniającej się liczby uczniów: Nierównomierne rozłożenie młodzieży w regionie prowadzi do konieczności zamykania lub łączenia placówek w regionach depopulacyjnych.	Reorganizacja sieci szkolnictwa ponadpodstawowego: - Łączenie placówek w regionach o spadku liczby uczniów. - Wdrażanie szkół wielozadaniowych, które mogą pełnić również funkcje edukacyjne dla dorosłych (np. kursy zawodowe). Rozwój infrastruktury w regionach o wzroście liczby młodzieży: - Budowa nowych/modernizacja szkół średnich w gminach podmiejskich Wrocławia i rozwój istniejących placówek w obszarach miejskich. - Modernizacja szkół technicznych i zawodowych, aby dostosować je do nowoczesnych standardów edukacyjnych. Rozwijanie szkolnictwa zawodowego i technicznego:

Nierównomierne rozmieszczenie młodzieży: • Depopulacja w południowych i zachodnich powiatach województwa prowadzi do zmniejszenia liczby uczniów, co może skutkować niewykorzystaniem infrastruktury szkolnej. Zmieniające się potrzeby rynku pracy: • Spadająca liczba młodzieży w szkołach technicznych i zawodowych wymaga dostosowania oferty edukacyjnej do zmieniających się wymagań rynku pracy. Znaczenie migracji: • Migracje wewnętrzne i napływ młodzieży do większych miast generują presję na rozwój infrastruktury szkolnej w obszarach miejskich, zwłaszcza wokół Wrocławia. Starzenie się kadry nauczycielskiej: • Starzejąca się populacja wpływa na dostępność i jakość kadry nauczycielskiej w regionie.	Dostosowanie oferty edukacyjnej do potrzeb rynku pracy: • Potrzeba rozwijania szkolnictwa zawodowego i technicznego w celu zaspokojenia potrzeb lokalnych przedsiębiorstw. Niedobór kadry pedagogicznej: • Problemy z zatrudnieniem wykwalifikowanych nauczycieli w regionach wiejskich i peryferyjnych mogą negatywnie wpłynąć na jakość edukacji. Integracja młodzieży migracyjnej: • Wzrost liczby uczniów z rodzin migracyjnych wymaga dodatkowego wsparcia w zakresie nauki języka polskiego i adaptacji do lokalnego systemu edukacji.	• Współpraca z lokalnymi przedsiębiorstwami w celu dostosowania oferty edukacyjnej do potrzeb rynku pracy. • Wdrożenie systemów dualnego kształcenia, łączącego naukę w szkole z praktyką zawodową. Wsparcie kadrowe: • Programy motywacyjne dla nauczycieli, szczególnie w regionach wiejskich i peryferyjnych (np. dodatki finansowe, mieszkania służbowe, szkolenia). • Zachęty dla młodych nauczycieli do podejmowania pracy w mniej zaludnionych regionach. Integracja uczniów migracyjnych: • Tworzenie programów wsparcia językowego dla uczniów, którzy przybyli z innych krajów. • Zatrudnianie asystentów kulturowych i psychologów wspierających integrację społeczną i edukacyjną. Monitorowanie demograficzne: • Regularna analiza danych demograficznych i prognoz liczby młodzieży na poziomie gmin i powiatów. • Planowanie infrastruktury szkolnej w oparciu o prognozy demograficzne i trendy migracyjne. Rozwój programów edukacji ustawicznej: • Wykorzystanie infrastruktury szkolnictwa ponadpodstawowego w regionach o malejącej liczbie uczniów na potrzeby edukacji dorosłych.
---	--	---

Bibliografia

Biegańska J. (2013). Rural areas in Poland from a demographic perspective. *Bulletin of Geography. Socio-economic Series*, 20: 7–22.

Biegańska J. (2019). *Spoleczno-geograficzny wymiar przemian stref podmiejskich w Polsce*. Toruń: Wydawnictwo Naukowe UMK.

Brezdeń, P., Górecka, S., & Tomczak, P. (2010). Analiza systemu edukacji w świetle zmian demograficznych i społecznych regionu. Określenie zapotrzebowania na edukację na różnych poziomach w regionie w świetle prognoz demograficznych i społecznych.

Brezdeń, P., Górecka, S., & Tomczak, P. (2012). *Edukacja i rynek pracy Dolnego Śląska na tle uwarunkowań demograficznych*. Instytut Geografii i Rozwoju Regionalnego Uniwersytetu Wrocławskiego.

Brezdeń, P., & Szmytkie, R. (2017). Procesy koncentracji działalności przemysłowej w strefie podmiejskiej na przykładzie Dolnego Śląska. *Prace Komisji Geografii Przemysłu Polskiego Towarzystwa Geograficznego*, 31(2), 56-74.

Federowicz, M., & Sitek, M. (2011). *Raport o stanie edukacji 2010. Społeczeństwo w drodze do wiedzy*. Instytut Badań Edukacyjnych.

Górecka, S., Szmytkie, R., & Maleszka, W. (2016). Prognoza demograficzna dla obszarów wiejskich województwa dolnośląskiego do 2020 r. *Studia Obszarów Wiejskich*, 41, 199-207.

Grzelak-Kostulska, E. (2016). *Seniorzy w Polsce w świetle procesów modernizacyjnych*. Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Mikołaja Kopernika.

Heffner, K. (2023). Funkcjonowanie układów miejskich i ewolucja zagospodarowania przestrzeni miast. W: D. Rynio, A. Zakrzewska-Półtorak (red.), *Przestrzeń i regiony w nowoczesnej gospodarce. Księga jubileuszowa dedykowana Profesorowi Stanisławowi Korenikowi* (s. 40-63). Wrocław: Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu.

Humienny G., Kłobuszewska M., Płachecki T., Płatkowski B., Sitek M., Stasiowski J., Żółtak T. (2023) „Raport analityczny. Wyniki monitoringu karier absolwentów szkół ponadpodstawowych i ponadgimnazjalnych. Absolwenci z lat 2020 i 2021”

IBE, (2023). Raport wojewódzki z monitoringu karier absolwentów szkół ponadpodstawowych i ponadgimnazjalnych, którzy ukończyli kształcenie w województwie dolnośląskim w roku szkolnym 2020/2021.

Jurczak-Morris, M., Mikiewicz, P., & Barzak, J. (2022). Wyłaniająca się nowa kultura szkoły wraz z jej potencjalnymi konsekwencjami w kontekście edukacji zdalnej w czasie pandemii COVID-19?. *Youth in Central and Eastern Europe*, 9(13), 31-36.

Kotowska, I. E. (2021). Zmiany demograficzne w Polsce–jakie wyzwania rozwojowe przyniosą. *Fundacja im. Stefana Batorego*.

Krzysztofik R., Szmytkie R., 2011, *Studia nad procesami i strukturami osadniczymi sieci miast Polski Południowej*, Prace Wydziału Nauk o Ziemi Uniwersytetu Śląskiego, 68, Uniwersytet Śląski, Sosnowiec.

Kuzara, K., & Szmytkie, R. (2024). Próba oszacowania rzeczywistej liczby ludności w strefie podmiejskiej Wrocławia. *Studia Regionalne i Lokalne*, 95(1), 99-113.

Mayer M., Szmytkie R., 2014, *Kształtowanie się stref podmiejskich wokół miast średniej wielkości (studia przypadków z regionu południowo-zachodniego)*, [w] A. Jezierska-Thöle, M. Biczkowski (red.), *Zintegrowany rozwój obszarów wiejskich w świetle polityki Unii Europejskiej*, t. 2, *Wielofunkcyjność obszarów wiejskich*, Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Mikołaja Kopernika, Toruń, s. 121–152.

Mikiewicz, P. (2008). Dlaczego elitarne szkoły nie znikną? O nieusuwalności nierówności społecznych w edukacji. *Rocznik Lubuski*, 34(1), 13-26.

Mikiewicz, P. (2010). School dropout in secondary education: The case of Poland. In *School dropout and completion: International comparative studies in theory and policy* (pp. 173-190). Dordrecht: Springer Netherlands.

Mikiewicz, P. (2017). Oblicza socjologii edukacji–w stronę syntetycznego modelu analiz. *Edukacja*, 142(3), 5-19.

Mikiewicz, P., Sadownik, A., & Jurczak-Morris, M. (2018). Rola systemu edukacji w procesach adaptacji migrantów do struktury społecznej. Rozważania na bazie założeń dotyczących alokacyjnej funkcji systemu szkolnego. *Rocznik Lubuski*, Tom 44, cz. 1, 109-126.

Psyk-Piotrowska, E., & Gabryelak, E. (2018). Edukacja formalna w kontekście przemian demograficznych wsi. *Wieś i Rolnictwo*, (1 (178)), 123-140.

Urząd Statystyczny we Wrocławiu, (2023). *Rocznik Statystyczny Województwa Dolnośląskiego*, Wrocław.

Główny Urząd Statystyczny, (2023). *Rocznik Statystyczny Rzeczypospolitej Polskiej 2023*.

Rudnicki, P. (2011). Pedagogiczne refleksje nad transformacyjnym dwudziestoleciem: ograniczona refleksyjność, zakamuflowana indoktrynacja, niewyzwalająca edukacja. W M. Nowak-Dziemianowicz, & P. Rudnicki (Eds.), *Pedagogika: zakorzenienie i transgresja* (s. 268–286). Wrocław: Wydawnictwo Naukowe Dolnośląskiej Szkoły Wyższej.

Schlotter, M. G. i Schwerdt, L. (2007). *The Future of European Education and Training Systems: Key Challenges and Their Implications*. Third Analytical Report for the European Commission prepared by the European Expert Network on Economics of Education (EENEE).

Szmytkie, R. (2016). Depopulacja zespołów miejskich w sudeckiej części Dolnego Śląska. *Konwersatorium Wiedzy o Mieście*, 29(1), 75-83.

Szmytkowska M., Masik G. (2005). Społeczne aspekty suburbanizacji w obszarze metropolitalnym Trójmiasta. W: P. Lorens (red.), *Problem suburbanizacji*. Warszawa: Wydawnictwo Urbanista, s. 71–80.

Środa-Murawska, S., Grzelak-Kostulska, E., Biegańska, J., Chodkowska-Miszczyk, J., Rogatka, K., & Dąbrowski, L. (2017). *Leksykon współczesnego miasta*. Gmina Miasta Toruń.

Woolley, M. (1992), "Using statistics for desk research", *Aslib Proceedings*, Vol. 44 No. 5, pp. 227-233. <https://doi.org/10.1108/eb051276>

Wysocka D., Biegańska J., Grzelak-Kostulska E. (2021). Construction Activity as an Element of Suburban Zone Development. *Land*, 10(11): 1229.

Wysocka, D., Biegańska, J., & Grzelak-Kostulska, E. (2022). Identyfikacja i ocena głównych problemów rozwoju strefy podmiejskiej w dokumentach strategicznych i planistycznych gmin powiatów bydgoskiego i toruńskiego.

Żółtak, T., 2019. Ogólnopolski system monitorowania losów absolwentów szkół zawodowych z wykorzystaniem danych administracyjnych–stan prac i perspektywy. W: Niemierko, B., & Szmigel, M. K. *Znaczenie diagnostyki edukacyjnej dla procesu kształcenia: praca zbiorowa*. (s. 231-239). Grupa Tomami. Kraków.

Strony www

<https://losyabsolwentow.ibe.edu.pl/>

<https://www.gov.pl/web/edukacja/monitoring-karier-absolwentow-publicznych-i-niepublicznych-szkol-ponadpodstawowych3>

<https://www.infor.pl/akt-prawny/DZU.2017.165.0001606%2Crozporzadzenie-ministra-edukacji-narodowej-w-sprawie-publicznych-placowek-oswiatowowychowawczych-mlodziezowych-osrodkow-wychowawczych-mlodziezowych-osrodkow-socjoterapii-specjalnych-osrodkow-szkolnowy.html>

Spis rycin

Rysunek 1 Gęstość zaludnienia oraz wskaźnik urbanizacji w województwie dolnośląskim w roku 2023 według powiatów.....	18
Rysunek 2 Dynamika zmian liczby ludności w Polsce i województwach w latach 1995-2023	20
Rysunek 3 Zmiany liczby ludności oraz struktura ludności według wieku w Polsce według województw w roku 2023.....	20
Rysunek 4 Dynamika zmian liczby ludności w województwie dolnośląskim według gmin w latach 1995-2023	21
Rysunek 5 Zmiany liczby ludności oraz struktura ludności według wieku w województwie dolnośląskim według powiatów w roku 2023.....	23
Rysunek 6 Prognoza zmian liczby ludności w województwie dolnośląskim w roku 2055 (rok 2023=100%) według powiatów.	24
Rysunek 7 Struktury płci i wieku w województwie dolnośląskim w roku 2023 i 2055.	24
Rysunek 8 Struktura ludności według grup wieku w województwie dolnośląskim w latach 2002-2023.	26
Rysunek 9 Dynamika zmian liczby ludności w wieku 0-14 lat w Polsce i województwach w latach 2002-2023.	26
Rysunek 10 Mediana wieku w województwie dolnośląskim w roku 2023 według powiatów.	27
Rysunek 11 Udział osób w wieku powyżej 65 lat w ogólnej liczbie ludności w województwie dolnośląskim według gmin	27
Rysunek 12 Prognoza zmian liczby ludności według edukacyjnych grup wieku w latach 2023-2055 (rok 2023=100%).....	30
Rysunek 13 Saldo migracji wewnętrznych na 1000 mieszkańców w Polsce i województwach w latach 2010-2024.	33
Rysunek 14 Saldo migracji wewnętrznych na 1000 mieszkańców w województwie dolnośląskim w roku 2023	34
Rysunek 15 Saldo migracji zagranicznych na 1000 mieszkańców w Polsce i województwach w latach 2010-2024.	35
Rysunek 16 Saldo migracji zagranicznych na 1000 mieszkańców w województwie dolnośląskim w roku 2023.	36

Rysunek 17 Saldo migracji ogółem na 1000 mieszkańców w Polsce i województwach w latach 2010-2024.	37
Rysunek 18 Saldo migracji ogółem na 1000 mieszkańców w województwie dolnośląskim w roku 2023.	38
Rysunek 19 Liczba jednostek wychowania przedszkolnego w Polsce i województwach w roku szkolnym 2022/2023.....	42
Rysunek 20 Liczba jednostek wychowania przedszkolnego w powiatach na Dolnym Śląsku w roku szkolnym 2022/2023	43
Rysunek 21 Korelacja między liczbą dzieci w wieku przedszkolnym a liczbą jednostek wychowania przedszkolnego w powiatach na Dolnym Śląsku w roku szkolnym 2022/2023.	44
Rysunek 22 Korelacja między gęstością zaludnienia a liczbą jednostek wychowania przedszkolnego w powiatach na Dolnym Śląsku w roku szkolnym 2022/2023	47
Rysunek 23 Korelacja między wskaźnikiem urbanizacji a liczbą jednostek wychowania przedszkolnego w powiatach na Dolnym Śląsku w roku szkolnym 2022/2023.....	48
Rysunek 24 Liczba etatów nauczycieli wychowania przedszkolnego w województwach w roku szkolnym 2022/2023	49
Rysunek 25 Liczba etatów nauczycieli wychowania przedszkolnego w powiatach na Dolnym Śląsku w roku szkolnym 2022/2023.....	50
Rysunek 26 Liczba dzieci w wieku przedszkolnym w Polsce i w województwach w roku szkolnym 2022/2023.....	51
Rysunek 27 Liczba dzieci w wieku przedszkolnym od 3 do 6 lat w powiatach na Dolnym Śląsku w roku szkolnym 2022/2023.....	52
Rysunek 28 Liczba dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w Polsce i w województwach w roku szkolnym 2022/2023.	53
Rysunek 29 Liczba dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w wieku od 3 do 6 lat w powiatach na Dolnym Śląsku w roku szkolnym 2022/2023.....	53
Rysunek 30 Liczba szkół podstawowych ogółem w Polsce i w województwach w roku szkolnym 2022/2023	58
Rysunek 31 Liczba jednostek szkolnictwa podstawowego na 10 000 mieszkańców w powiatach na Dolnym Śląsku w roku szkolnym 2022 2023.....	59
Rysunek 32 Liczba etatów nauczycieli szkolnictwa podstawowego w przeliczeniu na 1000 mieszkańców w województwach w roku szkolnym 2022/2023	60
Rysunek 33 Liczba etatów szkolnictwa podstawowego w przeliczeniu na 1000 mieszkańców w powiatach na Dolnym Śląsku w roku szkolnym 2022/2023.	60

Rysunek 34 Liczba uczniów szkół podstawowych ogółem i udział uczniów szkół podstawowych w ogólnej liczbie ludności w województwach w roku szkolnym 2022/2023..	62
Rysunek 35 Wyniki egzaminu ósmoklasisty z matematyki w województwach i w Polsce w roku 2024.	63
Rysunek 37 Wyniki egzaminu ósmoklasisty z języka polskiego w województwach i w Polsce w roku 2024.	65
Rysunek 38 Wyniki egzaminu ósmoklasisty z języka polskiego w powiatach na Dolnym Śląsku w roku 2024.	65
Rysunek 39 Wyniki egzaminu ósmoklasisty z języka angielskiego w województwach i w Polsce w roku 2024	66
Rysunek 41 Liczba jednostek szkolnictwa ponadpodstawowego na Dolnym Śląsku według typu w roku 2022/2023.....	73
Rysunek 42 Liczba jednostek szkolnictwa licealnego na Dolnym Śląsku według typu w przeliczeniu na 100 000 mieszkańców w roku szkolnym 2022/2023.	74
Rysunek 43 Liczba liceów ogólnokształcących w przeliczeniu na 100 000 mieszkańców w powiatach na Dolnym Śląsku w roku szkolnym 2022/2023.....	75
Rysunek 44 Korelacja między liczbą liceów a liczbą uczniów na Dolnym Śląsku w roku szkolnym 2022/2023.....	76
Rysunek 45 Liczba techników dla młodzieży ogółem w województwach i w Polsce w roku szkolnym 2022/2023.....	77
Rysunek 46 Liczba techników dla młodzieży ogółem w powiatach na Dolnym Śląsku w roku szkolnym 2022/2023.....	78
Rysunek 47 Korelacja między liczbą techników a liczbą uczniów w powiatach na Dolnym Śląsku w roku szkolnym 2022/2023.....	79
Rysunek 48 Liczba szkół branżowych I stopnia w województwach i w Polsce w roku szkolnym 2022/2023.....	80
Rysunek 49 Liczba szkół branżowych I stopnia ogółem w powiatach na Dolnym Śląsku w roku szkolnym 2022/2023.....	81
Rysunek 50 Korelacja między liczbą uczniów a liczbą szkół branżowych I stopnia w powiatach na Dolnym Śląsku w roku szkolnym 2022/2023.....	81
Rysunek 51 Liczba szkół branżowych II stopnia w województwach i w Polsce w roku szkolnym 2022/2023.....	82
Rysunek 52 Liczba szkół branżowych II stopnia w powiatach na Dolnym Śląsku w roku szkolnym 2022/2023.....	83

Rysunek 53 Korelacja między liczbą szkół branżowych II stopnia a liczbą uczniów w powiatach na Dolnym Śląsku w roku szkolnym 2022/2023.....	84
Rysunek 54 Liczba szkół artystycznych w przeliczeniu na 10 000 mieszkańców w województwach i w Polsce w roku szkolnym 2022/2023.	85
Rysunek 55 Liczba szkół artystycznych w powiatach na Dolnym Śląsku w przeliczeniu na 100000 mieszkańców w roku szkolnym 2022/2023.	86
Rysunek 56 Korelacja między liczbą uczniów a liczbą szkół artystycznych w powiatach na Dolnym Śląsku w roku szkolnym 2022/2023.	87
Rysunek 57 Liczba szkół policealnych ogółem w województwach i w Polsce w roku szkolnym 2022/2023.....	88
Rysunek 58 Liczba szkół policealnych ogółem w powiatach na Dolnym Śląsku w roku szkolnym 2022/2023.....	89
Rysunek 59 Korelacja między liczbą uczniów a liczbą szkół policealnych w powiatach na Dolnym Śląsku w roku szkolnym 2022/2023.	89
Rysunek 60 Liczba szkół specjalnych przysposabiających do pracy w Polsce i w województwach w roku szkolnym 2022/2023.	90
Rysunek 61 Liczba szkół specjalnych przysposabiających do pracy w powiatach na Dolnym Śląsku w roku 2022/2023.	91
Rysunek 62 Korelacja między liczbą uczniów a liczbą szkół specjalnych przysposabiających do pracy w powiatach na Dolnym Śląsku w roku szkolnym 2022/2023.....	92
Rysunek 63 Liczba oraz dostępność ośrodków oświatowo-wychowawczych w Polsce i w województwach w przeliczeniu na 100 000 mieszkańców w roku szkolnym 2022/2023	93
Rysunek 64 Liczba etatów nauczycieli pełno i niepełnozatrudnionych w liceach ogólnokształcących w Polsce i w województwach w roku 2022/2023.	94
Rysunek 65 Liczba etatów nauczycieli pełno i niepełnozatrudnionych w liceach ogólnokształcących w powiatach na Dolnym Śląsku w roku szkolnym 2022/2023.....	95
Rysunek 66 Liczba etatów nauczycieli pełno i niepełnozatrudnionych w technikach dla młodzieży w Polsce i w województwach w roku szkolnym 2022/2023.	96
Rysunek 67 Liczba etatów nauczycieli pełno i niepełnozatrudnionych w technikach dla młodzieży w powiatach na Dolnym Śląsku w roku szkolnym 2022/2023.	97
Rysunek 68 Liczba etatów nauczycieli pełno i niepełnozatrudnionych w szkołach branżowych I stopnia w Polsce i w województwach w roku szkolnym 2022/2023.	98
Rysunek 69 Liczba etatów nauczycieli pełno i niepełnozatrudnionych w technikach dla młodzieży w powiatach na Dolnym Śląsku w roku szkolnym 2022/2023.	99

Rysunek 70 Liczba etatów nauczycieli pełno i niepełnozatrudnionych w szkołach branżowych II stopnia w Polsce i w województwach w roku szkolnym 2022/2023.....	100
Rysunek 71 Liczba etatów nauczycieli pełno i niepełnozatrudnionych w szkołach branżowych II stopnia w powiatach na Dolnym Śląsku w roku szkolnym 2022/2023.	101
Rysunek 72 Liczba etatów nauczycieli pełno i niepełnozatrudnionych w szkołach artystycznych w Polsce i w województwach w roku szkolnym 2022/2023.	102
Rysunek 73 Liczba etatów nauczycieli pełno i niepełnozatrudnionych w szkołach artystycznych w powiatach na Dolnym Śląsku w roku szkolnym 2022/2023.....	103
Rysunek 74 Liczba etatów nauczycieli pełno i niepełnozatrudnionych w szkołach policealnych w Polsce i w województwach w roku szkolnym 2022/2023.....	104
Rysunek 75 Liczba etatów nauczycieli pełno i niepełnozatrudnionych w szkołach policealnych w powiatach na Dolnym Śląsku w roku szkolnym 2022/2023	105
Rysunek 76 Liczba etatów nauczycieli pełno i niepełnozatrudnionych w szkołach specjalnych przysposabiających do pracy w Polsce i w województwach w roku szkolnym 2022/2023...106	
Rysunek 77 Liczba etatów nauczycieli pełno i niepełnozatrudnionych w szkołach specjalnych przysposabiających do pracy w powiatach na Dolnym Śląsku w roku szkolnym 2022/2023	107
Rysunek 78 Liczba uczniów szkolnictwa ponadpodstawowego na Dolnym Śląsku według typu jednostki w roku szkolnym 2022/2023.	109
Rysunek 79 Liczba uczniów liceów ogólnokształcących w województwach w roku szkolnym 2022/2023	110
Rysunek 80 Liczba uczniów w liceach ogólnokształcących w powiatach na Dolnym Śląsku w roku szkolnym 2022/2023.....	111
Rysunek 81 Liczba uczniów w technikach dla młodzieży w województwach i w Polsce w roku szkolnym 2022/2023	112
Rysunek 82 Liczba uczniów techników dla młodzieży w powiatach na Dolnym Śląsku w roku szkolnym 2022/2023	113
Rysunek 83 Liczba uczniów szkół branżowych I stopnia w województwach i w Polsce w roku szkolnym 2022/2023	114
Rysunek 84 Liczba uczniów szkół branżowych I stopnia w powiatach na Dolnym Śląsku w roku szkolnym 2022/2023.....	115
Rysunek 85 Liczba uczniów w szkołach branżowych II stopnia w województwach i w Polsce w roku szkolnym 2022/2023.....	116
Rysunek 86 Liczba uczniów szkół branżowych II stopnia w powiatach na Dolnym Śląsku w roku szkolnym 2022/2023.....	117

Rysunek 87 Liczba uczniów w szkołach artystycznych w województwach i w Polsce w roku szkolnym 2022/2023	117
Rysunek 88 Liczba uczniów szkół artystycznych w powiatach na Dolnym Śląsku w roku szkolnym 2022/2023.....	118
Rysunek 89 Liczba uczniów w szkołach policealnych w województwach i w Polsce w roku szkolnym 2022/2023	119
Rysunek 90 Liczba uczniów szkół policealnych w powiatach na Dolnym Śląsku w roku szkolnym 2022/2023.....	120
Rysunek 91 Liczba uczniów w szkołach specjalnych przysposabiających do pracy w województwach i w Polsce w roku szkolnym 2022/2023	121
Rysunek 92 Liczba uczniów szkół specjalnych przysposabiających do pracy w powiatach na Dolnym Śląsku w roku szkolnym 2022/2023.	122
Rysunek 93 Średni wynik egzaminu maturalnego z matematyki na poziomie podstawowym w Polsce i w województwach w roku 2024.....	123
Rysunek 94 Średni wynik egzaminu maturalnego z matematyki na poziomie podstawowym w powiatach na Dolnym Śląsku w roku 2024.	124
Rysunek 95 Średni wynik egzaminu maturalnego z matematyki na poziomie rozszerzonym w Polsce i w województwach w roku 2024.....	125
Rysunek 96 Średni wynik egzaminu maturalnego z matematyki na poziomie rozszerzonym w powiatach na Dolnym Śląsku w roku 2024.	126
Rysunek 97 Wynik egzaminu maturalnego z języka polskiego na poziomie podstawowym w Polsce i w województwach w roku 2024.....	127
Rysunek 98 Wynik egzaminu maturalnego z języka polskiego na poziomie podstawowym w powiatach na Dolnym Śląsku w roku 2024.	128
Rysunek 99 Wynik egzaminu maturalnego z języka polskiego na poziomie rozszerzonym w Polsce i w województwach w roku 2024.....	129
Rysunek 100 Średni wynik egzaminu maturalnego z języka polskiego na poziomie rozszerzonym w powiatach na Dolnym Śląsku w roku 2024.	130
Rysunek 101 Wynik egzaminu maturalnego z języka polskiego ustnego w Polsce i w województwach w roku 2024.	131
Rysunek 102 Średni wynik egzaminu maturalnego z języka polskiego ustnego w powiatach na Dolnym Śląsku w roku 2024.	131
Rysunek 103 Wynik egzaminu maturalnego z języka angielskiego na poziomie podstawowym w Polsce i w województwach w roku 2024.	132

Rysunek 104 Średni wynik egzaminu maturalnego z języka angielskiego na poziomie podstawowym w powiatach na Dolnym Śląsku w roku 2024.	133
Rysunek 105 Wynik egzaminu maturalnego z języka angielskiego na poziomie rozszerzonym w Polsce i w województwach w roku 2024.	134
Rysunek 106 Średni wynik egzaminu maturalnego z języka angielskiego na poziomie rozszerzonym w powiatach na Dolnym Śląsku w roku 2024.	134
Rysunek 107 Wynik egzaminu maturalnego z języka angielskiego ustnego obowiązkowego w Polsce i w województwach w roku 2024.	135
Rysunek 108 Status edukacyjno-zawodowy w poszczególnych miesiącach po zakończeniu szkoły od lipca roku zakończenia nauki – absolwenci liceów ogólnokształcących dla młodzieży z 2021r. z województwa dolnośląskiego - ogółem.	147
Rysunek 109 Status edukacyjno-zawodowy w poszczególnych miesiącach od lipca roku zakończenia nauki - absolwenci liceów ogólnokształcących dla dorosłych z 2021 r. z województwa dolnośląskiego – ogółem.	148
Rysunek 110 Status edukacyjno-zawodowy w poszczególnych miesiącach od lipca roku zakończenia nauki - absolwenci branżowych szkół I stopnia z 2021 r. z województwa dolnośląskiego – ogółem	150
Rysunek 111 Status edukacyjno-zawodowy w poszczególnych miesiącach od lipca roku zakończenia nauki - absolwenci branżowych szkół I stopnia którzy kształcili się będąc pracownikami młodocianymi z 2021 r. - ogółem	153
Rysunek 112 Status edukacyjno-zawodowy w poszczególnych miesiącach od lipca roku zakończenia nauki - absolwenci branżowych szkół I stopnia którzy kształcili się będąc pracownikami młodocianymi z 2021 r. - ogółem	158
Rysunek 113 Uzyskiwanie dyplomów potwierdzających kwalifikacje zawodowe z województwa dolnośląskiego w podziale na zawody.	160
Rysunek 114 Status edukacyjno-zawodowy w poszczególnych miesiącach od lipca roku zakończenia nauki - absolwenci techników z 2021 r. - ogółem.	162
Rysunek 115 Status edukacyjno-zawodowy w poszczególnych miesiącach od lipca roku zakończenia nauki – absolwenci szkół policealnych z 2021 r. z województwa dolnośląskiego - ogółem	164
Rysunek 116 Status edukacyjno-zawodowy w poszczególnych miesiącach od lipca roku zakończenia nauki – absolwenci szkół specjalnych przysposabiających do pracy z 2021 r. z województwa dolnośląskiego - ogółem.	166

Spis tabel

Tabela 1 Prognozy zmiany liczby ludności według funkcjonalnych grup wieku w województwie dolnośląskim do roku 2055	28
Tabela 2 Liczba przedszkoli na Dolnym Śląsku w przeliczeniu na 10 000 dzieci w wieku przedszkolnym w obszarach wiejskich o najniższej dostępności w roku szkolnym 2022/2023	45
Tabela 3 Liczba przedszkoli na Dolnym Śląsku w przeliczeniu na 10 000 dzieci w wieku przedszkolnym w gminach wiejskich, miejsko-wiejskich oraz miastach gminach o najniższej dostępności w roku szkolnym 2022/2023.....	45
Tabela 4 Liczba przedszkoli w przeliczeniu na 100 dzieci w wieku przedszkolnym w obszarach o najwyższym wskaźniku dostępności na Dolnym Śląsku w roku szkolnym 2022/2023.....	46
Tabela 5 Status edukacyjno-zawodowy absolwentów branżowych szkół I stopnia z 2021r. z województwa dolnośląskiego - w podziale na najpopularniejsze zawody [w %]	151
Tabela 6 Uzyskiwanie dyplomów potwierdzających kwalifikacje zawodowe, świadectw czeladniczych i świadectw potwierdzających kwalifikację w zawodzie - absolwenci branżowych szkół I stopnia z 2021 r. z województwa dolnośląskiego - w podziale na najpopularniejsze zawody [w %]	151
Tabela 7 Odsetek absolwentów branżowych szkół I stopnia, zarejestrowanych jako bezrobotni [w %]	152
Tabela 8 Status edukacyjno-zawodowy absolwenci branżowych szkół I stopnia, którzy kształcili się będąc pracownikami młodocianymi z 2021r. z województwa dolnośląskiego, w podziale na najpopularniejsze zawody [%].....	154
Tabela 9 Uzyskiwanie dyplomów przez absolwentów branżowych szkół I stopnia, którzy kształcili się będąc pracownikami młodocianymi z 2021r. w podziale na najpopularniejsze zawody.....	155
Tabela 10 Kontynuowanie nauki przez absolwentów branżowych szkół I stopnia, którzy kształcili się będąc pracownikami młodocianymi z 2021r. [w %].....	156
Tabela 11 Odsetek zarejestrowanych absolwentów branżowych szkół I stopnia, którzy kształcili się będąc pracownikami młodocianymi z 2021r.	157
Tabela 12 Status edukacyjno-zawodowy absolwentów branżowych szkół I stopnia, którzy kształcili się nie będąc pracownikami młodocianymi [w %].....	158
Tabela 13 Status edukacyjno-zawodowy absolwentów branżowych szkół I stopnie, którzy kształcili się nie będąc pracownikami młodocianymi z 2021 w podziale na najpopularniejsze zawody [w %].	159

Tabela 14. Status edukacyjno-zawodowy absolwentów techników z 2021r. w podziale na zawody [w %]	162
---	-----